

Հավելված
ՀՀ կառավարության 2017 թվականի
մարտի 2-ի N 206 - Ն որոշման

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

**ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ՕՂԱԿԱՁԵՎ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՀԱՆԳՈՒՅՑՆԵՐԻ
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

ԲՅԳ, ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻ, ՏՐԱՆՇ 2

**ՀՈՂԻ ՕՏԱՐՄԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ
Բաբաջանյան-Տիչինա մայրուղի**

Խորհրդատու

**Ֆինանսավորող
գործակալություն**

**Ասիական զարգացման
բանկ**

Իրականացնող մարմին

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱԵԱ	Ազդեցության ենթակա անձ
ԱԵԸ	Ազդեցության ենթակա ընտանիք
ԱԵՏՏ	Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություն
ԱԶԲ	Ասիական զարգացման բանկ
ԱՄԳ	Արտաքին մոնիթորինգի գործակալություն
ԱՄՆ դոլար	Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դոլար
ԱՆՍՌԱ	Աղքատության նվազեցման և սոցիալական ռազմավարության ամփոփագիր
ԱՍՀՆԳ	Աղքատության և սոցիալական հարցերի նախնական գնահատում
ԱՔՀ	Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագիր
ԲԴԽ	Բողոքների դիտարկման խումբ
ԲԼՄ	Բողոքների լուծման մեխանիզմ
ԲՖԳ	Բազմափուլային ֆինանսավորման գործիք
ԳՄ	Գործադիր մարմին
ԵՔ	Երևանի քաղաքապետարան
ԻԳ	Իրականացնող մարմին
ԾԻԳ	«Երևանի կառուցապատման ներդրումային ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպություն
ԾԿԽ	Ծրագրի կառավարման խորհուրդ
ԾՆՏԱ	Ծրագրի նախապատրաստման տեխնիկական աջակցության
ԲԳՀՇՈ	Բացառիկ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին որոշում
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՀ դրամ	Հայաստանի Հանրապետության դրամ
ՀՕՏ	Հողի օտարում և տարաբնակեցում
ՀՕՏԾ	Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագիր
ՀՕՏՇ	ՀՀ կառավարության 2012 թվականի մարտի 7-ի «Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի՝ հողի օտարման և տարաբնակեցման շրջանակը և փոխհատուցման առանձին տեսակների հաշվարկման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 273-Ն որոշմամբ հաստատված «Հողի օտարման և տարաբնակեցման շրջանակ»-ը
ՄՆՇՎԽ	Մանրամասն նախագծման և շինարարության վերահսկողության խորհրդատու
ՄԶՀ	Մանրամասն չափագրման հետազոտություն
ՊՇ	Պարտավորությունների շրջանակը
ՍՏՀ	Սոցիալ-տնտեսական հետազոտություն
ՏՁՆՆ	Տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարություն
ՕՇՄՊ	Օրինականացման և շտկող միջոցառումների պլան

ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

Ազդեցության ենթակա անձ/անձինք (ԱԵԱ)՝ Բոլոր անձինք, ովքեր Ծրագրի իրականացման արդյունքում ազդեցության են ենթարկվում հողամասի օտարման, վերաբնակեցման կամ եկամտի կորստի հետևանքով՝ ներառյալ ցանկացած անձ, տնային տնտեսություն (երբեմն կոչվում են Ծրագրի ազդեցությանը ենթակա ընտանիք), ընկերություն կամ հասարակական կամ մասնավոր հաստատություն: Հետևաբար, ԱԵԱ-ների թվին են պատկանում՝ 1) մարդիկ, ովքեր ուղղակիորեն ենթակա են ճանապարհային միջանցքի, օտարման գոտիների, աշտարակի կամ սյուների հիմքերի կամ շինարարական աշխատանքների ազդեցությանը, 2) մարդիկ, որոնց գյուղատնտեսական հողը կամ այլ արտադրական սեփականությունները, ինչպես օրինակ՝ ծառերն են կամ մշակաբույսերը, ենթարկվում են շինարարական աշխատանքների ազդեցությանը, 3) մարդիկ, որոնց ձեռնարկատիրական գործունեությունն է ենթարկվում ազդեցության, և ովքեր Ծրագրի ազդեցության հետևանքով կարող են ունենալ եկամտի կորուստ, 4) մարդիկ, ովքեր աշխատանք են կորցնում Ծրագրի իրականացման հետևանքով, 5) մարդիկ, ովքեր Ծրագրի հետևանքով գրկվում են համայնքային ռեսուրսներից/գույքից: Թեև ազդեցության ենթարկված անձի մասին այս սահմանումը տարբերվում է ԱԲՀ-2009-ում տրված սահմանումից, սակայն Հայաստանի Հանրապետությունում այդպես է այն ընկալվում և պաշտոնապես օգտագործվում և չի տարբերվում ԱԲՀ-2009-ի՝ «տեղահանված անձի» սահմանումից:

Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություն (ԱԵՏՏ)՝ Մեկ տանիքի տակ բնակվող բոլոր անդամները, որոնք գործում են որպես մեկ տնտեսական միավոր: Ազդեցության ենթարկված տնային տնտեսությունը կարող է բաղկացած լինել մեկ հիմնական ընտանիքից կամ ընդլայնված ընտանիքային խմբից: Սա փոխհատուցում/վերականգնում ստացող կարևորագույն միավոր է:

Փոխհատուցում՝ Օտարված կամ Ծրագրի ազդեցությանը ենթակա գույքերի փոխարինման արժեքի (դրամական) վճարում՝ ընթացիկ շուկայական արժեքի և Իրավունքների սխեմայի համաձայն հատկացվող նպաստների հիման վրա:

Կասեցման օր՝ Այն օրը, երբ տվյալ հատվածի համար ազդեցության ենթակա գույքերի նկարագրության արձանագրության կազմման (ԱԵԱ-ների և Օտարողի կողմից արձանագրության ստորագրումը) միջոցով ամփոփվում է մարդահամարի, ազդեցության ենթակա գույքերի տեղազննման և սոցիալ-տնտեսական հետազոտության արդյունքները: Կասեցման օրից հետո կատարված բարելավումները ենթակա չեն փոխհատուցման:

Իրավունքներ՝ Դրամական փոխհատուցում, եկամտի վերականգնում, վերաբնակեցման աջակցություն, եկամտի փոխարինում և վերաբնակեցում ներառող այն համաձայնեցված_ միջոցառումների ամբողջությունը, որոնք պետք է տրամադրվեն ազդեցության ենթարկված անձանց՝ կախված նրանց կորուստների բնույթից՝ նրանց տնտեսական և սոցիալական հիմքերը վերականգնելու համար:

Բարելավումներ՝ Անձի, տնտեսության, հաստատության կամ կազմակերպության կողմից կառուցված շինություններ (բնակարան, ցանկապատ, , գոմ, հաղորդողիներ, համայնքային հարմարանքներ, խանութներ, պահեստներ, ասֆալտապատ մակերևույթներ և այլն) և ցանված մշակաբույսեր:

Հողի օտարում՝ Միջոցառումների շրջանակ, որոնք նախատեսված են ՀՀ օրենսդրությամբ՝ բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչված տարածքներում սեփականության օտարման, օտարվող սեփականության դիմաց համարժեք փոխհատուցման տրման գործընթացներն իրականացնելու նպատակով:

Վարձակալություն՝ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքով նախատեսված քաղաքացիա-իրավական ինստիտուտ, որի շրջանակներում կնքվող վարձակալության պայմանագրով վարձատուն պարտավորվում է վճարի դիմաց վարձակալի ժամանակավոր տիրապետմանը և (կամ) օգտագործմանը հանձնել գույք:

Վարձակալ՝ Այն ԱԵԱ-ն, ում ժամանակավոր տիրապետմանը և (կամ) օգտագործմանը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հանձնվել է գույքը:

Գույքի հանդեպ օրինական կարգավիճակի սպառում (օրինականացում)՝ Այն ԱԵԱ-ները, որոնք **իրավասու** են գույքի հանդեպ օրինական իրավունքներ ստանալու (սեփականության կամ այլ տեսակի գույքային իրավունքներ) պետք է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված համապատասխան գործընթաց իրականացնեն՝ Երևանի քաղաքապետարանի և /կամ ՀՀ կառավարությանն աղընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի հետ համատեղ:

Մարզ-Համայնք՝ Հայաստանի Հանրապետությունը բաժանված է 10 մարզերի: Մարզերից յուրաքանչյուրը ղեկավարվում է մարզպետի կողմից, որը նշանակվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից: Յուրաքանչյուր մարզ բաղկացած է համայնքներից, որոնք ինքնակառավարվող են և բաղկացած են մեկ կամ ավելի բնակավայրերից: Բնակավայրերը դասակարգվում են որպես քաղաք կամ որպես գյուղ: Երևանը, որը նախկինում մարզի կարգավիճակ ուներ, ներկայումս ունի համայնքի կարգավիճակ և ղեկավարվում է ընտրովի քաղաքապետի կողմից:

Օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման ոչ ենթակա անշարժ գույք՝ պետության կողմից հատուկ պահպանվող տարածքները (այն տարածքները, որոնք Հայաստանի Հանրապետության 2001 թվականի մայիսի 2-ի՝ Հողային օրենսգրքով սահմանված կարգով պաշտոնապես պահված են որոշակի հասարակական օգտագործման նկատառումներով, ինչպես օրինակ՝ ռազմական տարածքները, հիվանդանոցների, դպրոցների տարածքները կամ բնակավայրերի համար ոչ պիտանի տարածքները՝ գետի հունները, ռադիոակտիվ տարածքները կամ այլ վտանգավոր կամ էկոլոգիապես անպիտան հողերը): Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության 2001 թվականի մայիսի 2-ի Հողային օրենսգրք, հոդված 60:

Վերականգնում՝ Ոչ կամավոր տարաբնակեցման քաղաքականության շրջանակներում տրամադրված փոխհատուցում, որը չի ենթադրում օտարված գույքի փոխարինման արժեքի վճարում:

Վերաբնակեցում՝ ԱԵԱ-ի/ԱԵՏՏ-ի ֆիզիկական տեղահանումն այն վայրից, որը հանդիսանում էր նրա բնակավայրը նախքան Ծրագրի իրականացումը:

Փոխարինման արժեք՝ Այն արժեքը, որը գնահատվում է որպես հողի համար արդարացի փոխհատուցում՝ հիմնվելով դրա բերքատվության պոտենցիալի, շենքերի և շինությունների փոխարինման արժեքի (շինանյութերի և աշխատուժի տվյալ պահի շուկայական իրական գինը առանց ամորտիզացիոն մասհանումների կամ վերաօգտագործված շինանյութի համար մասհանումների), ինչպես նաև բնակելի տարածքների, բերքի, ծառերի և այլ ունեցվածքի շուկայական արժեքի վրա:

Տարաբնակեցում՝ Բոլոր այն միջոցառումները, որոնք նախատեսված են ԱԵԱ-ների սեփականության և (կամ) ապրուստի վրա Ծրագրի թողած բացասական որևէ ազդեցությունը մեղմացնելու համար, ներառյալ՝ փոխհատուցումը, վերաբնակեցումը, եթե այն անհրաժեշտ է, և վնասված/քանդված ենթակառուցվածքների ու սարքավորումների վերականգնումը:

Զգալի ազդեցություն՝ Զգալի ազդեցությունն այն է, երբ 200 կամ ավելի մարդիկ ենթարկվում են խոշոր ազդեցությունների, որոնք ներառում են՝ 1) ֆիզիկական տեղահանումը կամ 2) արտադրական (եկամտաբեր) գույքի տասը կամ տասից ավել տոկոսի կորուստը:

Սոցիալապես խոցելի տնային տնտեսություններ՝ Դրանք այն տնտեսություններն են, որոնք՝ 1) հաշվառված են Խոցելի ընտանիքների գնահատման համակարգում (ԽԸԳՀ) և ստանում են

ընտանեկան նպաստ, 2) որոնք ղեկավարվում են միայնակ կանանց կողմից, որտեղ կայուն եկամուտ ունեցող (առնվազն նվազագույն ամսական աշխատավարձի չափով) այլ չափահաս, աշխատունակ տարիքի անձ չկա՝ բացառությամբ զինծառայություն անցնող կամ քսաներեք տարին չլրացած ցերեկային ուսուցմամբ սովորողները, 3) որոնք ղեկավարվում են կենսաթոշակի իրավունք ունեցող անձանց կողմից, որտեղ կայուն եկամուտ ունեցող (առնվազն նվազագույն ամսական աշխատավարձի չափով) չափահաս, աշխատունակ տարիքի անձ չկա՝ բացառությամբ զինծառայություն անցնող կամ քսաներեք տարին չլրացած ցերեկային ուսուցմամբ սովորողները:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ.....	6
ԱՄՓՈՓ ՆԿԱՐԱԳԻՐ.....	12
1 ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	23
1.1 Ծրագրի պատմությունը.....	23
1.2 Ծրագրի տեղակայվածությունը.....	24
1.3 Ծրագրի նկարագրությունը.....	24
1.4 Ենթածրագիր 2. Բաբաջանյան-Տիչինա.....	27
1.4.1 Տեղակայվածություն և նկարագրություն.....	27
1.4.2 Ենթածրագրի իրականացման ժամանակացույցը.....	27
1.5 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի շրջանակն ու կարգավիճակը.....	29
1.6 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի նպատակը.....	29
1.7 Հողի օտարում և տարաբնակեցում. Ծրագրի իրականացմանն առնչվող պայմանները.....	30
1.8 Փաստաթղթի հրապարակումը.....	30
1.9 Ծրագրի կասեցման օրը.....	30
2 ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՏՆԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ.....	32
2.1 Ընդհանուր տեղեկություններ.....	32
2.2 Հետազոտության մեթոդաբանությունը և ազդեցության գնահատման մոտեցումները 33	
2.2.1 Հետազոտության մեթոդաբանությունը.....	33
2.2.2 Ազդեցության գնահատման մոտեցումներ.....	34
2.3 Ազդեցությունը հողի վրա.....	36
2.3.1 Հողի դասակարգումն ըստ Հայաստանի Հանրապետության 2001 թվականի մայիսի 2-ի Հողային օրենսգրքի.....	36
Ե. Արդյունաբերական նշանակության հող, որն օգտագործվում է գործարանների, գործարանային գրասենյակների, արդյունաբերական նշանակության պահեստների համար.....	36
2.3.2 Հողի կորուստ.....	36
2.4 Ազդեցությունը շենքերի և շինությունների վրա.....	40
2.4.1 Բնակելի շենքեր և շինություններ.....	40
2.4.2 Ոչ բնակելի շենքեր և շինություններ.....	41
2.4.3 Ապամոնտաժման ենթակա շինություններ.....	48
2.4.4 Ցանկապատեր և այլ բարելավումներ.....	48
2.4.5 Շինությունների վրա ազդեցությունները և վերաբնակեցման ռազմավարությունը... 52	
2.5 Մշակաբույսեր.....	72
2.6 Ծառեր.....	73
2.7 Ազդեցությունը ձեռնարկատիրական գործունեության և եկամտի վրա.....	75
2.8 Ազդեցությունը զբաղվածության վրա.....	77
2.9 Զգալի ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ.....	78
2.10 Ազդեցությունն աղբատների և խոցելի խմբերի վրա.....	78
2.11 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների և ազդեցության ենթակա անձանց տվյալների ամփոփում.....	79
3 ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՆԿԱՐԱԳԻՐ.....	82
3.1 Ընդհանուր տեղեկություններ.....	82
3.2 Հետազոտության մեթոդաբանությունը.....	82

3.3 Ազդեցության ենթակա անձանց և տնային տնտեսությունների սոցիալ-տնտեսական նկարագիրը	82
3.3.1 ԱԵԱ-ների սեռն ու էթնիկ ծագումը	82
3.3.2 Ընտանիքի կազմը և սոցիալ-տնտեսական դասակարգումը	83
3.3.3 Տարիքը	84
3.3.4 Կրթությունը	84
3.3.5 Զբաղվածությունը և եկամտի աղբյուրները	85
3.3.6 Եկամուտներ և ծախսեր	86
3.3.7 Աղքատ և ծայրահեղ աղքատ տնային տնտեսություններ	88
3.3.8 Կենսապայմանների վերաբերյալ ընկալումները	88
3.3.9 Ծրագրի մասին ընկալումը	89
4 ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԼՍՈՒՄՆԵՐ, ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ	91
4.1 Ընդհանուր տեղեկություններ	91
4.2 Հանրային խումներ	91
4.3 Տեղեկատվության հրապարակումը	95
5 ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ԼՈՒԾԱՆ ՄԵՆԱՆԻԶՄ	96
5.1 Հիմնական տեղեկություններ	96
5.2 Բողոքների քննարկման և կարգավորման ընթացակարգ	96
5.3 Տեղեկատվական և բողոքների կարգավորման ծառայություններից օգտվելու հնարավորություն	99
6 ՀՀ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱԶԲ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ	102
6.1 ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ քաղաքականության նկարագրությունը	102
6.1.1 Հողի օտարման և տարաբնակեցման վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրությունը	102
6.1.2 Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագրի շրջանակներում հարկադիր տարաբնակեցման վերաբերյալ ԱԶԲ դրույթները	103
6.1.3 Հողի օտարման և տարաբնակեցման վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ Տարաբնակեցման քաղաքականության համեմատությունը	104
6.1.4 Սույն Բազմափուլ ֆինանսավորման գործիքի (ԲՖԳ) համար ընդունված Հողի օտարման և տարաբնակեցման շրջանակի սկզբունքները և իրավասությունները	106
6.2 Փոխհատուցում ստանալու իրավունքը	107
6.3 Փոխհատուցում ստանալու իրավունքները	107
6.4 Փոխհատուցման միավորի արժեքի գնահատում	113
6.5 Հարկադիր օտարման պայմանները	113
6.6 Օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման պայմանները և մեխանիզմը	114
7 ՓՈՒՆՀԱՏՈՒՑՈՒՄ, ՎԵՐԱԲՆԱԿԵՑՈՒՄ ԵՎ ԵԿԱՄՏԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄ	116
7.1 Ընդհանուր տեղեկություններ	116
7.2 Ազդեցության ենթակա գյուղատնտեսական եկամուտ	116
7.3 Բնակության վայրի տեղափոխում	117
7.4 Ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեությունները	119
7.5 Զբաղվածության կորուստ	128
8 ՀՈՂԻ ՕՏԱՐՄԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ԲՅՈՒՋԵՆ	129
8.1 Ընդհանուր տեղեկություններ	129
8.2 Ֆինանսավորման աղբյուրները և բաշխումը	129
8.3 Օտարվող հողի դիմաց փոխհատուցումը	130
8.3.1 Գնահատման մեթոդաբանությունը	130
8.3.2 Փոխհատուցումը հողի՝ ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով սեփականատերերին	130

8.3.3	Վերականգնման նպաստ՝ ՀՀ պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողի համար.....	132
8.4	Փոխհատուցում շենքերի, շինությունների և բարելավումների համար	132
8.4.1	Գնահատման մեթոդաբանությունը	132
8.4.2	Բնակելի տներ	133
8.4.3	Ոչ բնակելի շենքեր	134
8.4.4	Ցանկապատեր և բարելավումներ.....	141
8.5	Մշակաբույսերի և ծառերի փոխհատուցումը.....	145
8.5.1	Մշակաբույսեր	145
8.5.2	Մրգատու ծառեր.....	145
8.5.3	Փայտանյութ տվող ծառեր	149
8.5.4	Դեկորատիվ ծառեր և թփեր.....	150
8.6	Փոխհատուցում ձեռնարկատիրական գործունեության և եկամտի կորստի դիմաց	153
8.6.1	Ձեռնարկատիրական գործունեության կորուստներ.....	153
8.6.2	Եկամտի կորուստներ.....	156
8.7	Վերականգնման նպաստներ	156
8.7.1	Զգալի ազդեցության նպաստ	156
8.7.2	Նպաստներ խոցելի խմբերի համար	157
8.7.3	Վերաբնակեցման նպաստ	157
8.8	Գրանցման ծախսերը և կիրառվող հարկերը.....	158
8.9	Բյուջեի (ծախսերի) ամփոփում	160
9	ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ	163
9.1	Ընդհանուր տեղեկություններ	163
9.2	Հիմնական գործակալությունները և կազմակերպությունները	163
9.2.1	Ասիական զարգացման բանկ	163
9.2.2	ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարություն	163
9.2.3	Երևանի քաղաքապետարանը և ծրագրի իրականացման գրասենյակը	163
9.2.4	Խորհրդատուներ	164
9.3	Այլ գործակալություններ և հաստատություններ	165
9.4	ՀՕՏԾ իրականացման կարողությունները.....	165
10	ՀՈՂԻ ՕՏԱՐՄԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԸ	166
10.1	Ընդհանուր տեղեկություններ	166
10.2	Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի պատրաստման գործողությունները	166
10.3	Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի իրականացման փուլերը	167
10.4	Օրինականացման և շտկող միջոցառումների պլան.....	168
10.4.1	ԱԵԱ-ների՝ օրինական կարգավիճակ ստանալուն վերաբերող դեպքեր.....	169
10.4.2	Կադաստրային ուղղումների հետ կապված դեպքեր.....	170
10.4.3	Ազդեցությունները շինարարության փուլում.....	172
10.5	Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի իրականացման ժամանակացույցը..	172
11	ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	176
11.1	Ընդհանուր տեղեկություններ	176
11.2	Ներքին մոնիթորինգ.....	176
11.3	Արտաքին մոնիթորինգ.....	177
11.3.1	Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի իրականացման կարճաժամկետ մոնիթորինգ և գնահատում.....	177
11.3.2	Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի վերականգնողական միջոցառումների արդյունքների երկարաժամկետ գնահատում.....	178

Աղյուսակ Ե.1 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունները/անձինք՝ ըստ ազդեցության տեսակի.....	14
Աղյուսակ Ե.2 Ծրագրի համար մշակված իրավունքների սխեման.....	16
Աղյուսակ Ե.3 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի իրականացման ժամանակացույց..	20
Աղյուսակ 2-1 Հողի կրած ազդեցությունը՝ ըստ հողի տեսակի և սեփականության/հողի զբաղեցման կարգավիճակի	38
Աղյուսակ 2-2 Ազդեցությունը բնակելի շենքերի և շինությունների վրա	40
Աղյուսակ 2-3 Ազդեցությունը ոչ բնակելի շինությունների վրա	42
Աղյուսակ 2-4 Ազդեցությունը ձեռնարկատիրական գործունեություն չիրականացնող շինությունների վրա	42
Աղյուսակ 2-5 Ազդեցությունը ձեռնարկատիրական շինությունների վրա	44
Աղյուսակ 2-6 Ազդեցությունը ապամոնտաժման ենթակա շինությունների վրա	48
Աղյուսակ 2-7 Ազդեցությունը ցանկապատերի և պատերի վրա	48
Աղյուսակ 2-9 Ազդեցությունը վերաբնակեցման վրա	52
Աղյուսակ 2-10 Մանրամասնորեն ներկայացված ազդեցությունները բնակավայրերից վերաբնակեցման վրա	54
Աղյուսակ 2-11 Ազդեցությունը մշակաբույսերի վրա	72
Աղյուսակ 2-12 Ազդեցությունը մրգատու ծառերի վրա	73
Աղյուսակ 2-13 Ազդեցությունը փայտանյութ տվող ծառերի վրա	74
Աղյուսակ 2-14 Ազդեցությունը դեկորատիվ ծառերի և թփերի վրա	75
Աղյուսակ 2-15 Մշտական ազդեցություն ձեռնարկատիրական գործունեության վրա.....	76
Աղյուսակ 2-16 Ազդեցությունը զբաղվածության վրա	78
Աղյուսակ 2-17 Ազդեցության աստիճանը	78
Աղյուսակ 2-18 Ազդեցությունն աղքատ և խոցելի ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների վրա*	79
Աղյուսակ 2-19 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունները/անձինք՝ ըստ ազդեցության տեսակի.....	79
Աղյուսակ 3-1 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների ղեկավարների և անդամների սեռը.....	83
Աղյուսակ 3-2 Ազդեցության ենթակա անձանց սեռը	83
Աղյուսակ 3-3 Ազդեցության ենթակա անձանց ազգային պատկանելությունը.....	83
Աղյուսակ 3-4 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների ղեկավարների և անդամների ամուսնական կարգավիճակը.....	84
Աղյուսակ 3-5 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների ղեկավարների և անդամների տարիքային բաշխումը.....	84
Աղյուսակ 3-6 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների ղեկավարների և անդամների կրթությունը	85
Աղյուսակ 3-7 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների ղեկավարների և անդամների զբաղվածության կարգավիճակը	85
Աղյուսակ 3-8 Զբաղվածության տեսակը.....	86
Աղյուսակ 3-9 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսության եկամուտների աղբյուրները.....	86
Աղյուսակ 3-10 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների միջին ամսական ծախսերը ..	88
Աղյուսակ 3-11 Բնակարանային պայմանները.....	89
Աղյուսակ 3-12 Թաղամասի վերաբերյալ ԱԵՏՏ-ների ընկալումները.....	89
Աղյուսակ 3-13 Ծրագրի ընկալումը ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների կողմից ..	89
Աղյուսակ 4-1 Հարցեր և պատասխաններ.....	92
Աղյուսակ 6-1 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ Տարաբնակեցման քաղաքականության համեմատություն	104
Աղյուսակ 6-2 Ծրագրի համար մշակված իրավունքների սխեման.....	107
Աղյուսակ 7-1 Փոխհատուցում և օժանդակություն եկամուտը կորցնող ազդեցության ենթակա անձանց համար.....	117

Աղյուսակ 7-2 Գնահատված բնակելի տների և հողատարածքների մեկ քառակուսի մետրի միջին գնի և Անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի հետազոտության արդյունքների համեմատումը 2017 թ. հունվար ամսվա համար.....	118
Աղյուսակ 7-3 Փոխհատուցում և աջակցություն բնակության վայրից տեղափոխության համար..	118
Աղյուսակ 7-4 Գործունեության վայրը տեղափոխող ձեռնարկատիրական գործունեության վրա ազդեցության մանրամասները.....	119
Աղյուսակ 7-5 Փոխհատուցում և օժանդակություն ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեության համար.....	127
Աղյուսակ 8-1 Գյուղատնտեսական և ոչ գյուղատնտեսական հողի դիմաց.....	130
փոխհատուցումը/վերականգնման նպաստները	130
Աղյուսակ 8-2 Փոխհատուցում մասնավոր սեփականություն հանդիսացող հողերի համար	131
Աղյուսակ 8-3 Փոխհատուցում վարձակալված հողի դիմաց	131
Աղյուսակ 8-4 Վերականգնման նպաստ՝ ՀՀ պահանջների չպահպանմամբ՝.....	132
անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողի դիմաց	132
Աղյուսակ 8-5 Փոխհատուցում բնակելի և ոչ բնակելի շինությունների համար.....	132
Աղյուսակ 8-6 Փոխհատուցում բնակելի շենքերի համար	133
Աղյուսակ 8-7 Փոխհատուցում ոչ բնակելի շինությունների համար.....	135
Աղյուսակ 8-8 Փոխհատուցում ձեռնարկատիրական գործունեություն չիրականացնող շինությունների դիմաց	135
Աղյուսակ 8-9 Փոխհատուցում ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող շինությունների դիմաց	136
Աղյուսակ 8-10 Փոխհատուցում բարելավումների համար.....	141
Աղյուսակ 8-11 Փոխհատուցում ցանկապատերի համար	144
Աղյուսակ 8-12 Փոխհատուցում մշակաբույսերի համար.....	145
Աղյուսակ 8-13 Փոխհատուցում նորատունկ ծառերի համար.....	146
Աղյուսակ 8-14 Փոխհատուցում դեռևս ոչ բերքատու ծառերի համար	147
Աղյուսակ 8-15 Փոխհատուցում մրգատու ծառերի համար.....	148
Աղյուսակ 8-16 Փոխհատուցում փայտանյութ տվող ծառերի համար.....	150
Աղյուսակ 8-17 Փոխհատուցում դեկորատիվ ծառերի և թփերի համար.....	150
Աղյուսակ 8-18 Փոխհատուցում ձեռնարկատիրական գործունեության կորստի դիմաց	154
Աղյուսակ 8-19 Փոխհատուցում զբաղվածության կորստի համար	156
Աղյուսակ 8-20 Նպաստներ զգալի ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների համար ..	157
Աղյուսակ 8-21 Նպաստներ սոցիալապես խոցելի անձանց համար	157
Աղյուսակ 8-22 Շարժական/ապամոնտաժման ենթակա շինությունների տեղափոխման/տրանսպորտային ծախսերը	158
Աղյուսակ 8-23 Շարժական գույքերի տեղափոխման/տրանսպորտի ծախսերը.....	158
Աղյուսակ 8-24 Վերաբնակվող ԱԵՏՏ-ների կենսապահովման ծախսերը	158
Աղյուսակ 8-25 Սեփականության գրանցման վճարները	159
Աղյուսակ 8-26 Ավելացված արժեքի հարկ ազդեցության ենթակա գույքերի համար	160
Աղյուսակ 8-27 Ամփոփ բյուջեն	161
Աղյուսակ 8-28 Ամփոփ բյուջեն՝ ըստ ֆինանսավորման յուրաքանչյուր աղբյուրի.....	162
Նկար 9-1 Հողի օտարման և տարաբնակեցման կազմակերպչական կառուցվածքը և գործողությունները	164
Աղյուսակ 10-1 Գույքի նկարագրության արձանագրությունների չստորագրման պատճառները..	167
Աղյուսակ 10-2 Կադաստրային ուղղումների դեպքերի ցանկը	171
Աղյուսակ 10-3 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի պատրաստման, վերջնականացման և իրականացման ժամանակացույց.....	172

ՆԿԱՐՆԵՐԻ ՑԱՆԿԸ

Նկար 1-1 Հայաստանի Հանրապետության և Երևանի տեղակայվածությունը.....	24
Նկար 1-2 Ծրագրի տեղակայվածության քարտեզ.....	26
Նկար 1-3 Բարաջանյան - Տիչինա.....	28
Նկար 5-1 Բողոքների կարգավորման գործընթացի գծապատկեր	99
Նկար 9-1 Հողի օտարման և տարաբնակեցման կազմակերպչական կառուցվածքը և գործողությունները	164

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐԻ ՑԱՆԿԸ

Հավելված 1 ՀՕՏԾ Ծրագրի տեղեկագիր
Հավելված 2 ՄՁՀ, մարդահամար, ՍՏՀ և գնահատման մեթոդաբանություն
Հավելված 3 Հարցաշար աշխատողների համար
Հավելված 4 Հարցաշար փոքր և միջին ձեռնարկատիրական գործունեությունների համար
Հավելված 5 Հարցաշար մարդահամարի և սոցիալ-տնտեսական հետազոտության համար
Հավելված 6 Հանրային լսման արձանագրությունը նախնական ուսումնասիրության համար
Հավելված 7 Արտաքին մոնիթորինգի գործակալություն ՊՇ
Հավելված 8 Նկարագրության արձանագրության ձևաչափը
Հավելված 9 Հանրային լսումների տեղեկագիր (ՀՕՏԾ փուլեր)
Հավելված 10 ՀՕՏԾ-ում ներառված ազդեցության ենթակա գույքի ցանկը՝ անուղղակի ազդեցության ենթարկվող մասերով
Հավելված 11 ԱԵԱ-ների ցուցակը՝ համապատասխան կրուստներով
Հավելված 12 ԲԳՀՇՈ մասին հանրային լսումների արձանագրությունը (1-ին օր)
Հավելված 13 ԲԳՀՇՈ մասին հանրային լսումների արձանագրությունը (2-րդ օր)
Հավելված 14 ԲԳՀՇՈ մասին հանրային լսումների արձանագրությունը (3-րդ օր)
Հավելված 15 Հանրային լսման ընթացքում ԱԵԱ-ներին տրամադրված Ծրագրի տեղեկագրերը
Հավելված 16 Անշարժ գույքի շուկայի առաջարկները ավտոմեքենաների սպասարկման կայանների համար

ԱՄՓՈՓ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

1. Ծրագրի պատմությունը

- 1) Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի շրջանակում Ծրագիր 2-ը (Ծրագիրը), որը ֆինանսավորվում է ԱԶԲ-ի Բազմափուլային ֆինանսական գործիքի (ԲՖԳ) միջոցով, իրականացվում է ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության (ՏՀՆՆ) կողմից, որը հանդես է գալիս որպես Գործադիր մարմին (ԳՄ), և Երևանի քաղաքապետարանի (ԵՔ) կողմից, որը հանդես է գալիս որպես Իրականացնող մարմին (ԻՄ) և գործում է անմիջապես ԾԻԳ-ի հետ: Սույն ծրագրի նպատակն է խթանել կայուն, ինտեգրված, սոցիալապես հասանելի ու ծախսերի տեսանկյունից արդյունավետ քաղաքային տրանսպորտի համակարգի ստեղծումը: Հակիրճ ասած՝ հիմնական նպատակն է լրացնել քաղաքային արևմտյան օղակի բացակայող ճանապարհային հանգույցները: Ծրագիրը ներառում է ճանապարհների և մայրուղիների վերականգնման և շինարարության երեք ենթածրագիր: Բոլոր ենթածրագրերն ունենալու են տարաբնակեցման ազդեցություններ:
- 2) Նախագծման գործընթացի, բյուջեի սահմանափակումների և Մանրամասն չափագրման հետազոտության (ՄՀ) համար իրավական սահմանափակումների հետ համատեղելի լինելու նպատակով Տրանշ 2-ի շրջանակում չորս առանձին ՀՕՏ-ներ կտրամադրվեն 3 ենթածրագրերի համար (ուսումնասիրության տևողությունը չի կարող երկու ամսից ավելի լինել՝ սկսած այն պահից, երբ ուժի մեջ է մտնում ՀՀ կառավարության որոշումը նախնական ուսումնասիրության վերաբերյալ («Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն օրենք, Հոդված 8, կետ 4բ)): Երկու ՀՕՏ կպատրաստվի 3-րդ ենթածրագրի՝ Բաբաջանյան-Աշտարակ ճանապարհային հանգույցի համար:
 - ա. **Ենթածրագիր 1.** Արգավանդ-Շիրակ ճանապարհային հանգույց՝ շինարարության փուլում է,
 - բ. **Ենթածրագիր 2.** Դավթաշեն-Աշտարակ ճանապարհային հանգույց՝ ՀՕՏ-ն հաստատված է ԱԶԲ-ի և ՀՀ կառավարության կողմից, և Աշխատանքների գնումն իրականացման փուլում է:
 - գ. **Ենթածրագիր 3.** Բաբաջանյան-Աշտարակ ճանապարհային հանգույցի Բաբաջանյան-Տիչինա ճանապարհահատվածը սույն փաստաթղթի առարկան է: Տիչինա-Աշտարակ ճանապարհահատվածի ՀՕՏ-ն ՀՀ կառավարության կողմից հաստատվել է ՀՀ կառավարության 2016 թվականի նոյեմբերի 24-ի «Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի Տրանշ-2, Տիչինա-Աշտարակ ճանապարհահատվածի հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագիրը հաստատելու մասին» թիվ 1192-Ն որոշմամբ:
- 3) Սույն Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագիրը (ՀՕՏ) մշակվել է Մանրամասն նախագծման և շինարարության վերահսկողության խորհրդատուի (ՄՆՇՎԽ) կողմից, Երևանի քաղաքապետարանի (ԵՔ) Ծրագրերի իրականացման գրասենյակի (ԾԻԳ) համար: Սույն ՀՕՏ-ն անդրադառնում է Տրանշ 2/հատված 6-ի շրջանակներում իրականացվող Բաբաջանյան-Տիչինա հատվածի հողի օտարման և տարաբնակեցման ազդեցություններին:

2. Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի նպատակն ու շրջանակը

- 4) Սույն ՀՕՏ-ի հիմնական նպատակն է բացահայտել Տրանշ 2/ հատված 6-ի արդյունքում ազդեցության ենթակա անձանց և աջակցել նրանց՝ վերականգնելու իրենց

կենսամակարդակը: ՀՕՏԾ-ն համապատասխանում է ՀՀ օրենսդրությանը և ԱԶԲ-ի Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագրի (ԱՔՀ, 2009թ.) պահանջներին:

- 5) ՀՕՏԾ-ի շրջանակը ներառում է՝ 1) ԱԵԱ-ների նկարագրությունը (95.05% ընտրանքով մարդահամարի միջոցով), 2) ազդեցության ենթակա ամբողջ գույքի մանրամասն չափագրման հետազոտությունը (ՄՀՀ), 3) տեղեկատվության հրապարակումը և ԱԵԱ-ների հետ հանրային լուսնների կազմակերպումը, 4) վերականգնման և փոխհատուցումների վճարման քաղաքականությունը և շրջանակը, 5) բողոքների և դժգոհությունների լուծման մեխանիզմը, 6) տարաբնակեցման բյուջեն, 7) ինստիտուցիոնալ շրջանակը, 8) ՀՕՏԾ իրականացման ժամանակացույցը և 10) ՀՕՏԾ իրականացման մոնիթորինգի մեխանիզմը:

3. Ազդեցությունների ամփոփում

- 6) ԱԵՏՏ/ԱԵԱ-ների մարդահամարի և ազդեցության ենթակա բոլոր գույքերի մանրամասն չափագրման հետազոտությունն իրականացվել է 2016 թ. հունիսի 17-ից 2017 թ. հունվարի 13-ն ընկած ժամանակահատվածում:
- 7) Մարդահամարի արդյունքում բացահայտվեցին ծրագրի ազդեցությանը ենթակա 202 տնային տնտեսություն՝ ներառյալ սեփականատերերը և հողերի կամ շինությունների օգտագործողները, ձեռնարկատերերը և աշխատողները՝ ընդհանուր՝ տնային տնտեսությունների 874 անդամներով: Ընդհանուր առմամբ հատվածներում ազդեցության կենթարկվեց 186 հողակտոր, 311 բնակելի և ոչ բնակելի շենքեր և շինություններ, 59 ձեռնարկատիրական գործունեություն և 8 աշխատող: Մանրամասները ներկայացված են ստորև բերված պարբերություններում:
- 8) ՀՕՏԾ-ի շրջանակում բացահայտվել է ազդեցության ենթակա 186 հողակտոր (58,469.38մ²), որոնցից՝
- ա. 34-ը սեփականության իրավունքով պատկանում են 32 ԱԵՏՏ-ների (24,027.68 մ²),
 - բ. 123 հողակտոր (23,964.65 մ²) սեփականության իրավունքով պատկանում է ԵԲ-ին, որոնք ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվում են 111 ԱԵՏՏ-ների կողմից,
 - գ. 29 հողակտոր (10,477.70 մ²) հանդիսանում են պետության (ՀՀ) սեփականությունը, որոնք ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվում են 28 ԱԵՏՏ-ների կողմից:
- 9) Ընդհանուր առմամբ կքանդվեն 146 բնակելի շենքեր (3,920.25 մ²) և 165 ոչ բնակելի շենքեր և շինություններ (5,235.45 մ²): Բացի այդ, կհեռացվի 2 շինություն (54 մ²): Ազդեցության են ենթարկվում 3,564.0 մ մետաղական ցանցով ցանկապատ, 275.5 մ մետաղական ցանկապատ, ինչպես նաև 4,671.99 մ² տուֆից և քարից պատեր: Ազդեցության են ենթարկվում 8,201.96 մ² բարելավումներ, օրինակ՝ բետոնապատ, ասֆալտե, խճաքարային պատվածքով տարածքներ: Ընդհանուր առմամբ ազդեցության են ենթարկվում 8,745.93 մ², 2,598.07 մ և 48 բարելավումներ:
- 10) Ազդեցության կենթարկվեն 2,941.00 մ² մակերեսով մշակաբույսեր, 12,328 մրգատու ծառեր ու թփեր, 153.00 փայտանյութ տվող ծառեր և 2,074.00 դեկորատիվ ծառեր ու թփեր: 57 ձեռնարկատիրական գործունեություն կկրի մշտական ազդեցություն, 2 ձեռնարկատիրական գործունեություն կկրի ժամանակավոր ազդեցություն, և 8 աշխատող մշտապես կկորցնի աշխատանքը:

- 11) 202 ԱԵՏՏ-ներից 94-ը (438 ԱԵԱ) ազդեցության ենթարկված հողակտորներում մրգատու ծառերի ու թփերի կորստի պատճառով կկորցնեն իրենց գյուղատնտեսական եկամտի 10%-ը կամ ավելին, իսկ 50 ԱԵՏՏ-ներ (198 ԱԵԱ) կվերաբնակեցվեն: 43 ԱԵՏՏ (141 ԱԵԱ) համարվում է խոցելի:
- 12) Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների (ԱԵՏՏ) և ազդեցության ենթակա անձանց (ԱԵԱ) տարբեր կատեգորիաների վերաբերյալ տեղեկությունները, ըստ ազդեցության տեսակի, ինչպես նաև զուտ թվերը՝ առանց կրկնահաշվարկի, ներկայացված են ԱԵՏՏ-ներ/ԱԵԱ-ների՝ ստորև բերված ամփոփ աղյուսակում:

Աղյուսակ Ե.1 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունները/անձինք՝ ըստ ազդեցության տեսակի

Ազդեցության տեսակը	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵԱ-ներ	Նշումներ
	No Ըստ ազդեցության տեսակի	Առանց կրկնահաշվարկի	Բացարձակ No	
Ա. Ազդեցությունը հողի վրա ըստ իրավական կարգավիճակի				
Ա1. Մասնավոր	32	32	146	-
Ա2. Համայնքային	111	91	396	20 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում
Ա3. Պետական հող	28	27	107	1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Ա1-ում
Բ. Ազդեցությունը շենքերի վրա				
Բ1. Բնակելի շինություններ	53	5	28	12 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 20 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 16 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում
Բ2. Ոչ բնակելի շինություններ	81	1	4	19 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 56 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 5 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում
Բ3. Շարժական կառույցներ	2	0	0	2 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Ա1-ում
Բ4. Ցանկապատեր	107	2	7	26 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 49 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 24 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 5 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Բ2-ում
Գ. Ազդեցությունը ծառերի և մշակաբույսերի վրա				
Գ1. Մրգատու ծառեր ու թփեր	97	0	0	18 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 48 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 23 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 5 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Բ2-ում 2 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ 4-ում
Գ2. Փայտանյութ տվող ծառեր	43	0	0	9 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 27 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 3 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 2 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում 2 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ 4-ում
Գ3. Դեկորատիվ ծառեր, թփեր, ծաղիկներ	67	0	0	9 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 24 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 17 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 4 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում
Գ4. Մշակաբույսեր	55	0	0	8 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 24 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 17 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 5 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Բ2-ում
Դ. Ազդեցությունը ձեռնարկատիրական գործունեության վրա				
Դ1. Մշտական՝ հարկային հայտարարագրի առկայությամբ	11	6	31	3 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 2 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Ա2-ում

Ազդեցության տեսակը	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵԱ-ներ	Նշումներ
	No Ըստ ազդեցության տեսակի	Առանց կրկնահաշվարկի	Բացարձակ No	
Դ2. Մշտական՝ առանց հարկային հայտարարագրի	43	29	124	4 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 10 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում
Դ3. Ժամանակավոր՝ առանց հարկային հայտարարագրի	2	2	6	
Ե. Ազդեցությունը զբաղվածության վրա				
Ե. Զբաղվածության մշտական կորուստ	8	6	21	1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Ա1-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Դ1-ում
Զ. ԱԵՏՏ-ների խոցելիությունը				
Զ. Խոցելի ԱԵՏՏ-ներ	43	0	0	7 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 20 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 11 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Բ1-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Բ4-ում 3 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Դ2-ում
Է. Տեղափոխության ազդեցություն				
Է1. Ձեռնարկատիրական գործունեության տեղափոխում	56	0	0	7 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 12 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 7 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Դ1-ում 30 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Դ2-ում
Է2. Բնակելի շինությունների տեղափոխում	50	1	6	10 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 20 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 14 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 5 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում
Ընդամենը	-	202	874	-

- 13) Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների սոցիալ-տնտեսական հետազոտությունը (USՀ) իրականացվել է 2016 թվականի հունիսի 17-ից 2017 թ. հունվարի 26-ն ընկած ժամանակահատվածում: Հետազոտվել է ազդեցության ենթակա 192 տնային տնտեսություն (մնացած 10 ԱԵՏՏ-ներից 1-ն իրավաբանական անձ է («Արմենիկում» ՓԲԸ), 4-ը իրաժարվել են պատասխանել հարցերին (1 ԱԵՏՏ կարևորություն չտվեց հետազոտությանը, 3 ԱԵՏՏ-ներ դեմ են ճանապարհի կառուցմանը, քանի որ չեն ցանկանում կորցնել իրենց ավտոտնակները, որտեղ որևէ տեսակի գործունեություն չի իրականացվում): 1 ԱԵՏՏ գտնվում էր Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս, և 4 ԱԵՏՏ-ներ անհասանելի էին մարդահամարի և սոցիալ-տնտեսական հետազոտության համար):

4. Փոխհատուցման քաղաքականությունը և վերականգնման միջոցառումները

- 14) Հողի օտարման և տարաբնակեցման շրջանակի (<ՕՏՀ) համաձայն, որը հիմնված է ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ ԱԲՀ (2009թ.) պահանջների վրա, փոխհատուցման և/կամ առնվազն վերականգնման իրավունք ունեցող ԱԵԱ-ներն են՝ 1) բոլոր ԱԵԱ-ները, ովքեր կորցնում են ինչպես ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ, անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով, այնպես էլ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ, անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով տնօրինվող, տիրապետվող և օգտագործվող հողը, 2) վարձակալները, որոնք տիրապետում և օգտագործում են անշարժ գույքը՝ ինչպես ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ, անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով, այնպես էլ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ, անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով, 3) շենք/շինությունների, մշակաբույսերի, բույսերի կամ հողին ամրացված այլ օբյեկտների սեփականատերերը, 4) ձեռնարկատիրական

գործունեությունը, եկամուտը և աշխատավարձը կորցնող ԱԵԱ-ները: Հատված 6-ի ազդեցություններին համապատասխան Իրավունքների սխեման բերված է ստորև:

- 15) Փոխհատուցման իրավունքը սահմանափակված է կասեցման օրով, որը սույն ծրագրի համար սահմանվել է 2016 թ. դեկտեմբերի 9-ը: Այն նույնն է բոլոր ԱԵԱ-ների համար՝ անկախ նրանց իրավական կարգավիճակից: Սա ազդեցության ենթարկված գույքերի նկարագրության արձանագրությունների կազմման (ԱԵԱ-ների և Օտարողի կողմից արձանագրությունների ստորագրման) օրն է: (Քանի որ ազդեցության ենթարկված գույքերի նկարագրության արձանագրությունների կազմման ամսաթիվը յուրաքանչյուր գույքի համար տարբեր է, նշված ամսաթիվը ԱԵԱ-ների և Օտարողի կողմից գույքի նկարագրության առաջին արձանագրության ստորագրման օրն է):

Աղյուսակ Ե.2 Ծրագրի համար մշակված իրավունքների սխեման

Կորստի տեսակը	Նկարագրություն	Ազդեցության ենթարկված անձինք	Փոխհատուցում ստանալու իրավունքները
1. Գյուղատնտեսական հողերի կորուստ	ԱԵՏՏ-ներ, որոնք կորցնում են գյուղատնտեսական հողերը՝ անկախ ազդեցության աստիճանից	Սեփականատեր	Փոխհատուցում՝ փոխարինման արժեք +15%՝ շուկայական կամ կադաստրային արժեք (որն ավելի բարձր է): Հողի շուկայի բացակայության դեպքում փոխհատուցումը կիրականացվի հիմք ընդունելով հողի տարեկան արտադրողականությունը՝ հաշվարկված տարիների այն քանակով, որը կապահովի ԱԵՏՏ-ի կորցրած հողի դիմաց վերականգնումը:
		Վարձակալ (համայնքային, պետական)	Վարձակալը պետք է ստանա օրինական կարգավիճակ և փոխհատուցվի որպես լիարժեք սեփականատեր՝ շուկայական կամ կադաստրային արժեքով (որն ավելի բարձր է) կամ նրան պետք է տրվի նոր վարձակալություն: Եթե դա հնարավոր չէ, ապա նա պետք է ստանա ազդեցության ենթակա հողի շուկայական կամ կադաստրային արժեք (որն ավելի բարձր է)՝ գումարած 15%-ին համարժեք փոխհատուցում հետևյալ մասնաբաժիններով՝ մինչև 1 տարի՝ հողի արժեքի 5%, 2) մինչև 15 տարի՝ հողի արժեքի 14%, 3) մինչև 25 տարի՝ հողի արժեքի 20%, 4) 25 և ավելի տարի՝ հողի արժեքի 25%:
		Իրավական կարգավիճակ ստանալու ոչ ենթակա ԱԵՏՏ-ներ	Այս ԱԵԱ-ները կստանան վերականգնման նպաստ ազդեցության ենթարկված հողի շուկայական կամ էլ կադաստրային արժեքի (որն ավելի բարձր է) 25% -ի չափով:
2. Ոչ գյուղատնտեսական հողեր	ԱԵՏՏ-ներ, որոնք կորցնում են իրենց հասարակական նշանակության կամ բնակելի հողերը	Սեփականատեր	Փոխհատուցում՝ փոխարինման արժեք +15%՝ շուկայական կամ կադաստրային արժեք (որն ավելի բարձր է)
		Իրավական կարգավիճակ ստանալու ոչ ենթակա ԱԵՏՏ-ներ	Այս ԱԵՏՏ-ները կստանան վերականգնման նպաստ ազդեցության ենթարկված հողի շուկայական կամ էլ կադաստրային արժեքի (որն ավելի բարձր է) 25%-ի չափով:
3. Բնակելի կառույցներ		Բոլոր ԱԵՏՏ-ները՝ անկախ սեփականության իրավական գրանցման կարգավիճակից	Շինության կորստի դեպքում՝ դրամական փոխհատուցում փոխարինման ամբողջ արժեքով (շուկայական արժեքից ոչ պակաս) + 15%՝ առանց ամորտիզացիոն մասնահանումների, գործարքի համար ծախսերի և փրկված նյութերի: Մասնակի ազդեցության դեպքում և ԱԵՏՏ համաձայնությամբ՝ փոխհատուցում տրամադրվում է շինության միայն ազդեցության ենթակա հատվածի, ինչպես նաև շինության վերանորոգման համար (ԱԵԱ-ի համաձայնությամբ):
4. Ոչ բնակելի կառույցներ/		Իրավական գրանցման կարգավիճակ ունեցող	Շինության կորստի դեպքում՝ դրամական փոխհատուցում փոխարինման ամբողջ արժեքով (շուկայական արժեքից

Կորստի տեսակը	Նկարագրություն	Ազդեցության ենթարկված անձինք	Փոխհատուցում ստանալու իրավունքները
գույք		ԱԵՏՏ-ներ	ոչ պակաս) + 15%՝ առանց ամորտիզացիոն մասնահանումների, գործարքի համար ծախսերի և փրկված նյութերի: Մասնակի ազդեցության դեպքում և ԱԵՏՏ համաձայնությամբ՝ փոխհատուցում տրամադրվում է շինության միայն ազդեցության ենթակա հատվածի, ինչպես նաև շինության վերանորոգման համար (ԱԵԱ-ի համաձայնությամբ):
		Իրավական գրանցման կարգավիճակ ունեցող հողի վրա ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով շինություններ ունեցող ԱԵՏՏ-ներ	Շինության կորստի դեպքում՝ դրամական փոխհատուցում փոխարինման ամբողջ արժեքով (շուկայական արժեքից ոչ պակաս)՝ առանց ամորտիզացիոն մասնահանումների, գործարքի համար ծախսերի և փրկված նյութերի:
		Իրավական գրանցման կարգավիճակ չունեցող հողի վրա ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով շինություններ ունեցող ԱԵՏՏ-ներ	Վերականգնման նպաստ փոխարինման արժեքով (առանց ամորտիզացիոն մասնահանումների և գործարքի համար ծախսերի)՝ հանած օրինականացման ծախսերը, մինչև շուկայական արժեքի 20%:
5. Բերք	Ազդեցության ենթակա բերքի զանգված	Բոլոր ԱԵՏՏ-ները՝ անկախ իրավական գրանցման կարգավիճակից (ներառյալ իրավական կարգավիճակ ստանալու ենթակա սեփականատեր և կացության որևէ կարգավիճակ չունեցող բնակիչները)	Մեկ տարվա բերքի փոխհատուցում՝ հաշվարկված շուկայական գներով ակնկալվող համախառն բերքի համար:
6. Ծառեր	Ազդեցության ենթակա ծառեր	Բոլոր ԱԵՏՏ-ները՝ անկախ իրավական գրանցման կարգավիճակից (ներառյալ իրավական կարգավիճակ ստանալու ենթակա սեփականատեր և կացության որևէ կարգավիճակ չունեցող բնակիչները)	Շուկայական գներով հաշվարկված դրամական փոխհատուցում՝ հիմնված ծառերի տեսակի, տարիքի և բերքատվության վրա:

Կորստի տեսակը	Նկարագրություն	Ազդեցության ենթարկված անձինք	Փոխհատուցում ստանալու իրավունքները
7. Ձեռնարկատիրական գործունեություն կամ զբաղվածություն	Ձեռնարկատիրական գործունեություն/զբաղվածություն	Բոլոր ԱԵԱ/ԱԵՏՏ-ները՝ անկախ իրավական գրանցման կարգավիճակից (ներառյալ իրավական կարգավիճակ ստանալու ենթակա սեփականատեր և կացության որևէ կարգավիճակ չունեցող բնակիչները)	Սեփականատերեր ա. (մշտական ազդեցության դեպքում) դրամական փոխհատուցում 1 տարվա զուտ եկամտի չափով, բ. ժամանակավոր ազդեցության դեպքում՝ դրամական փոխհատուցում զուտ եկամտի չափով՝ ձեռնարկատիրական գործունեության ընդհատվող ամիսների հաշվարկով՝ մինչև 1 տարի: Փոխհատուցումը պետք է հիմնված լինի հարկային հայտարարագրի վրա: Հայտարարագրի բացակայության դեպքում ԱԵՏՏ-ը կստանա վերականգնման նպաստ առավելագույն չհարկվող աշխատավարձի չափով՝ ձեռնարկատիրական գործունեության ընդհատվող ամիսների հաշվարկով՝ մինչև 1 տարի: Առավելագույն չհարկվող աշխատավարձը հավասար է նվազագույն աշխատավարձին: Մշտական աշխատողներ/աշխատակիցներ. (մշտական ազդեցության դեպքում) վեց ամսվա կորցրած միջին աշխատավարձի չափով գումարի տրամադրում
8. Օժանդակություն զգալի ազդեցությունների դեպքում	ԱԵՏՏ-ներ, որոնք կորցնում են գյուղատնտեսական եկամտի 10 և ավելի տոկոսը	Զգալի ազդեցության ենթարկված բոլոր ԱԵՏՏ-ները, ներառյալ կացության որևէ կարգավիճակ չունեցող բնակիչները և վարձակալները	1) Զգալի գյուղատնտեսական եկամտի կորուստ ունեցող ԱԵԱ-ներին մեկ տարվա բերքի չափով հավելյալ փոխհատուցում բերքի կորստի դիմաց: 2) վերականգնման նպաստ վերաբնակեցվող ԱԵՏՏ-ներին՝ 6 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով
9. Օժանդակություն վերաբնակեցման դեպքում	Տրանսպորտի և տեղափոխումների ծախսեր	Տեղահանված բոլոր ԱԵԱ, ներառյալ վարձակալները	Տրանսպորտային և մեկ ամսվա համար կենսապահովման ծախսերը հոգալու համար բավարար գումարների տրամադրում:
10. Օժանդակություն խոցելի անձանց		Աղքատության սահմանագծից ցածր կենսամակարդակ ունեցող և (կամ) կանանց և (կամ) տարեց անձանց կողմից ղեկավարվող ԱԵՏՏ	6 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով դրամական օժանդակության տրամադրում: Ծրագրի իրականացման հետ կապված աշխատատեղերի համար ընտրություն կատարելիս այս անձանց պետք է առաջնայնություն տալ:
11. Ժամանակավոր ազդեցություն		Բոլոր ԱԵՏՏ-ները	Պատշաճ վարձակալություն և վերականգնման աջակցություն կտրամադրվի ժամանակավոր ազդեցություն կրող գույքի/սեփականության համար:
12. Ժամանակավոր ազդեցություն հաղորդողներին տեղափոխման հետևանքով	Իրավական կարգավիճակի հիման վրա ԱԵՏՏ-ների բոլոր կորուստները	Սեփականատերեր Օրինականացման ենթակա չհանդիսացող ԱԵՏՏ-ներ	Փոխհատուցում կտրամադրվի թե՛ հողի, թե՛ բարելավումների դիմաց, ինչպես մշտական ազդեցությունների դեպքում է: Փոխհատուցում կվճարվի միայն ազդեցության ենթակա հողի վրա օգտագործողի կողմից արված բարելավումների համար, ինչպիսիք են՝ ծառերը, մշակաբույսերը, ցանկապատերը և այլն: Նման դեպքերում օգտագործողները նպաստ չեն ստանա ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողի դիմաց, այնուամենայնիվ, այդ հողակտորները պետք է ծածկվեն և վերադարձվեն օգտագործողին

Կորստի տեսակը	Նկարագրություն	Ազդեցության ենթարկված անձինք	Փոխհատուցում ստանալու իրավունքները
13. ՀՕՏ չնախատեսված ազդեցություններ, եթե այդպիսիք լինեն			Ծրագրի իրականացման ընթացքում ԵԲ-ն կանդորադառնա չնախատեսված ազդեցություններին և կհոգա դրանց հետ կապված փոխհատուցումը/վերականգնումը՝ ըստ վերոհիշյալ պայմանների:

5. Ծրագրի ինստիտուցիոնալ կառուցվածքը

- 16) ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարությունը (ՏՀՆՆ) հանդիսանում է Գործադիր մարմին: Երևանի քաղաքապետարանը (ԵՔ) Իրականացնող մարմինն է և Ծրագրի իրականացման համար կրում է ընդհանուր պատասխանատվություն, ներառյալ՝ ՀՕՏ-ի մշակումն ու իրականացումը: ԻՄ-ն կգործի Ծրագրի իրականացման գրասենյակի (ԾԻԳ) միջոցով, որի կառուցվածքում ընդգրկված է նաև տարաբնակեցման մասնագետ:
- 17) Ծրագրի կառավարման խորհուրդը (ԾԿԽ) կազմված է ԵԲ-ի, ՀՀ շահառու նախարարությունների ներկայացուցիչներից և ղեկավարվում է ՀՀ վարչապետի կողմից: ԾԿ խորհրդի գործունեության հիմնական նպատակը Ծրագրերի իրականացման համար Ասիական զարգացման բանկի և այլ միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից համապատասխան համաձայնագրերի շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետությանը տրամադրված միջոցների կառավարումն է, ՀՀ վարչապետի 2009 թվականի հոկտեմբերի 26-ի թիվ 892-Ա որոշմամբ հաստատված կանոնադրության համապատասխան որոշումների ընդունումը:
- 18) Մանրամասն նախագծման և շինարարության վերահսկողության խորհրդատուն (ՄՆՇՎԽ) ծրագրի համար մշակել է մանրամասն նախագիծ և ՀՕՏ: ՀՕՏ-ի իրականացման ընթացքում ՄՆՇՎԽ-ն կաջակցի ԾԻԳ-ին՝ մասնակցելով հանրային լուսններին, պարզաբանելով ՀՕՏ-ի իրականացման ընթացքում ի հայտ եկած հարցերը, արձագանքելով ԱԵԱ-ների առաջ քաշած բողոքներին, ստուգելով փոխհատուցման բյուջեն, վերանայելով/փոփոխելով նկարագրության արձանագրությունները և գնահատման հաշվետվությունները, եթե կիրառելի են:

6. Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի իրականացումը

- 19) Իրականացնող մարմինը կսկսի ՀՕՏ-ի իրականացումն ԱԶԲ-ի և ՀՀ կառավարության կողմից՝ վերջինիս հաստատումից անմիջապես հետո: Այն սահմանված կարգով ԱԵԱ-ներին կտրամադրի Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի մեկնարկի վերաբերյալ պայմանագրերի/համաձայնագրերի նախագծային տարբերակները: ԾԻԳ-ը կստորագրի սեփականության օտարման պայմանագրեր ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով տնօրինվող, տիրապետվող և օգտագործվող գույքի համար՝ նոտարական վավերացմամբ կամ առանց վերջինիս: Ի լրումն, ԾԻԳ-ը կստորագրի փոխհատուցման համաձայնագրեր՝ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով տնօրինվող, տիրապետվող և օգտագործվող գույքի և նպաստների համար: Վերաբնակեցման/տեղափոխման համար ԱԵԱ-ներին կտրվի 30 օր՝ սկսած ամբողջական փոխհատուցման/նպաստների հատկացման օրից, որը կսահմանվի պայմանագրի շրջանակներում կամ օտարման պայմանագրերի ներքո սահմանված ժամանակահատվածում (դատական կարգով օտարված գույքի սեփականատերերից չի պահանջվի տեղափոխվել երկամսյա ժամկետում՝ սկսած օտարման պայմանագրի կնքման օրվանից, տե՛ս «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության

օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն օրենք, Հոդված 14, կետ 2):

- 20) ՀՕՏԾ-ի իրականացումից հետո կատարաստվի Համապատասխանության վերաբերյալ հաշվետվություն հատված 6-ի համար:
- 21) Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված ժամանակացույցը ցույց է տալիս ՀՕՏԾ-ի իրականացման հստակ փուլերը:

Աղյուսակ Ե.3 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի իրականացման ժամանակացույց

No	Առաջադրանքը/անվանումը	Պատասխանատվությունը	Սկիզբը	Ավարտը
	ՀՕՏԾ-ի ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ		30.05.2017	27.11.2017
1	ՀՕՏ բյուջեի տրամադրումը ԵՔ-ին	ՖՆ	30.05.2017	
2	Հարկադիր օտարման հնարավոր դեպքերի բացահայտում	ԾԻԳ	31.05.2017	29.08.2017
3	Նախնական պայմանագրերի ուղարկում ԱԵԱ-ներին	ԾԻԳ	20.06.2017	30.06.2017
4	Պայմանագրերի ստորագրում	ԾԻԳ	21.06.2017	28.09.2017
5	Փոխհատուցման տրամադրում	ԾԻԳ	22.06.2017	10.10.2017
6	Հարկադիր օտարման վերջնականացում, հարկադիր օտարման դեպքերի վերաբերյալ դատական որոշումների տրամադրում	ԾԻԳ	28.09.2017	27.12.2017
7	ՀՕՏԾ Համապատասխանության հաշվետվության պատրաստում	ԱՄԳ	31.05.2017	20.10.2017
8	ՀՕՏԾ Համապատասխանության նախնական հաշվետվության հանձնումը ԱԶԲ-ին	ԾԻԳ	21.10.2017	26.10.2017
9	ԱԶԲ-ի կողմից ՀՕՏԾ Համապատասխանության հաշվետվության դիտարկումը	ԱԶԲ	27.10.2017	11.11.2017
10	ՀՕՏԾ Համապատասխանության վերջնական հաշվետվության հանձնումը ԱԶԲ-ին	ԾԻԳ	16.11.2017	19.11.2017
11	ԱԶԲ-ի կողմից ՀՕՏԾ Համապատասխանության հաշվետվության հաստատումը	ԱԶԲ	19.11.2017	25.11.2017
12	Շինհրապարակի հանձնումը Կապալառուին	ԾԻԳ	26.11.2017	26.11.2017
13	Շինարարական աշխատանքների մեկնարկը	Կապալառու	27.11.2017	27.11.2017
14	Մոնիթորինգ	ԾԻԳ/ԱՄԳ	Ընթացիկ	
15	Բողոքների լուծում	ԾԻԳ	Ընթացիկ	

7. Հանրային լուծումներ և տեղեկատվության հրապարակում

- 22) Չորս հանրային լուծումներ անցկացվեցին բոլոր ԱԵԱ-ների հետ, ովքեր բնակվում էին հատված 6-ի տարածքում. մեկ հանրային լուծում կազմակերպվեց ՀՀ կառավարության նախնական ուսումնասիրության մասին որոշումը ներկայացնելու համար, իսկ երեք հանրային լուծումների ընթացքում ներկայացվեց ՀՀ կառավարության բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին որոշումը (ԲԳՀՇՈ): Առաջինը տեղի ունեցավ 2016 թ. հունիսի 14-ին՝ 6-րդ և 7-րդ հատվածների համար միասին, իսկ մյուս երեքը՝ 2016 թ. նոյեմբերի 2-4-ը՝ ՀՀ կառավարության 2016 թվականի հոկտեմբերի 6-ի «Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի Տրանշ-2, Բաբաջանյան-Հին Սիլիկյան ճանապարհահատվածում առկա գույքի և հողատարածքների նկատմամբ բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին» թիվ 1027-Ն որոշումն ուժի մեջ մտնելուց հետո: Հանրային լուծումների ընթացքում ներկայացվեցին իրավունքների սխեման, գնահատման մեթոդաբանությունը, ՄՉՀ-ն և մարդահամարը/ՄՏՀ: Մանրամասնորեն ներկայացվեց

Բողոքների լուծման մեխանիզմը, մասնավորապես՝ շեշտադրվեցին տեղային կիզակետի դերն ու գործառույթները, որը Ծրագրի իրականացման բոլոր փուլերում ԱԵԱ-ների բողոքները բարձրաձայնելու, ձևակերպելու և ԻՄ-ին հասցեագրելու մեթոդ է: Ընդհանուր առմամբ 125 ԱԵԱ (29 կին և 96 տղամարդ) մասնակցեցին վերջին հանրային լսմանը (մասնակիցների ցանկը համապատասխան ստորագրություններով կցված է հանրային լսման արձանագրությանը):

- 23) Հողի օտարման և տարաբնակեցման գործընթացների հիմնական փուլերը նկարագրող ծրագրի տեղեկագիրը և ՀՀ կառավարության երկու որոշումների (նախնական և ԲԳՀՇՈ) տպված օրինակները հանրային լսումների ընթացքում տրամադրվեցին բոլոր ԱԵԱ-ներին, որտեղ ներկայացված էին Ծրագրի նկարագրությունը, Իրավունքների սխեման, բողոքների լուծման մեխանիզմը, իրավունքներն ու փոխհատուցումները, ինչպես նաև հաճախակի տրվող հարցերի պատասխանները: 27.10.2016 թ. սեփականատերերին ներկայացվեցին մասնավոր գույքերի անհատական քարտեզները՝ ազդեցության ենթարկված/չենթարկված մակերեսի և հիմնական ազդեցության (շենքեր, ցանկապատեր և բարելավումներ) հստակ նշումով՝ համոզվելու համար, որ սեփականատերերը կկարողանան օգտվել գույքի ազդեցության չենթարկվող մասի օտարման վերաբերյալ դիմումը բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին ՀՀ կառավարության որոշման ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում ներկայացնելու հնարավորությունից: (Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն օրենք, Հոդված 5, կետ 2.2):
- 24) Իրականացման համար պատրաստ սույն ՀՕՏԾ-ն ԱԶԲ-ի և ՀՀ կառավարության կողմից հաստատվելուց հետո կտեղադրվի ԱԶԲ, Ծրագրի (ԾԻԳ) և ԵՔ կայքէջերում: Բացի այդ, ՀՕՏԾ-ի հաստատումից հետո ԱԵԱ-ներին կտրամադրվի (կուղարկվի որպես ծանուցում) վերջնական ՀՕՏԾ-ի հիման վրա կազմված ծրագրի տեղեկագիրը՝ համապատասխան տեղեկություններով հանդերձ:

8. Բյուջեի ամփոփում

- 25) ՀՕՏԾ-ի ամբողջական իրականացումը, ներառյալ՝ փոխհատուցումը, վերականգնման նպաստը, ինչպես նաև ՀՕՏԾ-ի իրականացման վարչական ծախսերը և չնախատեսված ծախսերը կազմում են **5,320,169,227.82** ՀՀ դրամ, որը համարժեք է **10,946,850.26** ԱՄՆ դոլարին (2017 թ. հունվարի 23-ի փոխանակման կուրսի համաձայն): Բյուջեի միջոցները կտրամադրվեն 3 աղբյուրներից՝ 1) Երևանում գտնվող հողերի համար փոխհատուցումը կտրվի ԵՔ-ի բյուջեից, 2) հողի օտարման այլ ծախսերը, ներառյալ՝ հարկերը, տուրքերը, վճարները կֆինանսավորվեն ՀՀ պետական բյուջեի համաֆինանսավորման մասից: 3) Մնացած գույքերի դիմաց փոխհատուցումը, ներառյալ՝ նպաստները, կհատկացվեն ԱԶԲ-ի վարկից: ՀՀ կառավարության կողմից Հողի օտարման և տարաբնակեցման սույն ծրագրի հաստատումից հետո Երևանի քաղաքապետարանը և ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը համապատասխանաբար կապահովեն ՀՕՏԾ-ի բյուջեով նախատեսված ֆոնդերի ժամանակին հատկացումները:

9. Բողոքների լուծման մեխանիզմ

- 26) Բողոքների լուծման մեխանիզմում ներգրավված կլինեն մի քանի կողմեր՝ 1) ԾԻԳ, Բողոքների դիտարկման խումբ (ԲԴԽ) և 2) ԵՔ: Անկախ բողոքի լուծման հիմնված մեխանիզմից և ընթացակարգից՝ ԱԵԱ-ներն իրավունք ունեն իրենց հայցը ներկայացնել դատարան՝ բողոքարկման գործընթացի ցանկացած պահին:

10. Մոնիթորինգ և գնահատում

- 27) ՀՕՏԾ-ի իրականացումը կենթարկվի թե՛ ներքին, թե՛ արտաքին մոնիթորինգի: Ներքին մոնիթորինգը կիրականացվի ԾԻԳ-ի կողմից: Արտաքին մոնիթորինգը հանձնարարվում է Արտաքին մոնիթորինգային գործակալությանը (ԱՄԳ), որը սույն հատվածի համար վարձվել է ԾԻԳ-ի կողմից և հաստատվել ԱԶԲ-ի կողմից: ԱՄԳ-ն մոնիթորինգի կենթարկի ՀՕՏԾ-ի իրականացումը և կպատրաստի Համապատասխանության հաշվետվություններ, որոնք պետք է հաստատվեն ԱԶԲ-ի կողմից՝ որպես կապալի շինարարական աշխատանքները սկսելու պայման:

1 ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1.1 Ծրագրի պատմությունը

- 28) Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի շրջանակում Ծրագիր 2-ը (Ծրագիրը), որը ֆինանսավորվում է ԱԶԲ-ի Բազմափուլային ֆինանսական գործիքի (ԲՖԳ) միջոցով, իրականացվում է ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության (ՏՁՆՆ) կողմից, որը հանդես է գալիս որպես Գործադիր մարմին (ԳՄ), և Երևանի քաղաքապետարանի (ԵՔ) կողմից, որը հանդես է գալիս որպես Իրականացնող մարմին (ԻՄ) և գործում է անմիջապես ԾԻԳ-ի հետ: Սույն ծրագրի նպատակն է խթանել կայուն, ինտեգրված, սոցիալապես հասանելի ու ծախսերի տեսանկյունից արդյունավետ քաղաքային տրանսպորտի համակարգի ստեղծումը: Հակիրճ ասած՝ հիմնական նպատակն է լրացնել քաղաքային արևմտյան օղակի բացակայող ճանապարհային հանգույցները: Ծրագիրը ներառում է ճանապարհների և մայրուղիների վերականգնման և շինարարության երեք ենթածրագիր: Բոլոր ենթածրագրերն ունենալու են տարաբնակեցման ազդեցություններ:
- 29) Նախագծման գործընթացի, բյուջեի սահմանափակումների և մանրամասն չափագրման հետազոտության համար իրավական սահմանափակումների հետ համատեղելի լինելու նպատակով 2-րդ տրանշի շրջանակում չորս առանձին ՀՕՏԾ-ներ կտրամադրվեն 3 ենթածրագրերի համար (հետազոտության տևողությունը չի կարող երկու ամսից ավելի լինել՝ սկսած այն պահից, երբ ուժի մեջ է մտնում նախնական ուսումնասիրության մասին ՀՀ կառավարության որոշումը («Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն օրենք, Հոդված 8, կետ 4բ): Երկու ՀՕՏԾ կպատրաստվի 3-րդ ենթածրագրի համար՝ Բաբաջանյան-Աշտարակ ճանապարհային հանգույց:
- ա. ենթածրագիր 1.** Արգավանդ-Շիրակ ճանապարհային հանգույց՝ շինարարության փուլում է,
- բ. ենթածրագիր 2.** Դավթաշեն-Աշտարակ ճանապարհային հանգույց՝ ՀՕՏԾ-ն հաստատված է ԱԶԲ-ի և ՀՀ կառավարության կողմից, Աշխատանքների գնումն իրականացված է:
- գ. ենթածրագիր 3.** Բաբաջանյան-Աշտարակ ճանապարհային հանգույց. Բաբաջանյան-Տիչինա հատվածի ՀՕՏԾ-ն սույն փաստաթղթի առարկան է: Տիչինա-Աշտարակի մայրուղի ճանապարհահատվածի հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագիրը ՀՀ կառավարության կողմից արդեն հաստատվել է (ՀՀ կառավարության 2016 թվականի նոյեմբերի 24-ի «Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի, Տրանշ-2, Տիչինա-Աշտարակ ճանապարհահատվածի հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագիրը հաստատելու մասին» որոշում):
- 30) Սույն Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագիրը մշակվել է Մանրամասն նախագծման և շինարարության վերահսկողության խորհրդատուի (ՄՆՇՎԽ) կողմից Երևանի քաղաքապետարանի (ԵՔ) Ծրագրերի իրականացման գրասենյակի (ԾԻԳ) համար: Սույն ՀՕՏԾ-ն անդրադառնում է Տրանշ 2/հատված 6-ի շրջանակներում իրականացվող Բաբաջանյան-Տիչինա հատվածի հողի օտարման և տարաբնակեցման ազդեցություններին:

1.2 Ծրագրի տեղակայվածությունը

- 31) Հայաստանի Հանրապետությունը դեպի ծով ելք չունեցող երկիր է և տեղակայված է Սև և Կասպից ծովերի միջև: Հյուսիսում այն սահմանակից է Վրաստանին, արևելքում՝ Ադրբեջանին, հարավում՝ Իրանին, իսկ արևմուտքում՝ Թուրքիային, ինչպես ցույց է տրված Նկար 1.1-ում: Երևանը Հայաստանի Հանրապետության մայրաքաղաքն է և զբաղեցնում է 260 կմ² տարածք՝ տարածվելով 18 կմ դեպի հյուսիս-հարավ ուղղությամբ և 16 կմ՝ արևելք-արևմուտք ուղղությամբ:
- 32) Այս ճանապարհային հանգույցը Երևանի արևմտյան շրջանցիկ ճանապարհին ամբողջականացնելու ճանապարհային բարելավումների ծրագրի մի մասն է՝ նպատակ ունենալով շրջանցել Երևանի կենտրոնը և այդպիսով բարելավել երթևեկության հոսքը, ինչպես նաև նվազեցնել տեղական նշանակության ճանապարհների գերբեռնվածությունը: Ներկայումս Աշտարակից և Երևանից դեպի արևմուտք գտնվող քաղաքներից եկող և դեպի հյուսիսային արվարձանները մեկնող փոխադրամիջոցները երթևեկում են Երևանի բնակելի համայնքներով: Առաջարկվող ճանապարհային հանգույցը երթևեկության հոսքը կփոխի՝ շառավղայինից դարձնելով տանգենցիալ Երևան քաղաքի կենտրոնի նկատմամբ:

Նկար 1-1 Հայաստանի Հանրապետության և Երևանի տեղակայվածությունը

Աղբյուրը. Երևանի քաղաքապետարանի գլխավոր հատակագիծ, 2004

1.3 Ծրագրի նկարագրությունը

- 33) Ծրագրի 2-րդ տրանշը բաժանված է երեք ենթածրագրերի.
- ա. Արգավանդ-Շիրակ ճանապարհային հանգույց. մոտավորապես 1,3 կմ երկարությամբ ճանապարհային հանգույցի շինարարություն Արգավանդի մայրուղու և Շիրակի փողոցի արևմտյան կողմի միջև: Ծրագիծն անցնում է հնագիտական վայրով, որը հայտնի է Կարմիր բլուր տեղանվամբ:
 - բ. Դավթաշեն - Աշտարակի մայրուղի՝ 2,3 կմ երկարությամբ:
 - գ. Բաբաջանյան - Աշտարակի մայրուղի՝ 6,5 կմ երկարությամբ:
- 34) Բոլոր կողմերի միջև հաղորդակցությունը ավելի դյուրին դարձնելու նպատակով՝ Ծրագիր 1-ի և Ծրագիր 2-ի տարածքը (Տրանշ 1 և Տրանշ 2) բաժանվել է մի քանի հատվածների, որոնք համարակալվել են <1-ից <9 և ներկայացված են ստորև բերված աղյուսակում: Դրանք

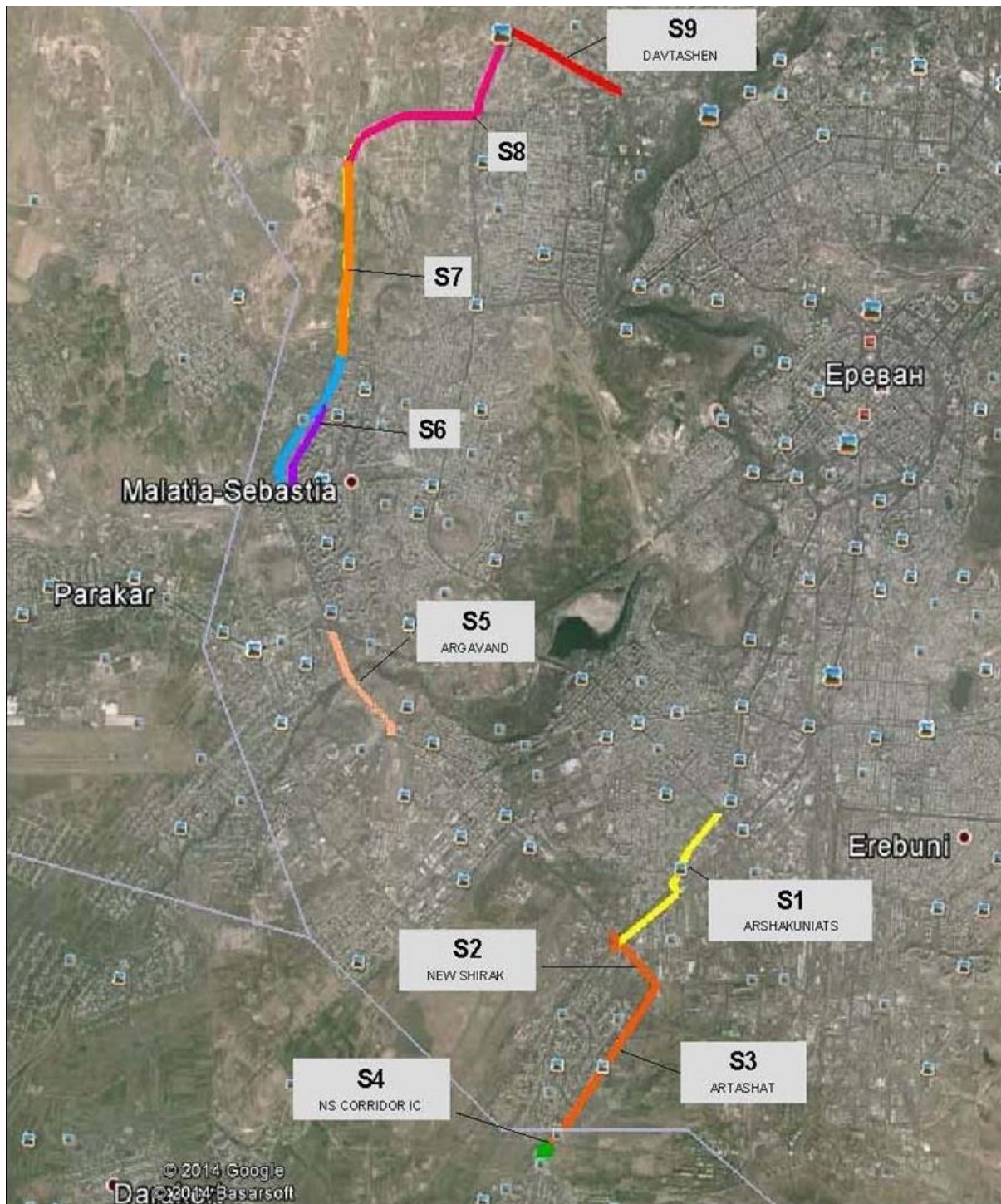
ցուցադրված են հետևյալ քարտեզում (տե՛ս Նկար 1-2 Ծրագրի տեղակայվածության քարտեզ):

Աղյուսակ 1-1 Ծրագրի ճանապարհահատվածները

Ծրագիր/Տրանշ	Հատված	Անվանումը	Երկարությունը
Ծրագիր 1/Տրանշ1	<1	Արշակունյաց փողոց	1, 280 մ
	< 2	Նոր Շիրակի փողոց	3, 200 մ
	< 3	Արտաշատի խճուղի	
	< 4	Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցք/ Փոխհատում	
Ծրագիր 2/Տրանշ2	< 5	Արգավանդ-Նոր Շիրակի փողոց	1,350 մ
	< 6	Բաբաջանյան-Տիչինա	2,200 մ
	< 7	Տիչինա-Հին Սիլիկյան	2,000 մ
	< 8	Հին Սիլիկյան-Աշտարակ մայրուղի	2,300 մ
	< 9	Դավթաշեն-Աշտարակ մայրուղի	2,240 մ

- 35) Ըստ ՀՕՏ ազդեցության մակարդակի՝ Տրանշ 2/Ծրագիր 2-ը դասակարգվել է որպես Կատեգորիա Ա՝ հարկադիր տարաբնակեցման համար (համաձայն ԱԶԲ-ի Գործառնական ձեռնարկի, 2009 թ. (ADB Operation Manual (OM) F1/OP (2009))՝ ծրագիրը դասակարգվում է որպես Կատեգորիա «Ա», եթե 200 կամ ավելի անձինք կրում են զգալի ազդեցություն (վերաբնակեցում կամ եկամուտ ստեղծող գույքի ավելի քան 10%-ի կորուստ): Հակառակ դրան՝ ծրագիրը դասակարգվում է որպես Կատեգորիա «Բ», եթե զգալի ազդեցության են ենթարկվում 200-ից պակաս թվով անձինք: «Գ» կատեգորիայի ծրագրերը ՀՕՏ ազդեցություններ չեն կրում):

Նկար 1-2 Ծրագրի տեղակայվածության քարտեզ

1.4 Ենթաձրագիր 2. Բարաջանյան-Տիչինա

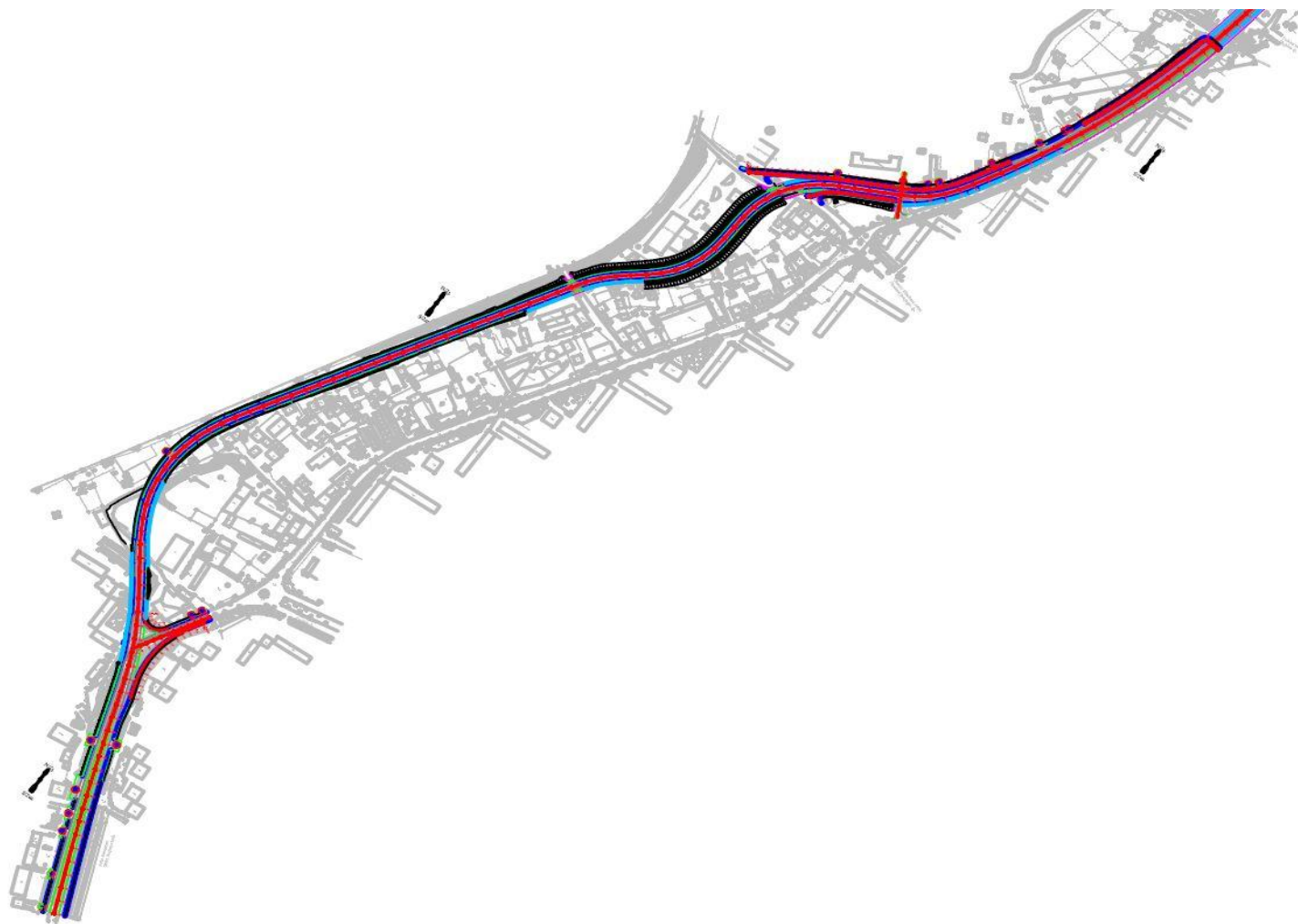
1.4.1 Տեղակայվածություն և նկարագրություն

- 36) Սույն ՀՕՏԾ փաստաթուղթը ներկայացնում է Ծրագիր 2/Տրանշ 2-ի 6-րդ հատվածը:
- 37) Բարաջանյան-Տիչինան գտնվում է Մալաթիա-Սեբաստիա (Երևան քաղաքի կենտրոնից մոտ 6 կմ դեպի հարավ-արևմուտք) վարչական շրջանում, Երևանի հյուսիս-արևմտյան և հարավ-արևմտյան մասերում: Տե՛ս Նկար 1-3:
- 38) Այդ հատվածի աշխատանքները ներառում են մոտ 2.3 կմ երկկողմ երթևեկությամբ (երթևեկելի մասերով), կենտրոնական բաժանիչ գոտիով և մայթերով քաղաքային ճանապարհի կառուցում: Առաջին 300 մ-ը ծրագրային ճանապարհը կմիացնի գոյություն ունեցող Բարաջանյան մայրուղուն, որն արդեն իսկ ապահովում է երկկողմ երթևեկություն: Մնացած 2000 մ-ը կկառուցվի նոր ծրագծի հիման վրա՝ քաղաքային վայրի պայմաններին համապատասխան: Այս հատվածի հյուսիսային վերջնամասում ծրագրային ճանապարհը կմիանա հատված 7-ին, որին անդրադառնում է Տիչինա-Աշտարակի մայրուղու համար մշակված ՀՕՏԾ-ն:
- 39) Սույն ՀՕՏԾ-ի առարկա հանդիսացող հատվածի աշխատանքները ներառում են հետևյալը. նույն մակարդակի վրա գտնվող մեկ փոխհատում՝ հարավային վերջնամասում, երեքնուկի կիսատերևի տեսքով փոխհատում՝ ուղեանցներով և իջատեղերով, երկու կառուցվածքներ՝ գոյություն ունեցող փողոցների վրա, տեղական նշանակության մուտքային և սպասարկման ճանապարհներ, ջրահեռացման համակարգ, հենապատեր/աղմկապաշտպան պատնեշներ և մայրուղու հետ կապված այլ տարրեր՝ ներառյալ խրամոտիներում տեղադրված խողովակները, հաղորդողիների տեղափոխումը (ջրագիծ, կոյուղագիծ, ոռոգում, գազատար խողովակներ, հեռահաղորդակցություն, հոսանք, արտաքին լուսավորություն):

1.4.2 Ենթաձրագրի իրականացման ժամանակացույցը

- 40) ՀՕՏԾ-ի իրականացումը մեկնարկելու է 2017 թ. մայիսի վերջին և ամբողջովին ավարտվելու է 2017 թ. հոկտեմբերի սկզբին: Տեղամասի հանձնումը Կապալառուին նախատեսված է 2017 թ. նոյեմբերին, եթե ԱԶԲ-ն նոյեմբերի վերջին հաստատի համապատասխանության մասին հաշվետվությունը:

Նկար 1-3 Բաբաջանյան - Տիջինա

1.5 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի շրջանակն ու կարգավիճակը

- 41) ՀՕՏԾ-ն հիմնված է Ենթածրագիր 2-ի մանրամասն նախագծի վրա: Այն վերջնական է և պատրաստ է իրականացման համար: Սույն ՀՕՏԾ-ն ավարտելու համար նախաձեռնվել են հետևյալ քայլերը.
- ա. ԱԵՏՏ-ների, ԱԵԱ-ների մարդահամարի և կորուստների գույքագրման/տեղազննման իրականացում,
 - բ. ազդեցության ենթակա հողերի, շենքերի, կառույցների և այլ գույքերի մանրամասն չափագրման, նկարագրության և գնահատման իրականացում,
 - գ. ԱԵՏՏ-ների 95.05% ընտրանքային խումբ ներառող սոցիալ-տնտեսական հետազոտության իրականացում,
 - դ. ԱԵԱ-ների հետ հանրային լուսման իրականացում,
 - ե. բոլոր տեսակի կորուստների համար փոխհատուցման մանրամասն բյուջեի պատրաստում:

1.6 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի նպատակը

- 42) ՀՕՏԾ-ի հիմնական նպատակն է բացահայտել հատված 6-ի ազդեցության ենթակա անձանց և աջակցել նրանց՝ վերականգնելու իրենց նախկին կենսամակարդակը, իսկ խոցելի և տեղահանված աղքատներին աջակցել՝ առնվազն հասցնելով նրանց կենսամակարդակը ազգային նվազագույն չափանիշներին: ՀՕՏԾ-ն գնահատում է Ենթածրագրի հողի օտարման և տարաբնակեցման ազդեցությունը ԱԵԱ-ների վրա՝ համաձայն ՀՀ օրենսդրությանը և կանոնակարգերին, ԱԶԲ-ի Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագրին (ԱՔՀ 2009 թ.) և ՀՕՏԾ-ին (ՀՀ կառավարության 2012 թվականի մարտի 7-ի «Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի՝ հողի օտարման և տարաբնակեցման շրջանակը և փոխհատուցման առանձին տեսակների հաշվարկման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 273-Ն որոշում):
- 43) Այս նպատակներն իրագործելու համար ՀՕՏԾ-ն ներկայացնում է մանրամասներ, որոնք անհրաժեշտ են փոխհատուցման, տարաբնակեցման և վերականգնման համար՝ սահմանելով.
- ա. ԱԵԱ-ի նկարագիրը,
 - բ. Ենթածրագրի ազդեցությունը և կորուստների չափը,
 - գ. տեղեկատվության հրապարակումը, հանրային լուսմանը և մասնակցությունը,
 - դ. վերականգնման և փոխհատուցումների վճարման քաղաքականությունը և շրջանակը,
 - ե. բողոքների և դժգոհությունների լուծման մեխանիզմը,
 - զ. տարաբնակեցման բյուջեն և ֆինանսավորման պլանը, ներառյալ՝ կորցրած գույքերի, վերաբնակեցման և վերականգնման գնահատումն ու փոխհատուցման չափը,
 - է. տարաբնակեցման ծրագրի իրականացման համար ինստիտուցիոնալ շրջանակը և

ը. ՀՕՏԾ-ի իրականացման մոնիտորինգը:

1.7 Հողի օտարում և տարաբնակեցում. Ծրագրի իրականացմանն առնչվող պայմանները

44) ԱԶԲ-ի երաշխիքների պահանջների և ԲՖԳ Ծրագրի համաձայն՝ յուրաքանչյուր տրանշի հաստատումը/իրականացումը հիմնված է հետևյալ պայմանների վրա.

ա. ԲՖԳ/Առաջին տրանշի գնահատում. պայմանավորված է հետևյալ գործողություններով՝ ա) ԱԶԲ-ի և ՀՀ կառավարության համար ընդունելի ձևաչափով և բովանդակությամբ ամբողջ ԲՖԳ-ի համար ՀՕՏԾ-ի պատրաստում/ներկայացում, բ) Աղքատության և սոցիալական հարցերի նախնական գնահատում (ԱՍՀՆԳ) և գ) ԱԶԲ-ի և ՀՀ կառավարության համար ընդունելի ՀՕՏԾ-ների պատրաստում/ներկայացում Ծրագրի յուրաքանչյուր տրանշի համար, որը պահանջում է ՀՕՏ:

բ. Պարբերական ֆինանսավորման հայտի (ՊՖՀ) հաստատում հետագա տրանշների և յուրաքանչյուր ենթածրագրի համար. պայմանավորված է հետևյալ գործողություններով՝ ա) ՀՕՏԾ-ի վերանայում/փոփոխում/ներկայացում, բ) Աղքատության նվազեցման և սոցիալական ռազմավարության ամփոփագրի պատրաստում (ԱՆՍՌԱ), գ) յուրաքանչյուր տրանշի համար, որն ունի ՀՕՏ, պատրաստել/ներկայացնել առնվազն ՀՕՏԾ նախագծային տարբերակներ՝ փոփոխված ՀՕՏԾ-ին համահունչ, ինչպես նաև ԱԶԲ-ի և կառավարության համար ընդունելի ձևաչափով և բովանդակությամբ:

գ. Պայմանագրի ստորագրումը. պայմանավորված է հետևյալ գործողություններով՝ ա) ՀՀ կառավարության և ԱԶԲ կողմից ՀՕՏԾ-ի հաստատում, բ) իրականացման համար պատրաստ փաստաթղթի և տեղեկագրի ներկայացում հանրությանը, գ) Անկախ մոնիթորինգի գործակալության վարձում:

դ. Շինարարական աշխատանքների մեկնարկը. պայմանավորված է ՀՕՏԾ-ի ամբողջական իրականացմամբ, որն արձանագրված կլինի ԱԶԲ-ի համար ընդունելի ԱՄԳ-ի կողմից պատրաստված Համապատասխանության հաշվետվությունում:

1.8 Փաստաթղթի հրապարակումը

45) Իրականացման համար պատրաստ սույն վերջնական թարմացված ՀՕՏԾ-ն հայերեն լեզվով կտեղադրվի ԵԲ-ի պաշտոնական կայքէջում, ինչպես նաև ծրագրի կայքէջում ՀՀ կառավարության կողմից հաստատվելուց հետո: Անգլերեն լեզվով ՀՕՏԾ-ն կտեղադրվի ԱԶԲ-ի պաշտոնական կայքէջում՝ ԱԶԲ-ի կողմից հաստատվելուց անմիջապես հետո: ՀՕՏԾ-ի ամփոփ տեղեկագիրը հայերեն լեզվով կտրամադրվի ԱԵԱ-ներին ՀՕՏԾ-ի հաստատումից հետո:

1.9 Ծրագրի կասեցման օրը

46) Սույն ծրագրի համար համար կասեցման օր է սահմանվել 2016 թ. դեկտեմբերի 9-ը, երբ մեկնարկեց ՀՕՏԾ-ի վերջնական տարբերակում ընդգրկված գույքերի նկարագրության արձանագրությունների ստորագրումը: Արձանագրությունների ձևաչափերը ներկայացված են Հավելված 8-ում:

2 ԱՐԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ԱՐԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՏՆԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ

2.1 Ընդհանուր տեղեկություններ

47) Սույն ՀՕՏԾ-ի մշակման համար ընդունված հիմնական սկզբունքներից մեկն այն է, որ Ծրագրի առնչությամբ փոխհատուցման բոլոր վճարումները և կենսապահովման միջոցների վերականգնմանն ուղղված աջակցությունը պետք է հիմնված լինեն ազդեցության ենթակա անձանց վրա Ծրագրի ազդեցությունների մանրամասն վերլուծության վրա: Սույն ՀՕՏԾ-ի համար տվյալները հավաքագրվել են 2016 թվականի հունիս-օգոստոս ամիսներին՝ ՀՀ կառավարության 2016 թվականի ապրիլի 28-ի «Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի Տրանշ-2, Բաբաջանյան-Հին Սիլիկյան ճանապարհահատվածում առկա գույքի և հողատարածքների նախնական ուսումնասիրման մասին» թիվ 447-Ն որոշման շրջանակներում, ապա թարմացվել՝ ՀՀ կառավարության 2016 թվականի հոկտեմբերի 6-ի «Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի Տրանշ-2, Բաբաջանյան-Հին Սիլիկյան ճանապարհահատվածում առկա գույքի և հողատարածքների նկատմամբ բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին» թիվ 1027-Ն որոշումն ընդունվելուց հետո: («Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն նախատեսում է Օտարողի պահանջով օտարվող գույքի նախնական ուսումնասիրության հնարավորություն՝ նախքան գույքի նկատմամբ բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին որոշման (ԲԳՀՇՈ) մեջ ներառվելը: Այն ՄՁՀ անցկացնելու հնարավորություն է տալիս՝ ԲԳՀՇՈ-ի մեջ ընդգրկվող ազդեցության ենթակա գույքերի ցանկը վերջնականացնելու, ազդեցության տեսակը և չափը որոշելու համար, որպեսզի պատրաստվեն առանձին/անհատական քարտեզներ՝ առանց ԱԵԱ-ների հետ նկարագրության արձանագրությունը ստորագրելու պարտավորության, ինչպես ԲԳՀՇՈ-ի դեպքում է): Ծրագրի ՀՕՏ ազդեցությունների չափը ճշգրտորեն գնահատելու համար իրականացվել են հետևյալ հետազոտությունները.

- ա. **Մանրամասն չափագրման հետազոտություն (ՄՁՀ)**՝ ազդեցության ենթակա հողակտորների, շենքերի/շինությունների տարածքի և գույքի այլ տեսակների և քանակի ճշգրիտ նկարագրությունն ու չափագրումը:
- բ. **Կորուստների գույքագրում**՝ օտարման ենթակա հողի, շենքերի/շինությունների և գույքի հատկանիշների բացահայտում և գնահատում:
- գ. **Ազդեցության ենթակա գույքի փոխարինման արժեքի գնահատում**՝ ՀՕՏ բյուջեն մշակելու համար կորցրած գույքի արժեքի, եկամտի և կենսապահովման այլ աղբյուրների բացահայտում և օժանդակությունների/նպաստների սահմանում:
- դ. **Մարդահամար**՝ ԱԵՏՏ-ների և դրանց անդամների ճշգրիտ քանակի բացահայտում, ներառյալ՝ որոշ տարրական առանձնահատկություններ, ինչպիսիք են՝ սեռը և էթնիկ պատկանելությունը:

ե. Սոցիալ-տնտեսական հետազոտություն (ՍՀ)՝ ազդեցության ենթակա անձանց, տնային տնտեսությունների և ձեռնարկատիրական գործունեությունների սեփականատերերի ներկա սոցիալ-տնտեսական կարգավիճակի, ինչպես նաև հանրային ծառայությունների մատչելիության, փոխհատուցման վերաբերյալ պատկերացումների և նրանց կենսամակարդակի վրա Ծրագրի ազդեցության բացահայտում:

2.2 Հետազոտության մեթոդաբանությունը և ազդեցության գնահատման մոտեցումները

2.2.1 Հետազոտության մեթոդաբանությունը

- 48) ՄՆՇՎԽ-ն ծրագրի շրջանակներում որպես ենթակապալառու վարձեց արտոնագրված չափագրող և գնահատող կազմակերպություն՝ նախորդ բոլոր հետազոտությունների արդյունքներից անկախ՝ օտարման ենթակա յուրաքանչյուր գույք չափելու և վերագնահատելու համար: Սա իրականացվեց անկախ այն տվյալներից, որոնք կարելի էր ձեռք բերել կադաստրային քարտեզներից, ՀՕՏԾ-ների նախագծային տարբերակների պատրաստման ընթացքում ձեռք բերված տվյալներից, ինչպես նաև Ծրագրի արդյունքում ազդեցության ենթակա գույքի իրավական կարգավիճակից:
- 49) ՄՂՀ շրջանակը և գույքերի գույքագրումը ներառում էին ներքոնշյալ գույքի կամ հատկանիշների բացահայտումը, դասակարգումը, չափագրումը և գնահատումը.
- ա. հող (գյուղատնտեսական, բնակելի, արդյունաբերական և հասարակական նշանակության հողակտորներ), ներառյալ՝ այդ հողակտորների վրա բարելավումները,
 - բ. շենքեր/շինություններ (ներառյալ՝ դասակարգումն ըստ շենքի կատեգորիայի և շինության տեսակի),
 - գ. ԱԵԱ-ի կողմից հողի և շինությունների զբաղեցման իրավական կարգավիճակը,
 - դ. մշակաբույսերի տեսակը և զբաղեցրած տարածքը,
 - ե. ծառերի տեսակն ու քանակը,
 - զ. ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեությունները (ազդեցության տեսակը և իրավական կարգավիճակը),
 - է. զբաղվածության կորուստ,
 - ը. ազդեցության ենթակա համայնքների/հանրային գույքի քանակը, տեսակը և տարածքը:
- 50) ՄՂՀ-ն ներառում էր գոյություն ունեցող անշարժ գույքի՝ հողերի և նրանց վրա կառուցված շենքերի/շինությունների չափագրումը, դրանց նպատակային նշանակության, սեփականության, օգտագործման ձևի, դրանց որակի և քանակի, տեսքի և տեսակի որոշումը: Չափագրումներն իրականացվեցին՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի (ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ) նախագահի 2011 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 283-N հրամանով հաստատված Հավելված 1-ի՝ անշարժ գույքի չափագրման (գրանցման) վերաբերյալ հրահանգի: Չափագրումները կատարվեցին արբանյակային տեղորոշման կայանների, տախետոմետրի և լազերային որոնիչների միջոցով: ԱԶԲ քաղաքականության պահանջների համաձայն՝ ներկայիս փաստացի չափագրումը հիմնված է չափագրման ժամանակ ԱԵԱ-ի կողմից օգտագործվող գույքի իրական չափի վրա (Եթե իրական չափագրումը համապատասխանում է ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ի կողմից տրված սեփականության վկայագրում նշված պարամետրերին

(հաշվի առնելով ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ի կողմից սահմանված շեղումների թույլատրելի սահմանները), ապա սեփականության հատակագիծը ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ հանձնելու համար պատրաստվում է ՀՕՏԾ-ի իրականացման ընթացքում: Իսկ եթե այդպես չէ, սեփականատիրոջը տեղեկացվում է այդ մասին: Եթե սեփականատերը ցանկանում է, պատրաստվում է նոր հատակագիծ՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ հանձնելու համար: Սեփականության վկայականում համապատասխան ուղղումներ կատարելուց հետո պատրաստվում է վերջնական հատակագիծ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ հանձնելու համար և նախքան գույքի օտարման պայմանագրի ստորագրումը անշարժ գույքի վերագրանցման համար): ԱԵԱ-ներին դաշտային այցելության նախորդ օրը հեռախոսով տեղեկացվել է չափագրման օրն ու ժամը: Այս ընթացակարգն ապահովում էր ԱԵԱ-ների կողմից չափագրման գործընթացի մոնիթորինգը (մանրամասները ներկայացված են Հավելված 2-ում):

2.2.2 Ազդեցության գնահատման մոտեցումներ

- 51) Ստորև ներկայացված են սույն ՀՕՏԾ-ի շրջանակներում ազդեցության գնահատման ընթացքում կիրառված մոտեցումները մի քանի տիպական դեպքերի համար, մասնավորապես՝ 1. բացահայտման և գնահատման մեխանիզմներ այն դեպքերի համար, երբ ազդեցության ենթակա գույքերի մնացած մասը ենթարկվում է Ծրագրի անուղղակի ազդեցության և, հետևաբար, պետք է օտարվի և փոխհատուցվի ՀՕՏԾ-ի ներքո, 2. գնահատման և հաշվարկման մեխանիզմներ այն դեպքերի համար, երբ ըստ ՄՁՀ ազդեցության և ըստ կադաստրային քարտեզների/տվյալների գնահատված ազդեցության միջև առկա են տարբերություններ և 3. Ծրագրի շրջանակներում վերականգնման ենթակա հաղորդուղիները:

ա. Ազդեցության ենթակա գույքերի՝ անուղղակի ազդեցության ենթակա մասերը.

Մանրամասն նախագծման վերլուծության, ինչպես նաև ՄՁՀ և գույքերի տեղազննման արդյունքում բացահայտվել է 45 դեպք (9-ը՝ մասնավոր սեփականություն, 36-ը՝ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող), երբ ազդեցության ենթակա գույքերի մնացած մասը օտարումից հետո կորցնում է իր նպատակային նշանակությունը տարբեր պատճառներով, այսինքն՝ ենթարկվում է անուղղակի ազդեցության Ծրագրի ներքո: Նման դեպքերի համար անուղղակի ազդեցության ենթակա մասերը ներառվել են սույն ՀՕՏԾ-ի մեջ որպես օտարման և փոխհատուցման ենթակա գույքեր: Սա վերաբերում է թե՛ ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող, և թե՛ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողերին: Այդ դեպքերի ցանկը համապատասխան մանրամասներով բերված է Հավելված 10-ում: Ստորև ամփոփված են նշված դեպքերը.

- Դեպքեր, երբ գույքի մնացած մասը հողի օտարման արդյունքում պիտանի չէ հետագա ֆունկցիոնալ օգտագործման և բնակավայրի և ձեռնարկատիրական գործունեության վերականգնման համար: ,
- Դեպքեր, երբ շենքը կամ շինությունը ենթարկվում է մասնակի ազդեցության, և սեփականատերը չի ուզում պահել կամ վերականգնել մնացած մասը, մնացած անուղղակի ազդեցությունը ներառվել էր ուղղակի ազդեցության ենթարկված գույքերի մեջ՝ նախապես համաձայնեցնելով ԱԵԱ-ների հետ (ինչպես սահմանված է Ծրագրի ՀՕՏԾ-ի և ՀՕՏԾ-ի ՄՁՀ-ի մեթոդաբանության համաձայն)::

բ. ՄՁՀ-ի և կադաստրային քարտեզների/տվյալների հիման վրա գնահատված ազդեցությունների միջև առկա տարբերություններ

- 52) Կադաստրային քարտեզի և տվյալների վերլուծության, ինչպես նաև իրականացված ՄՁՀ արդյունքում (փաստացի չափագրում) բացահայտվել է երկու դեպք (հասարակական նշանակության հողակտորներ), երբ ազդեցության ենթակա հողակտորների փաստացի կորդինատների հիման վրա ՄՁՀ արդյունքում բացահայտված ազդեցությունը և ազդեցության ենթակա հողակտորների կորդինատներն ըստ կադաստրային քարտեզի/տվյալների միմյանց չեն համապատասխանում: Մասնավորապես՝ այն դեպքերում, երբ գույքերն իսկապես ենթարկվում են ազդեցության, սակայն ազդեցության ենթակա հողակտորների կորդինատները պետք է ուղղվեն կադաստրային քարտեզի վրա և տվյալներում՝ հիմք ընդունելով փաստացի չափագրման արդյունքում ստացված կորդինատները, ինչի հետևանքով կարող է փոխվել ազդեցությունը (ազդեցության ենթակա մակերեսը):
- 53) Սույն ՀՕՏԾ-ի մշակման ընթացքում վերոնշյալ դեպքերի մանրամասն նկարագիրը ներկայացվել է ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ին համապատասխան հատակագծերի հետ՝ շտկման համար, ինչը ներկայումս կատարման ընթացքում է: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով այն, որ սույն ՀՕՏԾ-ի մշակման ընթացքում նշված դեպքերը դեռևս շտկված չեն եղել, ազդեցությունները (ազդեցության ենթակա մակերեսը) և փոխհատուցումը հաշվարկվել և ներառվել են սույն ՀՕՏԾ-ի մեջ ներկայիս կադաստրային քարտեզի և տվյալների հիման վրա: ((Այս գույքերի ազդեցությունները և, հետևաբար, փոխհատուցման գումարը կարող են փոխվել ՀՕՏԾ-ի իրականացման ընթացքում՝ շտկված կադաստրային քարտեզի և տվյալների հիման վրա):
- 54) Այդ դեպքերին վերաբերող համապատասխան դիտողությունները ներառված են սույն ՀՕՏԾ-ում ներկայացված ազդեցության տվյալների մեջ: Բոլոր այդ դեպքերի մանրամասները, ինչպես նաև դրանց շտկման ընթացակարգերը, ներառված են Գլուխ 10-ում՝ «Օրինականացման և շտկող միջոցառումների պլան»-ում (ՕՇՄՊԾ):

գ. Ծրագրի շրջանակներում վերականգնվող հաղորդուղիներ

- 55) Ծրագրի շրջանակներում կվերականգնվեն միայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող հաղորդուղիները: ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հաղորդուղիների դեպքում ԱԵԱ-ները կփոխհատուցվեն միայն իրենց կողմից կատարված բարելավումների համար (հոր, խողովակներ և այլն) և կկարողանան դրանք վերականգնել հողակտորների մնացած մասերի վրա: (Քանի որ ԱԵԱ-ների բնակելի տներն ամբողջությամբ օտարվում են, ԱԵԱ-ների կողմից փորված ազդեցության ենթակա բոլոր կոյուղահորերը ենթակա են փոխհատուցման և ներառված են ՀՕՏ ազդեցությունների և բյուջեի մեջ): Կան երկու դեպքեր, երբ գույքը ենթարկվում է մասնակի ազդեցության, և կոյուղահորն ընդհանուր է երկու բնակելի տների համար (որոնք ազդեցության չեն ենթարկվում Ծրագրի հետևանքով) և ոչ բնակելի (ձեռնարկատիրական գործունեության) մասի համար: Կոյուղագիծը միացված է անհայտ ցանցային համակարգի, որն ազդեցության է ենթարկվում Ծրագրի հետևանքով, սակայն հաղորդուղու սեփականատիրոջ կողմից որևէ տեղեկատվություն չստանալու պատճառով այն հնարավոր չէ սահմանագծել մանրամասն նախագծման փուլում (Այս ցանցային համակարգի մասին հստակ տեղեկություններ ձեռք կբերվեն շինարարական աշխատանքների ընթացքում): Բացի այդ, որոշ բնակելի տների կոյուղագծերը, որոնք տեղակայված են Շերամի փողոցում և ազդեցության չեն ենթարկվում Ծրագրի հետևանքով, նույնպես միացված են նույն կոյուղատար համակարգին: Գոյություն ունեցող օրինական կոյուղատար համակարգին միացնելու հնարավորությունը պետք է ուսումնասիրվի:

2.3 Ազդեցությունը հողի վրա

2.3.1 Հողի դասակարգումն ըստ Հայաստանի Հանրապետության 2001 թվականի մայիսի 2-ի Հողային օրենսգրքի

- 56) Հայաստանի Հանրապետության 2001 թվականի մայիսի 2-ի Հողային օրենսգրքը Հայաստանի հանրապետության հողային ֆոնդը ըստ նպատակային նշանակության (կատեգորիաների) դասակարգում է հետևյալ ինը խմբերի՝ 1) գյուղատնտեսական նշանակության, 2) բնակավայրերի/բնակելի, 3) արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության, 4) էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների, 5) հատուկ պահպանվող տարածքների, 6) հատուկ նշանակության, 7) անտառային, 8) ջրային և 9) պահուստային հողերի:
- 57) Ծրագիրը տեղակայված է քաղաքային վայրում: Ազդեցության ենթակա գրեթե բոլոր հողերը ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ի կողմից դասակարգված են որպես բնակավայրեր/բնակելի հողեր: Պարզություն ապահովելու և իրական օգտագործման հետ համահունչ լինելու նպատակով սույն ՀՕՏԾ-ի շրջանակներում ազդեցության ենթակա հողի կատեգորիաները խմբավորվել են հետևյալ կերպ՝

ա. Բնակելի հողեր, որոնք օգտագործվում են բնակելի տների, հարակից օժանդակ շինությունների և այգեգործության նպատակով:

բ. Պտղատու/գյուղատնտեսական նշանակության հողեր, որոնք օգտագործվում են մրգեր, փայտանյութ/դեկորատիվ ծառեր և թփեր աճեցնելու նպատակով:

գ. Հասարակական նշանակության հողեր, որոնք օգտագործվում են ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու նպատակներով, ինչպիսիք են՝ խանութները և բենզալցակայանները:

դ. Խառը կառուցապատման հողեր են համարվում բնակելի, հասարակական կառուցապատման, ընդհանուր օգտագործման հողերի այնպիսի համադրությամբ կազմավորված տարածքները, որտեղ դրանցից որևէ մեկը գերակշիռ նշանակություն չունի:

ե. Արդյունաբերական նշանակության հող, որն օգտագործվում է գործարանների, գործարանային գրասենյակների, արդյունաբերական նշանակության պահեստների համար

2.3.2 Հողի կորուստ

- 58) Ազդեցության ենթակա հողերը գտնվում են քաղաքային բնակավայրում՝ Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանում: Ընդհանուր առմամբ առկա է ազդեցության ենթակա 186 հողակտոր, որոնք ծրագրային տարածքում զբաղեցնում են **58,469.38** մ²: Ընդհանուր առմամբ 150 տնային տնտեսությունների պատկանող հողակտորներ կկրեն որոշակի ազդեցություն: Ազդեցության ենթակա հողակտորները հիմնականում բնակելի նշանակության են, այնուհետև հաջորդում են հասարակական նշանակության տարածքները և պտղատու այգիները: Հողի վրա ազդեցությունները ներառում են նաև Օրինականացման և շտկող միջոցառումների պլանում (ՕՇՄԾ) ներառված երկու դեպք:

59) Ազդեցության ենթակա հողակտորները բաժանվել են ներքոնշյալ երեք տեսակների՝ ըստ իրենց սեփականության կարգավիճակի.

ա. Սեփականության իրավունքով տնօրինվող հող. ընդհանուր առմամբ 34 հողակտոր (24,027.68մ²) պատկանում են անձանց, ովքեր ազդեցության ենթարկված հողակտորների նկատմամբ ունեն օրենքով սահմանված կարգով գրանցված սեփականության իրավունք: Սեփականության իրավունքով տնօրինվող հողակտորների մեծ մասը հասարակական նշանակության հողեր են (15): Ընդամենը 14 հողակտոր ունի բնակելի նշանակություն (4,042.34 մ²): Սեփականության իրավունքով տնօրինվող հողակտորների թվի մեջ ներառված են այն հողակտորները, որոնք գտնվում են կադաստրային շտկման փուլում ՕՇՄՊ-ի համաձայն, մասնավորապես՝ երկու հասարակական նշանակության հողակտորներ (788.74 մ²), որոնք փաստացիորեն ենթարկվում են ազդեցության, սակայն ազդեցության ենթակա հողակտորների կորդինատները պետք է շտկվեն կադաստրային քարտեզում և տվյալներում: Սեփականության իրավունքով տնօրինվող հողակտորների ազդեցության ենթակա մակերեսը կազմում է նվազագույնը 34.35 մ² և առավելագույնը 8,065.86 մ² (միջինը 706.7 մ²):

բ. Համայնքային հող. հող, որը պատկանում է Երևանի քաղաքապետարանին: Ընդհանուր առմամբ Ծրագրի հետևանքով ազդեցության է ենթարկվում 123 համայնքային հողակտոր (23,964.65 մ²): Հետազոտության արդյունքում պարզվել է, որ գրեթե բոլոր այդ հողակտորներն օգտագործվում են առանց սեփականության իրավունքի և միայն մեկն է պաշտոնապես վարձակալված (60.80 մ²): ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող 122 հողակտորներից 31-ը օգտագործվում են հասարակական նպատակներով, 20-ը՝ որպես պտղատու այգի, իսկ 70-ը՝ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող բնակելի նշանակության հողակտորներ են: Մեկ վարձակալված հող օգտագործվում է հասարակական նպատակով:

Համայնքային հողակտորների ազդեցության ենթակա մակերեսը կազմում է նվազագույնը 4.6 մ² և առավելագույնը 987.1մ² (միջինը 194.83 մ²):

գ. Պետական հող. Ծրագրի շրջանակում ազդեցության են ենթարկվում 29 հողակտորներ (10,477.05 մ²): Ազդեցության ենթակա բոլոր պետական հողերը օգտագործվում են ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով: ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող 29 հողակտորներից 10-ը օգտագործվում են որպես պտղատու այգիներ, իսկ 19-ը՝ բնակելի նպատակներով

60) Համայնքային հողակտորի սեփականատիրոջը (Երևանի քաղաքապետարան) փոխհատուցում չի վճարվելու:

61) Ազդեցության ենթակա հողի մնացած բոլոր կատեգորիաների համար վճարվելու է փոխհատուցում: Հողի վրա ազդեցության վերաբերյալ տվյալները, ամփոփված են հետևյալ աղյուսակում:

Աղյուսակ 2-1 Հողի կրած ազդեցությունը՝ ըստ հողի տեսակի և սեփականության/հողի զբաղեցման կարգավիճակի

Հողի տեսակը		Բնակելի՝		Պողատու այգի		Հասարակական**		Խառը կառուցապատման***		Արդյունաբերական****		Ընդամենը		Նշումներ
		Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	
		No	մ ²	No	մ ²	No	մ ²	No	մ ²	No	մ ²	No	մ ²	
Ա. Համայնքային	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	70	12,818.25	20	4,572.36	31	6,373.54	-	-	1	139.70	122	23,903.85	-
	Վարձակալված	-	-	-	-	1	60.80	-	-	-	-	1	60.80	-
Բ. Պետական հողեր(ՀՀ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	19	7,016.32	10	3,460.73	-	-	-	-	-	-	29	10,477.05	-
Ենթաընդհանուր (Ա+Բ)		89	19,834.57	30	8,033.09	32	6,434.34	-	-	1	139.70	152	34,441.70	-
Գ. Մասնավոր	Սեփական	14	4,042.34	-	-	13	6,156.40	2	256.53	3	12,783.67	32	23,238.94	-
	ՕՇՄՊ ներքո գույքեր	-	-	-	-	2	788.74	-	-	-	-	2	788.74	Սեփականության վկայականի և կադաստրային քարտեզի միջև առկա է հողամասի կողորդինատների անհամապատասխանություն: Ազդեցության ենթակա տարածքը կարող է փոխվել կողորդինատների ուղղումից հետո:

Հողի տեսակը	Բնակելի [*]		Պտղատու այգի		Հասարակական**		Խառը կառուցապատման***		Արդյունաբերական****		Ընդամենը		Նշումներ
	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Հողակտորները	Ազդեցության ենթակա տարածքը	
	No	մ ²	No	մ ²	No	մ ²	No	մ ²	No	մ ²	No	մ ²	
Ենթաընդհանուր Գ	14	4,042.34	-	-	15	6,945.14	2	256.53	3	12,783.67	34	24,027.68	-
Ընդամենը	103	23,876.91	30	8,033.09	47	13,379.48	2	256.53	4	12,923.37	186	58,469.38	-

*41 հողակտոր ունի բնակելի նշանակություն, 10 հողակտոր օգտագործվում է այգեգործական նպատակներով ժամանակավոր կացության համար, 41 հողակտոր օգտագործվում է որպես ավտոտնակ, 9-ը ազդեցության չենթարկվող բնակելի տներին հարակից հողի մաս են կազմում, և 2 հողակտոր չի օգտագործվում:

**45 հողակտոր ունի ձեռնարկատիրական նշանակություն, 1 հողակտոր օգտագործվում է որպես ավտոկայանատեղի առանց վերաբնակեցման ձեռնարկատիրական գործունեության համար, և 1-ն օգտագործվում է որպես հիվանդանոց:

***2 հողակտոր չի օգտագործվում:

****3 հողակտոր չի օգտագործվում, իսկ 1-ը ծառայում է որպես հանգստի սենյակ ոսկու գործարանի աշխատակազմի համար:

2.4 Ազդեցությունը շենքերի և շինությունների վրա

2.4.1 Բնակելի շենքեր և շինություններ

- 62) Ընդհանուր առմամբ հատված 6-ում Տրանշ 2-ի ՀՕՏԾ-ն ազդելու է **146** բնակելի շենքերի և շինությունների վրա: Դրանցից 56-ը բնակելի տներ են, այդ թվում՝ 17 տնակներ (2,816.91մ²) և 90 (1,103.34 մ²)՝ օժանդակ շինություններ: (Ազդեցության ենթակա 53 բնակելի տների հետ միասին ազդեցության ենթակա են նաև 83 առանձին օժանդակ շինություններ: Յուրաքանչյուր շինություն գնահատվել է առանձին, քանի որ փոխարինման արժեքը հաշվարկվել է՝ հիմք ընդունելով յուրաքանչյուր կոնկրետ շինության նյութը:) Օժանդակ շինություններից 83-ը պատկանում են ազդեցության ենթակա հիմնական բնակելի շենքերին, մինչդեռ յոթ օժանդակ շինություն պատկանում է տնային տնտեսություններին, որոնց բնակելի շինությունները ընդհանրապես ազդեցության ենթակա չեն: Ընդհանուր առմամբ 54 հողակտորների վրա գտնվող բոլոր բնակելի շենքերի և շինությունների ազդեցությունը կրելու են 53 տնային տնտեսություններ:
- 63) Ազդեցության ենթակա շենքերի մակերեսը կազմում է **3,920.25** մ²: Ազդեցության ենթակա շենքերը, այդ թվում՝ օժանդակ շինությունները, կառուցված են հիմնականում քարից և մետաղից: Օժանդակ շինությունները հիմնականում կառուցված են քարից և մետաղից:

Աղյուսակ 2-2 Ազդեցությունը բնակելի շենքերի և շինությունների վրա

Անվանումը	Նյութը	No	Ընդամենը	Հողակտորներ
			մ ²	No
Ա. Տուն				
Բնակելի տուն	Քար, փայտ, մետաղ	39	2,596.93	35
Տնակ	Մետաղ, Քար	17	219.98	12
Ենթաընդհանուր (Ա)	-	56	2,816.91	47
Բ. Օժանդակ շինություն				
Բ1. Օժանդակ շինություններ ազդեցության ենթակա հիմնական շենքերով				
Տնակ	Մետաղ	1	8.5	41
Լողավազան	Միաձույլ ե/բ	1	14.6	
Ծածկ	Մետաղ, Փայտ, Քար	28	346.39	
Հավաքուն	Քար, Մետաղ,	4	45.3	
Հոր	Քար	1	1.5	
Տաղավար	Մետաղ	1	3.5	
Շան բուն	Մետաղ	3	24.9	
Ներքնագավիթ	Քար	1	19.1	
Սանհանգույց	Քար	13	36.5	
Լոգարան	Քար, Մետաղ	1	2	
Սեպտիկ հոր	Քար	5	20	
Հիմք	Միաձույլ ե/բ	1	67.7	
Ավտոտնակ	Մետաղ	1	19	

Անվանումը	Նյութը	No	Ընդամենը	Հողա- կտորներ
			մ ²	No
Օժանդակ շինություն	Քար, փայտ	21	363.81	
Անավարտ շինություն	Քար	1	11.7	
Ենթաընդհանուր (Բ1)	-	83	984.5	
Բ2 ԱԵՏՏ-ների օժանդակ շինություններ առանց բնակելի շենքերի կորստի				
Ավտոտնակ	Քար	2	83.3	5
Ծածկ	Մետաղ	1	19.2	
Անավարտ շինություն	Քար	1	6.44	
Սանհանգույց	Քար, Փայտ	2	2.5	
Օժանդակ շինություն	Քար	1	7.4	
Ենթաընդհանուր (Բ2)	-	7	118.84	
Ենթաընդհանուր (Բ1+Բ2)	-	90	1,103.34	46
Ընդամենը	-	146	3,920.25	54

2.4.2 Ոչ բնակելի շենքեր և շինություններ

- 64) Ընդհանուր առմամբ ազդեցության ենթակա են 92 հողակտորների վրա տեղակայված 165 ոչ բնակելի շինություններ՝ **5,235.45** մ² ընդհանուր մակերեսով: Դրանցից 77-ն օգտագործվում են ձեռնարկատիրական գործունեության համար (3,232.10մ²), 88-ը ոչ բնակելի/ոչ ձեռնարկատիրական շինություններ են (2,003.35 մ²), որոնք ԱԵԱ-ների կողմից օգտագործվում են անձնական նպատակներով: Ազդեցության ենթակա 9 ձեռնարկատիրական շինությունների դեպքում, որոնք տեղակայված են 4 հողակտորների վրա, ձեռնարկատիրական գործունեությունը չի կասեցվի, մինչդեռ ազդեցության ենթակա 68 ձեռնարկատիրական շինությունների դեպքում, որոնք տեղակայված են 29 հողակտորների վրա, Ծրագրի հետևանքով ձեռնարկատիրական գործունեությունը կկասեցվի:
- 65) Ազդեցության ենթակա ընդհանուր ոչ բնակելի շինություններից 2, 568.44մ²-ն օգտագործվում է ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով, ինչը գրեթե հավասար է ոչ ձեռնարկատիրական/ձեռնարկատիրական շինությունների զբաղեցրած տարածքին: Բոլոր 53 ձեռնարկատիրական գործունեությունները առևտրային բնույթի են: (Սույն ՀՕՏԾ-ի շրջանակներում առևտրային են համարվում այն ձեռնարկատիրական գործունեությունները, որոնք մատուցում են ծառայություններ և իրականացնում առևտուր՝ աշխատողներ վարձելու միջոցով կամ առանց դրա): Ազդեցության ենթակա շինությունները կառուցված են հիմնականում քարից, մետաղից, բլրկից և երկաթբետոնից:

Աղյուսակ 2-3 Ազդեցությունը ոչ բնակելի շինությունների վրա

Շինության տեսակը	No	«Օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված հրավունքով օգտագործվող մ ² »	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված հրավունքով օգտագործվող մ ² »	Ընդամենը մ ²	Հողակտորների No
Ա. Ոչ ձեռնարկատիրական շինություններ	88	868.11	1135.24	2003.35	59
Բ. Ձեռնարկատիրական շինություններ առանց ձեռնարկատիրական գործունեության դադարեցման	9	10.7	195.1	205.8	4
Գ. Ձեռնարկատիրական շինություններ ձեռնարկատիրական գործունեության դադարեցմամբ	68	1788.2	1238.1	3026.3	29
Ընդամենը	165	2,667.01	2,568.44	5,235.45	92

Աղյուսակ 2-4 Ազդեցությունը ձեռնարկատիրական գործունեություն չիրականացնող շինությունների վրա

No	Շինության տեսակը	Նյութը	No	«Օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված հրավունքով օգտագործվող մ ² »	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված հրավունքով օգտագործվող մ ² »	Ընդամենը մ ²	Հողակտորների No
----	------------------	--------	----	---	--	-------------------------	-----------------

No	Շինության տեսակը	Նյութը	No	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	Ընդամենը մ ²	Հողակտորների No
1	Ավտոտեխսպասարկման դիտահոր անձնական օգտագործման համար	Քար	1	-	3.50	3.50	59
2	Ավտոտնակ	Քար, Միաձույլ ե/բ սալիկներ, մետաղ	40	123.70	735.27	858.97	
3	Գազի կարգավորման չգործող կայան	Քար	2	256.23	-	256.23	
4	Ծածկ	Մետաղ, Քար	14	-	227.91	227.91	
5	Անավարտ շինություն	Քար	1	-	24.90	24.90	
6	Հոր	Քար	15	132.25	47.75	180.00	
7	Նկուղ	Միաձույլ ե/բ	1	-	5.40	5.40	
8	Շան բուն	Մետաղ	1	-	6.00	6.00	
9	Զգործող խանութ	Մետաղ	1	-	12.20	12.20	
10	Սանհանգույց	Քար, Մետաղ, Փայտ	3	-	5.00	5.00	
11	Զգործող շինություն	Քար, Աղյուս	1	165.75	-	165.75	
12	Խորդանոց	Քար, Մետաղ	4	-	48.30	48.30	
13	Օժանդակ շինություն	Քար	2	-	19.01	19.01	
14	Անցակետ	Քար	1	40.96	-	40.96	
15	Ռմբապաստարան	Քար, Միաձույլ ե/բ	1	149.22	-	149.22	
Ընդամենը			88	868.11	1,135.24	2,003.35	
*40,96 մ ² անցակետը և 149,22 մ ² ռմբապաստարանը պատկանում են «Արմենիկում» ՓԲԸ-ին (հիվանդանոց), որոնց դիմաց փոխհատուցումը չի հաշվարկվել, քանի որ շինարարության փուլում դրանք պետք է վերակառուցվեն:							

Աղյուսակ 2-5 Ազդեցությունը ձեռնարկատիրական շինությունների վրա

Ձեռնարկատիրական գործունեության կողմից զբաղեցված ազդեցության ենթակա շինություններ	Շինության տեսակը	Նյութը	No	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	Ընդամենը մ ²	Հողակտորների No
Ա1. Ձեռնարկատիրական շինություններ առանց ձեռնարկատիրական գործունեության դադարեցման							
1	Կոլեկտոր	Քար	1	-	1.6	1.6	2
	Հոր	Խճաքար, Լիցք	2	-	104	104	
	Կառավարման սենյակ	Քար	1	-	5.1	5.1	
	Ներքնագավիթ	Մետաղական ցանց	1	-	7.1	7.1	
	Կշեռքի հոր	Քար, Միաձուլվել է/բ	1	-	68.4	68.4	
2	Պահակատուն	Մետաղ	1	10.7	-	10.7	1
3	Ծածկ	Փայտ	2	-	8.9	8.9	1
Ենթաընդհանուր (Ա1)			9	10.7	195.1	205.8	4
Ա2. Ձեռնարկատիրական շինություններ ձեռնարկատիրական գործունեության դադարեցմամբ							
3	Ավտոլվացման կայան	Քար	1	-	96.5	96.5	1
1	Կոշկակարի կրպակ	Մետաղ	1	-	4	4	1
4	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	113.3	-	113.3	1
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	3	-	13.8	13.8	
10	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	2	421	15.3	436.3	2
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	3	-	17.1	17.1	
	Սանհանգույց	Քար	1	-	2.1	2.1	

Ձեռնարկատիրական գործունեության կողմից զբաղեցված ազդեցության ենթակա շինություններ	Շինության տեսակը	Նյութը	No	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	Ընդամենը մ ²	Հողակտորների No
	Օժանդակ շինություն	Քար	1	-	2.6	2.6	
1	Պահեստամասերի խանութ	Քար	1	-	48.57	48.57	1
3	Պահեստամասերի խանութ	Քար	1	-	11.45	11.45	1
	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	-	72.9	72.9	
	Մետաղական տնակ	Մետաղ	1	-	12	12	
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	3.8	3.8	
2	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	-	76	76	1
	Սանհանգույց	Քար	1	-	1.5	1.5	
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	3.8	3.8	
	Սեպտիկ հոր	Քար	2	-	2	2	
	Ջրաչափի հոր	Քար	2	-	1	1	
1	Ապամոնտաժման կետ	Քար	2	-	46.55	46.55	2
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	3.9	3.9	
	Սեպտիկ հոր	Քար	1	-	1	1	
	Ծածկ	Մետաղ	1	-	18	18	
3	Ավտոսպասարկման կայան	Քար	1	-	129.09	129.09	1
2	Սպասարկման սրահ	Քար	1	192.40	-	192.4	2
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	4	4	
	Սեպտիկ հոր	Քար	1	-	1	1	

Ձեռնարկատիրական գործունեության կողմից զբաղեցված ազդեցության ենթակա շինություններ	Շինության տեսակը	Նյութը	No	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	Ընդամենը մ ²	Հողակտորների No
	Ջրաչափի դիտահոր	Քար	1	-	1	1	
1	Ավտոսպասարկման կայան	Քար, մետաղ	1	-	55	55	1
1	Ավտոսպասարկման կայան	Քար, մետաղ	1	-	55	55	1
6	Գրասենյակ	Քար	1	188.60	-	188.6	2
	Մետաղական տնակ	Մետաղ	1	-	27.1	27.1	
	Սանհանգույց	Բլոկ	1	-	4	4	
	Հոր	Բլոկ	1	-	1	1	
3	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	-	123.03	123.03	1
1	Ծածկ	Մետաղ	1	-	115.1	115.1	2
	Օժանդակ շինություն	Քար, Մետաղ	1	-	15.1	15.1	
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	8.6	8.6	
	Մետաղական տնակ	Մետաղ	1	-	23.2	23.2	
6	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	287.90	-	287.9	1
	Սանհանգույց	Քար	1	-	4	4	
	Հոր	Քար	3	-	14	14	
2	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	2	46.90	38.12	85.02	1
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	4.1	4.1	
1	Ավտոտնակ	Քար	1	-	19.2	19.2	1

Ձեռնարկատիրական գործունեության կողմից զբաղեցված ազդեցության ենթակա շինություններ	Շինության տեսակը	Նյութը	No	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	Ընդամենը մ ²	Հողակտորների No
	Հոր	Քար	1	-	3.6	3.6	
1	Ավտոտնակ	Քար	1	-	18.81	18.81	1
1	Ավտոտնակ	Քար	1	-	19.5	19.5	1
	Հոր	Միաձույլ ե/բ	1	-	3.7	3.7	
1	Ավտոտնակ	Քար	1	-	31.09	31.09	1
	Հոր	Քար	1	-	4.3	4.3	
1	Ավտոտնակ	Միաձույլ ե/բ	1	-	19.85	19.85	1
	Հոր	Քար	1	-	3.54	3.54	
1	Ծաղկի խանութ	Միաձույլ ե/բ	1	55.30	-	55.3	1
	Նկուղ	Միաձույլ ե/բ	1	-	25	25	
1	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	482.80	-	482.8	1
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	2	-	13.2	13.2	
57*	Ենթաընդհանուր (Ա2)		68	1,788.20	1,238.10	3,026.30	29
Ընդամենը (Ա1+ Ա2)			77	1,798.90	1,433.20	3,232.10	33
* Երկու ձեռնարկատիրական գործունեություն (գերեզմանաքարերի պատրաստում և վաճառք և ավտոմեքենաների ապամոնտաժում) գործում են առանց շինություն զբաղեցնելու:							

2.4.3 Ապամոնտաժման ենթակա շինություններ

- 66) Հատված 6-ում Տրանշ 2-ի ՀՕՏԾ-ի շրջանակներում ազդեցության կենթարկվեն 2 ապամոնտաժման ենթակա մետաղական շինություններ՝ 54 մ² մակերեսով: (Ապամոնտաժման ենթակա՝ շարժական շինությունները որոշվել են ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: Շարժական գույք է համարվում անշարժ չհամարվող գույքը (ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրք, Հոդված 134, կետ 2): Անշարժ գույք են համարվում հողամասերը, ընդերքի մասերը, մեկուսի ջրային օբյեկտները, անտառները, բազմամյա տնկիները, ստորգետնյա և վերգետնյա շենքերը, շինությունները և հողին ամրակցված այլ գույքը, այսինքն՝ այն օբյեկտները, որոնք անհնար է հողից անջատել՝ առանց այդ գույքին կամ հողամասին վնաս պատճառելու կամ դրանց նշանակության փոփոխման, դադարման կամ նպատակային նշանակությամբ հետագա օգտագործման անհնարինություն: (ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրք, Հոդված 134, կետ 1)): Շինությունների տեղափոխման ծախսերի գումարները կհատկացվեն ԱԵԱ-ներին:

Աղյուսակ 2-6 Ազդեցությունը ապամոնտաժման ենթակա շինությունների վրա

Ազդեցության ենթակա շինության տեսակը	Կառուցման տեսակը	Շինություն	Ազդեցության ենթակա մակերես
		No	մ ²
Կրպակ	Մետաղ	2	54
Ընդամենը	-	2	54.00

2.4.4 Ցանկապատեր և այլ բարելավումներ

- 67) Ընդհանուր առմամբ հատված 6-ում Տրանշ 2-ի ՀՕՏԾ-ի ազդեցությանը կենթարկվի 3,564.00 մ մետաղական ցանցով ցանկապատ, 275.50 մ մետաղական ցանկապատ, ինչպես նաև 4,671.99 մ² տուֆե/քարե պատ՝ 114 հողակտորների վրա: Ընդհանուր առմամբ ազդեցության կենթարկվի 107 տնային տնտեսություն, ներառյալ՝ ժամանակավոր ազդեցությունները, որոնք կփոխհատուցվեն փոխարինման արժեքով:

Աղյուսակ 2-7 Ազդեցությունը ցանկապատերի և պատերի վրա

Նյութը	Երակարություն	Մակերես
	մ	մ ²
Մետաղական ցանց Ա	3,500.10	-
Մետաղական ցանց Բ	63.90	-
Մետաղական ճաղեր Ա	161.50	-
Մետաղական ճաղեր Բ	4.80	-
Մետաղական ճաղեր Գ	72.50	-
Մետաղական ճաղեր Դ	5.00	-
Մետաղական ճաղեր Ե	31.70	-
Միաձույլ ե/բ Ա	-	5.92
Միաձույլ ե/բ Բ	-	15.39
Տուֆ	-	1,530.74
Քար	-	3,141.25

Նյութը	Երակարություն	Մակերս
	մ	մ ²
Ընդամենը	3,839.50	4,693.30

- 68) ԱԵԱ-ները որոշ այլ բարելավումներ են կատարել 87 հողակտորների վրա, որոնք չափագրվել և հաշվարկվել են փոխհատուցման համար: Դրանք բետոնապատ, ասֆալտապատ, մետաղական, մետաղապլաստմասե, բազալտե և աղյուսապատ մակերեսներ են, որոնք կառուցվել են ԱԵԱ-ների կողմից ազդեցության ենթակա հողակտորների վրա: Բարելավումներից առավել մեծ ազդեցություն են կրելու ասֆալտապատ, բետոնապատ և խճաքարային պատվածքով տարածքները, որոնց մակերեսը կազմում է 8,201.96 մ²: Ազդեցության ենթակա են ընդամենը 8,745.93 մ², 2,598.07 մ, 3.43 մ³ և 48 բարելավումներ, որոնց համար վճարվելու է փոխհատուցում, ներառյալ՝ ժամանակավոր ազդեցությունները:

Աղյուսակ 2-8 Ազդեցությունը բարելավումների վրա

Տեսակը	Նյութը	Հողա- կտորնե ր	Մակերս	Մակ երես	Երակարրոյթ ուն	No
		No	մ ²	մ ³	մ	
Տարածք	Ասֆալտ (Ա)	2	222.00	-	-	-
Տարածք	Ասֆալտ (Բ)	15	3,552.40	-	-	-
Տարածք	Ասֆալտ, ե/բ սալիկներ	1	161.60	-	-	-
Տարածք	Բետոնապատ տարածք	40	2,276.01	-	-	-
Տարածք	Խճաքար	7	1,989.95	-	-	-
Տարածք	Բազալտե սալիկներ	2	108.50	-	-	-
Տարածք	Բետոնապատ սալիկներ	11	145.05	-	-	-
Տարածք	Մարմար	1	31.00	-	-	-
Տարածք	Տրավերտինե սալիկներ	2	95.40	-	-	-
Աստիճանավանդակ	Բետոնապատ	10	66.72	-	-	-
Բարձր ճնշման անկար խողովակ d=50x6մմ	Մետաղ	1	-	-	200	-
Ոռոգման խողովակ d=110մմ	Մետաղ	1	-	-	100	-
Ոռոգման խողովակ d=100մմ	Մետաղ	1	-	-	900	-
Ոռոգման խողովակ d=13մմ	մետաղապլաստմասե	8	-	-	520	-
Ոռոգման խողովակ d=20մմ	մետաղապլաստմասե	1	-	-	32	-
Ոռոգման խողովակ d=25մմ	մետաղապլաստմասե	6	-	-	395	-
Ոռոգման խողովակ d=50մմ	մետաղապլաստմասե	3	-	-	45	-
Ոռոգման խողովակ d=50մմ	մետաղ	4	-	-	65	-
Գազի կորուստ ապամոնտաժման ընթացքում	Գազ	1	-	3.43	-	-
Գազի փական d=50մմ	Մետաղ	1	-	-	-	8
Գազի փականների և խողովակների մոնտաժում և կարգաբերում	Մետաղ	1	-	-	-	2
Դարպաս Ա	Մետաղ	1	-	-	-	1
Դարպաս Բ	Մետաղ, Մետաղական ցանց	8	-	-	-	9

Դարպաս Գ	Մետաղ	5	-	-	-	5
Դարպաս Դ	Մետաղ	15	-	-	-	16
Դարպաս Ե	Մետաղ	1	-	-	-	1
Դուռ	Մետաղ	2	-	-	-	2
Եզրաքար Ա	Բետոնապատ	16	-	-	300.40	-
Եզրաքար Բ	Բազալտ	1	-	-	27.00	-
Եզրաքար Գ	Միաձույլ ե/բ	2	-	-	13.67	-
Կշեռքի ապամոնտաժում/մոնտաժ ում, ստուգաչափում, կապարակնքում (55տ)	-	1	-	-	-	1
Հարթակ	Բետոնապատ	3	97.30	-	-	-
Մանղալ	Աղյուս	2	-	-	-	2
Սառնարանային խցիկի ապամոնտաժում	Մետաղ	1	-	-	-	1
Ընդամենը		87*	8,745.93	3.43	2,598.07	48

2.4.5 Շինությունների վրա ազդեցությունները և վերաբնակեցման ռազմավարությունը

- 69) Համաձայն ՀՕՏԻ-ի՝ բոլոր շենքերը (մասնակիորեն կամ ամբողջությամբ ազդեցության ենթակա) կստանան լիարժեք փոխհատուցում: Ծրագրի համար ընդունված վերաբնակեցման ռազմավարությունը հիմնված է փոխարինման արժեքի փոխհատուցման սկզբունքի վրա (շինանյութերի նյութերի, աշխատուժի, նյութերի տեղափոխման տրանսպորտային ծախսերի շուկայական արժեք և այլ համապատասխան ծախսեր): ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող ազդեցության ենթակա շինությունների դեպքում սեփականատերերը կստանան փոխարինման արժեքին գումարած 15%-ի չափով փոխհատուցում, ինչպես նախատեսված է օրենքով: Ազդեցության ենթակա բնակելի շենքերի դեպքում ԱԵԱ-ները կստանան փոխարինման արժեքի 115%-ը՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք շենքերն օգտագործվում են ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով, թե՛ ոչ: ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող հողակտորների վրա անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով շինությունների առկայության դեպքում ԱԵԱ-ները կստանան փոխհատուցում՝ շինության լիարժեք փոխարինման արժեքի չափով: ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողակտորների վրա անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով շինությունների առկայության դեպքում ԱԵԱ-ները կստանան փոխհատուցում՝ փոխարինման արժեքից հանած օրինականացման գործընթացին առնչվող ծախսերը, սակայն ոչ ավել, քան փոխհատուցման ռոջ գումարի 20%-ի չափով:
- 70) Սույն ՀՕՏԻ-ի շրջանակում պետք է քանդվեն 56 բնակելի և 68 ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման շենք, և նախատեսվում է 102 ԱԵԱ-ների (435 ԱԵԱ) վերաբնակեցում: 56 բնակելի տների կորուստն ազդելու է 50 ԱԵՏՏ-ների վրա (198 ԱԵԱ): Մշտական ազդեցության ենթակա ոչ բնակելի 68 շինության կորուստն ազդելու է 59 ձեռնարկատիրական գործունեությունների վրա: Արդյունքում 56 ԱԵՏՏ-ներ (255 ԱԵԱ) կտեղափոխեն իրենց ձեռնարկատիրական գործունեությունները (3 ԱԵՏՏ-ներ ունեն 2 ձեռնարկատիրական գործունեություն): Ստորև նշված են այն ԱԵՏՏ-ները/ԱԵԱ-ները, որոնք վերաբնակեցվելու են Ծրագրի շրջանակներում՝ անկախ ձեռնարկատիրական գործունեության կարգավիճակից (հարկային հայտարարագրով, թե՛ առանց հարկային հայտարարագրի): Ձեռնարկատիրական գործունեությունների վրա ընդհանուր ազդեցության մանրամասները, ինչպես նաև կենսապահովման միջոցների վերականգնման ռազմավարությունը ներկայացված են Գլուխ 7-ում՝ «Փոխհատուցում, վերաբնակեցում և եկամտի վերականգնում»:

Աղյուսակ 2-9 Ազդեցությունը վերաբնակեցման վրա

Վերաբնակեցման ազդեցություն	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵԱ-ներ
	No	No
Ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման վայրի տեղափոխում (մշտական ազդեցության ենթակա)	56	255
Վերաբնակեցում	50	198
Ընդամենը	102*	435
* 4 ԱԵՏՏ-ներ կորցնելու են և՛ իրենց տները, և՛ ձեռնարկատիրական գործունեությունները:		

- 71) Իրենց բնակավայրերից վերաբնակեցման ենթակա ԱԵԱ-ների վրա ազդեցության չափի մասին ամբողջական և հստակ պատկերացում կազմելու համար մանրամասն նկարագրված կորուստները ներկայացված են հետևյալ աղյուսակում: Իրենց տները կորցնելու են 50 տնային տնտեսություն, որոնք բաղկացած են 198 ընտանիքի անդամներից:

Աղյուսակ 2-10 Մանրամասնորեն ներկայացված ազդեցությունները բնակավայրերից վերաբնակեցման վրա

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏ Տ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
1	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	121.9	121.9	100%	Բնակելի	Տնակ	8.4	Մետաղական ցանց	14	-	-	-	1	3	Վերաբնակեցում
							Անավարտ շինություն	11.7	Քար	8.2						
2	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	377.66	377.7	100%	Բնակելի	Տնակ	7.65	Քար	66.3	-	-	-	1	1	Վերաբնակեցում
							Ծածկ	11.65	Մետաղական ցանց	70						
3	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով	201.2	201.2	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	145.2	-	-	Տարածք	Բետոն	35.4	1	4	Վերաբնակեցում և ձեռնարկատիրական գործունեության տեղափոխ

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
		օգտագործվող														ում
	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	226.2	226.2	100%	Հասարակական	Ավտոտեխսպասարկման կայան	55	Մետաղական ցանց	34	Տարածք	Խճաքար	226.2			
4	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվող	391.3	391.3	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	57.84	-	-	Տարածք	Բետոն	58.7	1	1	Վերաբնակեցում
							Օժանդակ շինություն	9.2								
							Օժանդակ շինություն	31								
							Հավաքուն	6.4								
Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	192.3	192.3	100%	Բնակելի	Զգործող խանութ	12.2	Մետաղական ցանց	10.7	Տարածք	Ասֆալտ	72				
		Դարպաս	Մետաղ	1												

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
5	Համայնքային (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	96.4	96.4	100%	Բնակելի	Մետաղական տնակ	25	-	-	-	-	-	1	2	Վերաբնակեցում և ձեռնարկա տիրական գործունեության տեղափոխում*
6	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվող	96.06	96.06	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	33.67	-	-	Տարածք	Բետոն	16.6	1	5	Վերաբնակեցում և ձեռնարկա տիրական գործունեության տեղափոխում
							Բնակելի տուն	8.93								
							Ծածկ	16.6								
Համայնքային (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	123.75	123.8	100%	Հասարակական	Ավտոտեխսպասարկման կայան	123	-	-	Տարածք	Բետոն	40.7				
7	-	-	-	-	-	Մետաղական շինություն	11.2	Մետաղական ցանց	120	Խողովակ d=100մմ	Մետաղ	100	1	6	Վերաբնակեցում**	
						Շինություն	10.6									
8	-	-	-	-	-	Ծածկ	7.5	Մետաղական	95	Խողովակ	Մետաղ	100	1	5	Վերաբնակեցում**	

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ							
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏ S-ների No	ԱԵՏՏ անդամների թիվը	Վերաբնակեցում					
								ցանց		d=100մմ											
							Տնակ	5.22	Քար	57.3											
9	-	-	-	-	-	-	Տնակ	13.2	Մետաղական ցանց	104	Խողովակ d=100մմ	Մետաղ	100	1	6	Վերաբնակեցում**					
							Ծածկ	8.3													
10	-	-	-	-	-	-	Տնակ	6.1	Մետաղական ցանց	106	Խողովակ d=100մմ	Մետաղ	100	1	6	Վերաբնակեցում**					
							Ծածկ	2	Քար	27.9											
11	-	-	-	-	-	-	Տնակ	5.8	Մետաղական ցանց	114	Խողովակ d=100մմ	Մետաղ	100	1	5	Վերաբնակեցում**					
							Սանհանգույց	2	Քար	31.8											
	-	-	-	-	-	-	Ծածկ	5.8	Մետաղական ցանց	60.5	Խողովակ d=100մմ	Մետաղ	100								
								Քար	23.76												
12	Համայնքային (ԵՔ)	«Հ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	249	249	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	80.7	Մետաղական ցանց	17	Տարածք	Բազալտե սալիկներ	18.2	1	6	Վերաբնակեցում					
						Սանհանգույց	10.5														
						Շան բուն	11.2														
						Շան բուն	9.6				Դարպաս	Մետաղ	1								

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
13	Համայնքային (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	400	400	100%	Բնակելի	Տնակ	17.2	Քար	61.5	-	-	-	1	1	Վերաբնակեցում
							Այգի Տնակ/մետաղական տնակ	8.5								
14	Համայնքային (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	477.5	477.5	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	68.57	Տուֆ	37.18	Տարածք	Բետոն	102.2	1	8	Վերաբնակեցում
							Ծածկ	14.3			Տարածք	Բետոնե սալիկներ	7.9			
							Մետաղական Կրպակ	3.5								
							Օժանդակ շինություն	24.87								
							Ծածկ	7.5								
15	Համայնքային (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	675.96	676	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	39.18	Մետաղական ցանց	20.3	Տարածք	Բետոն	32.1	1	2	Վերաբնակեցում
							Ծածկ	12.2			Մանդալ	Աղյուս	1			
							Օժանդակ շինություն	23.5								
							Հավաքուն	12.5								
16	Համայնքային	ՀՀ օրենսդրության պահանջների	674.47	674.5	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	38.73	Քար	58.24	-	-	-	1	3	Վերաբնակեցում

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
	(ԵՔ)	չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող					Ծածկ	18.31								
							Օժանդակ շինություն	5.9								
17	Համայնքային (ԵՔ)	«Առ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող»	283.6	283.6	100%	Բնակելի	Տնակ	3.45	Քար	71.4	-	-	-	1	1	Վերաբնակեցում
							Սանհանգույց	1								
18	Համայնքային (ԵՔ)	«Առ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող»	328.5	328.5	100%	Բնակելի	Օժանդակ շինություն	8.4	Քար	80.1	Տարածք	Բետոն	9.3	1	2	Վերաբնակեցում
							Տնակ	7.1			Տարածք	Բետոնե սալիկներ	2.2			
							Սանհանգույց	1.3			Դարպաս	Մետաղ	1			
							Ծածկ	9			Դարպաս	Մետաղ	1			
19	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվող	891.88	891.9	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	163.4	Տուֆ	321.8	Տարածք	Բետոն	38	2	8	Վերաբնակեցում
							Օժանդակ շինություն	15.5	Մետաղական ցանցա	19.5	Տարածք	Ասֆալտ	645.5			
											Դարպաս	Մետաղ	1			

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
									կան ցանկապատ		Եզրաքար	Բետոն	40.4			
	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	90.7	90.7	100%	Բնակելի	-	-	Տուֆ	107.8	-	-	-			
	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվող	253.25	253.3	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	61.36	Տուֆ	98.4	Տարածք	Բետոն	98.8			
	Օժանդակ շինություն	10.3	Եզրաքար	Բետոն	13											
	Ծածկ	7.42														
20	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվող	363.04	363	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	214.1	Տուֆ	71.55	Տարածք	Բազալտ սալիկներ	90.3	1	7	Վերաբնակեցում
							Օժանդակ շինություն	3.11								
							Լողավազան	14.6								
							Ծածկ	2								
21	Համայնքային	«Օրենսդրության	454.9	454.9	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	33.4	Տուֆ	41	Տարածք	Բետոն	52	1	4	Վերաբնակ

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ			
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏ Տ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում	
	քային (ԵՔ)	պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող					Սանհանգույց	5.9			Դարպաս	Մետաղ	1				եցում
							Օժանդակ շինություն	59.6									եցում
22	Համայն քային (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	683	683	100%	Բնակելի	Տնակ	21.5	Մետաղ ական ցանց	Տուֆ	13.2	Դուռ	Մետաղ	1	1	4	Վերաբնակեցում
							Ծածկ	17.8									Վերաբնակեցում
23	Համայն քային (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	349.6	349.6	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	57.5	Տուֆ	54.4	Տարածք	Ասֆալտ	179.8	1	5		Վերաբնակեցում
							Ծածկ	10.3			Տարածք	Բետոն	10.46				
							Տան հիմքեր	67.7			Եզրաքար	Բետոն	15				
24	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվող	245.1	245.1	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	51.7	Մետաղ ական ցանց	5.3	Տարածք	Բետոն	79.5	1	2		Վերաբնակեցում
							Հավաքուն	19			Տուֆ	2.4	Տարածք				

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ								
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏ Տ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում						
	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	987.1	987.1	100%	Բնակելի	Ծածկ	45.8	Մետաղական ցանց	151	Տարածք	Ասֆալտ	250									
							Լոգարան	2									Դարպաս	Մետաղ	2			
							Ավտոտնակ	19												Տարածք	Բետոն	19
							Տնակ	49.9														
							Կրպակ	19.1														
25	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվող	247.2	247.2	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	150.6	Տուֆ	67.2	Տարածք	Բետոն	91.7	1	6	Վերաբնակեցում						
	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	308.35	308.4	100%	Բնակելի	Ծածկ	41.85	Տուֆ	48	Տարածք	Բետոն	41.85				1					
																		Մետաղ	1			
26	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվող	212.12	212.1	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	37	Մետաղական ցանց	16.8	Տարածք	Բետոն	33	1	5	Վերաբնակեցում						
							Բնակելի տուն	43.95									Տարածք	Տրավերտինե սալիկներ	10.3			
							Բնակելի տուն	72.08														

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏ Տ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
	Համայնքային (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	476	476	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	72.4	Տուֆ	79.2	Տարածք	Տրավերտինե սալիկներ	85.1			
							Օժանդակ շինություն	18.5			Դարպաս	Մետաղ	1			
							Սանհանգույց	3.5								
27	Համայնքային (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	533.6	533.6	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	101.5	Տուֆ	9	Տարածք	Բետոն	8.3	1	5	Վերաբնակեցում
							Օժանդակ շինություն	15.17								
							Օժանդակ շինություն	10.3	Մետաղ ական ցանց	51	Աստիճանավանդակ	Բետոն	2.6			
							Սանհանգույց	3.8								
							Հոր	1.5								
							Սեպտիկ հոր	4								
28	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	400	400	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	107.9	Տուֆ	69	Տարածք	Բետոն	81.2	1	6	Վերաբնակեցում
							Սեպտիկ հոր	4								

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
29	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	401.3	401.3	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	102.1	Քար	24.3	Դարպաս	Մետաղ	1	1	6	Վերաբնակեցում
							Սեպտիկ հոր	4	Մետաղական ցանց	35						
30	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	154.7	154.7	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	24.9	Մետաղական ցանց	7.3	Տարածք	Բետոնե սալիկներ	4	1	2	Վերաբնակեցում
									Քար	10.2						
31	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	285.74	285.7	100%	Բնակելի	Տնակ	11	Քար	77.76	Եզրաքար	Բետոն	43.5	1	2	Վերաբնակեցում
32	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից	157.92	157.9	100%	Բնակելի	Ծածկ	16.3	-	-	Տարածք	Բետոնե սալիկներ	29.8	1	2	Վերաբնակեցում
											Դարպաս	Մետաղ	1			

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
		օգտագործվող					Բնակելի տուն	81.48	-	-						
	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների նկատմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	143.8	143.8	100%	Բնակելի	Ծածկ	13.7	Քար	24.9	Տարածք	Բետոնե սալիկներ	18.05			
							Ծածկ	8								
							Սեպտիկ հոր	4	Մետաղական ցանց	14						
33	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների նկատմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	472	472	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	12.8	Մետաղական ցանց	48.2	Տարածք	Բետոն	48.2	1	2	Վերաբնակեցում
							Օժանդակ շինություն	8.1								
							Ծածկ	12.66	Քար	126.2	-	-	-			
							Սեպտիկ հոր	4								
34	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների նկատմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	99.1	99.1	100%	Բնակելի	Տնակ	21.1	Քար	19.6	-	-	-	1	2	Վերաբնակեցում
							Ծածկ	2	Մետաղական ցանց	26						

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
35	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	400.11	400.1	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	91.42	-	-	Հարթակ	Բետոն	35	1	1	Վերաբնակեցում
36	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	104.3	104.3	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	25.88	-	-	Հարթակ	Բետոն	19.8	1	3	Վերաբնակեցում
											Տարածք	Բետոնե սալիկներ	2.5			
37	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	282.8	282.8	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	50	-	-	-	-	-	1	2	Վերաբնակեցում
							Սանհանգույց	2								
38	ՀՀ	ՀՀ օրենսդրության	851.56	851.6	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	18.8	Քար	102.5	Տարածք	Բետոն	7	1	2	Վերաբնակ

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
	կառավարություն	պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող					Հավաքուն	7.4	Մետաղական ցանց	32.5	Եզրաքար	Բետոն	7.5			եցում
											Խողովակ d=50մմ	Մետաղ	50			
39	կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	501.89	501.9	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	20.85	Մետաղական ցանց	58.08	Տարածք	Բետոն	9	1	4	Վերաբնակեցում
							Ծածկ	17.3								
							Շան բուն	4.1								
							Օժանդակ շինություն	8.1								
40	կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	852.5	852.5	100%	Բնակելի	Այգի/Տնակ	7.86	Մետաղական ցանց	30	-	-	-	1	3	Վերաբնակեցում
							Ծածկ	11.2								
41	կառավարություն	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝	541.81	541.8	100%	Բնակելի	Սանհանգույց	1.5	Մետաղական ցանց	67.5	Աստիճանավանդակ	Բետոն	6.7	1	5	Վերաբնակեցում
							Մետաղական	7.1								

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
	ին	անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող					տնակ									
42	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվող	754.3	754.3	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	206.5	Քար	193.6	Աստիճանավանդակ	Բետոն	18	1	5	Վերաբնակեցում
							Օժանդակ շինություն	2.36	Մետաղական ցանց	25	Տարածք	Բետոն	52.4			
									Քար	32	Դարպաս	Մետաղ	1			
43	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող»	902.86	902.9	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	71	Տուֆ	19.8	Տարածք	Բետոն	92.8	1	6	Վերաբնակեցում
							Օժանդակ շինություն	57.4	Մետաղական ցանկապատ	27	Տարածք	Բետոնե սալիկներ	27			
							Օժանդակ շինություն	10.1	Մետաղական ցանց	33	Դարպաս	Մետաղ	1			
							Օժանդակ շինություն	25.2			Եզրաքար	Բետոն	15			
							Ծածկ	4.3								
44	«Կառավարություն»	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝»	292.5	292.5	100%	Բնակելի	Տնակ	19.3	Քար	77.4	-	-	-	1	3	Վերաբնակեցում
							Սանհանգույց	1.7	Մետաղական	28						

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
	ին	անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող							ցանց							
45	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	376.9	376.9	100%	Բնակելի	Տնակ	22.6	Քար	94.72	Տարածք	Բետոնե սայիկներ	27.1	1	4	Վերաբնակեցում
							Բնակելի տուն	44.69			Տարածք	Բետոն	91.3			
							Սանհանգույց	1.3			Եզրաքար	Բետոն	27			
							Ծածկ	2.1			Խողովակ d=13մմ	Մետաղապլաստմասե	50			
											Խողովակ d=25մմ	Մետաղապլաստմասե	150			
46	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	900.6	900.6	100%	Բնակելի	Օժանդակ շինություն	12.6	Քար	89.28	-	-	-	1	4	Վերաբնակեցում
							Այգի/տնակ	24.6	Մետաղական ցանց	128						
									Միաձույլ Ե/Ք	15.39						
47	Համայնքային	«Օրենսդրության պահանջների	691.86	691.9	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	105.2	Քար	112.8	Տարածք	Բետոն	159	1	8	Վերաբնակեցում

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
	(ԵՔ)	չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող					Ծածկ	13.3	Քար	30	Դարպաս	Մետաղ	1			
							Օժանդակ շինություն	4.6	Քար	54.35	Խողովակ d=13մմ	Մետաղապլաստմասե	100			
							Սանհանգույց	1			Ոռոգման խողովակ d=110մմ	Մետաղ	100			
48	Համայնքային (ԵՔ)	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	650	650	100%	Բնակելի	Բնակելի տուն	15.72	Քար	144	Տարածք	Բետոն	13	1	6	Վերաբնակեցում
							Ծածկ	7.2			Դարպաս	Մետաղ	1			
							Սանհանգույց	1	Մետաղական ցանց	26	Տարածք	Բետոնե սալիկներ	5			
											Խողովակ d=13մմ	Մետաղապլաստմասե	25			
											Խողովակ d=25մմ	Մետաղապլաստմասե	100			
49	Մասնավոր	Անմիջապես սեփականատիրոջ կողմից օգտագործվող	245	245	100%	Հասարակական	Բնակելի տուն, Ավտոտեխսպասարկման կայան	482.8	-	-	-	-	1	7	Վերաբնակեցում և ձեռնարկատիրական գործունեության տեղափոխ	
							Ավտոնորոգման դիտահոր	13.2								

No	Ազդեցության ենթակա հող						Ազդեցության ենթակա շինություն		Ազդեցության ենթակա ցանկապատ		Ազդեցության ենթակա բարելավումներ			Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ		
	Սեփականության տեսակը	Օգտագործման կարգավիճակը	Ընդհանուր մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա մակերեսը, մ2	Ազդեցության ենթակա % ընդհանուրի մեջ	Հողի տեսակը	Անվանումը	մ ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա գ.մ/մ2	Անվանումը	Նյութը	Մակերեսը, մ2, մ3, No	ԱԵՏՏ-ների No	ԱԵՏՏ անդամ-ների թիվը	Վերաբնակեցում
Համայնքային (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող	266.6	266.6	100%	Հասարակական	-	-	-	-	Տարածք	Ասֆալտ	266.6			ում ^{***}	
										Եզրաքար	Բետոն	35				

*Մետաղական տնակը բնակավայրն է այն ավտոփականագործի, որը աշխատում է (առանց հարկային հայտարարագրի ձեռնարկատիրական գործունեություն) 6-րդ շարքում նշված ավտոտեխսպասարկման կայանում:

**7-11-րդ շարքերում ընդգրկված վերաբնակեցվողները ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում են այն հողակտորը, որը նախկինում ծառայել է որպես իրավաբանական անձի սեփականությունը հանդիսացող ջերմաէլեկտրակայան: Ըստ սոցիալ-տնտեսական տվյալների՝ տնակները ԱԵԱ-ների մշտական բնակության վայրը չեն: Դրանք ժամանակավոր կացարաններ են՝ այգեգործական նկատառումներից ելնելով:

***Այս ԱԵԱ-ն ունի երկհարկանի շինություն: Նա առաջին հարկում ավտոմեքենաների սպասարկման ծառայություններ է մատուցում և պահեստամասեր վաճառում (ձեռնարկատիրական գործունեություն՝ առանց հարկային հայտարարագրի): Նա բնակվում է երկրորդ հարկում:

2.5 Մշակաբույսեր

- 72) Թեև ազդեցության ենթակա տարածքը քաղաքային է, որոշ բնակիչներ բանջարեղեն են աճեցնում իրենց տնային տնտեսությունն ապահովելու համար: Սովորաբար, բանջարեղենն աճեցնում են պտղատու այգիներում, ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողակտորների վրա կամ տնամերձ այգիներում, ԱԵԱ-ների բնակավայրերի մոտ: Այնուամենայնիվ, այստեղ «գյուղատնտեսական» կորուստ հասկացությունն ունի այլ իմաստ, քան գյուղատնտեսական կորուստը գյուղական բնակավայրերում: Հատված 6-ում Տրանշ 2-ի ՀՕՏԾ-ի շրջանակներում ազդեցության կենթարկվեն 55 ԱԵՏՏ-ների կողմից օգտագործվող **2,941** մ² հողակտորների մշակաբույսեր (մշակված տարածքի մակերեսը՝ առավելագույնը 200 մ²): 53 ԱԵՏՏ-ի համար գյուղատնտեսությունն ապրուստի միջոց չէ, այլ ուղղակի հավելյալ միջոց իրենց տնային տնտեսությունների համար: Սոցիալ-տնտեսական տվյալները ցույց են տալիս, որ գյուղատնտեսական գործունեությունը եկամտի հիմնական աղբյուր է հանդիսանում 2 ԱԵՏՏ-ների համար: Այդ 2 ԱԵՏՏ-ներն ունեն թե՛ գյուղատնտեսական եկամտի, թե՛ բնակավայրի կորուստ, որոնց համար վերականգնման (զգալի ազդեցության և խոցելիության համար նպաստներ) և կենսաապահովման վերականգնման նպաստներ են հաշվարկվել: Առավել հաճախ աճեցվող մշակաբույսերն են ելակը, լոլիկը, կանաչին և տաքդեղը: Ծրագրի հետևանքով ազդեցության է ենթարկվում 386.50 մ² տարածք, որի վրա դեկորատիվ ծաղիկներ են աճեցվում: Այսպիսով, տարբեր տեսակի բանջարեղենների տարեկան ընդհանուր կորուստը կազմում է 6,236.95 կգ:

Աղյուսակ 2-11 Ազդեցությունը մշակաբույսերի վրա

Մշակաբույսի տեսակը	Տարեկան արտադրողականությունը	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Ընդհանուր կորուստը
	կգ/մ ²	մ ²	կգ
Առվույտ	0.7	135.00	98.55
Գազոն	1.0	261.00	261
Գետնախնձոր	3.0	85.50	256.5
Դդում	4.7	20.00	93
Դեկորատիվ ծաղիկներ	1.0	386.50	386.5
Եգիպտացորեն	0.6	12.00	7.2
Ելակ	0.6	557.00	334.2
Լոբի	3.0	146.00	438
Լոլիկ	4.2	351.50	1476.3
Կանաչի	3.0	284.50	853.5
Սմբուկ	3.0	188.00	564
Վարունգ	2.7	246.00	664.2
Տաքդեղ	3.0	268.00	804
Ընդամենը	-	2,941.00	6,236.95

2.6 Ծառեր

- 73) Տրանշ 2-ի ՀՕՏԾ-ի շրջանակներում հատված 6-ում ազդեցության է ենթարկվելու **12,328** մրգատու ծառ և թուփ: Դրանցից 7,938 մրգատու թփեր են, իսկ 4,390՝ մրգատու ծառեր: Ազդեցության ենթակա մրգատու թփերի և ծառերի մեծամասնությունը բերքատու է:
- 74) Ազդեցության ենթակա թփերի մեծ մասը կազմում են մոշենին և ազնվամորին: Ազդեցության ենթակա ծառերի մեծ մասը բալենի է, խաղող, սալորենի, դեղձենի, ծիրանենի, խնձորենի և թթենի: Ընդհանուր առմամբ մրգատու ծառերի և թփերի կորուստ է ունենալու 97 տնային տնտեսություն: Օգտագործողները կստանան լիարժեք փոխհատուցում ազդեցության ենթակա ծառերի դիմաց: Ազդեցության ենթակա մրգատու թփերի և ծառերի ամփոփ տվյալները ներկայացված են ստորև բերված աղյուսակում:

Աղյուսակ 2-12 Ազդեցությունը մրգատու ծառերի վրա

Ծառի տեսակը	Նորատունկ	Դեռևս ոչ պտղատու	Բերքատու	Ընդամենը
	No	No	No	No
Ա. Մրգատու թփեր				
Ազնվամորի	-	37	2,941	2,978
Հաղարջենի	1	20	502	523
Մասրենի	-	2	13	15
Չիչխան	-	3	3	6
Մոշենի	-	30	4,386	4,416
Ենթաընդհանուր (Ա)	1	92	7,845	7,938
Բ. Մրգատու ծառեր				
Բալենի	276	68	544	888
Կեռաս	24	6	97	127
Դեղձենի	67	42	225	334
Ընկուզենի	24	13	80	117
Թզենի	20	2	113	135
Թթենի	78	13	167	258
Խաղող	64	17	798	879
Խնձորենի	37	31	197	265
Ծիրանենի	32	6	233	271
Կարայրկ	1	1	5	7
Հոնենի	11	7	14	32
Նշենի	13	5	11	29
Նռենի	3	4	37	44
Շլորենի	19	5	102	126
Սալորենի	90	46	292	428
Սերկկիլենի	18	9	88	115
Տանձենի	12	16	55	83
Տիլենի	9	9	32	50
Փշատենի	1	2	24	27
Մարգախնձոր	2	-	153	155

Ծառի տեսակը	Նորատունկ	Դեռևս ոչ պտղատու	Բերքատու	Ընդամենը
	No	No	No	No
Արջի թուփ	-	-	2	2
Դեղձասայր	-	-	1	1
Կիվի	-	-	4	4
Մամուխ	1	-	8	9
Բալ շպանկա	3	-	-	3
Ունաբենի	-	-	1	1
Ենթաընդհանուր (Բ)	805	302	3,283	4,390
Ընդամենը (Ա+Բ)	806	394	11,128	12,328

75) Հատված 6-ում Տրանշ 2-ի ՀՕՏԾ-ի շրջանակներում ազդեցության է ենթարկվում 153 փայտանյութ տվող ծառ: Ազդեցության ենթակա փայտանյութ տվող ծառերի մեծամասնությունը կազմում է թեղին, հացենին և այլանթը (համապատասխանաբար՝ 77, 27 և 22): Ազդեցության ենթակա բոլոր ծառերի 51%-ը նորատունկ են: 43 տնային տնտեսություն կլրի փայտանյութ տվող ծառերի կորուստ: Ազդեցության ենթակա ծառերն օգտագործողները կփոխհատուցվեն՝ առանց ծառերը կտրելուց հետո փայտանյութից ստացված արժեքի մասնահանման:

Աղյուսակ 2-13 Ազդեցությունը փայտանյութ տվող ծառերի վրա

Տեսակը	Նորատունկ	Միջին տարիքի	Հասուն	Ընդամենը
	No	No	No	No
Այլանթ	17	3	2	22
Այծուռ	1	-	2	3
Բարդի	11	1	8	20
Թեղի	34	11	32	77
Հաճար	1	-	1	2
Հացենի	14	7	6	27
Ուռենի	-	-	2	2
Ընդամենը	78	22	53	153

76) Տրանշ 2-ի ՀՕՏԾ-ի շրջանակներում հատվածներ 6-ում ազդեցության կենթարկվի նաև **2,074** դեկորատիվ ծառ և թուփ, որից 2,026 -ը՝ դեկորատիվ թփեր, իսկ 48-ը դեկորատիվ ծառեր են: Ինչպես ցույց է տրված ստորև բերված աղյուսակում, առավելապես ազդեցության են ենթարկվում եղրանին (յասամանը) և թույան: Հատվածներ 6-ում Տրանշ 2-ի ՀՕՏԾ-ի տարածքը հարուստ է վայրի խաղողով, ազնիվ վարդով և հիբրիդային վարդով, որոնք առավել մեծ ազդեցության են ենթարկվում: Ազդեցության ենթակա դեկորատիվ բոլոր ծառերը և թփերը պատկանում են 67 տնային տնտեսությունների:

Աղյուսակ 2-14 Ազդեցությունը դեկորատիվ ծառերի և թփերի վրա

Տեսակը	Փոքր	Միջին	Մեծ	Ընդամենը
	No	No	No	No
Ա. Դեկորատիվ թփեր				
Ազնիվ վարդ	21	179	333	533
Ասպիրակ	-	-	11	11
Արմավաշուշան	3	3	22	28
Գնդաձև թույա	-	-	2	2
Եղրևանի	1	20	69	90
Կալինա բուլդոնեժ	-	-	1	1
Կարմրան	-	-	1	1
Կիպրոս	-	-	1	1
Հասմիկ	-	-	1	1
Ճապկի	-	59	3	62
Մագլցող վարդ	4	6	97	107
Մետաքսե աքացիա	-	-	1	1
Վայրի խաղող	3	91	709	803
Վարդ հիբրիդ	80	1	256	337
Տեկոմա	-	3	36	39
Տոսախ	-	3	1	4
Ֆորսիցիա	-	-	5	5
Ենթաընդհանուր (Ա)	112	365	1,549	2,026
Բ. Դեկորատիվ ծառեր				
Օճառածառ	1	-	3	4
Եղևնի	-	1	2	3
Արծաթափայլ եղևնի	-	2	-	2
Լենկորանի աքացիա	1	-	1	2
Թույա	-	8	11	19
Կոմպակտ թույա	1	2	3	6
Սյունաձև թույա	-	-	9	9
Վիրջինյան գիհի	-	-	3	3
Ենթաընդհանուր (Բ)	3	13	32	48
Ընդամենը (Ա+Բ)	115	378	1,581	2,074

2.7 Ազդեցությունը ձեռնարկատիրական գործունեության և եկամտի վրա

- 77) Ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեությունների բնույթի և շրջանակի հիման վրա սույն ՀՕՏԾ-ի համար սահմանվել են 57 մշտական ազդեցություն կրող և 2 ժամանակավոր ազդեցություն կրող ձեռնարկատիրական գործունեություններ:
- 78) Մշտական են համարվում ձեռնարկատիրական գործունեության այն կորուստները, որոնք առաջացել են հիմնական շենքերը քանդելու կամ ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման վայրից կառույցը մշտապես տեղափոխելու հետևանքով: Մշտական

ազդեցություն կրող միայն երկու ձեռնարկատիրական գործունեություն կա (գերեզմանաքարերի պատրաստում և վաճառք և ավտոմեքենաների ապամոնտաժում), որոնք գործում են առանց շինություն զբաղեցնելու: ԱԵԱ-ները կստանան դրամական փոխհատուցում՝ 1 տարվա զուտ եկամտի չափով

79) Ձեռնարկատիրական գործունեության ժամանակավոր կորուստները ներառում են այն կորուստները, որոնք տեղի են ունենում ձեռնարկությունների վրա կարճաժամկետ կամ ժամանակավոր ազդեցության պատճառով, երբ ձեռնարկության գործունեությունը դադարեցվում է կարճ ժամանակով՝ Ծրագրի իրականացման համար: Ժամանակավոր ազդեցության ենթակա 2 ձեռնարկությունների դեպքում առկա է ժամանակավոր ազդեցություն, բայց ձեռնարկության գործունեությունը կախված չէ գործունեության վայրից, և ձեռնարկության տեղափոխումը չի ազդի եկամտի վրա: Այս 2 ձեռնարկությունների համար առավելագույնը 1 ամիս կպահանջվի գործունեությունը (համացանցային ծրագրավորում և ավտոմեքենաների աճուրդ) մեկ այլ վայր տեղափոխելու համար: Երկու ձեռնարկություններն էլ առանց հարկային հայտարարագրի են, և, հետևաբար, փոխհատուցումը հաշվարկվում է նվազագույն աշխատավարձի հիման վրա՝ համաձայն Ծրագրի ՀՕՏԾ-ի: Բոլոր 59 ձեռնարկատիրական գործունեությունները պատկանում են 56 տնային տնտեսությունների, որոնք բաղկացած են ազդեցության ենթակա 255 անձանցից: Ազդեցության ենթարկվող բոլոր 59 ձեռնարկատիրական գործունեությունների մեծամասնությունը՝ 48-ը, հարկային հայտարարագիր չունի: Հարկային հայտարարագիր ունեն ընդամենը 11 ձեռնարկատիրական գործունեություններ: Ձեռնարկատիրական գործունեությունների մեծամասնությունը (79.6%) ավտոմեքենաների վերանորոգման և տեխսպասարկման կայաններ են: Ազդեցության և եկամտի վերականգնման վերաբերյալ մանրամասները ներկայացված են Գլուխ 7-ում՝ «Փոխհատուցում, վերաբնակեցում և եկամտի վերականգնում»:

Աղյուսակ 2-15 Մշտական ազդեցություն ձեռնարկատիրական գործունեության վրա

No	Նկարագրություն	Հարկային հայտարարագրով	Առանց հարկային հայտարարագրի	Հոդակտորների No
		No	No	
Ա. Մշտական ազդեցություն				
Ա1. Ավտոնորոգման և սպասարկման ծառայություններ				
1	Ավտոտեխսպասարկում	4	2	6
2	Եռակցում	-	6	5
3	Ատոտեխսպասարկում և ավտոմասերի վաճառք	1	-	1
4	Ավտոմասերի վաճառք	-	1	1
5	Ավտոմասերի վաճառք և ավտոմեքենաների ապամոնտաժում	1	-	1
6	Ատոտեխսպասարկում և ավտոմեքենաների ապամոնտաժում	-	2	2
7	Ավտոլվացում	-	1	1
8	Ավտոմեքենայի պաստառագործ	-	3	2
9	Ամորտիզատորների փոխում	-	1	1
10	Ավտովերանորոգում	-	1	1
11	Ավտոմեքենաների ներկում/փչում	-	1	1
12	Ավտոէլեկտրատեխնիկ	1	3	4
13	Ավտոմատ փոխանցման տուփերի վերանորոգում	-	1	1
14	Ավտոմեխանիկ	-	1	1

No	Նկարագրություն	Հարկային հայտարարագրով	Առանց հարկային հայտարարագրի	Հողակտորների No
		No	No	
15	Ավտոմեքենաների յուղի փոխում	1	1	2
16	Ավտոնորոգում	-	1	1
17	Ավտոփականագործ	-	2	2
18	Ավտոօդորակիչների վերանորոգում	-	2	2
19	Ընթացագործ	-	8	6
20	Շարժիչագործ	-	2	2
Ենթաընդհանուր Ա1.		8	39	43
Ա2.. Այլ ծառայություններ				
1	Անշարժ գույքի գործակալություն	1	-	1
2	ԱՊՊԱ (Ավտոտրանսպորտից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության) գործակալ	-	1	1
3	Գերեզմանաքարերի պատրաստում և վաճառք	-	1	1
4	Թռչնամսի ներմուծում	1	-	1
5	Կոշիկի վերանորոգում	-	1	1
6	Ուղևորափոխադրում	-	1	1
7	Սառույցի պատրաստում և վաճառք	-	1	1
8	Սանտեխնիկայի նորոգում	-	1	1
9	Կահույքի պատրաստում և վաճառք	-	1	1
10	Ծաղիկների վաճառք և ծաղկեպսակների պատրաստում	1	-	1
Ենթաընդհանուր Ա2.		3	7	10
Բ. Ժամանակավոր ազդեցություն				
Բ1. Այլ ծառայություններ				
1	Վեբ ծրագրավորում	-	1	1
2	Մեքենաների վաճառք աճուրդով	-	1	1
Ենթաընդհանուր Բ1.		-	2	1
Ենթաընդհանուր (Ա1+Ա2)		11	46	26
Ընդամենը		11	48	26

2.8 Ազդեցությունը գրադվածության վրա

- 80) Ձեռնարկատիրական գործունեության հիմնական շինությունների ապամոնտաժման արդյունքում ձեռնարկատիրական գործունեության փակման/տեղափոխման հետևանքով 8 աշխատողներ մշտապես կկորցնեն իրենց աշխատանքները:

Աղյուսակ 2-16 Ազդեցությունը զբաղվածության վրա

Կորուստ	Ազդեցության ենթակա աշխատողներ
	No
Զբաղվածության մշտական կորուստ	8
Ընդամենը	8

2.9 Զգալի ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններ

- 81) Համաձայն ՔԿԶՆԾ ՀՕՏԾ-ի՝ այն տնային տնտեսությունները, որոնք կորցնում են իրենց գյուղատնտեսական եկամտի 10%-ը կամ ավելի, և նրանք, ովքեր կվերաբնակեցվեն իրենց բնակելի շենքերից, համարվում են զգալի ազդեցության ենթակա և, հետևաբար, իրավասու են ստանալ զգալի ազդեցության ենթակա անձանց հասանելի չնպաստը: Ընդհանուր առմամբ 102 ԱԵՏՏ կփոխհատուցվի որպես զգալի ազդեցության ենթակա ԱԵՏՏ, որոնցից 94 ԱԵՏՏ ազդեցության ենթակա հողակտորներից կորցրած մրգատու ծառերի հետևանքով կկորցնի 10% կամ ավելի գյուղատնտեսական եկամուտ, իսկ 50 ԱԵՏՏ կվերաբնակեցվի: Վերաբնակեցվող 42 ԱԵՏՏ-ները նաև կկորցնեն 10% կամ ավելի գյուղատնտեսական հող ազդեցության ենթակա իրենց հողակտորներից: ԱԵԱ-ների իրավական կարգավիճակից անկախ՝ 10% կամ ավելի գյուղատնտեսական եկամուտ կորցնող ԱԵՏՏ-ներից յուրաքանչյուրը մշակաբույսերի համար կստանա լրացուցիչ փոխհատուցում 1 տարվա բերքի չափով: Վերաբնակեցվող ԱԵՏՏ-ները կստանան վերականգնման նպաստ վեց ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով: Ազդեցության և եկամտի վերականգնման վերաբերյալ մանրամասն տեղեկությունները ներկայացված են Գլուխ 7-ում՝ «Փոխհատուցում, վերաբնակեցում և եկամտի վերականգնում»:

Աղյուսակ 2-17 Ազդեցության աստիճանը

No	Ազդեցության աստիճանը	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵԱ-ներ
		No	No
1	ԱԵՏՏ-ներ, որոնք կորցնում են գյուղատնտեսական եկամտի ավելի քան 10%-ը	94	438
2	Վերաբնակեցվող ԱԵՏՏ-ներ (14-ն ընդգրկված են Ա-ում)	50	198
Ընդամենը (առանց կրկնահաշվարկի)		102	465

2.10 Ազդեցությունն աղքատների և խոցելի խմբերի վրա

- 82) Համաձայն ՔԿԶՆԾ ՀՕՏԾ-ի հավելվածի՝ «**խոցելիությունը**» որոշվում է հետևյալ կերպով.

«Ընտանիքների խոցելիության գնահատման համակարգում (ԸԽԳՀ) գրանցված անձինք, որոնք ստանում են ընդհանրական նպաստ: Սոցիալապես խոցելի անձինք այն տնային տնտեսություններն են, որոնք ղեկավարվում են կանանց կամ տարեցների կողմից և չեն ներառում այլ չափահաս, աշխատանքային տարիքի անձ՝ կայուն աշխատանքով, որն առնվազն ապահովում է նվազագույն ամսական աշխատավարձ, բացի պարտադիր զինծառայություն անցնող կամ մինչև քսաներեք տարեկան ցերեկային ուսուցմամբ սովորողները»:

- 83) Սույն ՀՕՏԾ ներքո կան ընդամենը 43 խոցելի ԱԵՏՏ-ներ, որոնցից 14 ԱԵՏՏ-ներ հաշվառված են ԸԽԳՀ-ում և ստանում են համապատասխան նպաստ: (Հայաստանի

Հանրապետությունում գործում է սոցիալական ապահովության ծրագիր, որը նպաստ է ապահովում աղքատների համար և կոչվում է Ընտանիքների խոցելիության գնահատման համակարգ (ԸԽԳՀ): Այդ նպաստը ստանալու համար ընտանիքը պետք է ներկայացնի դիմում և բավարարի հիմնական չափանիշները, որոնք գնահատվում են՝ ըստ տնային տնտեսության չափի և կազմի, խոցելիության և եկամտի: 21 տնային տնտեսություն ղեկավարվում է կանանց, 19-ը՝ տարեցների կողմից: Նրանք ստանալու են փոխհատուցում որպես խոցելի տնային տնտեսություններ և վերականգնման նպաստ վեց ամսվա նվազագույն ամսական աշխատավարձի չափով: Ընդհանուր առմամբ 43 ԱԵՏՏ ստանալու է փոխհատուցում որպես խոցելի տնային տնտեսություն:

Աղյուսակ 2-18 Ազդեցությունն աղքատ և խոցելի ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների վրա*

Տեսակը	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵԱ-ներ
	No	No
Աղքատ ԱԵՏՏ-ներ	14	64
Կանանց կողմից ղեկավարվող ԱԵՏՏ-ներ	21	61
Տարեցների կողմից ղեկավարվող ԱԵՏՏ-ներ	19	44
ԱԵՏՏ-ների (ԱԵԱ-ների) ընդհանուր թիվը առանց կրկնահաշվարկի	43	141
<p>* ՀՕՏԾ-ի պահանջների համաձայն՝ ԱՏՀ-ի արդյունքում բացահայտված աղքատ տնային տնտեսությունների ցանկը համեմատվեց ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից տրամադրված ԸԽԳՀ-ում ընդգրկված աղքատ տնային տնտեսությունների ցանկի հետ: Պարզվեց, որ այդ ցանկը լիովին համապատասխանում է նախարարության կողմից տրամադրված ցանկին, որը նշանակում է, որ ԱՏՀ-ի արդյունքում աղքատ համարված բոլոր ԱԵՏՏ-ներն արդեն ընդգրկված են ԸԽԳՀ-ում: Այսպիսով՝ այդ ԱԵՏՏ-ներին տրամադրվող համապատասխան նպաստները հաշվարկված և ներառված են սույն ՀՕՏԾ-ում:</p>		

2.11 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների և ազդեցության ենթակա անձանց տվյալների ամփոփում

- 84) Մարդահամարի արդյունքում բացահայտվեցին 202 ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություն՝ ընդհանուր առմամբ 874 անդամներով: 56 տնային տնտեսություն պետք է տեղափոխի ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման վայրը և վերականգնի իր ձեռնարկատիրական գործունեությունը, իսկ 47 տնային տնտեսություն կտեղափոխվեն իրենց բնակության վայրից, քանի որ նրանց հիմնական շինություններն ապամոնտաժվելու են: Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների (ԱԵՏՏ-ների) և ազդեցության ենթակա անձանց (ԱԵԱ-ների) տարբեր կատեգորիաների վերաբերյալ տվյալներն ըստ ազդեցության տեսակի, ինչպես նաև զուտ թվերը առանց կրկնահաշվարկի, ներկայացված են ԱԵՏՏ/ԱԵԱ-ների տվյալների ամփոփագրում, որը ներառված է սույն գլխի վերջնամասում: Ընդհանուր առմամբ Տրանշ 2-ի հատված 6-ի շրջանակներում ազդեցության է ենթարկվում 150 ԱԵՏՏ-ի պատկանող հողակտոր (առանց կրկնահաշվարկի), 107 ԱԵՏՏ-ի պատկանող ցանկապատեր, 55 ԱԵՏՏ-ի պատկանող մշակաբույսեր, 53 ԱԵՏՏ-ի պատկանող բնակելի շինություններ, 56 ԱԵՏՏ-ի պատկանող ձեռնարկատիրական գործունեություն և 8 ԱԵՏՏ-ի աշխատանք:

Աղյուսակ 2-19 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունները/անձինք՝ ըստ ազդեցության տեսակի

Ազդեցության տեսակը	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵԱ-ներ	Նշումներ
	No Ըստ ազդեցության տեսակի	Առանց կրկնահաշվարկի	Բացարձակ No	

Ազդեցության տեսակը	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵԱ-ներ	Նշումներ
	No Ըստ ազդեցության տեսակի	Առանց կրկնահաշվարկի	Բացարձակ No	
Ա. Ազդեցությունը հողի վրա ըստ իրավական կարգավիճակի և սեփականության տեսակի				
Ա1. Մասնավոր	32	32	146	-
Ա2. Համայնքային	111	91	396	20 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում
Ա3. Պետական հող	28	27	107	1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Ա1-ում
Բ. Ազդեցությունը շենքերի վրա				
Բ1. Բնակելի շինություններ	53	5	28	12 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 20 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 16 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում
Բ2. Ոչ բնակելի շինություններ	81	1	4	19 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 56 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 5 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում
Բ3. Շարժական կառույցներ	2	0	0	2 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Ա1-ում
Բ4. Ցանկապատեր	107	2	7	26 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 49 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 24 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 5 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Բ2-ում
Գ. Ազդեցությունը ծառերի և մշակաբույսերի վրա				
Գ1. Մրգատու ծառեր ու թփեր	97	0	0	18 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 48 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 23 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 5 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Բ2-ում 2 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ 4-ում
Գ2. Փայտանյութ տվող ծառեր	43	0	0	9 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 27 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 3 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 2 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում 2 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ 4-ում
Գ3. Դեկորատիվ ծառեր, թփեր, ծաղիկներ	67	0	0	9 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 24 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 17 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 4 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում
Գ4. Մշակաբույսեր	55	0	0	8 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 24 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 17 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 5 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Բ2-ում
Դ. Ազդեցությունը ձեռնարկատիրական գործունեության վրա				
Դ1. Մշտական՝ հարկային հայտարարագրի առկայությամբ	11	6	29	3 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 2 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Ա2-ում
Դ2. Մշտական՝ առանց հարկային հայտարարագրի	43	29	124	4 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 10 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում
Դ3. Ժամանակավոր՝ առանց հարկային հայտարարագրի	2	2	6	
Ե. Ազդեցությունը զբաղվածության վրա				
Ե. Զբաղվածության մշտական կորուստ	8	6	21	1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Ա1-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Դ1-ում
Զ. ԱԵՏՏ-ների խոցելիությունը				
Զ. Խոցելի ԱԵՏՏ-ներ	43	0	0	7 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 20 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 11 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Բ1-ում 1 ԱԵՏՏ ընդգրկված է Բ4-ում 3 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Դ2-ում

Ազդեցության տեսակը	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵՏՏ-ներ	ԱԵԱ-ներ	Նշումներ
	No Ըստ ազդեցու- թյան տեսակի	Առանց կրկնահա- շվարկի	Բացար- ձակ No	
Է. Տեղափոխության ազդեցություն				
Է1. Ձեռնարկատիրական գործունեության տեղափոխում	56	0	0	7 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 12 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 7 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Դ1-ում 30 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Դ2-ում
Է2. Բնակելի շինությունների տեղափոխում	50	1	6	10 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա1-ում 20 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա2-ում 14 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Ա3-ում 5 ԱԵՏՏ-ներ ընդգրկված են Բ1-ում
Ընդամենը	-	202	874	-

3 ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

3.1 Ընդհանուր տեղեկություններ

- 85) Սույն գլխում ներկայացվում են ազդեցության ենթակա բնակչության և ծրագրի համայնքների սոցիալ-տնտեսական հիմնական առանձնահատկություններին առնչվող եզրակացությունները: Սույն գլխում ներկայացված տեղեկությունները պատրաստվել են առկա երկրորդական տվյալներից, սոցիալ-տնտեսական հետազոտության միջոցով հավաքագրված տվյալներից, ինչպես նաև սույն ՀՕՏԾ-ի տարածքներում ընդգրկված Ծրագրի ազդեցության ենթակա համայնքում իրականացված մարդահամարի տվյալներից: Հարցումների հիմնական նպատակն է հասկանալ Ծրագրի տարածքում ազդեցության ենթակա անձանց և ընտանիքների առկա սոցիալ-տնտեսական վիճակը և խոցելիությունը, օգտագործել տվյալները ՀՕՏԾ-ի բյուջեի նախապատրաստման համար և բացահայտել աջակցության լրացուցիչ կարիք ունեցող խմբերին և անձանց:

3.2 Հետազոտության մեթոդաբանությունը

- 86) Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների սոցիալ-տնտեսական (ՍՏՀ) և մարդահամարի հետազոտություններն իրականացվել են 2016 թ. հունիսի 17-ից մինչև 2017 թ. հունվարի 13-ն ընկած ժամանակահատվածում: Ազդեցության ենթակա բոլոր ԱԵԱ-ները, այդ թվում՝ ազդեցության ենթակա հողերի և շենքերի սեփականատերերը, վարձակալները և օգտագործողները, մշտական ազդեցության ենթակա փոքր և միջին ձեռնարկատիրական գործունեությունները և ԱԵԱ-ները, ովքեր մշտապես կորցնելու են իրենց աշխատանքը, հարցվել են հարցաթերթիկների միջոցով և հեռախոսով (հավելվածներ 3, 4, 5): Յուրաքանչյուր հարցաթերթիկի լրացման համար 30-40 րոպե է պահանջվել: Հավաքագրված տվյալները մշակվել են MySQL ծրագրակազմով: Ընդհանուր առմամբ հարցվել են 192 ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություն՝ 864 ԱԵԱ (մնացած 10 ԱԵՏՏ-ներից 1 ԱԵՏՏ իրավաբանական անձ է («Արմենիկում» ՓԲԸ), 4 ԱԵՏՏ-ներ հրաժարվել են պատասխանել հարցերին (1 ԱԵՏՏ կարևորություն չտվեց հետազոտությանը, 3 ԱԵՏՏ-ներ դեմ են ճանապարհի կառոցմանը, քանի որ չեն ցանկանում կորցնել իրենց ավտոտնակները), 1 ԱԵՏՏ եղել է Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս, և 4 ԱԵՏՏ-ներ անհասանելի էին մարդահամարի և սոցիալ-տնտեսական հետազոտության համար): Դա կազմում է ընտրանքի 95.05%-ը:

3.3 Ազդեցության ենթակա անձանց և տնային տնտեսությունների սոցիալ-տնտեսական նկարագիրը

3.3.1 ԱԵԱ-ների սեռն ու էթնիկ ծագումը

- 87) ՀՀ օրենսդրությունը և մասնավորապես Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրությունը, կանանց ու տղամարդկանց շնորհում են հավասար իրավունքներ,

այդ թվում՝ հողատարածքի և գույքի սեփականության, կրթության, առողջապահության, զբաղվածության, աշխատանքային պայմանների և կատարված աշխատանքի դիմաց վճարման հավասար իրավունք և՛ պետական, և՛ մասնավոր սեկտորում, ինչպես նաև հավասար անձնական և ընտանեկան իրավունքներ: Չկա իրավական խտրականություն գույքի, հողատարածքի զբաղեցման, ժառանգության, սեփականության և ձեռնարկատիրական գործունեության իրավունքների միջև:

- 88) ՄՏՀ տվյալները ցույց են տալիս, որ ԱԵԱ-ների կազմը, ըստ սեռային պատկանելության, հավասար է: Ընդհանուր ԱԵԱ-ներից կանայք կազմում են 50.00% (432), և տղամարդիկ՝ 50.00% (432) (Աղյուսակ 3-2): Սակայն, տնային տնտեսությունների ղեկավարների նկարագիրը ցույց է տալիս, որ տնային տնտեսությունների կին ղեկավարները կազմում են ընդամենը 17.19% (33) (Աղյուսակ 3-1):

Աղյուսակ 3-1 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների ղեկավարների և անդամների սեռը

Սեռը	ԱԵՏՏ ղեկավար		ԱԵՏՏ անդամներ	
	No	Ընդհանուրի %-ը	No	Ընդհանուրի %-ը
Արական	159	82.81%	273	40.62%
Իգական	33	17.19%	399	59.38%
Ընդամենը	192	100.00%	672	100.00%

Աղյուսակ 3-2 Ազդեցության ենթակա անձանց սեռը

Սեռը	No	Ընդհանուրի %-ը
Արական	432	50.00%
Իգական	432	50.00%
Ընդամենը	864	100.00%

- 89) 6-րդ հատվածում հարցված բոլոր ԱԵԱ-ները հայեր են, բացի 1 հույն ԱԵՏՏ անդամից (0.12%):

Աղյուսակ 3-3 Ազդեցության ենթակա անձանց ազգային պատկանելությունը

Ազգային պատկանելություն	ԱԵԱ	
	No	Ընդհանուրի %-ը
Հայ	863	99.88%
Հույն	1	0.12%
Ընդամենը	864	100.00%

3.3.2 Ընտանիքի կազմը և սոցիալ-տնտեսական դասակարգումը

- 90) Մարդահամարի արդյունքում բացահայտվեց ազդեցության ենթակա 192 տնային տնտեսություն՝ ընդհանուր 864 անդամներով: Ընտրանքային խմբում 67.27%-ը (452) չափահասներ, իսկ 32.24%-ը (220)՝ անչափահասներ են: Յուրաքանչյուր ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունում միջինում կա 4.5 անձ: Ամուսնական կարգավիճակի վերաբերյալ տվյալները ցույց են տալիս, որ ամուսնացած են տնային տնտեսության ղեկավարների 80.73%-ը և մյուս անդամների 45.39%-ը, մինչդեռ տնային տնտեսության անդամների 17.86%-ը միայնակ է: Տնային տնտեսության ղեկավարների 3.13%-ը և մյուս անդամներն այրի են: Տնային տնտեսության ամուսնալուծված ղեկավարները կազմում են 2.6%, մինչդեռ ամուսնալուծված ընտանիքի անդամները՝ 0.89% :

Աղյուսակ 3-4 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների ղեկավարների և անդամների ամուսնական կարգավիճակը

Ամուսնական կարգավիճակը	ԱԵՏՏ ղեկավար		ԱԵՏՏ անդամներ	
	No	%	No	%
Ամուսնացած	155	80.73%	305	45.39%
Ամուրի	26	13.54%	120	17.86%
Այրի	6	3.13%	21	3.13%
Ամուսնալուծված	5	2.60%	6	0.89%
Կիրառելի չէ	-	-	220	32.74%
Ընդամենը	192	100.00%	672	100.00%

3.3.3 Տարիքը

- 91) Հարցված բնակչության տարիքային բաշխումը ցույց է տալիս, որ 56-65 և 66 կամ ավելի տարիքային խումբն ամենաներկայացվածն էր տնային տնտեսությունների ղեկավարների շրջանում (25,52% և 26,56%), մինչդեռ տնային տնտեսության անդամների շրջանում ամենաներկայացվածը 0-17 և 18-35 խումբն է՝ համապատասխանաբար կազմելով 32,74% և 31.85%: Երիտասարդական համայնքի նկարագիրն անգամ ավելի է արտահայտված, եթե երկու տարիքային խմբերը (0-17 և 18-35) համակցվում են: Նման համեմատությունը ցույց է տալիս, որ հարցված բնակչության երկու երրորդը 35 տարեկանից ցածր է:

Աղյուսակ 3-5 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների ղեկավարների և անդամների տարիքային բաշխումը

Տարիքը	ԱԵՏՏ ղեկավար		ԱԵՏՏ անդամներ	
	No	%	No	%
0 – 17	-	-	220	32.74%
18 – 35	30	15.63%	214	31.85%
36 – 45	32	16.67%	94	13.99%
46 – 55	30	15.63%	51	7.59%
56 – 65	49	25.52%	49	7.29%
66 կամ ավելի	51	26.56%	44	6.55%
Ընդամենը	192	100.00%	672	100.00%

3.3.4 Կրթությունը

- 92) Հետևյալ աղյուսակում երևում է, որ տնային տնտեսությունների ղեկավարների մոտ 43.23%-ն ունի նվազագույնը միջնակարգ կրթություն: Գրագիտության բարձր մակարդակ է արձանագրվում նաև ընտանիքի անդամների շրջանում (40.18%-ն ունի առնվազն միջնակարգ, տասներկուամյա և միջնակարգ մասնագիտական կրթություն): Տնային տնտեսությունների ղեկավարների շուրջ 21.35%-ն ունի բարձրագույն կրթություն, և ընտանիքի անդամների կազմում բարձրագույն կրթության տոկոսը գրեթե հավասար է վերջինիս (21.73%): Ընդհանուր առմամբ տնային տնտեսությունների ղեկավարների կրթությունն ավելի բարձր է բոլոր կրթական դասակարգումներում:

Աղյուսակ 3-6 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների ղեկավարների և անդամների կրթությունը

Կրթություն	ԱԵՏՏ ղեկավար		ԱԵՏՏ անդամներ	
	No	%	No	%
Անուսում	-	-	-	-
Տարրական	3	1.56%	72	10.71%
Միջին դպրոց	22	11.46%	64	9.52%
Միջնակարգ (10 տարի)	83	43.23%	182	27.08%
Ավագ դպրոց (12 տարի)	-	-	4	0.60%
Միջնակարգ մասնագիտական	41	21.35%	84	12.50%
Համալսարանի ուսանող (ցերեկային ուսուցում)	1	0.52%	18	2.68%
Համալսարանի ուսանող (հեռակա)	-	-	3	0.45%
Բարձրագույն	41	21.35%	146	21.73%
Թերի բարձրագույն կրթություն	-	-	7	1.04%
Կիրառելի չէ	-	-	90	13.39%
Հետբուհական կրթություն	1	0.52%	2	0.30%
Ընդամենը	192	100.00%	672	100.00%

3.3.5 Զբաղվածությունը և եկամտի աղբյուրները

- 93) Զբաղվածության և եկամտի վերաբերյալ տվյալները հավաքագրվել են 192 ԱԵՏՏ-ներից, իսկ տեղեկությունները հաղորդվել են հարցվողների կողմից: Բոլոր ԱԵԱ-ները մասնակցել են հետազոտությանը և պատասխանել են հարցերին:
- 94) Տնային տնտեսությունների ղեկավարների 60.42%-ն աշխատանք ունի, որոնցից 8.33%-ը նաև թոշակառու է, մինչդեռ ՏՏ մյուս անդամների 28.27%-ն ունի աշխատանք: ՏՏ ղեկավարների 24.48%-ը թոշակառու է՝ ի հակադրություն ՏՏ մյուս անդամների 7.14%-ի: Տնային տնտեսության անդամների հաջորդ ներկայացուցչական խումբն ուսանողներն են (21.58%) և աշխատանք չփնտրող գործազուրկները (18.30%): Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների զբաղվածության վերաբերյալ տվյալները ներկայացված են ստորև բերված աղյուսակներում:

Աղյուսակ 3-7 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների ղեկավարների և անդամների զբաղվածության կարգավիճակը

Զբաղվածության կարգավիճակը	ԱԵՏՏ ղեկավար		ԱԵՏՏ անդամներ	
	No	%	No	%
Աշխատանք ունեցող	100	52.08%	190	28.27%
Թոշակառու	47	24.48%	48	7.14%
Աշխատանք ունեցող թոշակառու	16	8.33%	5	0.74%
Ուսանող, աշակերտ	1	0.52%	145	21.58%
Գործազուրկ և աշխատանք չփնտրող	7	3.65%	123	18.30%
Գործազուրկ և աշխատանք փնտրող	14	7.29%	56	8.33%
Զինծառայող	-	-	4	0.60%
Հաշմանդամ	7	3.65%	10	1.49%

Զբաղվածության կարգավիճակը	ԱԵՏՏ ղեկավար		ԱԵՏՏ անդամներ	
	No	%	No	%
Պրակտիկանտ	-	-	1	0.15%
6 տարեկանից ցածր կիրառելի չէ	-	-	90	13.39%
Ընդամենը	192	100.00%	672	100.00%

Աղյուսակ 3-8 Զբաղվածության տեսակը

Զբաղվածության տեսակը	ԱԵՏՏ ղեկավար		ԱԵՏՏ անդամներ	
	No	%	No	%
Պետական ոլորտի աշխատող, քաղծառայող	20	10.42%	41	6.10%
Կիրառելի չէ	75	39.06%	476	70.83%
Մասնավոր ոլորտի աշխատող	39	20.31%	91	13.54%
Ինքնազբաղված	42	21.88%	43	6.40%
Ձեռնարկատեր	15	7.81%	20	2.98%
Սեփական/Գյուղատնտեսությամբ զբաղված	1	0.52%	1	0.15%
Ընդամենը	192	100.00%	672	100.00%

- 95) Վերը ներկայացված աղյուսակից երևում է, որ տնային տնտեսությունների ղեկավարների մեծամասնությունն ինքնազբաղված է (21.88%), մինչդեռ տնային տնտեսության անդամների մեծամասնությունն (13.54%) աշխատում է մասնավոր ոլորտում: Տնային տնտեսությունների ղեկավարների հաջորդ ներկայացուցչական խումբն (20.31%) աշխատում է մասնավոր ոլորտում, մինչդեռ տնային տնտեսության անդամների 6.4%-ն ինքնազբաղված է: Տնային տնտեսությունների ղեկավարների թվում ձեռնարկատերերն ավելի շատ են (7.81%), քան տնային տնտեսության անդամների շրջանում (2.98%):

3.3.6 Եկամուտներ և ծախսեր

- 96) Հարցվող ԱԵՏՏ ներկայացուցիչները հայտնեցին ինքնահայտարարագրված եկամուտների ու ծախսերի մասին: Նրանց շրջանում եկամտի ամենամեծ աղբյուրը (141,811.00 ՀՀ դրամ) աշխատավարձն է, որին հաջորդում է արտերկրից ստացվող դրամական օգնությունը (44,571.00 ՀՀ դրամ): Հետազոտության իրականացման պահի դրությամբ ընտանիքի ամսական միջին եկամուտը տարածքում 251,892.00 ՀՀ դրամ էր կամ շուրջ 518 ԱՄՆ դոլար:

Աղյուսակ 3-9 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսության եկամուտների աղբյուրները

Եկամտի տեսակը	Միջին եկամուտը
	ՀՀ դրամ / ամսական
Աշխատավարձ	141,811.00
Կենսաթոշակ (տարիքային, այլ)	38,260.00
Կրթաթոշակ	5,000.00
Սոցիալական նպաստ	22,250.00
Արտերկրից ստացվող դրամական օգնություն	44,571.00

Եկամտի տեսակը	Միջին եկամուտը
	ՀՀ դրամ / ամսական
Ընդամենը	251,892.00

- 97) Տնային տնտեսությունների միջին ամսական ծախսերը (գերազանցում է միջին եկամուտները) կազմում էին մոտ 302,766.59 ՀՀ դրամ (623 ԱՄՆ դոլար), որից մեծ մասը (36.98%) ծախսվում էր սննդամթերքի և ըմպելիքների վրա: Հաջորդ հիմնական ծախսերն են՝ կոմունալ ծառայությունների, տրանսպորտի, առողջապահական վճարները և հագուստի ծախսերը: Ամսական ծախսերի տվյալներն ամփոփված են հետևյալ աղյուսակում:

Աղյուսակ 3-10 Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների միջին ամսական ծախսերը

Ինքնահայտարարագրած	Միջին	Ամսական եկամտի %
	ՀՀ դրամ	
Մննդամթերք և ըմպելիքներ	111,975.31	36.98
Մասնավոր տրանսպորտ (ներառյալ վառելանյութը)	31,512.35	10.41
Հասարակական տրանսպորտ	11,910.49	3.93
Հագուստ	21,944.44	7.25
Առողջապահություն (դեղորայք, ծառայություններ)	28,845.68	9.53
Կրթություն (ուսման վարձեր, գրենական պիտույքներ)	12,839.51	4.24
Բջջային հեռախոսի հաշիվներ	9,898.77	3.27
Քաղաքային հեռախոսի հաշիվներ	1,083.95	0.36
Հասարակական գործունեություն և պարտականություններ	15,166.67	5.01
Էլեկտրաէներգիա, գազ, ինտերնետ և կենցաղսպասարկման այլ ծախսեր	35,812.35	11.83
Գույքի վարձավճար՝ վարձակալության դեպքում	3,734.57	1.23
Գույքահարկ	2,092.04	0.69
Կենցաղային տեխնիկա (բջջային հեռախոսներ, համակարգիչ, հեռուստացույց և այլն)	4,972.22	1.64
Այլ	10,978.26	3.63
Ընդամենը	302,766.59	100.00

3.3.7 Աղքատ և ծայրահեղ աղքատ տնային տնտեսություններ

98) Մարդահամարի արդյունքում հատված 6-ում բացահայտվել է 14 աղքատ տնային տնտեսություն: Հարկ է նշել, որ ԱԵՏՏ-ների աղքատության մակարդակը որոշվել է մարդահամարի հետազոտության ժամանակ տրամադրված եկամտի վերաբերյալ տվյալների և Ազգային վիճակագրական ծառայության հաշվարկման մեթոդաբանության հիման վրա: Համաձայն ՀՕՏԾ-ի պահանջների՝ ԱԵԱ-երի ցանկն ուղարկվել է ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն խաչաձև ստուգման և հաստատման: (Քանի որ Մարդահամարի միջոցով բացահայտված աղքատ ԱԵՏՏ-ները և ՍՏՀ-ի տվյալները համապատասխանում են ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից տրամադրված տվյալներին, ԵԲ-ին լրացուցիչ դիմելու անհրաժեշտություն չառաջացավ): Այսպիսով, ՀՀ կառավարությունից աղքատության ընտանեկան նպաստ ստացող ԱԵՏՏ-ների մասին տեղեկատվությունը համապատասխանում է մարդահամարի հետազոտության արդյունքում բացահայտված տվյալներին՝ կապված աղքատության ինքնաընկալման և ինքնահայտարարագրված եկամուտների և ծախսերի հետ: Նշված 14 ԱԵՏՏ-ից բացի, մնացած ԱԵՏՏ-ների ամսական եկամուտն ըստ անձի 55,000 ՀՀ դրամից բարձր է, որն, ըստ ՀՀ օրենսդրության, համարվում է աղքատության սահմանագիծ: (Տե՛ս «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2003 թվականի դեկտեմբերի 17-ի ՀՕ-66-Ն օրենք):

3.3.8 Կենսապայմանների վերաբերյալ ընկալումները

99) Բոլոր 192 ԱԵՏՏ-ները ներկայացրել են իրենց պատկերացումները բնակարանային պայմանների և շրջակա տարածքի վերաբերյալ: Առավել հաճախ նշվեց ներկա բնակավայրում տարածքի բացակայությունը (44.3%), ջեռուցման բացակայությունը (28.7%), մաշված պատուհանները, դռները, հատակը և կաթոլ տանիքը (12.6% և 11.4%) (Աղյուսակ

3-11): Երբ հարց տրվեց իրենց արվարձաններում բնակվելու վատ կողմերի մասին, ԱԵԱ-ների 27.5%-ը նշեց երթևեկության աղմուկի, 12.6%-ը՝ աղբի, իսկ 9.6%-ը՝ հանցագործությունների մասին (Աղյուսակ 3-12):

Աղյուսակ 3-11 Բնակարանային պայմանները

Բնակարանային պայմանները (ինքնահայտարարագրված)	Հաճախականություն	%
Տարածքի անբավարարություն	74	44.3
Լույսի անբավարարություն	14	8.4
Ջեռուցման բացակայություն	48	28.7
Կաթող տանիք	19	11.4
Խոնավություն	16	9.6
Փտած պատուհաններ, դռներ, հատակ	21	12.6

Աղյուսակ 3-12 Թաղամասի վերաբերյալ ԱԵՏՏ-ների ընկալումները

Թաղամասի պայմանները (ինքնահայտարարագրված)	Հաճախականություն	%
Աղմուկ, հարևաններ	13	7.8
Այլ աղմուկ (երթևեկություն, ձեռնարկատիրական գործունեություն)	46	27.5
Աղբի խնդիր	21	12.6
Հանցագործություն	16	9.6

3.3.9 Ծրագրի մասին ընկալումը

- 100) Հարցված ԱԵՏՏ-ների 89.7%-ն արդեն իսկ լսել էր Ծրագրի մասին: Պատասխանողների 79.5%-ը կարծում է, որ Ծրագիրը բացասական ազդեցություն կունենա շրջակա միջավայրի վրա: 60.8%-ը կարծում է, որ Եկամտի նվազումը շինարարության ընթացքում կլինի Ծրագրի ժամանակավոր բացասական ազդեցությունը: Մյուս նշված բացասական ազդեցություններն են տարաբնակեցումը, ճանապարհային անվտանգության վատթարացումն ու ճանապարհատրանսպորտային պատահարների դիսկի մեծացումը, համայնքային տարածքների կորուստը և անշարժ գույքի գների աճը:
- 101) Հասարակական վայրերի բարելավված տեսքը, դեպի քաղաքի այլ թաղամասեր առավել հեշտությամբ մուտք գործելու, նոր աշխատատեղեր գտնելու հնարավորությունները և անշարժ գույքի գների աճը Ծրագրի առավել շատ նշված դրական ազդեցություններն են (համապատասխանաբար 73.5%, 68.1%, 55.4% և 50.6%):

Աղյուսակ 3-13 Ծրագրի ընկալումը ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների կողմից

Ազդեցության տեսակը	Այո		Ոչ	
	Ոչ	%	Ոչ	%
Ծրագրի ենթադրվող թերությունները				
Տարաբնակեցում	97	58.4	69	41.6
Եկամտի նվազում	101	60.8	65	39.2
Երթևեկության ընդհատում	40	24.1	126	75.9
Ճանապարհային անվտանգության վատթարացում, ճանապարհատրանսպորտային պատահարների դիսկի մեծացում	78	47.0	88	53.0

Ազդեցության տեսակը	Այո		Ոչ	
	Ոչ	%	Ոչ	%
Անշարժ գույքի գների աճ	79	47.6	87	52.4
Ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա	132	79.5	34	20.5
Առևտրականացում	70	42.2	96	57.8
Սոցիալական ցանցի կորուստ	62	37.3	104	62.7
Համայնքային տարածքների կորուստ	88	53.0	78	47.0
Թերություններ չկան	5	3.0	161	97.0
Ընդամենը	752	453.0	908	547.0
Ծրագրի ենթադրվող առավելությունները				
Նոր աշխատատեղերի հնարավորություններ	92	55.4	74	44.6
Հնարավորություններ ձեռնարկատիրական գործունեության համար	81	48.8	85	51.2
Տարածքում կամ տարածաշրջանում անշարժ գույքի գների աճ	84	50.6	82	49.4
Հանրային տարածքի ընդհանուր տեսքի բարելավում	122	73.5	44	26.5
Նոր բնակիչների ներհոսք	69	41.6	97	58.4
Դեպի քաղաքի այլ թաղամասեր ավելի հեշտ մուտքի հնարավորություն	113	68.1	53	31.9
Առավելություններ չկան	25	15.1	141	84.9
Ընդամենը	586	353.0	576	347.0

4 ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԼՍՈՒՄՆԵՐ, ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ

4.1 Ընդհանուր տեղեկություններ

- 102) Համաձայն ԱԲՀ-ի (2009) և ՀՕՏԾ-ի՝ ԱԵԱ-ները պետք է ամբողջական խորհրդատվություն ստանան, և նրանց պետք է ընձեռվեն ՀՕՏ-ի պլանավորմանը և իրականացմանը մասնակցելու հնարավորություններ: Նույն սկզբունքներով ԱԵԱ-ները պետք է համապատասխան կարգով և ժամանակին տեղեկացվեն Ծրագրի պլանավորման գործընթացի արդյունքների, ինչպես նաև ՀՕՏ-ի իրականացման ժամանակացույցի և ընթացակարգերի մասին: Իրականացնող մարմնի (ԻՄ)-ի կողմից ՀՕՏ գործընթացի բոլոր փուլերում պետք է իրականացվի հանրային տեղեկատվության և խորհրդատվության քարոզարշավ: ԻՄ-ն պետք է նաև կազմակերպի ՀՕՏ-ի հրապարակումը: Բացի այդ, ԻՄ-ն պետք է ԱԵԱ-ներին տեղեկացնի փոխհատուցման վճարումների ընթացակարգերի և վերաբնակեցման մասին:
- 103) Սույն գլուխը նկարագրում է ԱԵԱ-ների հետ հանրային լսումների գործընթացի մեխանիզմները, ՀՕՏ-ի հրապարակումը՝ տեղեկատվական նյութերի բաշխման միջոցով, որպեսզի ազդեցության ենթակա անձինք իրազեկվեն իրենց իրավունքների, փոխհատուցման վճարումների ընթացակարգերի և բողոքների լուծման մեխանիզմի մասին:

4.2 Հանրային լսումներ

- 104) Չորս հանրային լսում անցկացվեց 6-րդ հատվածում բնակվող բոլոր պոտենցիալ ԱԵԱ-ների հետ. մեկ հանրային լսում կազմակերպվեց նախնական ուսումնասիրության մասին որոշումը ներկայացնելու համար (սա կազմակերպվեց հատվածներ 6-ի և 7-ի համար միասին, որը տեղի ունեցավ 2016 թ. հունիսի 14-ին, N 174 հիմնական դպրոցում), իսկ երեք հանրային լսումների ընթացքում ներկայացվեց բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին որոշումը:
- 105) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2016 թվականի ապրիլի 28-ի «Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի Տրանշ 2 Հին Սիլիկյան-Աշտարակ մայրուղու ճանապարհահատվածում առկա գույքի և հողատարածքների նախնական ուսումնասիրման մասին» թիվ 447-Ն որոշումն ուժի մեջ մտնելուց հետո հանրային լսման մասին հայտարարությունը հրապարակվել էր «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթում 2016թ. հունիսի 10-ին: Բացի այդ, հանրային լսման ամսաթվի և վայրի մասին ԱԵԱ-ների մեծ մասին նախապես տեղեկացրել էին հեռախոսային զանգի միջոցով: Հանրային լսման առաջին փուլում ԱԵԱ-ներին ներկայացրեցին ճանապարհի նախագիծը, տարաբնակեցման գործընթացի հիմնական փուլերի առանձնահատկությունները, հետազոտությունների գործընթացները, ինչպես նաև ՄՁՀ և սոցիալ-տնտեսական հետազոտություններ իրականացնող խմբի անդամներին: Հանրային լսման մանրամասները ներկայացված են Հավելված 6-ում:
- 106) ԱԵԱ-ների թվով պայմանավորված երեք հանրային լսումներ կազմակերպվեցին 2016 թ. նոյեմբերի 2-4-ը ծրագրի հետևանքով ազդեցության ենթակա տարածքում բնակվող ԱԵԱ-ների համար, ՀՀ կառավարության 2016 թվականի հոկտեմբերի 6-ի «Քաղաքային կայուն

զարգացման ներդրումային ծրագրի Տրանշ 2 Հին Սիլիկյան-Աշտարակ ճանապարհահատվածում առկա որոշ գույքերի և հողատարածքների նկատմամբ բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին» թիվ 1027-Ն որոշումն ուժի մեջ մտնելուց հետո: Հանրային լուծման անցկացվեցին N 174 միջնակարգ դպրոցում: Հանրային լսման ամսաթվի և վայրի մասին բոլոր ԱԵԱ-երին նախապես տեղեկացրել էին հեռախոսային զանգի միջոցով: Բացի այդ, հայտարարությունը տեղադրվել էր Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի վարչական շենքում, ինչպես նաև 2016 թ. հոկտեմբերի 29-ին հայտարարություն էր հրապարակվել «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթում և ՔԿՆԶԾ պաշտոնական կայքէջում: Հանրային լուծմանը կազմակերպվել էին ԾԻԳ-ի կողմից՝ ՄՆՇՎԽ խորհրդատուների օժանդակությամբ:

- 107) Մասնակիցների թիվն ու հանրային լսմանն առնչվող մյուս մանրամասներն ամփոփ ներկայացված են Հավելված 12, 13 և 14-ում: Հանրային լսմանը մասնակցել էին ընդամենը 125 ԱԵԱ՝ 29 կին և 96 տղամարդ (մասնակիցների ցանկը համապատասխան ստորագրություններով կցված է հանրային լուծման արձանագրությանը):
- 108) ԱԵԱ-ներին ներկայացվեցին ծրագրին առնչվող հետևյալ տեղեկությունները՝ իրավունքների սխեման, գնահատման մեթոդաբանությունը, ՄՁՀ-ն և մարդահամարը/ՍՏՀ: Մանրամասնորեն ներկայացվեց Բողոքների լուծման մեխանիզմը, մասնավորապես՝ շեշտադրվեցին տեղային կիզակետի դերն ու գործառույթները, որը Ծրագրի իրականացման բոլոր փուլերում ԱԵԱ-ների բողոքները բարձրաձայնելու, ձևակերպելու և ԻՄ-ին հասցեագրելու մեթոդ է: Հանրային լսմանը ներկա ԱԵԱ-ներից ոչ մեկը տեղային կիզակետի անդամ կամ ներկայացուցիչ դառնալու ցանկություն չարտահայտեց: Քանի որ ԱԵԱ-ների ներկայացուցիչներից ընտրություն չկատարվեց, ԱԵԱ-ներին տեղեկացրեցին, որ վերջիններս կարող են դիմել ԾԻԳ-ին այն ժամանակ, երբ ԲԼՄ-ում ներգրավվելու որոշում կայացնեն: Քննարկված հիմնական հարցերը և պատասխանները, ինչպես նաև հիմնախնդիրներն ու մտահոգությունները ներկայացվում են հետևյալ աղյուսակում:

Աղյուսակ 4-1 Հարցեր և պատասխաններ

Հարցեր	Պատասխաններ	Խնդրի լուծմանն ուղղված քայլեր, որոնք պետք է ձեռնարկվեն ԾԻԳ-ի կողմից
Իմ գազային տարողությունները տեղափոխելու հետ կապված մասնագիտական հարց կա, ձեր մասնագետներից ում կարող եմ դիմել՝ գան տեղում քննարկենք: Կշեռք կա, որը հնարավոր է կամուրջի տակով անցնելուց չխանգարի ու ինչ որ մի մասը մնա կամուրջի տակ:	Այս պահին մեր ինժեները այստեղ չէ, դուք կարող եք ուրբաթ օրը կամ երկուշաբթի գալ Վարդանի հետ այդ հարցը քննարկել:	Այս հարցը քննարկվել է ինժեներների հետ: Չի թույլատրվում գազային տարողությունները կամ կշեռքը կամուրջի տակ թողնել: Գազային տարողությունների և կշեռքի ապամոնտաժման համար նախատեսվել/հաշվարկվել է փոխհատուցում: ԱԵԱ-ն ստորագրել է նկարագրության արձանագրությունը:
Շերամի բնակիչները ոտքով ոնց են անցնելու, շենքերին մոտ դպրոցն է: Իսկ անցում կա՞ նախատեսված:	Երկարելու է ոտքով անցումը այդ հատվածում, բայց հիվանդանոցի դիմացը ճանապարհը հատելու անցում կա: Այս պահին նախագծով չկա, բայց նախատեսվում է մեջտեղի հատվածում վերգետնյա անցում կառուցել:	
Եթե ամեն ինչ նորմալ է, ու բողոք չկա, մեր հարցերը երբ են լուծվելու (փոխհատուցումը երբ է տրամադրվելու): Կարող է հինգ հոգի բողոքի, բայց մնացածը՝ չբողոքեն: Կարո՞ղ է այդ հինգ հոգու պատճառով ծրագիրը կանգնել:	Մենք ՀՕՏԾ-ն ներկայացնում ենք ԱԶԲ հաստատելու համար, որից հետո պետք է հաստատի ՀՀ կառավարությունը, որից հետո իրացման գործընթացը սկսում է: Մոտավորապես դա ընկնում է գարնանը: Եթե գործը գնում է դատարան, ապա տվյալ մարդու գույքին ոչ ոք ձեռք չի կարող տալ:	Կիրառելի չէ:

Հարցեր	Պատասխաններ	Խնդրի լուծմանն ուղղված քայլեր, որոնք պետք է ձեռնարկվեն ԾԻԳ-ի կողմից
Իսկ մոտավորապես այդ տարածքի շուկայական գներն ումից կարող ենք իմանալ ինչքա՞ն են:	Երբ որ գնահատումը վերջնական կլինի ու կառավարությունը կհաստատի ծրագիրը, մենք ձեզ պաշտոնապես կձանուցենք:	Կիրառելի չէ:
Մենք ունենք ավտոլվացման կետ, որի համար կա շինթույլություն: Այս կառավարության որոշման հետ կապված կասեցվեց, բայց մենք արդեն ավարտված շինություն ունենք և կցանկանայինք ստանալ ավարտական ակտ և սեփականության վկայական: ԾԻԳ-ը կարո՞ղ է այդ հարցում օգնել:	Եկեք դիմեք ԾԻԳ և ճարտարապետության և քաղաքաշինության վարչության պետի հետ փորձենք քննարկել ու հասկանալ՝ ինչ անել: Այս պահին կղժվարանամ պատասխանել:	Այս հարցը քննարկվել է ԵՔ-ի հետ: ԱԵԱ-ն ունի երկհարկանի շինություն կառուցելու թույլտվություն, և ավտոլվացման կայանը ընդամենը շինության մի փոքր մասն է կազմում: Ըստ ՀՀ օրենսդրության՝ սեփականության վկայականի տրամադրումը պայմանավորված է ավարտական ակտի առկայությամբ: Իսկ վերջինս տրվում է նախագծի համաձայն իրականացված և ավարտված շինության դեպքում: Իրավիճակը ներկայացվեց ԱԵԱ-ին, և ԱԵԱ-ն ստորագրեց նկարագրության արձանագրությունը:
20%-պահվում է ապօրինի շինության փաստաթղթերի ձևակերպման վճարի, թե՞ շինության դիմաց տրվող ընդհանուր փոխհատուցման արժեքից:	Ընդհանուր փոխհատուցման արժեքից պահվում է ծախսերը, բայց ոչ ավել քան փոխարինման արժեքի 20%-ը:	Կիրառելի չէ:
Իսկ որ դիմել ենք՝ մերժել են, չեն գրանցել, ասել են բարձրավուրի տակ է:	Մերժել են, որովհետև օրինականացման ենթակա չի եղել: Բարձր լարման հոսանքի տակ շինություն չի կարող լինել, դա ձեր առողջությանն է վնաս, ու ոչ ոք չի կարող օրինականացնել:	Կիրառելի չէ:
Ես պահանջելու եմ նոր չափագրում, քանի որ իմ գույքը սխալ են չափագրել, ինձ ասում են՝ ապօրինի է, ոնց կարող է պարսպի մի կողմն օրինական լինել, մյուս կողմն՝ ապօրինի:	Ըստ մեր կողմից կատարված ուսումնասիրության, ինչպես նաև ըստ սեփականության վկայականի կոորդինատների և կադաստրի տվյալների՝ տվյալ ազդեցության ենթակա հատվածն ապօրինի է: Խնդրում ենք մեզ տրամադրել ձեր ունեցած փաստաթղթերը՝ սեփականության վկայականը, հատակագիծը, և մենք կփորձենք պարզել իրավիճակը: Եթե գույքի գրանցումը սխալ է կատարվել կադաստրի կողմից, մենք կօգնենք ձեզ շտկելու այն:	ԾԻԳ-ի խնդրանքով ԱԵԱ-ն դիմել է ԵՔ: ԵՔ-ն կաջակցի ԱԵԱ-ին կոորդինատներն ուղղելու հարցում:
Գնահատող կազմակերպությունը ԾԻԳ-ի՞ կազմակերպությունն է: Սեփականատերն իրավունք ունի ուրիշ տեղ գնահատել տալ, թե՞ ոչ:	Մեր կազմակերպությունը վարձված է քաղաքապետարանի խորհրդատուի կողմից և պետք է զբաղվի չափագրմամբ և հետո նաև գնահատմամբ: Մենք սովորական ՍՊԸ ենք, որ գրանցված է Կադաստրի պետական կոմիտեի այն ցանկում, որտեղ ներկայացված է, թե որ կազմակերպություններն իրավունք ունեն չափագրում և գնահատում իրականացնելու: Եթե դուք համաձայն չլինեք գնահատված արժեքի հետ, իհարկե, իրավունք ունեք դիմել ցանկացած այլ գնահատող կազմակերպության անսահմանափակ թվով և տվյալները կարող ենք համեմատել մեր արածի հետ:	Կիրառելի չէ:

Հարցեր	Պատասխաններ	Խնդրի լուծմանն ուղղված քայլեր, որոնք պետք է ձեռնարկվեն ԾԻԳ-ի կողմից
<p>Բիզնեսի հատուցումը ինչու՞ է մեկ տարով: Հաշվի եք առնում, որ մեկ տարվա ընթացքում նման բիզնես մարդը կկարողանա կառուցի՞: Գուցե փոխհատուցումը կարող է նախատեսվել հողի տեսքո՞վ: Նկատի ունեմ, որ քաղաքապետարանից հող գնելը կամ շինթույլություն վերցնելը մի ամբողջ տարվա կամ երկու տարվա պրոցես է:</p>	<p>Բիզնեսի մշտական դադարեցման դեպքում կառավարության որոշմամբ և ՀՕՏԾ-ի համաձայն մեկ տարի է նախատեսված:</p> <p>Հողի դիմաց հողով փոխհատուցման հնարավորությունը քննարկվել է, սակայն չի ընդունվել, քանի որ ՀՀ օրենսդրության համաձայն՝ ԵԲ-ն միայն աճուրդով կարող է հողն օտարել: ԵԲ-ն կաջակցի ադմինիստրատիվ հարցերում, եթե ԱԵԱ-ն հողն աճուրդով գնելու ցանկություն հայտնի կամ շինարարության թույլտվություն ձեռք բերելու կարիք ունենա:</p>	<p>Կիրառելի չէ:</p>
<p>Եթե ես համաձայն չեմ գնահատման արժեքի հետ, արդյո՞ք դուք ինձ համար այդ գումարով հող կգնեք:</p> <p>Որպեսզի ես ուրիշ գնահատողի չդիմեմ, չզնամ մտնեմ դատարան, գնահատողն էլ լիցենզիայից չզրկվի, ես քեզ 100 դոլարը տալիս եմ, ասում եմ ինձ համար հող առ:</p>	<p>Եթե համաձայն չեք գնի հետ՝ 3 ամիս ժամանակ ունեք անճշտությունները ճշտելու համար: Կարող եք դիմել դատարան կամ ներկայացնել մեկ այլ լիցենզավորված կազմակերպության գնահատում: Գնահատողը չի կարող նման պատասխանատվություն ստանձնել, բայց քանի որ ես անշարժ գույքի շուկային տիրապետում եմ, կարող եմ մատնացույց անել որոշակի գույք, և ասեմ, որ սա քո գույքին համանման գույք է:</p>	<p>Կիրառելի չէ:</p>
<p>Մեզ տրամադրվել էր նախնական նախագիծը՝ հանրության կարծիքը հասկանալու, թերի կողմերն ի հայտ բերելու և նոր առաջարկներ անելու նպատակով: Մենք առաջ ենք քաշել 3 կետ՝ անապահով խավերի (ԱԵԱ-ն նկատի ունի այն մարդկանց, ովքեր չունեն անձնական մեքենա, ինչպես նաև հաշմանդամություն ունեցող անձանց) մուտք ու ելքը թաղամասից, աստիճանավանդակի վերացումը կոնկրետ թաղամասից, երրորդը՝ որը այնտեղ իբր մուտք ունենք, բայց դա մուտք չի, և գնացել է ծայրամասային գոտուց ներթափանցման արդյունք, որը վերևի խաչմերուկի հետ ընդհանրապես առնչություն չունի: Տիկին Բախշյանը (ԵԲ ավագանու անդամ) դա պետք է ներկայացներ ձեզ:</p>	<p>Նախագիծը հաստատված է պետական փորձաքննության կողմից, բայց քանի որ հարց էր բարձրացվել երկրորդ մուտքի հետ կապված,</p> <p>փոխքաղաքապետ պրն. Նիկոյանը խորհրդակցություն է հրավիրել իր մոտ, ձեզանից մեծ մասն էլ եկել էր: Երեք հարցի մասով էլ պրն. Նիկոյանի հրահանգը կատարված է, երկրորդ մուտքը ձևակերպված է, աստիճանավանդակը նախագծված է, և միջանկյալ ճանապարհ ևս արված է: Դրանից հետո այդ գծագիրը տրվել է ձեր համայնքի ներկայացուցչին՝ Անահիտ Բախշյանին, և նա փոխանցել է թաղամասի բնակիչներին:</p> <p>Այն բարելավումները (իջատեղի ունեցող երկրորդ մուտքի, աստիճանավանդակի տրամադրում), որոնք առաջարկվել են ձեր կողմից, այս պահի դրությամբ էլի բաց են: Նախատեսված տեղից 10 մ հեռու (բարձր) երկրորդ մուտքի ապահովման հարցը հնարավոր է միշտ էլ լուծել, հասցնել մաքսիմումի, որ ձեզ բավարարի, բայց առանց հիմնական ուղեծրի շեղման:</p>	<p>Նույն օրը՝ հանրային լուսնից հետո, ավտոտնակների գտնվելու վայրում հանդիպում տեղի ունեցավ ԱԵԱ-ների/բնակիչների և ԾԻԳ-ի ու ԵԲ-ի ներկայացուցիչների միջև: Այցելության ընթացքում փոխքաղաքապետը լսեց բնակիչների մտահոգությունները, դժգոհությունները և նախագծային կազմակերպության ներկայացուցիչներին տվեց համապատասխան հանձնարարականներ՝ նախագծում անհրաժեշտ փոփոխությունները կատարելու համար:</p> <p>Երկրորդ մուտքը և պահանջվող աստիճանավանդակը (իջատեղիով) նախագծվել են: Նախագծային փոփոխությունների հետևանքով ի հայտ եկած լրացուցիչ ազդեցությունները չափվել և ներառվել են ՀՕՏ ազդեցությունների և բյուջեի մեջ:</p>

4.3 Տեղեկատվության հրապարակումը

- 109) Բոլոր հանրային լուսման ընթացքում Հողի օտարման և տարաբնակեցման գործընթացների հիմնական փուլերը նկարագրող ծրագրի տեղեկագրերը (տե՛ս Հավելված 15) և ՀՀ կառավարության վերոնշյալ որոշումների (նախնական և ԲԳՀՇՈ) տպված օրինակները տրամադրվեցին բոլոր ԱԵԱ-ներին, որտեղ ներկայացված էին Ծրագրի նկարագրությունը, Իրավունքների սխեման, բողոքների լուծման մեխանիզմը, իրավունքներն ու փոխհատուցումները, ինչպես նաև հաճախակի տրվող հարցերի պատասխանները: Բացի հանրային լուսման միջոցով տեղեկատվության հրապարակումից, մարդահամարի և ՍՀ-ի իրականացման ընթացքում բոլոր ԱԵԱ-ներին բաժանվեց հայերեն լեզվով տպված Իրավունքների սխեման:
- 110) 27.10.2016 թ.-ին սեփականատերերին ներկայացվեցին մասնավոր գույքերի անհատական քարտեզները՝ ազդեցության ենթարկված/չենթարկված մակերեսի և հիմնական ազդեցության (շենքեր, ցանկապատեր և բարելավումներ) հստակ նշումով՝ համոզվելու համար, որ սեփականատերերը կկարողանան օգտվել գույքի ազդեցության չենթարկվող մասի օտարման վերաբերյալ դիմումը բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին ՀՀ կառավարության որոշման՝ ուժի մեջ մտնելուց հետո երկու ամսվա ընթացքում ներկայացնելու հնարավորությունից: («Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն օրենք, Հոդված 5, կետ 2.2):
- 111) Ծրագրի պլանավորման, իրականացման և մոնիթորինգի ընթացքում նախատեսվել են հանրային իրազեկման հետևյալ գործողությունները.
- ա. 30.05.2017-ին ԱԶԲ կայքէջում տեղադրել ՀՕՏԾ-ի անգլերեն տարբերակը,
 - բ. 06.06.2017-ին ՀՕՏԾ-ի հայերեն օրինակները տարածել Մալաթիա-Սեբաստիայի տեղական համայնքային ղեկավար մարմինների գրասենյակներում,
 - գ. 30.05.2017-ին ՀՕՏԾ-ի հայերեն տարբերակի և ՀՕՏԾ-ին առնչվող բոլոր փաստաթղթերի հրապարակում ԾԻԳ-ի ինտերնետային կայքէջում,
 - դ. 06.06.2017-ին ՀՀ կառավարության կողմից ՀՕՏԾ-ի հաստատումից անմիջապես հետո բոլոր ԱԵԱ-ներին ծրագրի մասին վերջնական տեղեկագիր տրամադրել, որը կներկայացնի ազդեցությունների ամփոփագիրը, իրականացման միջոցառումները, ինչպես նաև ՀՕՏԾ-ի փոխհատուցման քաղաքականությունը (Հավելված 1, 9, 15):

5 ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ԼՈՒԾԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄ

5.1 Հիմնական տեղեկություններ

- 112) ՀՕՏԾ-ն իր շրջանակներում ներառում է բողոքների լուծման արագ արձագանքող, դյուրամատչելի և մշակութային տեսանկյունից ընդունելի մեխանիզմ, որն ունակ է ստանալու Ծրագրի իրականացման հետևանքով ֆիզիկական, սոցիալական և տնտեսական ազդեցությունների ենթարկված անձանց մտահոգություններն ու բողոքները և նպաստելու դրանց լուծմանը՝ առանձնահատուկ ուշադրություն հատկացնելով խոցելի խմբերի կրած ազդեցություններին: Ազդեցության ենթակա անձինք կունենան հողի օտարման և տարաբնակեցման վերաբերյալ ցանկացած հարցով բողոքներ և (կամ) հարցումներ ներկայացնելու իրավունք: Ազդեցության ենթակա անձինք կարող են բողոքների քննարկման ընդունված մեխանիզմի շրջանակներում բողոքարկել հողի կամ այլ գույքի չափմանը, գնահատմանը կամ գնորոշմանը, օտարմանը և փոխհատուցմանը վերաբերող ցանկացած որոշում, գործելակերպ կամ գործունեություն: Ազդեցության ենթակա անձանց կտրամադրվեն բոլոր միջոցները՝ իրենց դժգոհությունները բարձրաձայնելու համար: ԾԻԳ-ը կապահովի հողի օտարման, փոխհատուցման և տարաբնակեցման վերաբերյալ ցանկացած խնդրի կապակցությամբ ներկայացված բողոքների ու դժգոհությունների ժամանակին և արդյունավետ քննարկում:
- 113) Բողոքների լուծման մեխանիզմի հիմնական խնդիրներն են՝
- ա. Ձեռք բերել փոխհամաձայնեցված լուծումներ, որոնք երկուստեք կբավարարեն թե՛ Ծրագրին, և թե՛ ԱԵԱ-ներին, ինչպես նաև տեղում լուծում տալ տարաբնակեցման վերաբերյալ բողոքներին՝ խորհրդակցելով դժգոհող կողմի հետ:
 - բ. Նպաստել ՀՕՏԾ-ների սահուն իրականացմանը, մասնավորապես՝ նվազագույնի հասցնել երկարատև դատավարական գործընթացները և կանխել Ծրագրի իրականացման ուշացումները:
 - գ. Ժողովրդականացնել զարգացման գործընթացը տեղական մակարդակում՝ միաժամանակ թափանցիկություն պահպանելով, ինչպես նաև ստեղծել ազդեցության ենթակա անձանց հաշվետու լինելու համակարգ:
- 114) Ազդեցության ենթակա բոլոր անձինք օտարման ենթակա ունեցվածքի մանրամասն չափագրումներից, գույքագրումից, հաշվառումից և գնահատումից առաջ անցկացված հանրային լուծումների ընթացքում լիովին իրազեկվել են իրենց բողոքները ներկայացնելու իրավունքների և ընթացակարգերի մասին: Իրազեկում կատարվել է նաև ՀՕՏԾ-ի իրականացման մանրագնի նախապատրաստության միջոցով՝ ապահովելով ազդեցության ենթակա բոլոր անձանց լիարժեք մասնակցությունը և խորհրդակցությունները, ինչպես նաև ստեղծելով ազդեցության ենթակա անձանց ու ԾԻԳ-ի և ընդհանրապես տեղական իշխանության մարմինների միջև լայն հաղորդակցության ու համակարգման միջոցներ:

5.2 Բողոքների քննարկման և կարգավորման ընթացակարգ

- 115) Սկզբնապես, Բողոքների կարգավորման գործընթացը սկսվել է ոչ պաշտոնական մակարդակում՝ ՀՕՏԾ-ի նախապատրաստման գործընթացի ժամանակ: ԾԻԳ-ն

ազդեցության ենթակա անձանց տվել է բողոքները կամ դիմումները գրանցելու լրացուցիչ հնարավորություն՝ նրանց ուղարկելով ՀՀ կառավարության 2016 թվականի հոկտեմբերի 6-ի «Քաղաքային կայուն զարգացման ներդրումային ծրագրի Տրանշ 2 Հին Սիլիկյան-Աշտարակ ճանապարհահատվածում առկա որոշ գույքերի և հողատարածքների նկատմամբ բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին» թիվ 1027-Ն որոշման վերաբերյալ ծանուցումներ: ՀՕՏ-ի նախապատրաստման այս փուլում ազդեցության ենթակա անձինք կարող են իրենց մտահոգությունները, բողոքները կամ հարցումները գրավոր ներկայացնել անմիջապես Ծրագրի իրականացման գրասենյակ:

- 116) Բողոքների և դժգոհությունների ժամանակին, թափանցիկ և գոհացուցիչ քննարկումն ու ազդեցության ենթակա անձանց բողոքների ներկայացման համար բոլոր հնարավոր միջոցների տրամադրումն ապահովելու նպատակով նախքան ՀՕՏ-ի իրականացման մեկնարկը ԾԻԳ-ը կատեղծի բողոքների և դժգոհությունների լուծման պաշտոնական մեխանիզմ: Բողոքների լուծման այս պաշտոնական մեխանիզմի մեջ կներգրավվեն մի քանի կողմեր, օրինակ՝ ԾԻԳ-ը, Բողոքների դիտարկման խումբը (ԲԴԽ) և Երևանի քաղաքապետարանը: Բողոքների դիտարկման խմբի օգնությամբ և բոլոր շահագրգիռ կողմերի մասնակցությամբ կկատարվեն բողոքները ԾԻԳ-ի մակարդակում լուծելու փորձեր: ԲԴԽ-ն կապահովի ծրագրի ազդեցությունը կրող անձանց բողոքների գրանցման և կարգավորման արդարությունն ու թափանցիկությունը:
- 117) Ազդեցության ենթակա անձինք ԲԼՄ-ի գոյության մասին տեղեկացվել են ՀՕՏ-ի նախապատրաստման փուլում, հանրային լուծման ժամանակ: ՀՕՏ-ի հաստատումից հետո ազդեցության ենթակա անձինք ՀՕՏ-ի տեղեկագրի միջոցով կտեղեկանան վերանայված ԲԼՄ-ի մասին:
- 118) Տարաբնակեցման փուլում ստացված դժգոհությունների ու բողոքների կարգավորումը կկատարվի հետևյալ քայլերի և գործողությունների միջոցով.

Քայլ 1

- 119) Ծրագրի ազդեցությանը ենթարկված անձը կարող է բողոք-նամակի, էլ. փոստի կամ տեղային կիզակետի (ԱԵԱ-ների ներկայացուցիչ/ների) (մանրամասները ներկայացված են ենթապարագր 5.3-ում) միջոցով իր առաջարկները, մտահոգությունները կամ դժգոհությունները ներկայացնել նախ ԾԻԳ-ին: ԾԻԳ-ը ստանում և լուծում է տալիս կամ պատասխանում/արձագանքում է ազդեցության ենթակա անձանց բողոքներին: Բողոքներն առաջին հերթին կընդունի ԾԻԳ-ը: ԾԻԳ-ի ծրագրի ղեկավարը բողոքները կուղղի համապատասխան մասնագետին: Բողոքը ստորագրելու է ազդեցության ենթակա անձը, և այն պարունակելու է հետևյալ տեղեկությունները՝ 1) բողոքի բնույթը, 2) վայրը և 3) բողոքարկողի ամբողջական հասցեն:
- 120) Խնդիրը կկարգավորվի բողոքը և համապատասխան փաստաթղթերը ստանալուց հետո 30 օրվա ընթացքում (եթե ՀՀ օրենսդրությամբ այլ ժամկետներ սահմանված չեն): Պատասխաններն ազդեցության ենթակա անձանց կտրվեն գրավոր տեսքով: Եթե գործը բարդ է և հետաքննություն է պահանջում (օրինակ՝ տեխնիկական փորձագետների մանրազնին հետազոտում կամ պետական կամ հավաստագրված մասնավոր կազմակերպությունների իրավաբանական եզրակացություն), ապա բողոքի ուսումնասիրման ժամանակաշրջանը կարող է երկարաձգվել: Այդպիսի դեպքերում գրավոր ծանուցում կուղարկվի բողոքարկուին, որտեղ կբացատրվեն երկարաձգման պատճառները, կնկարագրվի գործընթացը և կնշվի ուսումնասիրության արդյունքների ներկայացման ակնկալվող օրը:
- 121) Եթե պատասխանը չի գոհացնում ազդեցության ենթակա անձին, կամ ԾԻԳ-ի պատասխանատու անձնակազմը ԱԵԱ-ի բողոքին պատասխանելու համար լրացուցիչ կարողությունների կարիք ունի, ապա կարող է ձևավորվել Բողոքների դիտարկման խումբ

(ԲԴԽ)՝ գործի համապարփակ, անաչառ և թափանցիկ քննարկումն ապահովելու համար: (Ի պատասխան՝ ԱԵԱ-ները գրավոր կերպով կտեղեկացվեն հաջորդ ԲԼՄ-ի հնարավորությունների մասին: Պատասխան նամակում նշված կլինի, որ ԱԵԱ-ն պետք է գրավոր կերպով ԾԻԳ-ին տեղեկացնի իր դժգոհության և ԲԴԽ կազմելու իր ցանկության մասին) ԲԴԽ-ի՝ ազդեցության ենթակա անձի բողոքի ուսումնասիրության և գլխավոր էության մասին դատողության օրինական լինելու համար պետք է ԲԴԽ-ի կազմը լինի հավասարակշռված և ներառի անկախ դիտորդ՝ բողոքի ուսումնասիրման գործընթացի անկողմնակալությունն ու թափանցիկությունն ապահովելու համար: Առաջարկվում է ԲԴԽ-ի հետևյալ կազմը՝

Անդամներ	Կարգավիճակը
ա. ԾԻԳ-ի ներկայացուցիչ	Նախագահ
բ. Անվտանգության անձնակազմի ներկայացուցիչ (ԾԻԳ)	Անդամ
գ. Տեղական կառավարման մարմինների ներկայացուցիչ՝ հարկ եղած դեպքում	Անդամ
դ. Վկայագրված տեխնիկական փորձագետ՝ հարկ եղած դեպքում	Անդամ
ե. Ինժեների կամ Կապալառուի ներկայացուցիչ՝ հարկ եղած դեպքում	Անդամ
զ. Ազդեցության ենթակա անձանց ներկայացուցիչ	Անդամ
է. Անկախ կողմ (օրինակ՝ հասարակական կազմակերպություն)	Դիտորդ

122) Բողոքի քննարկման արդյունավետ ընթացքին նպաստելու համար պետք է մանրազնին մշակվեն ու բացատրվեն ԲԴԽ-ի յուրաքանչյուր անդամի դերն ու պարտականությունները:

123) ԲԴԽ-ի կողմից բողոքների ուսումնասիրման գործընթացի ժամանակ կարող են ներգրավվել մի քանի փորձագետներ, օրինակ՝ գույքի գնահատման փորձագետ, գյուղատնտես, չափումների մասնագետ, նախագծային ինժեներ և այլն՝ ըստ յուրաքանչյուր դեպքի անհրաժեշտության: Ազդեցության ենթակա անձի պահանջով կարող է հրավիրվել անկախ կողմ (օրինակ՝ հասարակական կազմակերպության ներկայացուցիչ):

124) Խնդրի կարգավորումը կկատարվի ԲԴԽ-ի ուսումնասիրության մեկնարկից հետո 30 օրվա ընթացքում: Պատասխաններն ազդեցության ենթակա անձանց կտրվեն գրավոր տեսքով:

Քայլ 2

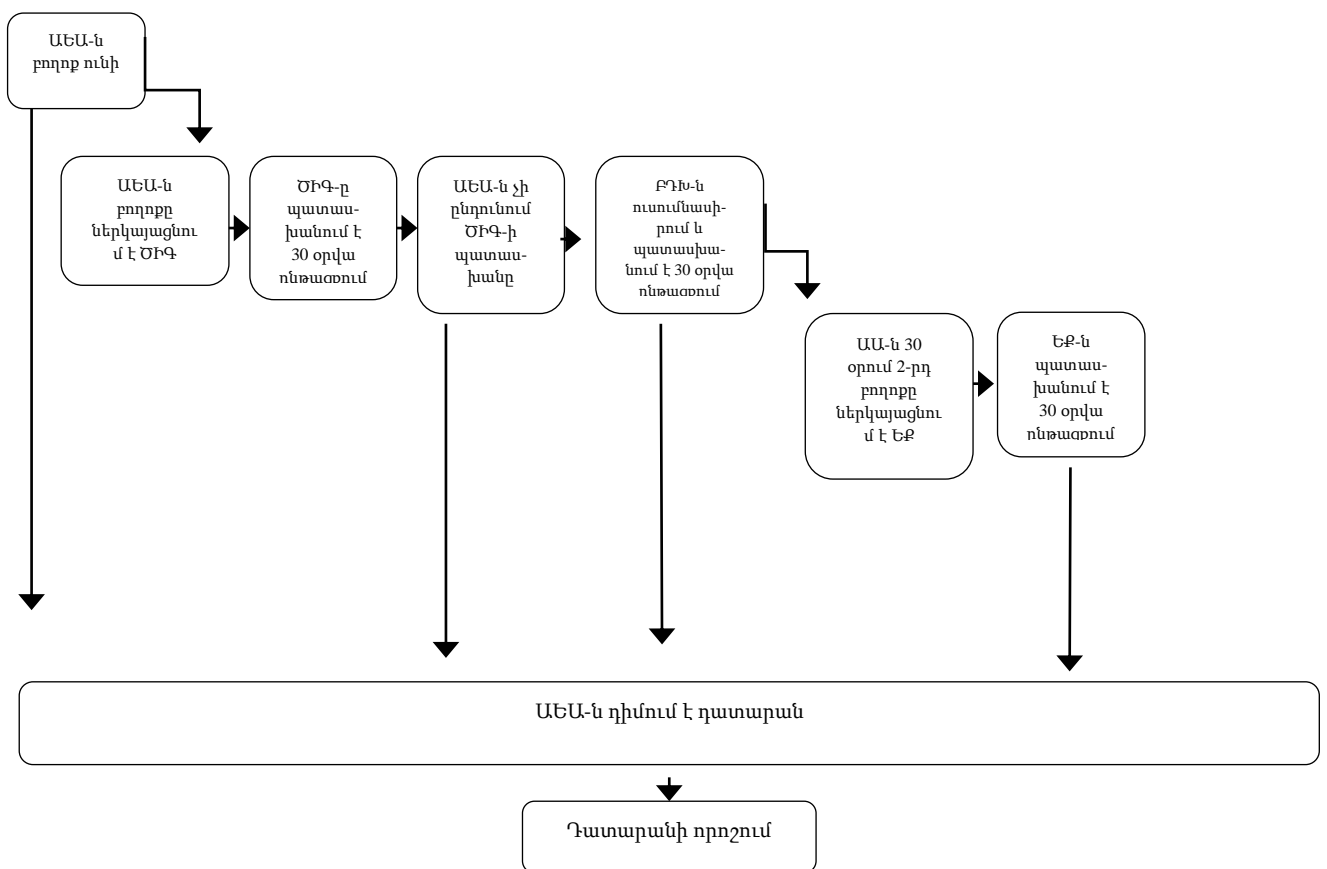
- 125) Եթե ազդեցության ենթակա անձը համաձայն չէ ԾԻԳ-ի փոխհատուցման առաջարկին կամ բողոքի մերժման պատճառաբանություններին, ապա նա պետք է բողոքով դիմի Երևանի քաղաքապետարան: Ազդեցության ենթակա անձը պետք է բողոքը ներկայացնի ԾԻԳ-ի պատասխանը ստանալուց հետո մեկ ամսվա ընթացքում: Հայցը հիմնավորող փաստաթղթերը պետք է ներկայացվեն այս փուլում: Երևանի քաղաքապետարանը պարտավոր է բողոքին պատասխանել 30 օրվա ընթացքում: Երևանի քաղաքապետարանը գործի գրանցումը, վերանայումը և կարգավորումը կատարում է ՀՀ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2004 թվականի հունվարի 18-ի ՀՕ-41-Ն օրենքի պահանջների համաձայն:
- 126) Բողոքների քննարկման մեխանիզմից և ընթացակարգերից անկախ՝ ազդեցության ենթակա անձինք իրավունք ունեն բողոքների լուծման գործընթացի ցանկացած պահին իրենց գործերը հանձնելու ընդհանուր իրավասության դատարան: Կգործադրվեն բոլոր ջանքերը, որպեսզի հարցերը կարգավորվեն ԾԻԳ-ի մակարդակով՝ համայնքային լսումների միջոցով: Եթե դա հնարավոր չէ, փորձ կարվի հարցերը լուծելու Երևանի քաղաքապետարանի մակարդակով՝ դատավարական գործընթացներից խուսափելու կամ դրանք հնարավորինս նվազագույնի հասցնելու համար: ԾԻԳ-ը պատշաճորեն կվավերագրի բոլոր բողոքներն ու դրանց լուծումները և հասանելի կդարձնի ուսումնասիրման, մոնիթորինգի և գնահատման նպատակներով:
- 127) Բոլոր ստացված ու քննարկված բողոքները կվավերագրվեն՝ անկախ դրանց արդյունքներից: Բողոքների վերաբերյալ գործերի բոլոր փաստաթղթերը կմուտքագրվեն

ՀՕՏԾ ԲԼՄ-ի տվյալների բազայում: Մշակվել է բողոքների գրանցման ձևանմուշ, որը կտրվի ազդեցության ենթակա անձանց, երբ նրանք ներկայացնեն իրենց բողոքները:

128) ԲԼՄ-ի իրականացումը մոնիթորինգի կենթարկվի ներքին և արտաքին մոնիթորինգի միջոցով: ԲԼՄ-ի մոնիթորինգի հիմնական ցուցանիշներն են՝ բողոքների քանակն ու տեսակը, լուծում ստացած գործերը, կարգավորման համար նախատեսված ժամկետները և այլն: ԾԻԳ-ն ու արտաքին մոնիթորինգային գործակալությունը (ԱՄԳ) կմշակեն ներքին և արտաքին մոնիթորինգի ու գնահատման լրացուցիչ ցուցանիշներ, որոնք մոնիթորինգի արդյունքների հետ միասին կներկայացվեն Սոցիալական մոնիթորինգի կիսամյակային հաշվետվություններում (ՍՄԿ), Առաջընթացի վերաբերյալ եռամսյակային հաշվետվություններում (ԵԱՀ) և Համապատասխանության մասին հաշվետվություններում:

129) ԲԼՄ-ի ինստիտուցիոնալ սխեման ներկայացված է Նկար 5-1-ում:

Նկար 5-1 Բողոքների կարգավորման գործընթացի գծապատկեր

5.3 Տեղեկատվական և բողոքների կարգավորման ծառայություններից օգտվելու հնարավորություն

130) Թափանցիկություն և ծրագրի ազդեցությունը կրող համայնքների հանդեպ հաշվետվողականություն պահպանելու և տեղեկատվության տրամադրման, օժանդակման և բողոքների կարգավորման ծառայություններն ազդեցության ենթակա անձանց հասանելի դարձնելու նպատակով՝ ԾԻԳ-ը հաշվի է առել հետևյալ լրացուցիչ միջոցները:

ԾԻԳ-ի համացանցային կայք

131) ԾԻԳ-ը ստեղծել և գործարկում է համացանցային կայք: Ծրագրին առնչվող փաստաթղթերը մատչելի են համացանցում և կանոնավորապես թարմացվում են:

Շահագրգիռ կողմերը, ծրագրի ազդեցությունը կրած մարդիկ և համայնքի անդամները կարող են կայքում տեղադրել իրենց հարցերը, կարծիքներն ու առաջարկները, ստանալ իրենց հարցերի պատասխանները և ձեռք բերել ցանկացած տեղեկություն Ծրագրի մասին:

Հատուկ էլեկտրոնային փոստ

- 132) Ծրագրի մասին տեղեկատվությունը լայն հանրությանը և էլեկտրոնային հաղորդակցության միջոցները նախընտրող ԱԵԱ-ներին հասանելի դարձնելու նպատակով՝ ԾԻԳ-ը հատուկ նշանակության էլեկտրոնային փոստի հասցե է ստեղծել լայն հասարակության համար, որպեսզի մարդիկ ուղարկեն իրենց բողոքները, առաջարկները, կարծիքները, հարցերը և այլն (verabnaketsum@yerevans/lym): Էլեկտրոնային փոստի հաշիվն ակտիվ կմնա Ծրագրի ամբողջ ընթացքում, ներառյալ՝ Թերությունների մասին ծանուցման ժամանակաշրջանը: Էլեկտրոնային փոստի հաշվի մասին տեղեկություններն ազդեցության ենթակա անձանց հաղորդվել են հանրային լուսմների ժամանակ, տեղական իշխանության մարմինների կողմից, Ծրագրի տեղեկագրի միջոցով և տեղեկատվության տարածման այլ հնարավոր միջոցներով: Հաշիվն արդեն գործում է:

Առերես հանդիպումներ

- 133) Եթե ազդեցության ենթակա անձինք չկարողանան օգտվել առկա միջոցներից, ապա հնարավոր կլինի կազմակերպել առերես հանդիպում ԾԻԳ-ի լիազոր պաշտոնատար անձի հետ: Ազդեցության ենթակա անձանց կտրամադրվեն հետևյալ կոնտակտային տվյալները՝ առերես հանդիպում նշանակելու համար.

ԾԻԳ-ի հեռ.՝ 010-52-09-73
Կոնտակտային հասցեն՝ Փ. Բուզանդի փ. 1/3, 5-րդ հարկ, 0010
Երևան, Հայաստան

Բողոքների ուղարկում փոստով

- 134) Ազդեցության ենթակա անձինք, շահագրգիռ կողմերը և լայն հասարակությունը կունենան իրենց բողոքները, մտահոգությունները, կարծիքներն ու առաջարկները ԾԻԳ-ի հետևյալ հասցեին նամակով ուղարկելու տարբերակ՝

«Երևանի կառուցապատման ներդրումային ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՀՈԱԿ
Փ. Բուզանդի փ. 1/3, 5-րդ հարկ, 0010 Երևան, Հայաստան

- 135) Բոլոր հասանելի միջոցների մասին տեղեկատվությունն ազդեցության ենթակա անձանց հաղորդվում է համայնքային լուսմների ընթացքում: Եթե ազդեցության ենթակա անձինք այդ լուսմների ժամանակ առաջարկեն իրենց տեսակետներն ու մտահոգություններն արտահայտելու այլ, ավելի արդյունավետ եղանակներ, ապա նրանց առաջարկությունները կընդգրկվեն բողոքների քննարկման մեխանիզմի մեջ, և հանրությունը կտեղեկացվի համապատասխանաբար:

Տեղային կիզակետ (ԱԵԱ-ների ներկայացուցիչ/ներ)

- 136) Տեղային կիզակետը (ԱԵԱ-ների ներկայացուցիչ/ներ) կնշանակվի ԱԵԱ-ների կողմից: Այն կունենա հետևյալ գործառնությունները. տեղեկատվության փոխանցում ԾԻԳ-ից ԱԵԱ-ներին և հակառակը, ԱԵԱ-ների բողոքները հավաքելը, մասնավորապես՝ ԱԵԱ-ներ բանավոր բողոքները գրանցամատյանում գրանցելը, ԱԵԱ-ներին ԲԼՄ-ի մասին տեղեկացնելը, անհրաժեշտության դեպքում ներգրավվածությունը ԲԼՄ-ում, մասնակցությունը ԾԻԳ-ում, հարկ եղած դեպքում ԲԼՄ-ի դաշտային այցելություններին մասնակցելը և այլն, ինչպես նաև ԲԼՄ-ի միջոցով ԱԵԱ-ների՝ դիմում ներկայացնելու գործընթացին աջակցելը: Տեղային կիզակետը (ԱԵԱ-ների ներկայացուցիչը) կընտրվի ծրագրի իրականացման ամբողջ ընթացքի՝ ներառյալ ՀՕՏԾ իրականացման և շինարարության փուլերի համար հանրային լսման ընթացքում, հանրային լսման մասնակիցների կողմից: Տեղային կիզակետ ընտրելուց

հետո ԾԻԳ-ը ՄՆՇՎԽ-ի հետ միասին նրանց համար կկազմակերպի կողմնորոշում ապահովող ուսուցում: Այդ ուսուցման ընթացքում կներկայացվեն ՀՕՏԾ իրականացման գործընթացը, իրավունքների սխեման և ԲԼՄ-ն:

6 ՀՀ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱԶԲ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

6.1 ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ քաղաքականության նկարագրությունը

6.1.1 Հողի օտարման և տարաբնակեցման վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրությունը

- 137) Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը (2015 թվականի դեկտեմբերի 6-ի փոփոխություններ) երաշխավորում է սեփականության իրավունքի պաշտպանությունը: Համաձայն վերջինիս՝ հանրության գերակա շահերի ապահովման նպատակով սեփականության օտարումն իրականացվում է օրենքով սահմանված բացառիկ դեպքերում և կարգով՝ միայն նախնական և համարժեք փոխհատուցմամբ: Հողի օտարման և փոխհատուցման դեպքերը նախատեսվում են Հայաստանի Հանրապետության 2001 թվականի մայիսի 2-ի Հողային օրենսգրքի 102, 104 հոդվածներով, Հայաստանի Հանրապետության 1998 թվականի մայիսի 5-ի Քաղաքացիական օրենսգրքով), «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն օրենքով:
- 138) «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն օրենքի համաձայն՝ Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականությունն օտարվում է միայն կառավարության կողմից օտարման նպատակը բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու դեպքում: Բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին ՀՀ կառավարության որոշման մեջ նշվում են՝
- ա. այն բացառիկ՝ գերակա հանրային շահը, որի համար պետք է օտարվի սեփականությունը,
 - բ. օտարվող սեփականության ձեռքբերողը,
 - գ. օտարման ենթակա սեփականության իրավունքի օբյեկտները (հասցեները կամ գտնվելու վայրը կամ այլ տվյալներ, որոնցով տվյալ սեփականությունը տարբերվում է այլ սեփականությունից,
 - դ. սեփականության օտարման գործընթացը սկսելու վերջնաժամկետը:
- 139) «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 11-ի ՀՕ-185-Ն օրենքով սահմանվում են հողի օտարման ընթացակարգերը և հողամասի և անշարժ գույքի սեփականատերերի՝ փոխհատուցում ստանալու իրավունքը: Բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին կառավարության որոշումն ուժի մեջ մտնելուց հետո կառավարության կողմից սահմանված կարգով և ժամկետներում լիազոր մարմնի կողմից պետք է կազմվի արձանագրություն, որտեղ կնկարագրվի օտարվող սեփականությունը՝ կառավարության կողմից սահմանված ընթացակարգերի և վերջնաժամկետների համաձայն, ձեռքբերող կողմը, սեփականատերերը և սեփականության նկատմամբ գույքային իրավունքներ

ունեցողները կարող են մասնակցել արձանագրության կազմմանը, եթե վերջինս արդեն չի կազմվել սեփականության նախնական ուսումնասիրության ժամանակ: Օտարվող սեփականության նկարագրության արձանագրության մեկ օրինակը, այն կազմելուց հետո ոչ ուշ, քան 3 օրվա ընթացքում, պատշաճ ձևով ուղարկվում է սեփականատիրոջը և սեփականության նկատմամբ գույքային իրավունքներ ունեցող անձանց, որոնք իրավունք ունեն արձանագրությունն ստանալուց հետո 10 օրվա ընթացքում այն բողոքարկել լիազոր մարմնին և/կամ դատարանում:

- 140) Հողամասի/սեփականության օտարումն իրականացվում է ԵԲ-ի և ԱԵԱ-ների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների միջև պայմանագրի և համաձայնագրի հիման վրա՝ հաշվի առնելով հողի շուկայական արժեքը և կորուստները, այդ թվում՝ նաև դրանից բխող հետևանքային վնասները և կարող է ներառել հողամասի/սեփականության փոխարինումը: Իր գույքի օտարման դիմաց սեփականատիրոջը կվճարվի համարժեք փոխհատուցում: Համարժեք է համարվում օտարվող գույքի շուկայական արժեքից տասնհինգ տոկոս ավելի գումարը:
- 141) Անշարժ գույքի կամ անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գնահատումը պետք է իրականացվի՝ 2005 թվականի հոկտեմբերի 4-ին ընդունված «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2005 թվականի հոկտեմբերի 4-ի ՀՕ-189-Ն օրենքի շրջանակներում սահմանվող ընթացակարգերի համաձայն: Սա իրականացվում է գույքի արտոնագրված գնահատողի կողմից:

6.1.2 Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագրի շրջանակներում հարկադիր տարաբնակեցման վերաբերյալ ԱԶԲ դրույթները

- 142) Հարկադիր տարաբնակեցման ԱԶԲ քաղաքականությունը հիմնված է հետևյալ սկզբունքների վրա.
- ա. խուսափել կամ առնվազն նվազագույնի հասցնել հարկադիր տարաբնակեցման դեպքերը:
 - բ. Փոխհատուցման/վերականգնման վերաբերյալ դրույթները կապահովեն ԱԵԱ-ների նախքան Ծրագրի իրականացումն ունեցած կենսամակարդակը:
 - գ. ԱԵԱ-ները պետք է լիարժեք տեղեկացված լինեն, և նրանց պետք է խորհրդատվություն տրամադրվի ՀՕՏ փոխհատուցման տարբերակների վերաբերյալ:
 - դ. Հարկ է հնարավորինս օժանդակել ԱԵԱ-ների սոցիալ-մշակութային ինտեգրացիային:
 - ե. Փոխհատուցումը կիրականացվի կանանց և տղամարդկանց հավասարության դիտարկմամբ:
 - զ. Անշարժ գույքի սեփականության (օգտագործման) իրավունքի գրանցման վկայականի բացակայությունը չպետք է խոչընդոտ հանդիսանա փոխհատուցման/վերականգնման համար:
 - ե. Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձվի կանանց կողմից ղեկավարվող տնային տնտեսություններին և այլ խոցելի խմբերին, և համապատասխան օժանդակություն պետք է ցուցաբերվի վերջիններին՝ իրենց կենսամակարդակը բարելավելու համար:
 - ը. ՀՕՏ-ը պետք է հանդիսանա և իրականացվի որպես Ծրագրի մի մաս, իսկ փոխհատուցման ողջ արժեքը պետք է ներառվի Ծրագրի ծախսերի մեջ:
 - թ. Փոխհատուցումն ու տարաբնակեցման նպաստները պետք է ամբողջությամբ տրամադրվեն նախքան ճանապարհի շինարարական աշխատանքների մեկնարկը:

6.1.3 Հողի օտարման և տարաբնակեցման վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ Տարաբնակեցման քաղաքականության համեմատությունը

143) ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ քաղաքականության նկարագրությունն ու տարբերությունները ներկայացվում են հետևյալ աղյուսակում, որտեղ առաջին վեց տողերը վերաբերում են ՀՕՏԸ-ի համապատասխան վերլուծության աղյուսակին, իսկ վերջինն ավելացվել է ձեռքով.

Աղյուսակ 6-1 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ Տարաբնակեցման քաղաքականության համեմատություն

ՀՀ օրենսդրություն	ԱԶԲ ԱԲՀ
Հողի փոխհատուցում, միայն անշարժ գույքի սեփականության (օգտագործման) իրավունքի գրանցման վկայական ունեցող սեփականատերերին:	Սեփականության վկայականի բացակայությունը խոչընդոտ չէ փոխհատուցման և/կամ վերականգնման համար: Առանց վկայականի անշարժ գույքի օգտագործողները նույնպես ստանում են վերականգնման նպաստ:
Բոլոր տները/շինությունները փոխհատուցվում են Ծրագրի շրջանակներում վնասված/քանդված շինությունների համար՝ բացառությամբ չգրանցված հասարակական շինությունների:	ԱԶԲ քաղաքականությունը ներառում է փոխհատուցում նաև չգրանցված հասարակական շինությունների համար:
Բերքի կորստի դիմաց փոխհատուցում տրամադրվում է միայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ հողամասը տնօրինող սեփականատերերին:	Բերքի կորստի դիմաց փոխհատուցում տրամադրվում է բոլոր ԱԵԱ-ներին:
Անշարժ գույքի գնահատում՝ հիմնված ներկայիս շուկայական արժեք + գնահատված արժեքի 15%:	Անշարժ գույքի գնահատում՝ հիմնված ներկայիս շուկայական գնի/փոխարինման արժեքի վրա:
Նախքան գնահատումը հարկ է ԱԵՏՏ/ԱԵԱ-ներին ներկայացնել ազդեցությունների քանակի և արժեքի, փոխհատուցման գումարների և ֆինանսական օժանդակության վերաբերյալ տեղեկատվություն:	Նույնն է:
Ոչ մի դրույթ չկա զգալի ազդեցություն կրած ԱԵԱ-ների և խոցելի խմբերի եկամտի/ապրուստի վերականգնման միջոցառումների, նպաստների կամ վերաբնակեցման ծախսերի վերաբերյալ:	ԱԶԲ քաղաքականությունը պահանջում է եկամտի/ապրուստի վերականգնում, լուրջ կորուստների, ինչպես նաև վերաբնակեցման գործընթացի շրջանակներում ԱԵԱ-ների կողմից կրած ծախսերի համար:
ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված չէ ծրագրի մակարդակով սահմանված որոշակի ԲԼՄ, սակայն ՀՀ օրենսդրությունը նախատեսում է մեխանիզմներ, որոնց միջոցով ԱԵԱ-ները կարող են օտարման յուրաքանչյուր փուլի ընթացքում դիմումներ, բողոքներ, առարկություններ և առաջարկներ ներկայացնել օտարողին և համապատասխան ղեկավար մարմիններին, ինչպես նաև դիմել դատարանի միջնորդությանը: Անկախ «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 11-ի ՀՕ-185-Ն օրենքի պահանջներից՝ ՀՀ Սահմանադրության համաձայն յուրաքանչյուր անձ դատարանի և պատկան մարմինների առջև ունի իրավական պաշտպանության արդյունավետ միջոցների իրավունք:	ԻՄ/ԳՄ պետք է հաստատի գործառնական մեխանիզմ ֆիզիկական և տնտեսական տեղահանման վերաբերյալ ԱԵԱ-ների մտահոգություններն ու բողոքները ստանալու և լուծում տալու համար: ԻՄ/ԳՄ պետք է իմաստալից հանրային լսումներ անցկացնի Ծրագրի իրականացման սկզբում և ընթացքում, ժամանակին հրապարակի ազդեցությունների գնահատման, ԱԵԱ/ԱԵՏՏ-ների իրավունքների, փոխհատուցում ստանալու իրավասությունների և վերջիններիս տրամադրվող ֆինանսական օժանդակության վերաբերյալ համապատասխան և պատշաճ, ԱԵԱ-ներին հասկանալի և հասանելի տեղեկությունները:

<p>«Օրենսդրությամբ նախատեսված չէ անցկացնել հանրային լուսմներ ԱԵԱ-ների հետ: Սակայն, «Օրենսդրությունը սահմանում է օտարման տարբեր փուլերի ընթացքում ԱԵԱ-ներին իրենց քայլերի և իրավունքների մասին ծանուցելու վերաբերյալ պահանջներ և պայմաններ, մասնավորապես՝ բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին «Օրենսդրության որոշումն ուժի մեջ մտնելուց հետո, օտարվող սեփականության նկարագրության արձանագրության մեկ օրինակը, օտարվող սեփականության պայմանագրի նախնական տարբերակն ուղարկվում է սեփականատիրոջը և սեփականության նկատմամբ գույքային իրավունքներ ունեցող անձանց: Սեփականության ձեռքբերողը պետք է տեղեկություններ տրամադրի փոխհատուցումը դատարանի կամ նոտարի դեպոզիտային հաշվին փոխանցելու վերաբերյալ: Եթե Օտարողն իրականացնում է օտարվող գույքի նախնական ուսումնասիրություն, սեփականատիրոջը, ձեռքբերողին և օգտագործողին պետք է նախապես տրամադրել բավականաչափ և պատշաճ տեղեկատվություն տվյալ վարույթների բնույթի, հիմքերի և իրավական հետևանքների մասին:</p>	
--	--

144) Ընդհանուր առմամբ «Օրենսդրությունն ու ԱԶԲ քաղաքականությունը ՀՕՏ-ի վերաբերյալ սկզբունքորեն չեն տարբերվում: Այնուամենայնիվ, «Օրենքները և կանոնակարգերը այնքան էլ հստակ չեն սահմանում, թե ԱԵԱ-ների վերականգնումն ինչ ճանապարհով պետք է իրականացվի: Մեկ այլ խնդիր է, որ ԱԶԲ-ն փոխհատուցման կամ նվազագույնը վերականգնման համար իրավասու է ճանաչում անշարժ գույքի սեփականության (օգտագործման) իրավունքի վկայական ունեցող կամ առանց վկայականի սեփականատերերին կամ գրանցված և չգրանցված օգտագործողներին: «Օրենսդրության և ԱԶԲ քաղաքականության միջև այս անհամապատասխանությունները համաձայնեցնելու նպատակով ԵԲ-ն Ծրագրի համար պատրաստեց ՀՕՏՇ նախագիծը, որն ապահովում է փոխհատուցում՝ փոխարինման ողջ արժեքով, բոլոր տարրերի համար և նվազագույնը փոխհատուցում՝ «Օրենսդրությամբ սահմանված պահանջների չպահպանմամբ/առանց սեփականության վկայականի բնակվողների և ձեռնարկատիրական գործունեության համար: ՀՕՏՇ-ն նախատեսում է նաև վերականգողական փաթեթներ՝ խոցելի և զգալի ազդեցության ենթակա ԱԵԱ-ների համար, որոնք պետք է վերաբնակեցվեն:

145) Առաջին հերթին պետք է փորձել սեփականության իրավունքով տնօրինվող անշարժ գույքը օտարել ազդեցության ենթակա անձանց/միավորների հետ առանձին բանակցությունների հիման վրա: Բանակցությունների ձախողման դեպքում կգործի «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն օրենքը և կնախաձեռնվի հարկադիր օտարման վարույթ: Բանակցության հիման վրա վաճառքի դեպքում ԱԶԲ-ն պահանջում է հավուր պատշաճի ապահովել, որ ԱԵԱ-ներին առաջարկվի արդար գին, տեղեկատվություն և սակարկելու բավարար սահման, ինչպես նաև, որպեսզի նրանց դեպքը մոնիթորինգի ենթարկվի արտաքին գործակալության կողմից: Այս պայմանները լիովին երաշխավորվում են արտաքին գործակալության և, «Օրենսդրության փորձի համաձայն, գույքի փոխհատուցման դրույքաչափերը սահմանելու համար՝ գույքի անկախ արտոնագրված գնահատողի ներգրավմամբ:

6.1.4 Սույն Բազմափուլ ֆինանսավորման գործիքի (ԲՖԳ) համար ընդունված Հողի օտարման և տարաբնակեցման շրջանակի սկզբունքները և իրավասությունները

146) ՀՀ օրենսդրության և ԱԶԲ Անվտանգության քաղաքականության հայտարարագրի (ԱՔՀ) (2009 թվ.) հիման վրա սույն ԲՖԳ-ի համար մշակվել են հարկադիր տարաբնակեցման հիմնական հետևյալ սկզբունքները.

- ա. Հողի օտարման և այլ հարկադիր տարաբնակեցման ազդեցություններից պետք է խուսափել կամ հասցնել նվազագույնի՝ ուսումնասիրելով բոլոր կենսունակ այլընտրանքային ծրագրի նախագծերը:
- բ. Անխուսափելի լինելու դեպքում կմշակվի սեղմ ժամկետներով նոր ՀՕՏԾ (ինչպես սույն ՀՕՏԾ-ն), և ԱԵԱ-ները աջակցություն կստանան բարելավելու կամ առնվազն պահպանելու՝ նախքան Ծրագրի իրականացումը իրենց ունեցած կենսամակարդակը:
- գ. Պետք է երաշխավորվի ԱԵԱ-ների հետ փոխհատուցման հարցի շուրջ բովանդակալից հանրային լուսմների կազմակերպումը, տարաբնակեցման հետ կապված տեղեկատվության տրամադրումը և ենթածրագրերի մշակման/իրականացման շրջանակներում ԱԵԱ-ների մասնակցությունը՝ նախագծի այլընտրանքների վերաբերյալ իրենց տեսակետն արտահայտելու, ինչպես նաև անկախ մոնիթորինգային գործակալության կողմից իրականացվող մոնիթորինգին մասնակցելու միջոցով:
- դ. Խոցելի և զգալի ազդեցություն կրող ԱԵԱ-ներին կտրամադրվի հատուկ օժանդակություն:
- ե. Անշարժ գույքի սեփականության (օգտագործման) իրավունքի գրանցման վկայական չունեցող ԱԵԱ-ները (օր.՝ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով գույքը տիրապետող և օգտագործող ԱԵԱ-ներ) կստանան կենսապահովման նպաստ՝ հողի փոխհատուցման համար և փոխարինման արժեքով ամբողջությամբ կփոխհատուցվեն հողից բացի այլ կորուստների դիմաց:
- զ. ԱԵԱ-ների կողմից ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով տիրապետվող և օգտագործվող գույքի նկատմամբ իրավունքները կգրանցվեն՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և կփոխհատուցվեն հողի կորուստների դիմաց:
- է. Եկամտի վերականգնման միջոցների ապահովում:
- ը. ՀՕՏԾ-ն կտրամադրվի կամ հասանելի կլինի ԱԵԱ-ներին հայերեն լեզվով, Ծրագրի կայքէջի միջոցով:
- թ. Փոխհատուցման, վերաբնակեցման նպատակով օժանդակությունը և վերականգնման միջոցառումներն ամբողջությամբ կտրամադրվեն նախքան ցանկացած շինարարական աշխատանքների որոշակի փաթեթի իրականացումը:
- ժ. Մշակված է ԱԵԱ-ների բողոքների բավարարման համար համապատասխան մեխանիզմ:

6.2 Փոխհատուցում ստանալու իրավունքը

147) Ծրագրի ներքո փոխհատուցման կամ առնվազն վերականգնման իրավունք ունեցող ԱԵԱ-ներն են՝

- ա. հողամասը կորցնող բոլոր ԱԵԱ-ները, ովքեր ունեն կամ չունեն անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության (օգտագործման) իրավունքի գրանցման վկայական,
- բ. անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման առկայությամբ կամ բացակայությամբ՝ այդ գույքը փաստացի տիրապետող և օգտագործող ԱԵԱ-ները,
- գ. շինությունների, բերքի, մշակաբույսերի կամ հողամասին ամրագրված այլ օբյեկտների սեփականատերերը,
- դ. ձեռնարկատիրական գործունեությունը, եկամուտը և աշխատավարձերը կորցնող ԱԵԱ-ների փոխհատուցման իրավունքը սահմանափակված է կասեցման օրով, որը նույնն է բոլոր ԱԵԱ-ների համար անկախ նրանց իրավական կարգավիճակից: Դա ազդեցության ենթակա գույքերի նկարագրության արձանագրությունների կազմման (ԱԵԱ-ների և Օտարողի կողմից արձանագրությունների ստորագրման) օրն է: Փոխհատուցման իրավունքը սահմանափակված է կասեցման օրով, որը սույն ծրագրի համար սահմանվել է 2016 թ. դեկտեմբերի 9-ը: Այն ԱԵԱ-ները, որոնք կասեցման օրից հետո բնակություն են հաստատում ազդեցության ենթակա տարածքներում, փոխհատուցման ենթակա չեն լինի: Այնուամենայնիվ, նրանց կանխավ կներկայացվի համապատասխան ծանուցում, որով վերջիններիս կխնդրվի ազատել տարածքները, ապամոնտաժել կառուցված շինությունները՝ նախքան Ծրագրի իրականացումը սկսելը: Նրանց ապամոնտաժված կառույցներն ու նյութերը չեն առգրավվի, նրանք տուգանքներ չեն վճարի կամ սանկցիայի չեն ենթարկվի:

6.3 Փոխհատուցում ստանալու իրավունքները

148) Ծրագրի ներքո ՀՕՏ առաջադրանքները կիրականացվեն՝ ըստ փոխհատուցման իրավունքների և իրավասությունների շրջանակի՝ ՀՀ օրենսդրությանն ու կանոնակարգերին և ԱԶԲ քաղաքականությանը համապատասխան: Փոխհատուցման գումարը սահմանելու համար հիմք է հանդիսանում գույքի շուկայական արժեքը, իսկ այն դեպքերում, երբ գույքի կադաստրային արժեքը գերազանցում է շուկայական արժեքին, ապա որպես հիմք ծառայում է կադաստրային արժեքը: Մանրամասների համար տե՛ս ստորև բերված Իրավունքների սխեման:

Աղյուսակ 6-2 Ծրագրի համար մշակված իրավունքների սխեման

Կորստի տեսակը	Նկարագրություն	Ազդեցության ենթարկված անձինք	Փոխհատուցում ստանալու իրավունքները
1. Գյուղատնտեսական հողերի կորուստ	ԱԵՏՏ-ներ, որոնք կորցնում են գյուղատնտեսական հողերը՝ անկախ ազդեցության	Սեփականատեր	Փոխհատուցում՝ փոխարինման արժեք +15%՝ շուկայական կամ կադաստրային արժեք (որն ավելի բարձր է): Հողի շուկայի բացակայության դեպքում փոխհատուցումը կիրականացվի հիմք ընդունելով հողի տարեկան արտադրողականությունը՝ հաշվարկված տարիների այն քանակով, որը կապահովի ԱԵՏՏ-ի կորցրած հողի դիմաց վերականգնումը:

Կորստի տեսակը	Նկարագրություն	Ազդեցության ենթարկված անձինք	Փոխհատուցում ստանալու իրավունքները
	աստիճանից	Վարձակալ (համայնքային, պետական)	Վարձակալը պետք է ստանա օրինական կարգավիճակ և փոխհատուցվի որպես լիարժեք սեփականատեր՝ շուկայական կամ կադաստրային արժեքով (որն ավելի բարձր է) կամ նրան պետք է տրվի նոր վարձակալություն: Եթե դա հնարավոր չէ, ապա նա պետք է ստանա ազդեցության ենթակա հողի շուկայական կամ կադաստրային արժեք (որն ավելի բարձր է)՝ գումարած 15%-ին համարժեք փոխհատուցում հետևյալ մասնաբաժիններով՝ մինչև 1 տարի՝ հողի արժեքի 5%, 2) մինչև 15 տարի՝ հողի արժեքի 14%, 3) մինչև 25 տարի՝ հողի արժեքի 20%, 4) 25 և ավելի տարի՝ հողի արժեքի 25%:
		Իրավական կարգավիճակ ստանալու ոչ ենթակա ԱԵՏՏ-ներ	Այս ԱԵՏ-ները կստանան վերականգնման նպաստ ազդեցության ենթարկված հողի շուկայական կամ էլ կադաստրային արժեքի (որն ավելի բարձր է) 25% -ի չափով:
2. Ոչ գյուղատնտեսական հողեր	ԱԵՏՏ-ներ, որոնք կորցնում են իրենց հասարակական նշանակության կամ բնակելի հողերը	Սեփականատեր	Փոխհատուցում՝ փոխարինման արժեք +15%՝ շուկայական կամ կադաստրային արժեք (որն ավելի բարձր է)
		Իրավական կարգավիճակ ստանալու ոչ ենթակա ԱԵՏՏ-ներ	Այս ԱԵՏՏ-ները կստանան վերականգնման նպաստ ազդեցության ենթարկված հողի շուկայական կամ էլ կադաստրային արժեքի (որն ավելի բարձր է) 25%-ի չափով:
3. Բնակելի կառույցներ		Բոլոր ԱԵՏՏ-ները՝ անկախ սեփականության իրավական գրանցման կարգավիճակից	Շինության կորստի դեպքում՝ դրամական փոխհատուցում փոխարինման ամբողջ արժեքով (շուկայական արժեքից ոչ պակաս) + 15%՝ առանց ամորտիզացիոն մասնահանումների, գործարքի համար ծախսերի և փրկված նյութերի: Մասնակի ազդեցության դեպքում և ԱԵՏՏ համաձայնությամբ՝ փոխհատուցում տրամադրվում է շինության միայն ազդեցության ենթակա հատվածի, ինչպես նաև շինության վերանորոգման համար (ԱԵՏ-ի համաձայնությամբ):
		Իրավական գրանցման կարգավիճակ ունեցող ԱԵՏՏ-ներ	Շինության կորստի դեպքում՝ դրամական փոխհատուցում փոխարինման ամբողջ արժեքով (շուկայական արժեքից ոչ պակաս) + 15%՝ առանց ամորտիզացիոն մասնահանումների, գործարքի համար ծախսերի և փրկված նյութերի: Մասնակի ազդեցության դեպքում և ԱԵՏՏ համաձայնությամբ՝ փոխհատուցում տրամադրվում է շինության միայն ազդեցության ենթակա հատվածի, ինչպես նաև շինության վերանորոգման համար (ԱԵՏ-ի համաձայնությամբ):
4. Ոչ բնակելի կառույցներ/ գույք		Իրավական գրանցման կարգավիճակ ունեցող հողի վրա << օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով շինություններ ունեցող ԱԵՏՏ-ներ	Շինության կորստի դեպքում՝ դրամական փոխհատուցում փոխարինման ամբողջ արժեքով (շուկայական արժեքից ոչ պակաս)՝ առանց ամորտիզացիոն մասնահանումների, գործարքի համար ծախսերի և փրկված նյութերի:
		Իրավական գրանցման կարգավիճակ	Վերականգնման նպաստ փոխարինման արժեքով (առանց ամորտիզացիոն մասնահանումների և գործարքի համար ծախսերի)՝ հանած օրինականացման ծախսերը, մինչև

Կորստի տեսակը	Նկարագրություն	Ազդեցության ենթարկված անձինք	Փոխհատուցում ստանալու իրավունքները
		չունեցող հողի վրա ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով շինություններ ունեցող ԱԵՏՏ-ներ	շուկայական արժեքի 20%:
5. Բերք	Ազդեցության ենթակա բերքի զանգված	Բոլոր ԱԵՏՏ-ները՝ անկախ իրավական գրանցման կարգավիճակից (ներառյալ իրավական կարգավիճակ ստանալու ենթակա սեփականատեր և կացության որևէ կարգավիճակ չունեցող բնակիչները)	Մեկ տարվա բերքի փոխհատուցում հաշվարկված շուկայական գներով՝ ակնկալվող համախառն բերքի համար:
6. Ծառեր	Ազդեցության ենթակա ծառեր	Բոլոր ԱԵՏՏ-ները՝ անկախ իրավական գրանցման կարգավիճակից (ներառյալ իրավական կարգավիճակ ստանալու ենթակա սեփականատեր և կացության որևէ կարգավիճակ չունեցող բնակիչները)	Շուկայական գներով հաշվարկված դրամական փոխհատուցում՝ հիմնված ծառերի տեսակի, տարիքի և բերքատվության վրա:
7. Ձեռնարկատիրական գործունեություն կամ զբաղվածություն	Ձեռնարկատիրական գործունեություն/զբաղվածություն	Բոլոր ԱԵԱ/ԱԵՏՏ-ները՝ անկախ իրավական գրանցման կարգավիճակից (ներառյալ իրավական կարգավիճակ ստանալու ենթակա սեփականատեր և կացության որևէ կարգավիճակ չունեցող բնակիչները)	Սեփականատերեր ա. (մշտական ազդեցության դեպքում) դրամական փոխհատուցում 1 տարվա զուտ եկամտի չափով, բ. Ժամանակավոր ազդեցության դեպքում՝ դրամական փոխհատուցում զուտ եկամտի չափով՝ ձեռնարկատիրական գործունեության ընդհատվող ամիսների հաշվարկով՝ մինչև 1 տարի: Փոխհատուցումը պետք է հիմնված լինի հարկային հայտարարագրի վրա: Հայտարարագրի բացակայության դեպքում ԱԵՏՏ-ը կստանա վերականգնման նպաստ առավելագույն չհարկվող աշխատավարձի չափով՝ ձեռնարկատիրական գործունեության ընդհատվող ամիսների հաշվարկով՝ մինչև 1 տարի: Առավելագույն չհարկվող աշխատավարձը հավասար է նվազագույն աշխատավարձին: Մշտական աշխատողներ/աշխատակիցներ. (մշտական ազդեցության դեպքում) վեց ամսվա կորցրած միջին աշխատավարձի չափով գումարի տրամադրում

Կորստի տեսակը	Նկարագրություն	Ազդեցության ենթարկված անձինք	Փոխհատուցում ստանալու իրավունքները
8. Օժանդակություն զգալի ազդեցությունների դեպքում	ԱԵՏՏ-ներ, որոնք կորցնում են գյուղատնտեսական եկամտի 10 և ավելի տոկոսը	Զգալի ազդեցության ենթարկված բոլոր ԱԵՏՏ-ները, ներառյալ կացության որևէ կարգավիճակ չունեցող բնակիչները և վարձակալները	1) Զգալի գյուղատնտեսական եկամտի կորուստ ունեցող ԱԵՏՏ-ներին մեկ տարվա բերքի չափով հավելյալ փոխհատուցում բերքի կորստի դիմաց: 2) վերականգնման նպաստ վերաբնակեցվող ԱԵՏՏ-ներին՝ 6 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով
9. Օժանդակություն վերաբնակեցման դեպքում	Տրանսպորտի և տեղափոխումների ծախսեր	Տեղահանված բոլոր ԱԵՏՏ, ներառյալ վարձակալները	Տրանսպորտային և մեկ ամսվա համար կենսապահովման ծախսերը հոգալու համար բավարար գումարների տրամադրում:
10. Օժանդակություն խոցելի անձանց		Աղքատության սահմանագծից ցածր կենսամակարդակ ունեցող և (կամ) կանանց և (կամ) տարեց անձանց կողմից ղեկավարվող ԱԵՏՏ	6 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով դրամական օժանդակության տրամադրում: Ծրագրի իրականացման հետ կապված աշխատատեղերի համար ընտրություն կատարելիս այս անձանց պետք է առաջնայնություն տալ:
11. Ժամանակավոր ազդեցություն		Բոլոր ԱԵՏՏ-ները	Պատշաճ վարձակալություն և վերականգնման աջակցություն կտրամադրվի ժամանակավոր ազդեցություն կրող գույքի/սեփականության համար:
12. Ժամանակավոր ազդեցություն հաղորդողներին տեղափոխման հետևանքով	Իրավական կարգավիճակի հիման վրա ԱԵՏՏ-ների բոլոր կորուստները	Սեփականատերեր	Փոխհատուցում կտրամադրվի թե՛ հողի, թե՛ բարելավումների դիմաց, ինչպես մշտական ազդեցությունների դեպքում է:
		Օրինականացման ենթակա չհանդիսացող ԱԵՏՏ-ներ	Փոխհատուցում կվճարվի միայն ազդեցության ենթակա հողի վրա օգտագործողի կողմից արված բարելավումների համար, ինչպիսիք են՝ ծառերը, մշակաբույսերը, ցանկապատերը և այլն: Նման դեպքերում օգտագործողները նպաստ չեն ստանա << օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողի դիմաց, այնուամենայնիվ, այդ հողակտորները պետք է ծածկվեն և վերադարձվեն օգտագործողին
13. ՀՕՏ չնախատեսված ազդեցություններ, եթե այդպիսիք լինեն			Ծրագրի իրականացման ընթացքում ԵԲ-ն կանդրադառնա չնախատեսված ազդեցություններին և կհոգա դրանց հետ կապված փոխհատուցումը/վերականգնումը՝ ըստ վերոհիշյալ պայմանների:

149) ԱԵՏՏ-ների իրավունքների վերաբերյալ դրույթները ներառում են հողամասի, շինության, մշակաբույսերի և ծառերի կորստի և հարկային հայտարարագրի հիման վրա և/կամ միանվագ վճարման տեսքով ձեռնարկատիրական գործունեության կորստի դիմաց, ինչպես նաև զգալի ազդեցության, վերաբնակեցման և խոցելիության նպաստների մասին դրույթներ: Ստորև մանրամասնորեն ներկայացված են այս իրավունքները:

- ա. Գյուղատնտեսական և ոչ գյուղատնտեսական նշանակության հողերի վրա ազդեցության** դեպքում անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական ունեցող հողի սեփականատիրոջը կտրվի դրամական փոխհատուցում շուկայական կամ կադաստրային արժեքով (որն ավելի բարձր է)՝ գումարած 15% օժանդակություն՝ համաձայն օրենքի: Եթե ազդեցության է ենթարկվել ԱԵԱ-ի գյուղատնտեսական եկամտի ավելի քան 10%-ը, ապա ԱԵԱ-ն (սեփականատերերը, վարձակալները և բնավարձակալները) պետք է զգալի ազդեցության համար լրացուցիչ նպաստ ստանան, որը համարժեք է կորցրած հողամասից ստացված տարեկան համախառն եկամտի շուկայական արժեքին:
- բ.** Այն ԱԵԱ-ները, որոնց կողմից փաստացի տիրապետվող և օգտագործվող գույքի նկատմամբ իրավունքները **ենթակա չեն գրանցման**, պետք է միանվագ վերաբնակեցման նպաստի տեսքով դրամական փոխհատուցում ստանան, որը կհաշվարկվի՝ հիմք ընդունելով ազդեցության ենթակա հողի շուկայական կամ կադաստրային արժեքի (որն ավելի բարձր է) 25%-ը:
- գ.** ԱԵԱ-ները, որոնց կողմից փաստացի տիրապետվող և օգտագործվող գույքի նկատմամբ իրավունքները **ենթակա են գրանցման** (եթե այդպիսիք կան), օրենքով սահմանված կարգով գրանցման կարգավիճակ կստանան և կփոխհատուցվեն որպես իրավական կարգավիճակ ունեցող սեփականատերեր:
- դ. Վարձակալները** կստանան դրամական փոխհատուցում, որը համարժեք է ազդեցության ենթակա հողի շուկայական կամ էլ կադաստրային արժեքին (որն ավելի բարձր է)՝ գումարած 15% օժանդակություն՝ կախված վարձակալության մնացած տարիների թվից հետևյալ կերպով՝ ա) մինչև 1 տարի՝ հողի արժեքի 5%-ը, բ) մինչև 15 տարի՝ հողի արժեքի 14%-ը, գ) մինչև 25 տարի՝ հողի արժեքի 20%-ը, դ) 25 տարի և ավելի՝ հողի արժեքի 25%-ը:
- ե. Բնակելի շենքերի/շինությունների** համար փոխհատուցում պետք է տրամադրվի բոլոր ԱԵԱ-ներին փոխարինման արժեքով (շուկայական արժեքից ոչ ցածր) +15% օժանդակություն՝ անկախ տան գրանցման կարգավիճակից: Փոխհատուցումը տրամադրվելու է առանց ամորտիզացիոն մասհանումների, գործառնական ծախսերի, փրկված նյութերի և այլն: Մասնակի ազդեցություն կրելու դեպքում և այն դեպքում, երբ սեփականատերը չի ցանկանում տեղափոխել շինությունը, ազդեցությունները կընդգրկեն միայն շինության ազդեցության ենթարկված մասը և այդ մասի լիարժեք վերականգնումը շահագործման համար պիտանիության (նախկին) վիճակին: Վերաբնակեցված վարձակալներին կտրվի վերաբնակեցման և զգալի ազդեցության բոլոր օժանդակությունները (տե՛ս ստորև):
- զ. Ոչ բնակելի շենքերի/շինությունների** համար փոխհատուցումը կտրամադրվի հետևյալ կերպ.
1. **Անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով գույքը տիրապետող և օգտագործող ԱԵՏՏ-ներ՝** շենքերի/շինությունների կորստի դիմաց դրամական փոխհատուցում փոխարինման արժեքով +15% օժանդակություն (շուկայական արժեքից ոչ ցածր) առանց ամորտիզացիոն մասհանումների, գործարքի համար ծախսերի, փրկված նյութերի և այլն:
 2. **Անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով տիրապետվող և օգտագործվող հողամասի վրա ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով տիրապետվող և օգտագործվող շենքեր/շինություններ ունեցող ԱԵՏՏ-ներ՝** ինչպես վերոնշյալ դեպքում, սակայն առանց 15% օժանդակության:
 3. **ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողամասի վրա ՀՀ**

օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող շենքեր/շինություններ ունեցող ԱԵՏՏ-ներ՝ փոխարինման արժեքին համարժեք վերականգնման օժանդակություն (առանց ամորտիզացիոն մասհանումների, գործառնական ծախսերի, փրկված նյութերի)՝ հանած օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցման ծախսերի արժեքը, որը չի կարող գերազանցել շինության շուկայական արժեքի 20%-ը: Անհրաժեշտություն չկա օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ ցրանցել այս շենքերը/շինությունները: Վերաբնակեցվող վարձակալներին կտրվեն վերաբնակեցման և զգալի ազդեցության բոլոր օժանդակությունները (տե՛ս ստորև):

- է. Մշակաբույսեր.** Մեկ տարվա բերքի համախառն արժեքի շուկայական գնի դրամական փոխհատուցում: Մշակաբույսերի դիմաց փոխհատուցումը պետք է կատարվի և՛ սեփականատերերին, և՛ վարձակալներին՝ իրենց առանձնահատուկ վարձակալության պայմանագրերի հիման վրա:
- ը. Ծառեր.** Շուկայական դրույքաչափերին համապատասխան դրամական փոխհատուցում՝ հիմնվելով ծառերի տեսակի, տարիքի և բերքատվության վրա:
- թ. Ձեռնարկատիրական գործունեության մշտական կորուստներ.** Մշտական կորուստների (1 տարի կամ ավել) դիմաց կտրվի դրամական փոխհատուցում 1 տարվա զուտ եկամտի չափով՝ հարկային հայտարարագրի հիման վրա:
- ժ. Ձեռնարկատիրական գործունեության ժամանակավոր կորուստներ.** Ժամանակավոր կորուստների դիմաց կտրվի դրամական փոխհատուցում ամսական եկամտին համարժեք՝ հարկային հայտարարագրի հիման վրա, ըստ ձեռնարկատիրական գործունեության դադարեցման ամիսների քանակի: Հարկային հայտարարագրի բացակայության դեպքում այս ԱԵԱ-ները կփոխհատուցվեն վերոնշյալ կարգով, սակայն հիմք ընդունելով առավելագույն չհարկվող աշխատավարձը՝ 55,000 ՀՀ դրամ (նվազագույն աշխատավարձը):
- ի. Մշտական զբաղվածության կորուստներ.** փոխհատուցում իրենց վեց ամսվա կորցրած աշխատավարձի դիմաց, յուրաքանչյուր ամսվա համար միջին ամսական աշխատավարձի չափով: Աշխատանքի ժամանակավոր կորուստ. փոխհատուցում ձեռնարկատիրական գործունեության դադարեցված ժամանակահատվածում կորցրած աշխատավարձի դիմաց՝ առավելագույնը մինչև 6 ամիս:
- լ. Վերաբնակեցման նպաստ.** ԱԵԱ-ները, որոնք պետք է տարաբնակեցվեն (ներառյալ վարձակալները), 1 ամսվա կենսապահովման ծախսերի համար կստանան վերաբնակեցման նպաստ նվազագույն աշխատավարձի չափով (55,000 ՀՀ դրամ):
- խ. Համայնքային կառուցվածքները** պետք է ամբողջությամբ փոխարինվեն կամ վերականգնվեն՝ ապահովելով վերջիններիս՝ նախքան Ծրագիրն ունեցած գործառույթները:
- ծ. Օժանդակություն զգալի ազդեցությունների դեպքում.** այս օժանդակությունը տրամադրվում է այն ԱԵՏՏ-ներին, որոնք կորցնում են գյուղատնտեսական հողի ավելի քան 10%-ը (տե՛ս վերոնշյալ) և բնակելի շինություններից վերաբնակեցված ԱԵՏՏ-ներին (ներառյալ վարձակալները):
- կ. Օժանդակություն խոցելի անձանց.** Խոցելի անձանց (ԱԵՏՏ-ները, որոնց կենսամակարդակը ցածր է աղքատության սահմանագծից, ինչպես նաև կանանց և տարեցների կողմից ղեկավարվող տնային տնտեսությունների) կտրամադրվի վերականգնման նպաստ՝ 6 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով և առաջնահերթություն՝ կապված Ծրագրին առնչվող աշխատատեղերի հետ:

6.4 Փոխհատուցման միավորի արժեքի գնահատում

150) Անշարժ գույքի կամ անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գնահատումն իրականացվել է «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2005 թվականի հոկտեմբերի 4-ի ՀՕ-189-Ն օրենքով սահմանված կարգով: Գույքի տարբեր տեսակների միավորի դիմաց փոխհատուցման դրույքաչափերը ԱԶԲ-ն գնահատում է հետևյալ մեթոդաբանությամբ.

ա. Գյուղատնտեսական նշանակության հողը գնահատվում է շուկայական դրույքաչափերով՝ ազդեցությունների ուսումնասիրությանը նախորդող տարում անցկացված հողամասի վաճառքի ուսումնասիրության հիման վրա:

բ. Առանձնատները/շինությունները գնահատվել են՝ համաձայն շինարարության տեսակի, նյութերի, արժեքի, աշխատուժի, տրանսպորտի և շինարարական այլ ծախսերի փոխարինման դրույքաչափով: Փոխհատուցման գումարից ամորտիզացիայի/գործառնական ծախսերի նվազեցում չի կատարվել: Եթե ԱԵԱ-ն չի ցանկանա վերաբնակեցվել, ապա մասնակի ազդեցությունների դիմաց հնարավոր է վճարել բացառապես շինության վնասված մասնաբաժնի կամ վերջինիս վերանորոգման համար:

գ. Տարեկան մշակաբույսերը գնահատվել են՝ շուկայական գների համաձայն նախորդ տարվա բերքի մեծաձախ առևտրի արժեքի դիմաց: Այն դեպքերում, երբ բերքի դիմաց ավելի, քան 1 տարվա փոխհատուցում պետք է վճարվի ԱԵԱ-ներին, ապա դա պետք է փոխհատուցվի շուկայի համախառն արժեքով:

դ. Ծառերը գնահատվել են տարբեր մեթոդաբանությունների համաձայն՝ պայմանավորված նրանով՝ արդյոք այն պտղատու է, թե ծառայում է որպես փայտանյութ.

1. Փայտանյութ տվող ծառերը գնահատվել են ըստ տարիքային կատեգորիայի (ա. նորատունկ, բ. միջին տարիք և գ. մեծ ծառեր) և փայտի ծավալի արժեքի,

2. Մրգատու/բերքատու ծառերը գնահատվել են ըստ տարիքային կատեգորիայի (ա. նորատունկ, բ. մեծ, սակայն ոչ մրգատու, և գ. մրգատու). ա. և բ. կատեգորիայի ծառերը կփոխհատուցվեն կատարված ներդրումների արժեքի հիման վրա, գ. կատեգորիայի ծառերը կփոխհատուցվեն 1 տարվա եկամտի զուտ շուկայական արժեք x առավելագույն տարիների քանակը, որն անհրաժեշտ է ծառը լիարժեք բերքատվության տարիքին աճեցնելու համար:

151) Միավորի դիմաց փոխհատուցման դրույքաչափերը գնահատվել են արտոնագրված անկախ գնահատողի կողմից՝ հիմնվելով ԱԶԲ-ի համար ընդունելի հստակ և թափանցիկ մեթոդաբանության վրա: Գնահատված փոխհատուցման դրույքաչափերն այնուհետև ստուգվել և հաստատվել են ԾԻԳ-ի կողմից:

6.5 Հարկադիր օտարման պայմանները

152) Հողի օտարումը հարկադիր օտարման վարույթով ենթադրում է երկարատև գործընթաց և հաճախ կարող է դիմադրության հանդիպել: Նման մոտեցումը, հետևաբար, Ծրագրի համար կնախաձեռնվի միայն ծայրահեղ դեպքերում, երբ բանակցություններն ԱԵԱ-ների և ԵԲ-ի միջև ձախողվում են, և չկա այլընտրանքային հողամաս՝ հատված 6-ի իրականացման համար (Հատված 6-ը հանդիսանում է սույն ՀՕՏԾ-ի առարկան: Մանրամասները ներկայացված են Աղյուսակ 1-1-ում): Նման դեպքերում, այնուամենայնիվ, ԵԲ-ն չի զբաղեցնի

անհրաժեշտ հողամասերը, մինչև՝ 1) օրենքով սահմանված կարգով համապատասխան դատական վարույթ չսկսվի, 2) ձեռք չբերվի դատարանի որոշումը և հավուր պատշաճի չհաղորդվի ԱԵԱ-ներին և 3) փոխհատուցման/վերականգնման գումարները չփոխանցվեն համապատասխան էսքրոու հաշվին:

6.6 Օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման պայմանները և մեխանիզմը

- 153) Սկզբունքորեն անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով բոլոր հողօգտագործողները կարող են օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ գրանցվել, քանի դեռ նրանք չեն զբաղեցնում այնպիսի տարածքներ, որոնք պաշտոնապես պահվում են հատուկ հանրային նպատակներով օգտագործման համար, ինչպես օրինակ՝ ռազմական, հիվանդանոցի, դպրոցի տարածքներ կամ տարածքներ, որոնք էկոլոգիապես համապատասխան չեն բնակության համար (գետի հուն, ռադիոակտիվ տարածք կամ այլ վտանգավոր կամ ոչ պիտանի հողեր): ՀՀ օրենսդրությունը սահմանում է օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման մանրամասն ընթացակարգը:
- 154) Այնուամենայնիվ, սույն Ծրագրի համար ընդունված մոտեցումը նախատեսում է օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման ենթակա գույքի գրանցման ավելի հեշտ ընթացակարգ, որին հետևում է արդարացի և համարժեք փոխհատուցումը՝ որպես օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված գույքի դիմաց: ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով բնակելի շինությունների դեպքում ԱԵԱ-ները ստիպված են նախաձեռնել ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված անշարժ գույքի գրանցման գործընթացը՝ համաձայն համապատասխան վարչական կանոնակարգերի: Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման խնդրի վերաբերյալ ՀՕՏԾ-ում սահմանված մոտեցումը հետևյալն է.
- ա. Ազդեցության ենթակա ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով բնակելի շինությունների դեպքում ԱԵԱ-ները կանցնեն օրենքով սահմանված կարգով անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման գործընթաց, սակայն կփոխհատուցվեն որպես օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ունեցող անձինք/սեփականատերեր (փոխարինման արժեքի 115%):
 - բ. Ազդեցության ենթակա ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով ոչ բնակելի շինությունների դեպքում ԱԵԱ-ները ստիպված չեն լինի անցնել օրենքով սահմանված կարգով անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման գործընթաց: Փոխհատուցման գումարը կվճարվի փոխարինման արժեքով առանց օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման ծախսերի:
 - գ. Ազդեցության ենթակա և ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողամասի դեպքում, որը ենթակա է գրանցման, ԱԵԱ-ները օրենքով սահմանված կարգով կգրանցվեն և կվճարվեն որպես անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքներ ունեցող սեփականատերեր:

դ. Ազդեցության ենթակա հողամասի դեպքում, որը ենթակա չէ օրենքով սահմանված կարգով անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման, ԱԵԱ-ներին կտրվի փոխհատուցում՝ տեղափոխության միանգամյա նպաստ, ազդեցության ենթակա հողամասի կադաստրային կամ շուկայական արժեքի (որն ավելի բարձր է) 25% -ի չափով:

- 155) Վարձակալները կօրինականացվեն և կփոխհատուցվեն որպես լիարժեք սեփականատերեր, կամ էլ նրանց վարձակալությամբ կտրվի նոր հող: Եթե դա հնարավոր չէ, նրանք կստանան դրամական փոխհատուցում, որը համարժեք է ազդեցության ենթակա հողի շուկայական կամ էլ կադաստրային արժեքին (որն ավելի բարձր է)՝ գումարած 15% օժանդակություն՝ կախված վարձակալության մնացած տարիների թվից հետևյալ կերպով՝ ա) մինչև 1 տարի՝ հողի արժեքի 5%-ը, բ) մինչև 15 տարի՝ հողի արժեքի 14%-ը, գ) մինչև 25 տարի՝ հողի արժեքի 20%-ը, դ) 25 տարի և ավելի՝ հողի արժեքի 25%-ը:

7 ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՈՒՄ, ՎԵՐԱԲՆԱԿԵՑՈՒՄ ԵՎ ԵԿԱՄՏԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄ

7.1 Ընդհանուր տեղեկություններ

- 156) Ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների կենսապահովման միջոցների վերականգնման նկատառումով լրացուցիչ աջակցության միջոցների բացահայտման նպատակով ԾԻԳ-ը և Խորհրդատուն ԱԵԱ-ների և համապատասխան տեղական իշխանությունների հետ իրականացրել են հանրային լսումներ: Ծրագրի շրջանակներում սոցիալ-տնտեսական հետազոտության համար տվյալներ հավաքագրելու ընթացքում ԱԵԱ-ներին նաև տրվեց հնարավորություն՝ գնահատելու կենսապահովման միջոցները վերականգնելու իրենց հնարավորություններն այն փոխհատուցումով, որն իրենք իրավասու են ստանալ՝ համաձայն ՀՕՏԾ-ի: Ավելին՝ ԱԵԱ-ներին հնարավորություն է ընձեռվել առաջարկել լրացուցիչ միջոցառումներ, որոնք, իրենց կարծիքով, նվազագույնը կապահովեին նախքան Ծրագիրն ունեցած իրենց կենսամակարդակի վերականգնումը:
- 157) Իրականացված տեղական մարդահամարը բացահայտել է 202 ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություն ՀՕՏԾ-ի տարածքում: Համաձայն ՀՕՏԾ-ի՝ բոլոր ԱԵՏՏ-ները հաշվի են առնվել սույն ՀՕՏԾ-ի մշակման ընթացքում չափված իրենց եկամուտների կորստի դիմաց համապատասխանաբար փոխհատուցվելու համար: Մարդահամարն ու սոցիալ-տնտեսական հետազոտությունը ցույց են տալիս, որ հիմնական ազդեցությունը կլինի բնակիչների վերաբնակեցումը և ձեռնարկատիրական գործունեությունների վերաբնակեցումը ձեռնարկատիրական գործունեության հիմնական կառույցների/շինությունների կորստի պատճառով:

7.2 Ազդեցության ենթակա գյուղատնտեսական եկամուտ

- 158) Կան ընդամենը 94 ԱԵՏՏ-ներ, որոնք ազդեցության ենթակա հողակտորներից կկորցնեն գյուղատնտեսական եկամտի ավելի քան 10%-ը: Ազդեցության կենթարկվի 30 (16.1%) հողակտոր՝ պտղատու այգիներով հանդերձ: Զգալի ազդեցության ենթակա մյուս հողակտորներն ունեն բնակելի և խառը կառուցապատման նշանակություն. կան մի քանի մշակաբույսեր և ծառեր: Սակայն պտղատու այգիներով 30 հողակտորներից ոչ բոլորն են հանդիսանում ԱԵՏՏ-ների եկամտի հիմնական աղբյուրը: Մարդահամարի հետազոտության տվյալների հիման վրա միայն 2 ԱԵՏՏ է նշել գյուղատնտեսությունը որպես հիմնական աշխատանք և ԱԵՏՏ-ի եկամտի հիմնական աղբյուր:
- 159) ԱԵԱ-ների կենսամակարդակի վերականգնումը խթանելու նպատակով զգալի ազդեցության ենթակա 94 ԱԵՏՏ-ներ, որոնց գյուղատնտեսական եկամտի կորուստը գերազանցում է 10%-ը, ՀՕՏԾ-ի համաձայն բացի ծառերի/մշակաբույսերի փոխհատուցումից կստանան նաև նպաստ: Բացի այդ, ՀՀ պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով հողօգտագործողները կստանան լրացուցիչ նպաստ շուկայական արժեքի 25%-ի չափով՝ որպես օժանդակություն իրենց կենսամակարդակի վերականգնման համար:

Աղյուսակ 7-1 Փոխհատուցում և օժանդակություն եկամուտը կորցնող ազդեցության ենթակա անձանց համար

ԱԵՏՏ-ների թիվը	Կորստի նկարագրությունը	Փոխհատուցման Մանրամասները	Տրամադրվող օժանդակությունը
93	Գյուղատնտեսական եկամտի կորուստ (ներառյալ իրենց սպառման համար)	Փոխհատուցում ազդեցության ենթակա բոլոր մշակաբույսերի և ծառերի դիմաց իրենց փոխարինման արժեքով՝ ազդեցության ենթակա գույքերի հիման վրա	Վերականգնման նպաստ ՀՀ պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողակտորների դիմաց՝ վերջինիս շուկայական արժեքի 25% -ի չափով Փոխարինման արժեքի փոխհատուցում + 15% սեփականություն հանդիսացող հողակտորների դեպքում
		Փոխհատուցում հողի վրա իրականացված բոլոր բարելավումների և գույքերի համար	Օժանդակություն զգալի ազդեցության ենթակա տնային տնտեսություններին մրգատու ծառերի կորստի դիմաց՝ 1 տարվա բերքի արժեքի չափով

7.3 Բնակության վայրի տեղափոխում

- 160) 50 ԱԵՏՏ-ների (198 ԱԵԱ) բնակելի շենքերը ենթակա են ապամոնտաժման:
- 161) Իրենց բնակելի տարածքներից վերաբնակեցվելու են ընդամենը 5 անձինք, ովքեր ունեն բնակության մեկ այլ հիմնական վայր և ազդեցության ենթակա բնակելի կացարաններն օգտագործում են ժամանակավոր բնակության վայրում այգեգործությամբ զբաղվելու համար: Մյուս 45 վերաբնակեցվողները կորցնում են իրենց միակ բնակության վայրը, որոնցից 4 ԱԵՏՏ-ներ ենթակա են վերաբնակեցման և՛ բնակելի տարածքից. և՛ ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման վայրից: Տեղական անշարժ գույքի շուկայի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ փոխհատուցումը բավարար կլինի մեկ այլ անշարժ գույք ձեռք բերելու համար: Մասնավորապես՝
- 162) բնակելի տների փոխարինման ծախսերը հաշվարկվել են՝ հաշվի առնելով բոլոր շինանյութերի և աշխատուժի ծախսերը, ինչպես նաև շինարարական ընկերության կողմից վճարվող հարկերը: Բացի այդ, ԱԵԱ-ները փոխհատուցում կստանան հողի համար՝ շուկայական արժեքին գումարած 15% հաշվարկով: Մալաթիա-Սեբաստիա վարչական շրջանի անշարժ գույքի շուկայում տների վաճառքի գների համեմատությունը ցույց է տալիս, որ հողամասի հետ միասին բնակելի տան 1 քառ. մ-ի միջին շուկայական արժեքը 238100 ՀՀ դրամ է (մանրամասները տրված են Աղյուսակ 7-2-ում): Միջին հաշվով՝ ազդեցության ենթակա բնակելի տունը կփոխհատուցվի 297,717.19 ՀՀ դրամ/մ² գումարի չափով (տե;ս ստորև բերված աղյուսակ 8.6): Այսպիսի մեծ տարբերությունն առաջանում է կիրառված մեթոդաբանության հետևանքով, որը չի հանում կառուցվածքների ամորտիզացիոն ծախսերը: Հաշվի առնելով, որ բնակելի տների միջին փոխարինման արժեքը՝ գումարած 15%՝ առանց շուկայական արժեքի՝ գումարած 15% հողի համար, ավելի բարձր է, քան կադաստրային տվյալներում նշված միջին շուկայական արժեքը, ԱԵԱ-ները ի վիճակի կլինեն գնել նոր հող, նույնիսկ՝ ավելի մեծ և տան հետ միասին, կամ կկարողանան նոր տուն կառուցել գնված հողատարածքում:

Աղյուսակ 7-2 Գնահատված բնակելի տների և հողատարածքների մեկ քառակուսի մետրի միջին գնի և Անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի հետազոտության արդյունքների համեմատումը 2017 թ. հունվար ամսվա համար

Անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի հետազոտություն (միջին)	Գնահատված փոխարինման արժեք բնակելի տների համար (միջին)	Փոխհատուցում (միջին)
<< դրամ/մ ²	<< դրամ/մ ²	<< դրամ/մ ² + 15%
238,100*	258,884.51	297,717.19
* Գինը տրված է 250 քառ. մ շենքերի և 400 քառ. մ հողատարածքների համար:		

163) Բոլոր ԱԵԱ-ները ստանում են մի շարք դրամական օգնություններ, այդ թվում՝ փոխհատուցում տեղափոխության համար, փոխհատուցում վերականգնման համար և փոխհատուցում զգալի ազդեցության համար: Մանրամասները ներկայացված են հետևյալ աղյուսակում

Աղյուսակ 7-3 Փոխհատուցում և աջակցություն բնակության վայրից տեղափոխության համար

ԱԵՏՏ	Կորստի նկարագրություն	Տեղափոխում	Փոխհատուցման մանրամասներ	Տրամադրվող աջակցությունը	Տեղափոխման համար հատկացված ժամանակը
50	Բնակելի շենք կամ տուն	Ինքնուրույն տեղափոխություն	Ազդեցության ենթակա ամբողջ ունեցվածքի փոխհատուցում փոխարինման ծախսի հիման վրա՝ ըստ ազդեցության ենթակա գույքի: Կառուցվածքների դեպքում՝ փոխարինման ծախս +15%	<p>Փոխհատուցում << օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքի խախտմամբ օգտագործվող հողի վերականգնման համար՝ հողատարածքի շուկայական արժեքի 25%-ի չափով, որտեղ կիրառելի է</p> <p>Փոխհատուցում տեղափոխության համար, որով ծածկվում են ապրուստի ծախսերը նվազագույն աշխատավարձ x 1 ամիս հաշվարկով:</p> <p>Փոխհատուցում զգալի ազդեցություն կրած տնային տնտեսությանը՝ 6 x նվազագույն աշխատավարձի չափով</p> <p>Փոխհատուցում զգալի ազդեցություն կրած տնային տնտեսությանը մրգատու ծառերի, մշակաբույսերի կորստի դիմաց՝ 1 տարվա բերքի գումարի չափով, որտեղ կիրառելի է</p> <p>Փոխհատուցում սոցիալապես խոցելի տնային տնտեսությանը՝ 6 x նվազագույն աշխատավարձի չափով, որտեղ կիրառելի է</p> <p>Տեղափոխման ենթակա ունեցվածքի տրանսպորտային ծախս</p>	Լրիվ փոխհատուցումը ստանալուց հետո 30 օրացուցային օր

7.4 Ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեությունները

164) Ձեռնարկատիրական նշանակության հիմնական շինությունների ապամոնտաժման հետևանքով ազդեցության կենթարկվի ընդամենը 59 ձեռնարկատիրական գործունեություն, որոնցից 57-ը կկրեն մշտական, իսկ 2-ը՝ ժամանակավոր ազդեցություն: Բոլոր 59 ձեռնարկատիրական գործունեություններն էլ առևտրային բնույթի են (սույն ՀՕՏԾ-ի շրջանակներում առևտրային են համարվում այն ձեռնարկատիրական գործունեությունները, որոնք զբաղվում են առևտրով և ապահովում են ծառայությունների մատուցում՝ աշխատողներ վարձելով կամ առանց վարձելու): Ձեռնարկատիրական գործունեությունների մեծ մասը՝ 79.6%-ը, ավտոնորոգման և տեխ.սպասարկման կետեր են: Ստորև բերված աղյուսակն (Աղյուսակ 7-2) ամփոփում է ազդեցության մանրամասները իրացման գոտում իրականացվող ձեռնարկատիրական գործունեության վրա, որոնք պետք է տեղափոխվեն:

Աղյուսակ 7-4 Գործունեության վայրը տեղափոխող ձեռնարկատիրական գործունեության վրա ազդեցության մանրամասները

No	Ձեռնարկատիրական գործունեության տեսակը	Քանակը	Սեփականատեր				Օգտագործման կարգավիճակը		Ազդեցության ենթակա տարածքներ, մ ²		Հողի տեսակը			Անվանումը նկարագրություն		
		Քանակը	Սեփականատեր	Օգտագործման կարգավիճակը	Ազդեցության ենթակա տարածքներ, մ ²	Հողի տեսակը	Անվանումը նկարագրություն	մ ²	Նյութը	Ազդեցության ենթակա տարածք զմ/մ ²	Անվանումը	Նյութը	Մակերես, մ ² , մ ³ , ու	ԱԵՏ Տ-ներ	ԱԵՏ Տ անդամներ	Տեղափոխում
3	Ավտոէլեկտրատեխնիկ (Հարկային հայտարարագրով) Փականագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտոլվացում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	114.3	Հասարակական	Ավտոլվացում	96.5	-	-	-	-	2	8	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
		-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	290	Հասարակական	-	-	-	-	Տարածք	Ասֆալտ				290
1	Կոշիկի վերանորոգում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	4.6	Հասարակական	Կոշկակարի կրպակ	4	-	-	-	-	1	1	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
4	Ավտոտեխ. սպասարկման կայան (Եռակցում) (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտոէլեկտրատեխնիկ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ընթացագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտ. պաստառագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	184.48	Հասարակական	Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	113.3	-	-	Տարածք	Ասֆալտ	60	4	19	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում
							Ավտոտեխ. սպասարկման հոր	13.8	-	-	-	-	-			
10	Ավտոտեխ. սպասարկում (Հարկային հայտարարագրով) Ավտ. պաստառագործ (Առանց հարկային)	1	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	241.22	Հասարակական	Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	421	-	-	-	-	-	8	41	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում
							Ավտոտեխ. սպասարկման հոր	17.1								

	<p>հայտարարագրի) Ավտ. պաստառագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Շարժիչագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ընթացագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Շօ գողում (Առանց հարկային հայտարարագրի) Եռակցում (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ընթացագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Փականագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտոյուղի փոխում (Առանց հարկային հայտարարագրի)</p>															
1	Ավտոմեքենաների ապամոնտաժում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	299.55	Հասարակ ական	-	-	Քարտ	11	Դարպաս	Մետաղա կան ցանց	1	1	5	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում
1	Գերեզմանաքարերի պատրաստում և վաճառք (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	101.8	Հասարակ ական	-	-	Մետաղա կան ցանց	29	-	-	-	1	5	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում
1	Ավտոմասերի վաճառք/ ավտոմեքենաների ապամոնտաժում (Հարկային հայտարարագրով)	-	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	256.3	Հասարակ ական	Խանութ	48.57	Մետաղա կան ցանց	29	Տարածք	Խճաքար	202. 6	1	6	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում
	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով	106.8	Հասարակ ական	-	-	Մետաղա կան ցանց	Միաձույլ ե/ք	5.92	Դարպաս	Մետաղա կան	1	106. 8			

				օգտագործում													
3	Ավտոտեխ. սպասարկում (Հարկային հայտարարագրով) Ընթացագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտոմասերի վաճառք (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	275.1	Հասարակ ական	Խանութ	11.45	Մետաղա կան ցանց	34	Տարածք	Բետոնե	72.9	3	9	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
							Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	72.9			Տարածք	Խճաքար	202.2				
							Տնակ	12									
							Ավտոտեխ. սպասարկման հոր	3.8									
2	Ավտոյուղի փոխում (Հարկային հայտարարագրով) Ավտոօդորակիչների վերանորոգում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	126.95	Բնակելի	-	-	Տո՛Ֆ	25	Տարածք	Բետոնե	58.2	1	5	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	435.8	Հասարակ ական	Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	76	Տարածք	Բետոնե	40						
							Սանհանգույց	1.5	Տարածք	Ասֆալտ/ միաձույլ ե/բ սալիկներ	161.6						
							Ավտոտեխ. սպասարկման հոր	3.8	Դարպաս	Մետաղա կան	1						
							Հոր	2	Եզրաքար	Բետոնե	6						
							Ջրաչափի հոր	1									
1	Ավտոմեքենաների ապամոնտաժում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	34.35	Հասարակ ական	Ապամոն տաժման կետ	31.95	-	-	-	-	1	5	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում		
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	110.8	Հասարակ ական	Ապամոն տաժման կետ	14.6	Մետաղա կան ցանց	23	Տարածք	Ասֆալտ				95	
3	Ընթացագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Շարժիչագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Եռակցում(Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	252.21	Հասարակ ական	Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	129.09	Մետաղա կան ցանց	11	Տարածք	Բետոնե	90	3	10	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	212.7	Հասարակ ական	-	-	Մետաղա կան ցանց	43	Դարպաս	Մետաղա կան	1				Տարածք
2	Անշարժ գույքի	2	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ	120	Հասարակ	Սպասարկման	192.4	-	-	-	-	-	2	8	Ձեռն.	

	գործակալություն (Հարկային հայտարարագրով) Ավտոտեխ. սպասարկում (Հարկային հայտարարագրով)			կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող		ական	սրահ Ավտոտեխ. սպասարկման հոր	4							գործունեության տեղափոխում						
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	181.3	Հասարակ ական	Սեպտիկ հոր	1	Մետաղա կան ճաղեր	5	Եզրաքար	Միաձույլ ե/ք	10								
							Ջրաչափի հոր	1	-	-	Տարածք	Բետոնե	54.3								
											Տարածք	Ասֆալտ	127								
1	Ավտոտեխ. սպասարկում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	106.15	Հասարակ ական	Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	55	Մետաղա կան ցանց	11.5	Դարպաս	Մետաղա կան ցանց	1	1	4	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում					
											Տարածք	Խճաքար	106.1 5								
1	Ավտոտեխ. սպասարկում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	201.2	Բնակելի	Բնակելի տուն	145.2	-	-	Տարածք	Բետոնե	35.4	1	4	Ձեռն. գործունեության և բնակավայրի տեղափոխում					
											Տարածք	Խճաքար	226.2								
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	226.2	Հասարակ ական	Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	55	Մետաղա կան ցանց	34	Տարածք	Բետոնե սալիկներ	9.5								
6	Թոշնամսի ներմուծում (Հարկային հայտարարագրով) Սառույցի պատրաստում և վաճառք (Առանց հարկային հայտարարագրի) ԱՊՊԱ գործակալ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Վեբ ծրագրավորում (Առանց հարկային հայտարարագրի) Մեքենաների վաճառք աճուրդով (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ուղևորափոխադրում	3	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	149.1	Հասարակ ական	Գրասենյակ	188.6	-	-	Տարածք	Բետոնե	35	6	21	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում					
												Սառնարան ային խցիկի ապամոնտ աժում	Մետաղա կան				1				
												Եզրաքար	Բետոնե				15				
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	10.2	Հասարակ ական	-	-	-	-	-	-	-				-				
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	210	Հասարակ ական			Տնակ	27.1	Քարե	6	Տարածք				Ասֆալտ	130. 8			
						Սանհանգույց	4	Տարածք	Բետոնե	50											
						Հոր	1	Եզրաքար	Բետոնե	9.5											
								Դարպաս	Մետաղա կան	1											

	(Առանց հարկային հայտարարագրի)																		
-	-	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	96.4	Բնակելի	Մետաղական Տնակ	25	-	-	-	-	1	2	Ձեռն. գործունեության և բնակավայրի տեղափոխում*				
3	Եռակցում (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտոմեխանիկ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտոէլեկտրատեխնիկ (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	96.06	Բնակելի	Բնակելի տուն	33.67	-	-	Տարածք	Բետոնե	16.6	2	7	Ձեռն. գործունեության և բնակավայրի տեղափոխում			
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	123.75	Հասարակ ական	Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	123.03									-	-	Տարածք
1	Ավտոտեխ. սպասարկում (Հարկային հայտարարագրով)	-	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	285.13	Հասարակ ական	Ծածկ	115.1	Մետաղական ցանց	36	Տարածք	Բետոնե	115.1	1	8	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում			
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	268.3	Հասարակ ական	Օժանդակ շինություն	15.1									Ավտոտեխ. սպասարկման հոր	8.6	Մետաղական ցանց
6	Ընթացագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ընթացագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտոօդորակիչների վերանորոգում (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտոէլեկտրատեխնիկ (Առանց հարկային հայտարարագրի) Տօ գոդում (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտոնորոգում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	506.43	Հասարակ ական	Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	287.9	Քարե	5.68	Տարածք	Ասֆալտ	160	6	26	Ձեռն. Գործունեության տեղափոխում			
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	330	Հասարակ ական	Սանհանգույց	4									Աստիճանավանդակ	Բետոնե	3.2
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	48	Հասարակ ական	Ավտոտեխ. սպասարկման հոր	14									-	-	Տարածք

	հայտարարագրի)			օգտագործում													
2	Ավտոմեքենաների ներկում/վիջում (Առանց հարկային հայտարարագրի) Ավտոնորոգում/ավերանորոգող (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Մասնավոր	Սեփականատիրոջ կողմից ուղղակիորեն տնօրինվող	144.21	Հասարակական	Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	46.9	Տո՛Ֆ	44	Տարածք	Բետոնե	87.9	2	12	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
							Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	38.12			Դարպաս	Մետաղական	2				
							Ավտոտեխ. սպասարկման հոր	4.1									
2	Կահույքի պատրաստում և վաճառք (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	20.1	Հասարակական	Ավտոտնակ	19.2	-	-	-	-	-	1	11	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
							Հոր	3.6									
1	Ընթացագործ (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	20.6	Հասարակական	Ավտոտնակ	18.81	-	-	-	-	-	1	4	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
1	Սանտեխնիկայի նորոգում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	20.6	Հասարակական	Հոր	3.7	-	-	-	-	-	1	5	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
							Ավտոտնակ	19.5									
1	Ավտոմատ փոխանցման տուփերի վերանորոգում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	34.18	Հասարակական	Ավտոտնակ	31.09	-	-	-	-	-	1	6	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
							Հոր	4.3									
-	Ամրոտիզատորների փոխում (Առանց հարկային հայտարարագրի)	-	Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	21.15	Հասարակական	Ավտոտնակ	19.85	-	-	-	-	-	1	6	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
							Հոր	3.54									
1	Ծաղկի վաճառք և ծաղկեպսակի պատրաստում (Հարկային հայտարարագրով)	-	Համայնք (ԵՔ)	Վարձակալի կողմից օգտագործվող	60.8	Հասարակական	Ծաղկի սրահ Նկուղ	55.3	-	-	-	-	-	1	4	Ձեռն. գործունեության տեղափոխում	
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ	248.6	Հասարակական	-	-	-	-	Տարածք	Ասֆալտ	111.3				
											Տարածք	Բետոնե	69.9				

1	Ավտոմատերի վաճառք (Հարկային հայտարարագրով)	2	Մասնավոր	չգրանցված իրավունքով օգտագործում	245	Հասարակ ական	Բնակելի տուն, Ավտոտեխ. սպասարկման կայան	482.8	-	-	-	-	-	1	7	Ձեռն. գործունեության և բնակավայրի տեղափոխում**
				Ավտոտեխ. սպասարկման հոր			13.2									
			Համայնք (ԵՔ)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում	266.6	Հասարակ ական	-	-	-	-	Տարածք	Ասֆալտ	266. 6			
											Եզրաքար	Բետոնե	35			

*Մետաղական տնակը բնակավայրն է այն ավտոփականագործի, որը աշխատում է (առանց հարկային հայտարարագրի ձեռնարկատիրական գործունեություն) 6-րդ շարքում նշված ավտոտեխսպասարկման կայանում:
**Այս ԱԵԱ-ն ունի երկհարկանի շինություն: Նա առաջին հարկում ավտոմեքենաների սպասարկման ծառայություններ է մատուցում և պահեստամասեր վաճառում (ձեռնարկատիրական գործունեություն՝ առանց հարկային հայտարարագրի): Նա բնակվում է երկրորդ հարկում:

165) Բոլոր տնային տնտեսությունները, որոնք կորցնում են իրենց ձեռնարկատիրական գործունեության հնարավորությունը, անկախ իրավական կարգավիճակից, կստանան աջակցություն (խորհրդատվություն)՝ իրենց ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեությունը վերականգնելու համար: Մշտական ազդեցության ենթակա հարկային հայտարարագրով ձեռնարկատիրական գործունեությունների սեփականատերերին կտրվի դրամական փոխհատուցում մեկ տարվա զուտ եկամտի չափով՝ ի լրումն ազդեցության ենթակա ողջ գույքի փոխհատուցմանը: Առանց հարկային հայտարարագրի ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող ԱԵԱ-ները կստանան կանխիկ փոխհատուցում 12 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով: (Նվազագույն աշխատավարձը սահմանված է «Նվազագույն աշխատավարձի մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2003 թվականի դեկտեմբերի 17-ի ՀՕ-66-Ն օրենքի հոդված 1-ով: Ժամանակավոր ազդեցություն կրող ձեռնարկատիրական գործունեության դեպքում ԱԵԱ-ները կստանան դրամական փոխհատուցում 1 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով: Մանրամասները ներկայացված են Աղյուսակ 7-3-ում:

Աղյուսակ 7-5 Փոխհատուցում և օժանդակություն ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեության համար

ԱԵՏՏ-ների թիվը	Կորստի նկարագրությունը	Փոխհատուցման մանրամասները	Տրամադրվող օժանդակությունը	Վերաբնակեցման ժամանակը
Մշտական ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեությունները				
11-ը՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված հարկային հայտարարագրի առկայությամբ	Ձեռնարկատիրական գործունեության կորուստը	Փոխհատուցում ազդեցության ենթակա բոլոր գույքերի դիմաց իրենց փոխարինման արժեքով	Փոխհատուցում 1 տարվա զուտ եկամտի չափով Ձեռնարկատիրական գործունեության գրանցման ծախսեր Վերաբնակեցման նպաստ տրանսպորտային ծախսերը հոգալու համար	Ամբողջ փոխհատուցումը տրամադրելուց հետո 30 օրացուցային օր հետո
46-ը՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված հարկային հայտարարագրի բացակայությամբ	Ձեռնարկատիրական գործունեության կորուստ	Փոխհատուցում ազդեցության ենթակա բոլոր գույքերի դիմաց իրենց փոխարինման արժեքով	Օժանդակություն եկամտի կորստի դիմաց՝ 12 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով Ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման վայրի տեղափոխման նպաստ՝ տրանսպորտային ծախսերը հոգալու համար Վերականգնման նպաստ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված	

ԱԵՏՏ-ների թիվը	Կորստի նկարագրությունը	Փոխհատուցման մանրամասները	Տրամադրվող օժանդակությունը	Վերաբնակեցման ժամանակը
Մշտական ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեությունները				
			իրավունքով օգտագործվող օգտագործվող հողի դիմաց՝ վերջինիս շուկայական արժեքի 25% -ի չափով:	
Ժամանակավոր ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեությունները				
2-ը՝ առանց հարկային հայտարարագրի	Ձեռնարկատիրական գործունեության կորուստը	-	<p>Օժանդակություն եկամտի կորստի դիմաց՝ 1 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով</p> <p>Վերաբնակեցման նպաստ տրանսպորտային ծախսերը հոգալու համար</p>	Ամբողջ փոխհատուցումը տրամադրելուց հետո 30 օրացուցային օր հետո

7.5 Զբաղվածության կորուստ

- 166) Ձեռնարկատիրական գործունեության մշտական դադարեցմամբ պայմանավորված՝ 8 աշխատող մշտապես կկորցնեն իրենց աշխատանքները: Նրանք կփոխհատուցվեն ձեռնարկատիրական գործունեությունների դադարեցման 6 ամսվա համար իրենց միջին ամսական աշխատավարձի չափով:

8 ՀՈՂԻ ՕՏԱՐՄԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ԲՅՈՒՋԵՆ

8.1 Ընդհանուր տեղեկություններ

- 167) Սույն գլուխը նկարագրում է ՀՕՏ-ի միավոր դրույքաչափի, արժեքի սահմանման համար ընդունված մեթոդաբանությունը և ԱԵԱ-ներին վճարվելիք փոխհատուցումը՝ հատված 6-ի տարաբնակեցման ազդեցությունների դիմաց: Սույն գլխում նկարագրված տարբեր կատեգորիաների ԱԵԱ-ների փոխհատուցման իրավունքը սահմանված է ՀՕՏ-ով: Փոխհատուցման դրույքաչափերը սահմանվել են արտոնագրված անկախ գնահատողի կողմից՝ թափանցիկ մեթոդաբանության կիրառմամբ, որն ընդունելի է ԱԶԲ-ի, ԾԻԳ/ԵԲ-ի և ՀՀ կառավարության կողմից: ՀՕՏ-ի բյուջեն ամփոփ ներկայացված է սույն գլխի վերջում:

8.2 Ֆինանսավորման աղբյուրները և բաշխումը

- 168) ՀՕՏ-ի մշակման և իրականացման ծախսերը, ներառյալ՝ փոխհատուցումն ու վարչական ծախսերը, կֆինանսավորվեն հետևյալ աղբյուրներից.

ա. Երևանում տեղակայված հողերի, ԵԲ-ին և ՀՀ կառավարությանը պատկանող հողերի ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործման դիմաց վերականգնման նպաստը, մասնավոր սեփականություն հանդիսացող հողի դիմաց փոխհատուցումը և անշարժ գույքի հասցեների տրամադրման ծառայության վճարը կֆինանսավորվեն Երևանի համայնքային բյուջեով՝ տվյալ ծրագրի շրջանակներում նախատեսված միջոցներից:

բ. Հողի օտարման այլ ծախսերը, ներառյալ՝ հարկերը, տուրքերը, վճարները, գործառնական ծախսերը (անշարժ գույքի միավորի նկատմամբ մեկ գույքային իրավունքի ծագման, փոփոխման կամ փոխանցման պետական գրանցման ծառայության վճար, անշարժ գույքի միավորի վերաբերյալ միասնական տեղեկանքի տրամադրման ծառայության վճար, գույքի վրա արգելանքի վճար, անշարժ գույքի պետական գրանցման պետական տուրք (հողի մնացած մասերի գրանցում), անշարժ գույքի օտարման պայմանագրերի պետական գրանցման պետական տուրք ազդեցության ենթակա մասերի համար, անշարժ գույքի միավորի նկատմամբ մեկ գույքային իրավունքի ծագման, փոփոխման կամ փոխանցման պետական գրանցման ծառայության վճար (մնացած մասերի համար և այլն) կֆինանսավորվեն ՀՀ պետական բյուջեի համաֆինանսավորման մասից:

գ. Մնացած այլ գույքի փոխհատուցումը, ինչպես նաև նպաստները, կֆինանսավորվեն ՀՀ պետական բյուջեով՝ տվյալ ծրագրի շրջանակներում նախատեսված ԱԶԲ-ի վարկային միջոցներից: (ՀՀ կառավարության և ԱԶԲ միջև կնքվել է թիվ 3293-ԱՐՄ13.10.2015 Վարկային համաձայնագիրը):

- 169) ԾԻԳ-ը պետք է դիմի ՀՕՏ-ի իրականացման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցները համապատասխան ֆինանսավորման աղբյուրներից պահանջելու համար և դրանք ժամանակին հատկացնի ԱԵԱ-ներին՝ փոխանցելով Հայաստանի Հանրապետությունում գործող առևտրային բանկերում յուրաքանչյուր ԱԵԱ-ի անունով բացված անհատական բանկային հաշվին:

8.3 Օտարվող հողի դիմաց փոխհատուցումը

8.3.1 Գնահատման մեթոդաբանությունը

170) Համաձայն ՀՕՏԾ-ի՝ հողը փաստացի տիրապետող, վարձակալող և օգտագործող ԱԵԱ-ները, որոնց օգտագործման իրավունքը տվյալ անշարժ գույքի նկատմամբ ենթակա է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցման՝ կատանան փոխհատուցում ազդեցության ենթակա հողի դիմաց: ՀՀ պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով հողօգտագործողներն իրավասու չեն փոխհատուցում ստանալու ազդեցության ենթարկված հողի դիմաց: Սակայն, քաղաքապետարանը որոշել է ՀՀ պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործողներին հատկացնել կենսապահովման վերականգնման նպաստներ ազդեցության ենթակա հողի դիմաց: Փոխհատուցման մանրամասները ներկայացված են հետևյալ աղյուսակում:

Աղյուսակ 8-1 Գյուղատնտեսական և ոչ գյուղատնտեսական հողի դիմաց փոխհատուցումը/վերականգնման նպաստները

Սեփականատերը	Օրինականացման ենթակա հողի օգտագործողը	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով հողօգտագործող
Փոխարինման արժեք+15%	Փոխարինման արժեք +15% (օրենքով սահմանված կարգով անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման գործընթացից հետո)	Փոխարինման արժեքի 25%-ը
Վարձակալները վարձակալության մնացած տարիների համար		
Մինչև 1 տարի (փոխարինման արժեք+15%) * 0.05		
Մինչև 15 տարի (փոխարինման արժեք+15%) * 0.14		
Մինչև 25 տարի (փոխարինման արժեք+15%) * 0.20		
25 տարի (փոխարինման արժեք+15%) * 0.25		

171) Փոխհատուցման և վերականգնման նպաստի հաշվարկման համար հիմք է հանդիսանում հողի շուկայական արժեքը: Հողի շուկայական արժեքը գնահատվում է գնահատման համեմատական մեթոդի կիրառմամբ: Համեմատական մեթոդը («Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2005 թվականի հոկտեմբերի 4-ի ՀՕ-189-Ն օրենք, Հոդված 11) հիմնված է նույնանման հողամասերի վաճառքի շուկայական արժեքի տվյալների հուսալի համեմատության վրա (նվազագույնը վաճառքի երեք օրինակ): Այս մեթոդի հիման վրա սահմանվում է վերջերս վաճառված հողերի ճշգրտված միջին գինը (նույն տարածքում և միևնույն/նմանատիպ կիրառության նպատակով/հատկանիշներով): Յուրաքանչյուր հողակտորի գինը սահմանվում է առանձին, քանի որ հողի գնի տարբերությունները պայմանավորված են բազմաթիվ գործոններով: (Գնահատման մեթոդաբանության մանրամասները ներկայացված են Հավելված 2-ում):

8.3.2 Փոխհատուցումը հողի՝ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով սեփականատերերին

172) Անշարժ գույքի սեփականատերերին վճարվելիք փոխհատուցումը հաշվարկվել էր փոխարինման արժեքին զումարած 15% օժանդակություն՝ համաձայն «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի

Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն օրենքի: ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող հողերի դիմաց սեփականատերերին տրամադրվող փոխհատուցման ընդհանուր արժեքը կազմում է **748,737,705.45 ՀՀ դրամ**: Այդ գումարից 56,509,277.30 ՀՀ դրամը հատկացվում է ՕՇՄՊ-ում ընդգրկված 2 բնակելի նշանակության հողակտորների համար, որոնց փոխհատուցման գումարի չափը կփոխվի դրանց կադաստրային կորդինատները շտկելուց հետո: Մասնավոր հողերի սեփականատերերն իրենց հողի կորստի դիմաց փոխհատուցում կստանան ԵՔ բյուջեից:

Աղյուսակ 8-2 Փոխհատուցում մասնավոր սեփականություն հանդիսացող հողերի համար

Հողի կատեգորիան	Հողակտորներ	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Միավորի միջին գին	Հողի ընդհանուր արժեքը	Հողի ընդհանուր փոխհատուցումը (ներառյալ 15%)
	No	մ2	ՀՀ դրամ/մ²	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Ա. ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող գույք					
Բնակելի	14	4,042.34	29,153.42	117,848,055.10	135,525,263.37
Հասարակական	13	6,156.40	42,157.63	259,539,221.90	298,470,105.19
Խառը կառուցապատման	2	256.53	97,385.47	24,982,294.00	28,729,638.10
Արդյունաբերական	3	12,783.67	15,611.18	199,568,192.60	229,503,421.49
Ենթաընդհանուր (Ա)	32	23,238.94	-	601,937,763.60	692,228,428.15
Բ. ՕՇՄՊ ներքո գտնվող գույքեր					
Հասարակական	2	788.74	62,300.00	49,138,502.00	56,509,277.30
Ենթաընդհանուր (Բ)	2	788.74	62,300.00	49,138,502.00	56,509,277.30
Ընդամենը	34	24,027.68	-	651,076,265.60	748,737,705.45

173) Վարձակալներին տրվող փոխհատուցումը հաշվարկվել է ազդեցության ենթակա հողակտորի շուկայական արժեքի հիման վրա՝ գումարած 15%՝ վարձակալության մնացած տարիների հիման վրա, հետևյալ համամասնությամբ. 1) < 1 տարի 5%, 2) < 15 տարի 14%, 3) < 25 տարի 20%, 4) > 25 տարի 25%: Երկու վարձակալներին վճարվող փոխհատուցումը կազմում է **1,172,698.24 ՀՀ դրամ**:

Աղյուսակ 8-3 Փոխհատուցում վարձակալված հողի դիմաց

Հողի կատեգորիան	Հողակտոր	Ազդեցության ենթակա տարածք	Միավորի գին	Հողի շուկայական արժեքը	Շուկայական արժեքը +15%	Վարձակալության մնացած տարիները	Կիրառված գործակիցը	Փոխհատուցման ընդհանուր գումարը
	No.	մ²	ՀՀ դրամ/մ²	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	No.	%	ՀՀ դրամ
Ա. Վարձակալված գույքեր								
Հասարակական	1	60.8	119,800	7,283,840.00	8,376,416.00	15	14	1,172,698.24
Ընդամենը	1	1	-	7,283,840.00	8,376,416.00	-	-	1,172,698.24

8.3.3 Վերականգնման նպաստ՝ ՀՀ պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողի համար

174) ՀՀ պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողի համար վճարվելիք վերականգնման նպաստը կազմելու է հողի շուկայական արժեքի 25%-ը: Ընդհանուր առմամբ Երևանի քաղաքապետարանին և ՀՀ կառավարությանը պատկանող հողերի ՀՀ պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործողներին կվճարվի **286,406,424.70** ՀՀ դրամ 34,380.90 մ² համար, որպես կենսապահովման միջոցների կորստի վերականգնման նպաստ:

Աղյուսակ 8-4 Վերականգնման նպաստ՝ ՀՀ պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողի դիմաց

Հողի կատեգորիան	Հողակտորը	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Միջին միավորի գին	Հողի ընդհանուր արժեքը	Վերականգնման ընդհանուր նպաստը (հողի արժեքի 25%-ը)
	No	մ ²	ՀՀ դրամ/մ ²	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Բնակելի	89	19,834.57	25,269.08	501,201,283.70	125,300,320.95
Այգի	30	8,033.09	28,495.15	228,904,078.10	57,226,019.52
Հասարակական	31	6373.54	64,770.03	412,814,347.90	103,203,586.98
Արդյունաբերական	1	139.7	19,370.00	2,705,989.00	676,497.25
Ընդամենը	151	34,380.90	-	1,145,625,698.70	286,406,424.70

8.4 Փոխհատուցում շենքերի, շինությունների և բարելավումների համար

8.4.1 Գնահատման մեթոդաբանությունը

175) Օտարվող շինությունների դիմաց փոխհատուցումը հաշվարկվել է և՛ անշարժ գույքի սեփականատերերի, և՛ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով շինությունների օգտագործողների համար: Յուրաքանչյուր խմբի համար ՀՕՇ-ն սահմանում է փոխհատուցումը հաշվարկելու հատուկ մոտեցում: Ընդհանուր մոտեցումը ներկայացված է ստորև բերված աղյուսակում:

Աղյուսակ 8-5 Փոխհատուցում բնակելի և ոչ բնակելի շինությունների համար

ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ և անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով և ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ և անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող բնակելի շինություններ	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ և անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող ոչ բնակելի շինություններ	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ և անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող ոչ բնակելի շինություններ գրանցված իրավունքով օգտագործվող հողակտորի վրա	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ և անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող ոչ բնակելի շինություններ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ օգտագործվող հողակտորի վրա
--	---	--	--

Փոխարինման արժեք +15%	Փոխարինման արժեք +15%	Փոխարինման արժեք	Փոխարինման արժեք՝ հանած 20%՝ օրենքով սահմանված կարգով անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման ծախսերի համար
-----------------------	-----------------------	------------------	--

176) Շենքերի և շինությունների փոխարինման արժեքները սահմանվում են՝ նույն նպատակին ծառայելու և նույն նյութերի օգտագործմամբ նմանատիպ նոր շենքերի/շինությունների կառուցման ծախսերի կամ գնահատման օրվա դրությամբ ժամանակակից պահաջներին բավարարող փոխարինողների՝ շուկայական գների հաշվարկի հիման վրա: (Գնահատման մեթոդաբանության մանրամասները ներկայացված են Հավելված 2-ում):

8.4.2 Բնակելի տներ

177) Ընդհանուր առմամբ 3,920.25 մ² տարածքով ազդեցության ենթակա շենքերի և շինությունների դիմաց սեփականատերերին և ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ, անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործողներին կվճարվի **924,013,708.15** ՀՀ դրամ՝ հողի օտարման դիմաց: Այդ գումարից **812,569,578.30** ՀՀ դրամը կվճարվի ազդեցության ենթակա բնակելի տների համար, իսկ **111,444,129.85** ՀՀ դրամը՝ օժանդակ շինությունների համար:

Աղյուսակ 8-6 Փոխհատուցում բնակելի շենքերի համար

Անվանումը	Նյութը	No	Ընդամենը	Միավորի միջին գինը	Ընդհանուր արժեքը	Ընդհանուր փոխհատուցումը (ներառյալ 15%)
			մ2	ՀՀ դրամ/մ2	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Ա. Տուն						
Բնակելի տուն	Քար, Մետաղ, Փայտ, Մետաղ/Քար	39	2,596.93	258,884.51	672,304,963.00	773,150,707.45
Տնակ	Մետաղ, Քար	17	219.98	155,819.98	34,277,279.00	39,418,870.85
Ենթաընդհանուր (Ա)	-	56	2,816.91	-	706,582,242.00	812,569,578.30
Բ. Օժանդակ շինություններ						
Բ1. Օժանդակ շինություններ ազդեցության ենթակա գլխավոր շենքերով						
Տնակ	Մետաղ	1	8.5	192,700.00	1,637,950.00	1,883,642.50
Լողավազան	Միաձույլ ե/բ	1	14.6	151,800.00	2,216,280.00	2,548,722.00
Ծածկ	Մետաղ, Փայտ, Քար	28	346.39	37,504.57	12,991,207.00	14,939,888.05
Հավարուն	Քար, Մետաղ,	4	45.3	105,407.51	4,774,960.00	5,491,204.00
Հոր	Քար	1	1.5	32,000.00	48,000.00	55,200.00
Կրպակ	Մետաղ	1	3.5	53,200.00	186,200.00	214,130.00
Շան բուն	Մետաղ	3	24.9	27,990.36	696,960.00	801,504.00
Ներքնագավիթ	Քար	1	19.1	87,900.00	1,678,890.00	1,930,723.50
Սանհանգույց	Քար, Մետաղ	13	36.5	115,644.93	4,221,040.00	4,854,196.00
Լոգարան	Քար, Մետաղ	1	2	159,700.00	319,400.00	367,310.00
Սեպտիկ հոր	Քար	5	20	32,000.00	640,000.00	736,000.00
Հիմք	Միաձույլ ե/բ	1	67.7	21,300.00	1,442,010.00	1,658,311.50
Ավտոտնակ	Մետաղ	1	19	95,800.00	1,820,200.00	2,093,230.00

Անվանումը	Նյութը	No	Ընդամենը	Միավորի միջին գինը	Ընդհանուր արժեքը	Ընդհանուր փոխհատուցումը (ներառյալ 15%)
			մ2	ՀՀ դրամ/մ2	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Օժանդակ շինություն	Քար, փայտ	21	363.81	136,349.73	49,605,396.00	57,046,205.40
Անավարտ շինություն	Քար	1	11.7	63,900.00	747,630.00	859,774.50
Ենթաընդհանուր (Բ1)	-	83	984.5	-	83,026,123.00	95,480,041.45
(Բ2) ԱԵՏՏ-ների օժանդակ շինություններ, առանց բնակության վայրի կորստի						
Ավտոտնակ	Քար	2	83.3	138,400.00	11,528,720.00	13,258,028.00
Ծածկ	Մետաղ	1	19.2	28,800.00	552,960.00	635,904.00
Անավարտ շինություն	Քար	1	6.44	72,400.00	466,256.00	536,194.40
Սանհանգույց	Քար, Փայտ	2	2.5	111,160.00	277,900.00	319,585.00
Օժանդակ շինություն	Քար	1	7.4	142,700.00	1,055,980.00	1,214,377.00
Ենթաընդհանուր (Բ2)	-	7	118.84	-	13,881,816.00	15,964,088.40
Ենթաընդհանուր (Բ1+Բ2)	-	90	1,103.34	-	96,907,939.00	111,444,129.85
Ընդամենը	-	146	3,920.25	-	803,490,181.00	924,013,708.15

8.4.3 Ոչ բնակելի շենքեր

178) Ընդհանուր առմամբ 5,235.45 մ² տարածքով ազդեցության ենթակա 165 շենքերի և շինությունների համար սեփականատերերին և ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ, անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործողներին կվճարվի **1,431,807,717.80** ՀՀ դրամ՝ հողի օտարման դիմաց, որից **288,824,821.80** ՀՀ դրամ կվճարվի ոչ ձեռնարկատիրական շինությունների համար, **25,053,349.00** ՀՀ դրամ կհատկացվի ձեռնարկատիրական գործունեություններին՝ առանց ձեռնարկատիրական գործունեության կասեցման, և **1,117,929,547.00** ՀՀ դրամ՝ ձեռնարկատիրական գործունեություններին՝ ձեռնարկատիրական գործունեության կասեցմամբ:

Աղյուսակ 8-7 Փոխհատուցում ոչ բնակելի շինությունների համար

Շինության տեսակը	No	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	Ընդամենը մ ²	Միավորի միջին գինը	Ընդհանուր արժեքը	Ընդհանուր փոխհատուցումը
					ՀՀ դրամ/ քառ.մ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Ա. Ոչ ձեռնարկատիրական շինություններ	88	868.11	1135.24	2,003.35	137,140.39	274,740,208.00	288,824,821.80
Բ. Ձեռնարկատիրական շինություններ առանց ձեռնարկատիրական գործունեության դադարեցման	9	10.7	195.1	205.8	137,463.65	28,290,020.00	25,053,349.00
Գ. Ձեռնարկատիրական շինություններ ձեռնարկատիրական գործունեության դադարեցմամբ	68	1,788.20	1,238.10	3,026.30	338,909.15	1,025,640,768.00	1,117,929,547.00
Ընդամենը	165	2,667.01	2,568.44	5,235.45	-	1,328,670,996.00	1,431,807,717.80

Աղյուսակ 8-8 Փոխհատուցում ձեռնարկատիրական գործունեություն չիրականացնող շինությունների դիմաց

No	Շինության տեսակը	No	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ²	Ընդամենը մ ²	Միավորի միջին գինը ՀՀ դրամ/ քառ.մ	Ընդհանուր արժեքը	Ընդհանուր փոխհատուցումը	Շինության տեսակը
							ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
1	Ավտոնորոգման դիտահոր անձնական օգտագործման	Քար	1	-	3.50	3.5	95,900.00	335,650.00	335,650.00

No	Շինության տեսակը	No	«Օրենսդրության պահանջների անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ² »	«Օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող մ ² »	Ընդամենը մ ²	Միավորի միջին գինը «Հրամ/քառ.մ»	Ընդհանուր արժեքը	Ընդհանուր փոխհատուցումը	Շինության տեսակը
							«Հրամ»	«Հրամ»	«Հրամ»
	համար								
2	Ավտոտնակ	Քար, Միաձույլ ե/բ սալիկներ, Մետաղ	40	123.7	735.27	858.97	180,454.01	155,004,585.00	156,867,856.50
3	Գազի կարգավորման չգործող կայան	Քար	2	256.23	-	256.23	161,900.00	41,483,637.00	47,706,182.55
4	Ծածկ	Մետաղ, Քար	14	-	227.91	227.91	42,538.45	9,694,938.00	8,787,068.00
5	Անավարտ շինություն	Քար	1	-	24.9	24.9	72,400.00	1,802,760.00	1,698,180.00
6	Հոր	Քար	15	132.25	47.75	180	152,314.72	27,416,650.00	30,762,148.75
7	Նկուղ	Միաձույլ ե/բ	1	-	5.4	5.4	95,900.00	517,860.00	506,520.00
8	Շան բուն	Մետաղ	1	-	6	6	29,800.00	178,800.00	153,600.00
9	Չգործող խանութ	Մետաղ	1	0	12.2	12.2	192,700.00	2,350,940.00	2,120,360.00
10	Սանհանգույց	Քար, Մետաղ, Փայտ	3	-	5	5	117,540.00	587,700.00	566,700.00
11	Չգործող շինություն	Քար, աղյուս	1	165.75	-	165.75	170,400.00	28,243,800.00	32,480,370.00
12	Խորդանոց	Քար, Մետաղ	4	-	48.3	48.3	102,640.37	4,957,530.00	4,754,670.00
13	Օժանդակ շինություն	Քար	2	-	19.01	19.01	113,906.26	2,165,358.00	2,085,516.00
Ընդամենը			86	677.93	1,135.24	1,813.17	-	274,740,208.00	288,824,821.80

Աղյուսակ 8-9 Փոխհատուցում ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող շինությունների դիմաց

Ձեռնարկատիրական	Շինության տեսակը	Նյութը	No	«Օրենսդրության պահանջների»	«Օրենսդրության պահանջների»	Ընդամենը	Միավորի միջին գինը	Ընդհանուր արժեքը	Ընդհանուր փոխհատուցումը
-----------------	------------------	--------	----	----------------------------	----------------------------	----------	--------------------	------------------	-------------------------

գործունեության կողմից զբաղեցված ազդեցության ենթակա շինություններ				պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող քառ.մ	չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող քառ.մ	քառ. մ	« հրամ/ քառ.մ	« հրամ	« հրամ
Ա1. Ձեռնարկատիրական շինություններ առանց ձեռնարկատիրական գործունեության դադարեցման									
1	Կոլեկտոր	Քար	1	-	1.6	1.6	119,300.00	190,880.00	160,640.00
	Հոր	Խճաքար, Լիցք	2	-	104	104	121,400.00	12,625,600.00	10,660,000.00
	Կառավարման սենյակ	Քար	1	-	5.1	5.1	114,800.00	585,480.00	489,090.00
	Ներքնագավիթ	Մետաղական ցանց	1	-	7.1	7.1	40,000.00	284,000.00	227,200.00
	Կշեռքի հոր	Քար, Միաձույլ ե/բ	1	-	68.4	68.4	190,700.00	13,043,880.00	11,751,120.00
2	Պահակատուն	Մետաղ	1	10.70	0	10.7	127,800.00	1,367,460.00	1,572,579.00
3	Ծածկ	Փայտ	2	-	8.9	8.9	21,653.93	192,720.00	192,720.00
Ենթաընդհանուր (Ա1)			9	10.70	195.1	205.8	-	28,290,020.00	25,053,349.00
Ա2. Ձեռնարկատիրական շինություններ ձեռնարկատիրական գործունեության դադարեցմամբ									
3	Ավտոլվացման կայան	Քար	1	-	96.5	96.5	432,300.00	41,716,950.00	41,716,950.00
1	Կոշկակարի կրպակ	Մետաղ	1	-	4	4	119,300.00	477,200.00	381,760.00
4	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	113.3	-	113.3	325,200.00	36,845,160.00	42,371,934.00
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	3	-	13.8	13.8	95,900.00	1,323,420.00	1,323,420.00
10	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	2	421	15.3	436.3	340,500.00	148,560,150.00	170,062,725.00
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	3	-	17.1	17.1	95,900.00	1,639,890.00	1,639,890.00
	Սանհանգույց	Քար	1	-	2.1	2.1	95,800.00	201,180.00	161,490.00
	Օժանդակ շինություն	Քար	1	-	2.6	2.6	95,800.00	249,080.00	199,940.00
1	Ավտոմասերի խանութ	Քար	1	-	48.57	48.57	359,600.00	17,465,772.00	17,465,772.00
3	Ավտոմասերի խանութ	Քար	1	-	11.45	11.45	432,300.00	4,949,835.00	4,733,430.00

Ձեռնարկատիրական գործունեության կողմից զբաղեցված ազդեցության ենթակա շինություններ	Շինության տեսակը	Նյութը	No	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված հրավունքով օգտագործվող քառ.մ	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված հրավունքով օգտագործվող քառ.մ	Ընդամենը քառ. մ	Միավորի միջին գինը	Ընդհանուր արժեքը	Ընդհանուր փոխհատուցումը
							ՀՀ դրամ/քառ.մ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
							0		
	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	-	72.9	72.9	363,500.0 0	26,499,150.00	25,121,340.00
	Մետաղական տնակ	Մետաղ	1	-	12	12	240,900.0 0	2,890,800.00	2,664,000.00
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	3.8	3.8	95,900.00	364,420.00	292,600.00
2	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	-	76	76	409,400.0 0	31,114,400.00	29,678,000.00
	Սանհանգույց	Քար	1	-	1.5	1.5	144,800.0 0	217,200.00	188,850.00
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	3.8	3.8	95,900.00	364,420.00	292,600.00
	Սեպտիկ հոր	Քար	2	-	2	2	32,000.00	64,000.00	51,200.00
	Ջրաչափի հոր	Քար	2	-	1	1	32,000.00	32,000.00	25,600.00
1	Ապամոնտաժման կետ	Քար	2	-	46.55	46.55	240,900.0 0	11,213,895.00	10,937,955.00
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	3.9	3.9	95,900.00	374,010.00	374,010.00
	Սեպտիկ հոր	Քար	1	-	1	1	32,000.00	32,000.00	25,600.00
	Ծածկ	Մետաղ	1	-	18	18	28,800.00	518,400.00	414,720.00
3	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	-	129.09	129.09	382,600.0 0	49,389,834.00	49,389,834.00
2	Սպասարկման սրահ	Քար	1	192.4	-	192.4	365,500.0 0	70,322,200.00	80,870,530.00
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	4	4	95,900.00	383,600.00	383,600.00
	Սեպտիկ հոր	Քար	1	-	1	1	32,000.00	32,000.00	25,600.00

Ձեռնարկատիրական գործունեության կողմից զբաղեցված ազդեցության ենթակա շինություններ	Շինության տեսակը	Նյութը	No	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված հրավումքով օգտագործվող քառ.մ	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված հրավումքով օգտագործվող քառ.մ	Ընդամենը քառ. մ	Միավորի միջին գինը	Ընդհանուր արժեքը	Ընդհանուր փոխհատուցումը
							ՀՀ դրամ/քառ.մ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
1	Ջրաչափի հոր	Քար	1	-	1	1	32,000.00	32,000.00	25,600.00
1	Ավտոնորոգման կայան	Քար, Մետաղ	1	-	55	55	397,900.00	21,884,500.00	20,845,000.00
6	Ավտոնորոգման կայան	Քար, մետաղ	1	-	55	55	397,900.00	21,884,500.00	20,845,000.00
	Գրասենյակ	Քար	1	188.6	-	188.6	407,800.00	76,911,080.00	88,447,742.00
	Մետաղական տնակ	Մետաղ	1	-	27.1	27.1	95,800.00	2,596,180.00	2,083,990.00
	Սանհանգույց	Բլոկ	1	-	4	4	95,800.00	383,200.00	307,600.00
	Հոր	Բլոկ	1	-	1	1	32,000.00	32,000.00	25,600.00
3	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	-	123.03	123.03	397,900.00	48,953,637.00	46,628,370.00
1	Ծածկ	Մետաղ	1	-	115.1	115.1	71,900.00	8,275,690.00	8,275,690.00
	Օժանդակ շինություն	Քար, մետաղ	1	-	15.1	15.1	127,800.00	1,929,780.00	1,929,780.00
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	8.6	8.6	95,900.00	824,740.00	824,740.00
	Մետաղական տնակ	Մետաղ	1	-	23.2	23.2	95,800.00	2,222,560.00	1,784,080.00
6	Ավտոնորոգման կայան	Քար	1	287.9	-	287.9	401,700.00	115,649,430.00	132,996,844.50
	Սանհանգույց	Քար	1	-	4	4	138,400.00	553,600.00	553,600.00
	Հոր	Քար	3	-	14	14	95,900.00	1,342,600.00	1,342,600.00
2	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	2	46.9	38.12	85.02	229,887.34	19,545,022.00	21,243,974.50
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	1	-	4.1	4.1	95,900.00	393,190.00	393,190.00

Ձեռնարկատիրական գործունեության կողմից զբաղեցված ազդեցության ենթակա շինություններ	Շինության տեսակը	Նյութը	No	ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքով օգտագործվող քառ.մ	ՀՀ օրենսդրության չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող քառ.մ	Ընդամենը քառ. մ	Միավորի միջին գինը	Ընդհանուր արժեքը	Ընդհանուր փոխհատուցումը
							ՀՀ դրամ/քառ.մ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
1	Ավտոտնակ	Քար	1	-	19.2	19.2	170,400.00	3,271,680.00	3,231,360.00
	Հոր	Քար	1	-	3.6	3.6	95,900.00	345,240.00	337,680.00
1	Ավտոտնակ	Քար	1	-	18.81	18.81	170,400.00	3,205,224.00	3,165,723.00
1	Ավտոտնակ	Քար	1	-	19.5	19.5	170,400.00	3,322,800.00	3,281,850.00
	Հոր	Միաձույլ ե/բ	1	-	3.7	3.7	95,900.00	354,830.00	347,060.00
1	Ավտոտնակ	Քար	1	-	31.09	31.09	191,700.00	5,959,953.00	5,894,664.00
	Հոր	Քար	1	-	4.3	4.3	95,900.00	412,370.00	403,340.00
1	Ավտոտնակ	Միաձույլ ե/բ	1	-	19.85	19.85	181,000.00	3,592,850.00	3,551,165.00
	Հոր	Քար	1	-	3.54	3.54	95,900.00	339,486.00	332,052.00
1	Ծաղկի խանութ	Միաձույլ ե/բ	1	55.3	-	55.3	420,800.00	23,270,240.00	26,760,776.00
	Նկուղ	Միաձույլ ե/բ	1	-	25	25	288,300.00	7,207,500.00	7,207,500.00
1	Ավտոտեխսպասարկման կայան	Քար	1	482.8	-	482.8	419,300.00	202,438,040.00	232,803,746.00
	Տեխսպասարկման հոր	Քար	2	-	13.2	13.2	95,900.00	1,265,880.00	1,265,880.00
57	Ենթաընդհանուր (Ա2)		68	1,788.20	1,238.10	3,026.30	-	1,025,640,768.00	1,117,929,547.00
Ընդամենը (Ա1+Ա2)			77	1,798.90	1,433.20	3,232.10	-	1,053,930,788.00	1,142,982,896.00

8.4.4 Ցանկապատեր և բարելավումներ

179) ԱԵԱ-ների կողմից իրականացվող բոլոր բարելավումները՝ անկախ դրանց կարգավիճակից, ենթակա են փոխհատուցման: Ընդհանուր առմամբ **95,738,385.00** ՀՀ դրամ կվճարվի տարբեր տեսակի բարելավումների համար: Ազդեցության ենթակա ցանկապատերի համար փոխհատուցումը կազմում է **117,610,420.25** ՀՀ դրամ:

Աղյուսակ 8-10 Փոխհատուցում բարելավումների համար

Տեսակը	Նյութը	Հողա- կտորներ	Մակերես	Մակերես	Երակարություն	No	Միավորի գին	Փոխհատուցում
		No	մ ²	մ ³	մ		ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Տարածք	Ասֆալտ (Ա)	2	222.00	-	-	-	5,000.00	1,110,000.00
Տարածք	Ասֆալտ (Բ)	15	3,552.40	-	-	-	9,000.00	31,971,600.00
Տարածք	Ասֆալտ, ե/բ սայիկներ	1	161.60	-	-	-	15,000.00	2,424,000.00
Տարածք	Բետոնապատ տարածք	40	2,276.01	-	-	-	6,639.72	15,112,065.00
Տարածք	Խճաքար	7	1,989.95	-	-	-	3,000.00	5,969,850.00
Տարածք	Բազալտե սայիկներ	2	108.50	-	-	-	8,500.00	922,250.00
Տարածք	Բետոնապատ սայիկներ	11	145.05	-	-	-	7,500.00	1,087,875.00
Տարածք	Մարմար	1	31.00	-	-	-	10,000.00	310,000.00
Տարածք	Տրավերտինե սայիկներ	2	95.40	-	-	-	8,000.00	763,200.00
Աստիճանավանդակ	Բետոնապատ	10	66.72	-	-	-	33,940.35	2,264,500.00
Բարձր ճնշման անկար խողովակ d=50x6մմ	Մետաղ	1	-	-	200	-	6,000.00	1,200,000.00
Ոռոգման խողովակ d=110մմ	Մետաղ	1	-	-	100	-	6,000.00	600,000.00
Ոռոգման խողովակ d=100մմ	Մետաղ	1	-	-	900	-	5,000.00	4,500,000.00
Ոռոգման խողովակ d=13մմ	մետաղապլաստմասե	8	-	-	520	-	3,000.00	1,560,000.00
Ոռոգման խողովակ d=20մմ	մետաղապլաստմասե	1	-	-	32	-	3,500.00	112,000.00

Տեսակը	Նյութը	Հողա- կտորներ	Մակերս	Մակերս	Երակարություն	No	Միավորի գին	Փոխհատուցում
		No	մ ²	մ ³	մ		ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Ոռոգման խողովակ d=25մմ	մետաղապլաստմասե	6	-	-	395	-	4,000.00	1,580,000.00
Ոռոգման խողովակ d=50մմ	մետաղապլաստմասե	3	-	-	45	-	6,000.00	270,000.00
Ոռոգման խողովակ d=50մմ	մետաղ	4	-	-	65	-	4,230.77	275,000.00
Գազի կորուստ ապամոնտաժման ընթացքում	Գազ	1	-	3.43	-	-	224,000.00	768,320.00
Գազի փական d=50մմ	Մետաղ	1	-	-	-	8	80,000.00	640,000.00
Գազի փականների և խողովակների մոնտաժում և կարգաբերում	Մետաղ	1	-	-	-	2	1,440,000.00	2,880,000.00
Դարպաս Ա	Մետաղ	1	-	-	-	1	50,000.00	50,000.00
Դարպաս Բ	Մետաղ, Մետաղական ցանց	8	-	-	-	9	100,000.00	900,000.00
Դարպաս Գ	Մետաղ	5	-	-	-	5	200,000.00	1,000,000.00
Դարպաս Դ	Մետաղ	15	-	-	-	16	418,750.00	6,700,000.00
Դարպաս Ե	Մետաղ	1	-	-	-	1	1,500,000.00	1,500,000.00
Դուռ	Մետաղ	2	-	-	-	2	100,000.00	200,000.00
Եզրաքար Ա	Բետոնապատ	16	-	-	300.40	-	7,722.04	2,319,700.00
Եզրաքար Բ	Բազալտ	1	-	-	27	-	10,000.00	270,000.00
Եզրաքար Շ	Միաձույլ ե/բ	2	-	-	13.67	-	7,500.00	102,525.00
Կշեռքի ապամոնտաժում/մոնտաժում, ստուգաչափում, կապարակներում (55տ)	-	1	-	-	-	1	1,920,000.00	1,920,000.00
Հարթակ	Բետոնապատ	3	97.30	-	-	-	35,000.00	3,405,500.00
Մանղալ	Աղյուս	2	-	-	-	2	500,000.00	1,000,000.00

Տեսակը	Նյութը	Հողա- կտորներ	Մակերս	Մակերս	Երակարություն	No	Միավորի գին	Փոխհատուցում
		No	մ ²	մ ³	մ		ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Սառնարանային խցիկի ապամոնտաժում	Մետաղ	1	-	-	-	1	50,000.00	50,000.00
Ընդամենը		87*	8,745.93	3.43	2,598.07	48	-	95,738,385.00

Աղյուսակ 8-11 Փոխհատուցում ցանկապատերի համար

Նյութը	Երկարությունը	Տարածքը	Միավորի գինը	Շուկայական արժեքը	ՀՀ օրենսդրության պահանջների գրանցված գույքի փոխհատուցումը (շուկայական արժեք+ 15%)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չգրանցված գույքի փոխհատուցումը (շուկայական արժեք)	ՀՀ օրենսդրության պահանջների չգրանցված գույքի փոխհատուցումը (շուկայական արժեք՝ հանած օրենքով սահմանված կարգով անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման ծախսեր)	Փոխհատուցման ընդհանուր գումարը
	մ	մ²	ՀՀ դրամ/մ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Մետաղական ցանց Ա	3,500.10	-	3,421.37	11,975,140.00	6,903,220.00	645,800.00	4,261,232.00	11,810,252.00
Մետաղական ցանց Բ	63.90	-	5,427.23	346,800.00	-	-	277,440.00	277,440.00
Մետաղական ճաղեր Ա	46.50	-	4,125.81	191,850.00	220,627.50	-	-	220,627.50
Մետաղական ճաղեր Բ	4.80	-	5,600.00	26,880.00	-	-	21,504.00	21,504.00
Մետաղական ճաղեր Գ	72.50	-	7,200.00	522,000.00	-	-	417,600.00	417,600.00
Մետաղական ճաղեր Դ	5.00	-	8,800.00	44,000.00	-	-	35,200.00	35,200.00
Մետաղական ճաղեր Ե	31.70	-	11,200.00	355,040.00	-	355,040.00	-	355,040.00
Միաձույլ ե/բ Ա	-	5.92	32,900.00	194,768.00	-	194,768.00	-	194,768.00
Միաձույլ ե/բ Բ	-	15.39	52,700.00	811,053.00	932,710.95	-	-	932,710.95
Տուֆ	-	1,530.74	20,800.00	31,839,392.00	35,846,033.60	-	619,326.00	36,465,359.60
Քար	-	2,934.25	21,005.80	61,636,280.00	50,648,033.20	118,144.00	16,113,741.00	66,879,918.20
Ընդամենը	3,724.50	4,486.30	-	107,943,203.00	94,550,625.25	1,313,752.00	21,746,043.00	117,610,420.25
* «Արմենիկոմ» ՓԲԸ-ին պատկանող 115 գ.մ. մետաղական ճաղերի և 207 մ2 քարե պարսպի փոխհատուցումը չի հաշվարկվել, քանի որ շինարարության փուլում այն պետք է վերակառուցվի:								

8.5 Մշակաբույսերի և ծառերի փոխհատուցումը

8.5.1 Մշակաբույսեր

- 180) Մշակաբույսերի համար փոխհատուցումը վճարվելու է կանխիկ դրամով, մշակաբույսերի ակնկալվող տարեկան բերքի համախառն շուկայական արժեքի չափով: Միավորի արժեքը որոշվել է՝ հիմք ընդունելով 5 տարվա ժամանակահատվածում հիմնական մշակաբույսերի բերքատվությունը և գները: Մշակաբույսերի համար փոխհատուցման ընդհանուր գումարը կազմում է **3,378,906.50** ՀՀ դրամ:

Աղյուսակ 8-12 Փոխհատուցում մշակաբույսերի համար

Մշակաբույսի տեսակը	Տարեկան արտադրողականությունը	Ազդեցության ենթակա տարածքը	Ընդհանուր կորուստը	Գինը	Գումարը
	կգ/մ ²	մ ²	կգ	ՀՀ դրամ/մ ²	ՀՀ դրամ
Առվույտ	0.7	135.00	98.55	21.9	2,956.50
Գազոն	1.0	261.00	-	550.0	143,550.00
Գետնախնձոր	3.0	85.50	256.5	480.0	41,040.00
Դդում	4.7	20.00	93	697.5	13,950.00
Դեկորատիվ ծաղիկներ	1.0	386.50	-	2,180.0	842,570.00
Եգիպտացորեն	0.6	12.00	7.2	438.0	5,256.00
Ելակ	0.6	557.00	334.2	498.0	277,386.00
Լոբի	3.0	146.00	438	1,110.0	162,060.00
Լոլիկ	4.2	351.50	1476.3	1,092.0	383,838.00
Կանաչի	3.0	284.50	853.5	3,540.0	1,007,130.00
Սմբուկ	3.0	188.00	564	660.0	124,080.00
Վարունգ	2.7	246.00	664.2	675.0	166,050.00
Տաքդեղ	3.0	268.00	804	780.0	209,040.00
Ընդամենը (Ա)	-	2,941.00	5,589.45	-	3,378,906.50

8.5.2 Մրգատու ծառեր

- 181) Մրգատու ծառերի դիմաց փոխհատուցումը տարբերվում է բերքատու, դեռևս ոչ բերքատու և նորատունկ ծառերի համար.

ա. Բերքատու ծառեր. փոխհատուցումը հիմնված է փոխարինման արժեքի վրա, որը հաշվարկվել է մեկ (1) տարվա եկամտի կորստի զուտ շուկայական արժեքը՝ բազմապատկելով այն տարիների թվով, որն անհրաժեշտ է նոր ծառը լիարժեք բերքատվության տարիքին աճեցնելու համար:

բ. Դեռևս ոչ բերքատու ծառեր. անկախ ծառերի տարիքից՝ փոխհատուցումը հիմնված է արտադրական ներդրման փոխարինման արժեքի վրա այն տարիների թվով, որն անհրաժեշտ է նոր ծառը լիարժեք բերքատվության տարիքին աճեցնելու համար:

գ. Նորատունկ ծառեր. տնկիների դիմաց փոխհատուցում շուկայական արժեքի չափով:

182) Ընդհանուր առմամբ բոլոր մրգատու ծառերի և թփերի, ներառյալ՝ նորատունկ, դեռևս ոչ բերքատու և բերքատու ծառերի համար կվճարվի փոխհատուցում ընդամենը **275,361,590.00** ՀՀ դրամ գումարի չափով: Այդ գումարից 1,121,000.00 ՀՀ դրամ կվճարվի նորատունկ ծառերի, 2,263,770.00 ՀՀ դրամ՝ դեռևս ոչ բերքատու ծառերի և 271,976,820.00 ՀՀ դրամ՝ բերքատու ծառերի համար: Ազդեցության ենթակա մրգատու ծառերի համար վճարվող փոխհատուցման առանձնահատկություններն ամփոփված են ստորև բերված աղյուսակում:

Աղյուսակ 8-13 Փոխհատուցում նորատունկ ծառերի համար

Ծառի տեսակը	Միավորի արժեքը	Ծառերը	Ընդհանուր փոխհատուցումը
	ՀՀ դրամ/ ծառ	No	ՀՀ դրամ
Ա. Մրգատու թփեր			
Հաղարջենի	500.00	1	500.00
ենթաընդհանուր (Ա)	-	1	500.00
Բ. Մրգատու ծառեր			
Բալենի	1,000	276	276,000.00
Կեռասենի	1,500	24	36,000.00
Դեղձենի	1,500	67	100,500.00
Ընկուզենի	2,000	24	48,000.00
Թզենի	2,500	20	50,000.00
Թթենի	2,000	78	156,000.00
Խաղող	750	64	48,000.00
Խնձորենի	1,000	37	37,000.00
Ծիրանենի	2,000	32	64,000.00
Հոնենի	2,000	11	22,000.00
Նշենի	2,000	13	26,000.00
Նռենի	3,000	3	9,000.00
Շլորենի	2,000	19	38,000.00
Սալորենի	1,500	90	135,000.00
Սերկկիլենի	1,500	18	27,000.00
Տանձենի	1,500	12	18,000.00
Տխլենի	2,000	9	18,000.00
Մարգախնձոր	1,000	2	2,000.00
Մամուխ	1,500	1	1,500.00
Կարայլոկ	3,000	1	3,000.00
Բալ շպանկա	1,000	3	3,000.00
Փշատենի	2,500	1	2,500.00
ենթաընդհանուր (Բ)	-	805	1,120,500.00
Ընդամենը (Ա+Բ)	-	806	1,121,000.00

Աղյուսակ 8-14 Փոխհատուցում դեռևս ոչ բերքատու ծառերի համար

Ծառի տեսակը	Միավորի արժեքը	Ծառերը	Ընդհանուր փոխհատուցումը
	ՀՀ դրամ/ ծառ	No	ՀՀ դրամ
Ա. Մրգատու թփեր			
Ազնվամորի	1,420	37	52,540.00
Հաղարջենի	1,680	20	33,600.00
Մասրենի	1,420	2	2,840.00
Չիչխան	7,270	3	21,810.00
Մոշենի	1,420	30	42,600.00
Ենթաընդհանուր (Ա)	-	92	153,390.00
Բ. Մրգատու ծառեր			
Բալենի	5,610	68	381,480.00
Կեռասենի	3,210	6	19,260.00
Դեղձենի	2,670	42	112,140.00
Ընկուզենի	14,900	13	193,700.00
Թզենի	7,770	2	15,540.00
Թթենի	7,270	13	94,510.00
Խաղող	6,020	17	102,340.00
Խնձորենի	8,510	31	263,810.00
Ծիրանենի	10,610	6	63,660.00
Կարալյոկ	9,940	1	9,940.00
Հոնենի	6,610	7	46,270.00
Լշենի	12,400	5	62,000.00
Լոնենի	9,060	4	36,240.00
Շլորենի	8,060	5	40,300.00
Սալորենի	6,110	46	281,060.00
Սերկկիլենի	10,110	9	90,990.00
Տանձենի	9,010	16	144,160.00
Տխլենի	14,900	9	134,100.00
Փշատենի	9,440	2	18,880.00
Ենթաընդհանուր (Բ)	-	302	2,110,380.00
Ընդամենը (Ա+Բ)	-	394	2,263,770.00

Աղյուսակ 8-15 Փոխհատուցում մրգատու ծառերի համար

Ծառի տեսակը	Տարեկան բերքը	Միավորի արժեքը	Բերքատվության համար անհրաժեշտ տարիների քանակը	Ծառի միավորի արժեքը	Ազդեցության ենթակա ծառերը	Ընդհանուր փոխհատուցումը
	կգ	ՀՀ դրամ/կգ	No	ՀՀ դրամ	No	ՀՀ դրամ
Ա. Մրգատու թփեր						
Ազնվամորի	2	840	3	5,040.00	2,941	14,822,640.00
Հաղարջենի	3	600	3	5,400.00	502	2,710,800.00
Մասրենի	5	320	3	4,800.00	13	62,400.00
Չիչխան	45	900	4	162,000.00	3	486,000.00
Մոշենի	2	630	3	3,780.00	4,386	16,579,080.00
Ենթաընդհանուր (Ա)	-	-	-	-	7,845	34,660,920.00
Բ. Մրգատու ծառեր						
Բալենի	20	320	4	25,600.00	544	13,926,400.00
Կեռասենի	30	550	4	66,000.00	97	6,402,000.00
Դեղձենի	40	330	3	39,600.00	225	8,910,000.00
Ընկուզենի	30	1,240	6	223,200.00	80	17,856,000.00
Թզենի	25	800	4	80,000.00	113	9,040,000.00
Թթենի	90	420	4	151,200.00	167	25,250,400.00
Խաղող	25	330	4	33,000.00	798	26,334,000.00
Խնձորենի	50	350	6	105,000.00	197	20,685,000.00
Ծիրանենի	80	480	6	230,400.00	233	53,683,200.00
Կարայլոկ	10	840	5	42,000.00	5	210,000.00
Հոնենի	10	480	4	19,200.00	14	268,800.00
Նշենի	15	1,060	5	79,500.00	11	874,500.00
Նոռենի	10	1,030	5	51,500.00	37	1,905,500.00
Շլորենի	25	260	5	32,500.00	102	3,315,000.00
Սալորենի	30	310	4	37,200.00	292	10,862,400.00
Սերկևիլենի	25	850	6	127,500.00	88	11,220,000.00
Տանձենի	60	720	6	259,200.00	55	14,256,000.00
Տխլենի	20	1,060	6	127,200.00	32	4,070,400.00
Փշատենի	40	530	5	106,000.00	24	2,544,000.00
Մարգախնձոր	15	350	6	31,500.00	153	4,819,500.00
Արջի թուփ	90	460	4	165,600.00	2	331,200.00
Դեղձասալոր	35	320	3	33,600.00	1	33,600.00
Կիվի	35	800	3	84,000.00	4	336,000.00
Մամուխ	10	370	4	14,800.00	8	118,400.00
Ունաբենի	10	1,060	6	63,600.00	1	63,600.00
Ընդամենը (Բ)	-	-	-	-	3,283	237,315,900.00
Ընդամենը (Ա+Բ)	-	-	-	-	11,128	271,976,820.00

8.5.3 Փայտանյութ տվող ծառեր

- 183) Փայտանյութ տվող ծառերի փոխհատուցումը տարբերվում է նորատունկ, միջին հասակի և հասունացած ծառերի համար.
- ա. Նորատունկեր. բերքատվության ներդրման փոխարինման արժեքի փոխհատուցում: Նորատունկ են համարվում մինչև 12 սմ տրամագծով ծառերը:
 - բ. Միջին հասակի և հասունացած ծառեր. ծառի փայտանյութի արժեքի փոխհատուցումը փոխարինման արժեքով կհաշվարկվի՝ հիմք ընդունելով ծառի փայտանյութի ծավալը: Միջին հասակի ծառեր համարվում են այն ծառերը, որոնք ունեն 13-22 սմ տրամագիծ, և հասունացած ծառեր համարվում են այն ծառերը, որոնք ունեն 22 սմ-ից ավել տրամագիծ:
- 184) Փայտանյութ տվող ծառերի փոխհատուցումը նորատունկ ծառերի համար կազմում է 173,880 ՀՀ դրամ, 187,320 ՀՀ դրամ՝ միջին հասակի ծառերի համար և 1,556,700.00 ՀՀ դրամ լիարժեք հասունացած ծառերի համար՝ **1,917,900.00** ՀՀ դրամ ընդհանուր փոխհատուցման գումարով, ինչպես ցույց է տրված ստորև բերված աղյուսակում:

Աղյուսակ 8-16 Փոխհատուցում փայտանյութ տվող ծառերի համար

Տեսակը	Նորատունկ (մինչև 12 սմ տրամագծով)				Միջին հասակի (13-22սմ)				Հասուն (22սմ+)				Ընդհանուր փոխհատուցումը	
	No	Միավորի արժեքը	Տրամագիծը	Փոխհատուցումը	No	Միավորի արժեքը	Տրամագիծը	Փոխհատուցումը	No	Միավորի արժեքը	Տրամագիծը	Փոխհատուցումը	No	ՀՀ դրամ
		ՀՀ դրամ	սմ	ՀՀ դրամ		ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	սմ		ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	սմ		
Այլանթ	17	2,310	3	39,270.00	3	8,960	14	26,880.00	2	29,900	38	59,800.00	22	125,950.00
Այծուռ	1	2,310	5	2,310.00	-	-	-	-	2	29,900	60	59,800.00	3	62,110.00
Բարդի	11	2,310	5	25,410.00	1	8,960	12	8,960.00	8	29,900	31	239,200.00	20	273,570.00
Հաճար	34	2,310	4	78,540.00	11	8,960	15	98,560.00	32	29,900	34	956,800.00	77	1,133,900.00
Թեղի	1	1,890	3	1,890.00	-	-	-	-	1	25,900	40	25,900.00	2	27,790.00
Հացենի	14	1,890	5	26,460.00	7	7,560	15	52,920.00	6	25,900	28	155,400.00	27	234,780.00
Ուռենի	-	-	-	-	-	-	-	-	2	29,900	27	59,800.00	2	59,800.00
Ընդամենը	78	-	-	173,880.00	22	-	-	187,320.00	53	-	-	1,556,700.00	153	1,917,900.00

8.5.4 Դեկորատիվ ծառեր և թփեր

185) Դեկորատիվ ծառերի և թփերի փոխհատուցման հաշվարկը կատարվել է փոխարինման արժեքի հիման վրա: Ընդհանուր առմամբ 48 դեկորատիվ ծառերի և 2,026 դեկորատիվ թփերի կորստի դիմաց փոխհատուցումը կկազմի **5,164,650.00** ՀՀ դրամ:

Աղյուսակ 8-17 Փոխհատուցում դեկորատիվ ծառերի և թփերի համար

Տեսակը	Փոքր			Միջին			Մեծ			Ընդամենը	
	Միավորի Արժեքը	Ծառերը	Փոխհատուցումը	Միավորի արժեքը	Ծառերը	Փոխհատուցումը	Միավորի արժեքը	Ծառերը	Փոխհատուցումը	Միավորի արժեքը	Ծառերը
	ՀՀ դրամ/ծառ	No	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ/ծառ	No	ՀՀ դրամ/ծառ	ՀՀ դրամ/ծառ	No	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ/ծառ	No
Ա. Դեկորատիվ թփեր											
Ազնիվ վարդ	300	21	6,300.00	600	179	107,400.00	900	333	299,700.00	533	413,400.00

Տեսակը	Փոքր			Միջին			Մեծ			Ընդամենը	
	Միավորի Արժեքը	Ծառերը	Փոխհատուցումը	Միավորի արժեքը	Ծառերը	Փոխհատուցումը	Միավորի արժեքը	Ծառերը	Փոխհատուցումը	Միավորի արժեքը	Ծառերը
	ՀՀ դրամ/ծառ	No	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ/ծառ	No	ՀՀ դրամ/ծառ	ՀՀ դրամ/ծառ	No	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ/ծառ	No
Ասպիրակ	-	-	-	-	-	-	2,000	11	22,000.00	11	22,000.00
Արմավաշուշան	5,000	3	15,000.00	7,500	3	22,500.00	10,000	22	220,000.00	28	257,500.00
Գնդաձև թույա	-	-	-	-	-	-	60,000	2	120,000.00	2	120,000.00
Եղրևանի	500	1	500.00	1,500	20	30,000.00	2,500	69	172,500.00	90	203,000.00
Կալինա բուլդոնեժ	-	-	-	-	-	-	2,500	1	2,500.00	1	2,500.00
Կարմրան	-	-	-	-	-	-	1,500	1	1,500.00	1	1,500.00
Կիպրոս	-	-	-	-	-	-	3,000	1	3,000.00	1	3,000.00
Հասմիկ	-	-	-	-	-	-	3,000	1	3,000.00	1	3,000.00
Ճապկի	-	-	-	750	59	44,250.00	1,500	3	4,500.00	62	48,750.00
Մագլցող վարդ	1,500	4	6,000.00	2,500	6	15,000.00	3,500	97	339,500.00	107	360,500.00
Մետաքսե արացիա	-	-	-	-	-	-	4,000	1	4,000.00	1	4,000.00
Վայրի խաղող	250	3	750.00	750	91	68,250.00	1,500	709	1,063,500.00	803	1,132,500.00
Վարդ հիբրիդ	300	80	24,000.00	600	1	600.00	900	256	230,400.00	337	255,000.00
Տեկոմա	-	-	-	1,000	3	3,000.00	2,000	36	72,000.00	39	75,000.00
Տոսախ	-	-	-	1,500	3	4,500.00	2,500	1	2,500.00	4	7,000.00
Ֆորսիցիա	-	-	-	-	-	-	3,000	5	15,000.00	5	15,000.00
Ենթաընդհանուր (Ա)	-	112	52,550.00	-	365	295,500.00	-	1,549	2,575,600.00	2,026	2,923,650.00
Բ. Դեկորատիվ ծառեր											
Օճառածառ	2,000	1	2000	-	-	-	4,000	3	12,000.00	4	14,000.00
Եղևնի	-	-	-	180,000	1	180,000.00	400,000	2	800,000.00	3	980,000.00
Արծաթափայլ եղևնի	-	-	-	225,000	2	450,000.00	-	-	-	2	450,000.00
Լենկորանի արացիա	3,000	1	3000	-	-	-	35,000	1	35,000.00	2	38,000.00

Տեսակը	Փոքր			Միջին			Մեծ			Ընդամենը	
	Միավորի Արժեքը	Ծառերը	Փոխհատուցումը	Միավորի արժեքը	Ծառերը	Փոխհատուցումը	Միավորի արժեքը	Ծառերը	Փոխհատուցումը	Միավորի արժեքը	Ծառերը
	ՀՀ դրամ/ժառ	No	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ/ժառ	No	ՀՀ դրամ/ժառ	ՀՀ դրամ/ժառ	No	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ/ժառ	No
Թույա	-	-	-	6,000	8	48,000.00	9,000	11	99,000.00	19	147,000.00
Կոմպակտ թույա	3,000	1	3000	6,000	2	12,000.00	9,000	3	27,000.00	6	42,000.00
Սյունաձև թույա	-	-	-	-	-	-	60,000	9	540,000.00	9	540,000.00
Վիրջինյան գիհի	-	-	-	-	-	-	10,000	3	30,000.00	3	30,000.00
Ենթաընդհանուր (Բ)	8,000	3	8,000.00	417,000	13	690,000.00	527,000	32	1,543,000.00	48	2,241,000.00
Ընդամենը (Ա+Բ)	-	115	60,550.00	-	378	985,500.00	-	1,581	4,118,600.00	2,074	5,164,650.00

8.6 Փոխհատուցում ձեռնարկատիրական գործունեության և եկամտի կորստի դիմաց

8.6.1 Ձեռնարկատիրական գործունեության կորուստներ

- 186) 57 ձեռնարկատիրական գործունեությունները կկրեն մշտական ազդեցություն, իսկ 2-ը՝ ժամանակավոր: Ընդհանուր առմամբ տասնմեկ ձեռնարկատիրական գործունեություններ ունեն հարկային հայտարարագրեր, իսկ քառասունութը՝ չունեն: Ազդեցության ենթակա բոլոր ձեռնարկատիրական գործունեություններն առևտրային բնույթի են:
- 187) Հարկային հայտարարագրի առկայությամբ ձեռնարկատիրական գործունեության կորուստների միավորի գինը հաշվարկվել է 1 տարվա զուտ եկամտի հիման վրա: Գնահատումը հիմնվում է ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեության հարկային հայտարարագրի վրա:
- 188) Հարկային հայտարարագրի բացակայության պայմաններում ձեռնարկատիրական գործունեության սեփականատեր հանդիսացող ԱԵԱ-ն կստանա վերականգնման նպաստ նվազագույն չհարկվող աշխատավարձի չափով:
- 189) Ձեռնարկությունների փոխհատուցման հաշվարկները կատարվել են Մանրամասն չափագրման հետազոտության ընթացքում՝ ձեռնարկություն առ ձեռնարկություն, իսկ գնահատման հաշվետվությունները հիմնված են Պետական եկամուտների կոմիտեի (ՊԵԿ) տրամադրած տվյալների հիման վրա: Չհաջողվեց փոխհատուցումը հաշվարկել ԱԱՀ վճարող միայն մեկ ձեռնարկության համար, քանի որ ՊԵԿ-ը տվյալներ չէր տրամադրել: Փոխհատուցումն այս ձեռնարկության համար կթարմացվի և կհաշվարկվի ՀՕՏԾ-ի իրականացման ընթացքում հիմնվելով ՊԵԿ-ի տրամադրած պաշտոնական տվյալների վրա: Փոխհատուցումը կկատարվի ՀՕՏԾ-ի չնախատեսված ծախսերի բյուջեից: Այսպիսով, ձեռնարկությունների համար հաշվարկված փոխհատուցումը կազմում է **36 694 632,00 ՀՀ դրամ:**

Աղյուսակ 8-18 Փոխհատուցում ձեռնարկատիրական գործունեության կորստի դիմաց

No	Ձեռնարկատիրական գործունեություն	Եկամտի ամիսներ	Ամսական զուտ եկամուտը	Տարեկան զուտ եկամուտը	Ընդամենը	Գրանցման/ հասցե տրամադրելու ծառայության վճարը	Ընդհանուր փոխհատուցումը՝ ներառյալ գրանցման ծախսերը	Նշում
	No	No	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	
Մշտական ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեություն, հարկային հայտարարագրի առկայությամբ								
1	1	12	ոչ/կ	882,000.00	882,000.00	3000	885,000.00	
2	1	12	ոչ/կ	554,400.00	554,400.00	3000	557,400.00	
3	1	12	ոչ/կ	121,200.00	121,200.00	3000	124,200.00	
4	1	12	ոչ/կ	-	-	3000	3,000.00	ՊԵԿ-ի կողմից տրամադրված պաշտոնական տեղեկությունների հիման վրա այս ձեռնարկատիրական գործունեության սեփականատիրոջ կողմից հարկ չի վճարվել:
5	1	12	ոչ/կ	306,976.00	306,976.00	3000	309,976.00	
6	1	12	ոչ/կ	2,688,000.00	2,688,000.00	3000	2,691,000.00	
7	1	12	ոչ/կ	196,800.00	196,800.00	3000	199,800.00	
8	1	12	-	-	-	-	-	Այս ընկերությունն աշխատում է ԱԱՀ-ով: Ըստ շահութահարկի մասին ՀՀ օրենքի՝ ԱԱՀ վճարող ընկերությունների համար ապրիլի 5-ը սահմանված է հարկի վերաբերյալ ամսական հաշվետվությունը ՊԵԿ-ին հանձնելու վերջնաժամկետ: ՊԵԿ-ի կողմից պաշտոնական տեղեկություններ ստանալուց հետո փոխհատուցումը կհաշվարկվի համապատասխանաբար:
9	1	12	ոչ/կ	334,240.00	334,240.00	3000	337,240.00	
10	1	12	ոչ/կ	24,288.00	24,288.00	3000	27,288.00	
11	1	12	ոչ/կ	1,086,728.00	1,086,728.00	3000	1,089,728.00	
Մշտական ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեություն՝ առանց հարկային հայտարարագրի								

12	46	12	55,000.00	նչ/կ	660,000.00	նչ/կ	30,360,000.00	
Ժամանակավոր ազդեցության ենթակա ձեռնարկատիրական գործունեություն՝ առանց հարկային հայտարարագրի								
13	2	1	55,000.00	նչ/կ	55,000.00	նչ/կ	110,000.00	
Ընդամենը	59	-	-	-	6,909,632.00	նչ/կ	36,694,632.00	-

8.6.2 Եկամտի կորուստներ

- 190) Ազդեցության ենթակա 4 ձեռնարկատիրական գործունեությունում կա մշտական ազդեցության ենթակա 8 աշխատող: Ձեռնարկատիրական գործունեության մշտական դադարեցման (մշտական ազդեցություն) դեպքում աշխատողները պետք է ստանան դրամական փոխհատուցում վեց ամսվա միջին աշխատավարձի չափով: Այսպիսով՝ ձեռնարկատիրական գործունեության՝ մշտական ազդեցության ենթակա 8 աշխատողների համար հաշվարկված փոխհատուցման գումարը կազմում է **5,585,022.00** ՀՀ դրամ:
- 191) Համաձայն ՔԿԶԾ ՀՕՏԾ-ի՝ փոխհատուցում ստանալու իրավունք ունեցող աշխատողները գրանցված աշխատողներն են, ովքեր կասեցման օրից առաջ (ազդեցությունների գնահատում/ԱԵԱ մարդահամար) ազդեցության ենթարկված կազմակերպության համար նվազագույնը երկու ամիս աշխատել են և որոնց համար հաշվարկվել են պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարներ՝ ՀՀ օրենսդրության համաձայն:

Աղյուսակ 8-19 Փոխհատուցում զբաղվածության կորստի համար

Կորուստ	Ազդեցության ենթակա աշխատողների թիվը	Ամիսները	Միավորի միջին արժեքը*	Ընդամենը/ՀՀ դրամ
Զբաղվածության մշտական կորուստ	8	6	116,354.63	5,585,022.00
Ընդամենը	8	-	-	5,585,022.00

8.7 Վերականգնման նպաստներ

8.7.1 Զգալի ազդեցության նպաստ

- 192) Սույն ՀՕՏԾ-ի շրջանակում մրգատու ծառերի դիմաց լրացուցիչ փոխհատուցումը՝ 1 տարվա բերքին համարժեք, կվճարվի զգալի ազդեցության ենթարկվող տնային տնտեսություններին: Ընդհանուր առմամբ 94 ԱԵՏՏ կենթարկվի զգալի ազդեցության՝ կորցնելով իրենց գյուղատնտեսական եկամտի ավելի քան 10%-ը, և կփոխհատուցվեն համապատասխանաբար: Վերաբնակեցման ենթակա 50 ԱԵՏՏ-ները կստանան նպաստ 6 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով (55,000.00 ՀՀ դրամ): Զգալի ազդեցության ենթակա բոլոր 102 ԱԵՏՏ-ների փոխհատուցման ընդհանուր գումարը կազմում է **78,342,176.50** ՀՀ դրամ: Մանրամասները ներկայացված են ստորև բերված աղյուսակում:

Աղյուսակ 8-20 Նպաստներ զգալի ազդեցության ենթակա տնային տնտեսությունների համար

Կատեգորիան	ԱԵՏՏ-ների թիվը	Միավորի արժեքը	Ընդամենը
			ՀՀ դրամ
Զգալի ազդեցության ենթակա ԱԵՏՏ-ներ, որոնք կորցնում են գյուղատնտեսական եկամտի ավելի քան 10% -ը	94	657,895.49	61,842,176.50
Զգալի ազդեցության ենթակա ԱԵՏՏ-ներ, որոնք պետք է տեղափոխվեն	50	330,000.00	16,500,000.00
Ընդամենը (առանց կրկնահաշվարկի)	102	-	78,342,176.50

* Յուրաքանչյուր ԱԵՏՏ-ի համար նպաստը հաշվարկվել է անհատականորեն: Սույն աղյուսակի միավոր արժեքները ներկայացնում են միջին գումարները:

8.7.2 Նպաստներ խոցելի խմբերի համար

193) Խոցելի խմբերի համար նախատեսվել են լրացուցիչ նպաստներ, մասնավորապես՝ այն ԱԵՏՏ-ների համար, որոնք ղեկավարվում են կանանց կամ տարեցների կողմից, ինչպես նաև աղքատ ԱԵՏՏ-ների համար: Այդ նպաստների գումարը կազմում է նվազագույն աշխատավարձի (55,000 ՀՀ դրամ) 6 ամսվա համարժեքը: Խոցելի 43 ԱԵՏՏ-ներին վճարման ենթակա նպաստի ընդհանուր գումարը կազմում է **14,190,000.00 ՀՀ դրամ**:

Աղյուսակ 8-21 Նպաստներ սոցիալապես խոցելի անձանց համար

Տեսակը	No	Նպաստի գումարը	Ընդամենը
ա. Աղքատ ԱԵՏՏ-ներ	14	-	-
բ. Կանանց կողմից ղեկավարվող ԱԵՏՏ-ներ	21	-	-
գ. Տարեցների կողմից ղեկավարվող ԱԵՏՏ-ներ	19	-	-
Ընդամենը	43	330,000.00	14,190,000.00

8.7.3 Վերաբնակեցման նպաստ

194) Վերաբնակեցման նպաստները հաշվարկվել են՝ հաշվի առնելով ապամոնտաժման ենթակա տարբեր կոնստրուկցիաներ ունեցող գույքի տեղափոխության ծախսերը: Տրանսպորտային ծախսերը սահմանվել են շուկայում հասանելի նմանատիպ բեռնափոխադրումների ծառայություն իրականացնող մի քանի ընկերությունների կողմից առաջարկվող միջինացված գների հիման վրա: Այն հաշվարկված է այնպես, որ ԱԵԱ-ն կարողանա տեղափոխել իր գույքը մինչև 20 կմ շառավղով հեռավորության վրա: Նպաստները հաշվարկվել են բոլոր ԱԵԱ-ների համար, ովքեր իրենց գույքը տեղափոխելու կարիք ունեն: Ընդհանուր առմամբ 180,000.00 ՀՀ դրամ կվճարվի շարժական/ապամոնտաժման ենթակա մետաղական տները տեղափոխելու համար (Աղյուսակ 8-22), 8,636,250.00 ՀՀ դրամ կվճարվի փոքր գաբարիտային չափեր ունեցող շարժական/ապամոնտաժման ենթակա գույքը տեղափոխելու համար, **910,000.00 ՀՀ դրամ՝** միջին գաբարիտային չափեր ունեցող, և 1,870,000.00 ՀՀ դրամ՝ մեծ և չափազանց մեծ չափեր ունեցող գույքեր տեղափոխելու համար (Աղյուսակ 8-23): Շարժական/ապամոնտաժման ենթակա գույքերի փոխհատուցման ընդհանուր գումարը կազմում է **11,416,250.00 ՀՀ դրամ**:

195) Նաև 50 վերաբնակեցվող ԱԵՏՏ-ների համար հաշվարկվել է կենսապահովման միջոցների վերականգնման նպաստ 1 ամսվա նվազագույն աշխատավարձի չափով (55,000ՀՀ դրամ):

50 վերաբնակեցվող ԱԵՏՏ-ներին որպես կենսապահովման միջոցների վերականգնման նպաստ հատկացվող գումարը կազմում է **2,750,000.00 ՀՀ դրամ**:

Աղյուսակ 8-22 Շարժական/ապամոնտաժման ենթակա շինությունների տեղափոխման/տրանսպորտային ծախսերը

Ազդեցության ենթակա շինության տեսակը	Կառուցման տեսակը	Շինություններ	Ազդեցության ենթակա մակերեսը	Միավորի արժեքը	Ուղերթ	Ընդամենը փոխհատուցում
		No	մ ²	ՀՀ դրամ	No	ՀՀ դրամ
Կրպակ	Մետաղ	2	54	90,000.00	1	180,000.00
Ընդամենը	-	2	54.00	-	-	180,000.00

Աղյուսակ 8-23 Շարժական գույքերի տեղափոխման/տրանսպորտի ծախսերը

Նպաստի/օժանդակության տեսակը	Պահանջվող ուղերթները	Միավորի արժեքը	Ընդամենը
	No	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Տեղափոխության ծախսեր, փոքր գաբարիտներ	245	35,250	8,636,250.00
Տեղափոխության ծախսեր, միջին գաբարիտներ	13	70,000	910,000.00
Տեղափոխության ծախսեր, մեծ գաբարիտներ	13	90,000	1,170,000.00
Տեղափոխության ծախսեր, չափազանց մեծ գաբարիտներ	2	350,000	700,000.00
Ընդամենը	273	-	11,416,250.00

Աղյուսակ 8-24 Վերաբնակվող ԱԵՏՏ-ների կենսապահովման ծախսերը

Կենսապահովման միջոցների վերականգնման նպաստ	ԱԵՏՏ-ներ	Միավորի արժեքը	Ընդամենը
	No	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
Ընդամենը	50	55,000.00	2,750,000.00

8.8 Գրանցման ծախսերը և կիրառվող հարկերը

196) ՀՕՏՇ շրջանակներում ԱԵԱ-ներին վճարվելիք փոխհատուցման գումարից մասհանումներ չեն կատարվի: Օտարման պայմանագրերի ստորագրման և սեփականության վերագրանցման ընթացքում ենթակա կլինեն վճարման պարտադիր վճարներ և հարկեր՝ համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Բոլոր վճարները միանվագ վճարվող գումարներ են՝ ըստ հողի կատեգորիայի (բնակավայրերի կամ գյուղատնտեսական նշանակության) և շինությունների (բնակելի կամ ոչ բնակելի): Վճարման ենթակա գրանցման ծախսերի և տուրքերի մանրամասները նկարագրված են գնահատման մեթոդաբանության մեջ: Հետևյալ վճարները և հարկերը ենթակա են վճարման՝ համաձայն ՀՀ օրենսդրության.

- ա. Անշարժ գույքի միավորի նկատմամբ մեկ գույքային իրավունքի ծագման, փոփոխման կամ փոխանցման պետական գրանցման ծառայության վճար (Գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցման ակտ):
- բ. Անշարժ գույքի միավորի վերաբերյալ միասնական տեղեկանքի տրամադրման ծառայության վճար (Գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցման ակտ):

զ. «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման և օտարման դիմաց տրվող փոխհատուցման մասին պայմանագրերի» պետական գրանցման համար պետական տուրք (Պետական տուրքերի ակտ):

դ. «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման և օտարման դիմաց տրվող փոխհատուցման մասին պայմանագրերի» վավերացման նոտարական ծառայության վճար (Նոտարական գրասենյակների ծառայությունների ուսումնասիրություն):

197) Գույքերի պետական գրանցման համար պետք է վճարվի ընդամենը **3,567,000 ՀՀ դրամ**:

Աղյուսակ 8-25 Սեփականության գրանցման վճարները

Հողի/ շինության կատեգորիա՝ ըստ կադաստրի վկայականի	Անշարժ գույքի միավորի նկատմամբ մեկ գույքային իրավունքի ծագման, փոփոխման կամ փոխանցման պետական գրանցման ծառայության վճար	Անշարժ գույքի միավորի վերաբերյալ միասնական տեղեկանքի տրամադրման ծառայության վճար	Անշարժ գույքի պետական գրանցման պետական տուրք (մնացած մասի գրանցում)	Անշարժ հասցեների տրամադրման ծառայության վճար (մնացած մասի համար)	Անշարժ գույքի օտարման պայմանագրերի գրանցման ծառայության վճար ազդեցության ենթակա մասի համար	Անշարժ գույքի օտարման պայմանագրերի վավերացման նոտարական ծառայության վճար	Կադաստրային ծառայության վճար մնացած մասի համար	Ընդամենը (գրանցման ծախսերը գույքի մեկ միավորի համար)	N	Ընդհանուր գրանցումը
Բնակելի	25,000	10,000	-	20,000	17,000	-	-	72,000	19	1,368,000
	25,000	10,000	1000	20,000	17,000	25000	15000	113,000	4	452,000
Հասարակական	25,000	10,000	-	20,000	17,000	-	-	72,000	5	360,000
	25,000	10,000	1000	20,000	17,000	25000	15000	113,000	3	339,000
Խառը կառուցապատման	25,000	10,000	-	20,000	17,000	-	-	72,000	3	216,000
	25,000	10,000	1,000	20,000	17,000	25,000	15,000	113,000	4	452,000
Արդյունաբերական	25,000	10,000	1,000	20,000	17,000	25,000	15,000	113,000	2	226,000
	25,000	10,000	2,000	20,000	17,000	50,000	30,000	154,000	1	154,000
Ընդամենը	-	-	-	-	-	-	-	-	41	3,567,000

198) ՀՀ հարկային օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում, որոնք վերաբերում են ԱԵԱ-ների գույքի օտարմանը, սեփականատերերը, իրավաբանական անձինք, անհատ ձեռնարկատերերը և ձեռնարկատեր չհանդիսացող ֆիզիկական անձինք կարող են ունենալ հարկային պարտավորություններ: Այդ առնչությամբ «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2006 թվականի նոյեմբերի 27-ի ՀՕ-185-Ն օրենքի 11-րդ հոդվածի 5-րդ մասը սահմանում է, որ օտարողը պետք է օտարվող գույքի սեփականատիրոջը փոխհատուցի գույքի օտարման հետ կապված բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները (հարկեր, պարտադիր վճարներ և այլն):

199) Այնուամենայնիվ, հարկավոր է հաշվի առնել այն փաստը, որ «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության 1997 թվականի ապրիլի 14-ի ՀՕ-107 օրենքի 15-րդ հոդվածի «բ» ենթակետի համաձայն, եթե այլ բան նախատեսված չէ հարկային օրենսդրությամբ, հարկ վճարողները պետք է ինքնուրույն հաշվարկեն հարկերի վճարվելիք

գումարը և այն փոխանցեն բյուջե: Վերոնշյալ դրույթը ենթադրում է, որ հարկ վճարող ԱԵԱ-ները պետք է ինքնուրույն հաշվարկեն գույքի օտարման հետևանքով վճարման ենթակա հարկերը և վճարեն դրանք պետական բյուջե օրենքով սահմանված ժամկետներում, իսկ օտարողը պարտավոր է ԱԵԱ-ին փոխհատուցել գույքի օտարման հետևանքով առաջացող բոլոր հարկերի ամբողջ գումարը:

200) Միևնույն ժամանակ բնակելի և հասարակական նշանակության գույքերի, այդ թվում՝ հողակտորների և շինությունների, օտարման առնչությամբ վճարման ենթակա ԱԱՀ-ն հաշվարկված և ընդգրկված է ՀՕՏԾ-ի բյուջեում: (Անհատ ձեռնարկատեր չհանդիսացող ֆիզիկական անձի կողմից իրականացվող առուվաճառքի գործարքները որոշ դեպքերում դիտարկվում են որպես ապրանքի մատակարարում և հարկվում են ավելացած արժեքի հարկով (ԱԱՀ), որը համարժեք է ապրանքի/գույքի արժեքի 20%-ին: Մասնավորապես՝ դա վերաբերում է գույքի օտարմանը (արտադրական, առևտրային և հասարակական նշանակության գույք, ներառյալ՝ շենքերը և շինությունները, արդյունաբերական, ընդերքային և այլ արտադրական նշանակության գույք և հող), որը պատկանում է ֆիզիկական անձին և նախատեսված է ձեռնարկատիրական գործունեության համար: Հայաստանի «Ավելացված Արժեքի Հարկի մասին» Հանրապետության 1997 թվականի մայիսի 14-ի ՀՕ-118 օրենք, հոդված 6): 58,350,000 ՀՀ դրամ գումարից պակաս գործարքները չեն հարկվում: 58,350,000.00 ՀՀ դրամը գերազանցող գործարքները հարկվում են 58,350,000.00 ՀՀ դրամը գերազանցող մասի 20%-ի չափով:

201) Որպես ԱԱՀ, ազդեցության ենթակա գույքերի համար կվճարվի ընդամենը **178,321,343.43 ՀՀ դրամ**:

Աղյուսակ 8-26 Ավելացված արժեքի հարկ ազդեցության ենթակա գույքերի համար

Գույքի տեսակը՝ ըստ կադաստրի	Փոխհատուցման գումարը	ԱԱՀ (ՀՀ դրամ)
Հասարակական	677,392,072.50	100,468,414.50
Խառը կառուցապատման	169,280,021.85	22,186,004.37
Արդյունաբերական	336,684,622.79	55,666,924.56
Ընդամենը	1,183,356,717.14	178,321,343.43

202) Հաշվի առնելով իրավական դրույթները՝ ՀՕՏԾ-ի մշակման փուլում չհաջողվեց հաշվարկել ճշգրիտ գումարը, որը պահանջվում է ՀՀ օրենսդրության համաձայն պարտավորությունը կատարելու համար: Դա կկատարվի ՀՕՏԾ-ի իրականացման փուլում (հարկերի ճշգրիտ գումարը պետք է հաշվարկվի ԱԵԱ-ների կողմից): (ՀՕՏԾ-ի իրականացման փուլում ԱԵԱ-ները կտեղեկացվեն հարկերի հետ կապված խնդիրների և այն գործողությունների մասին, որոնք պետք է կատարվեն իրենց կողմից: ԱԵԱ-ներին կտրամադրվի հատուկ ծանուցում և խորհրդատվություն հարկային օրենսդրության պահանջներին ուշադրություն դարձնելու առնչությամբ:) Ի լրումն ազդեցության ենթակա գույքերի համար հաշվարկված ԱԱՀ-ի, այն դեպքերում, երբ ԱԵԱ-ները ԾԻԳ-ին ներկայացնեն հաշվարկված հարկերի գումարը՝ հիմնավորող փաստաթղթերի հետ միասին, օտարողի՝ ՀՀ օրենսդրության համաձայն առաջացող հարկային պարտավորությունները կվճարվեն ՀՕՏԾ-ի Ամփոփ բյուջեի «Չնախատեսված ծախսեր» հոդվածից:

8.9 Բյուջեի (ծախսերի) ամփոփում

203) Ծրագրի ՀՕՏԾ-ի իրականացման ընդհանուր ծախսերը կազմում են **5,320,169,227.82 ՀՀ դրամ**, որը համարժեք է **10,946,850.26 ԱՄՆ դոլարի**, ինչպես ցույց է տրված ստորև բերված

աղյուսակում: Ընդհանուր գումարից Երևանի քաղաքապետարանի կողմից կտրամադրվի 1,243,580,194.07 ՀՀ դրամ և ՀՀ կառավարության կողմից՝ 260,498,022.13 ՀՀ դրամ: ՀՕՏԾ-ի իրականացման համար անհրաժեշտ մնացած 3,816,091,011.63 ՀՀ դրամը կհատկացվի ԱԶԲ-ի վարկից: Երևանի քաղաքապետարանը կապահովի, որ հողի օտարման և տարաբնակեցման համար վճարվող փոխհատուցման գումարները հաստատվեն բոլոր աղբյուրների կողմից և հատկացվեն ժամանակին՝ սույն ՀՕՏԾ-ի իրականացման նպատակով:

- 204) ՀՕՏԾ-ի բյուջեն նաև ներառում է վարչական այլ ծախսեր, որոնք կկատարվեն ՀՕՏԾ-ի իրականացման ընթացքում: Այդ ծախսը հաշվարկվել է և ներառվել է բյուջեում որպես միանվագ վճար:
- 205) Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ամփոփ բյուջեն՝ ըստ ֆինանսավորման աղբյուրի.

Աղյուսակ 8-27 Ամփոփ բյուջեն

Հոդվածը	Ֆինանսավորման աղբյուրը	Ընդամենը/ՀՀ դրամ	Ընդամենը/ԱՄՆ դոլար
I. Փոխհատուցման բյուջեն, ներառյալ՝ նպաստները			
Փոխհատուցում սեփականության իրավունքով տնօրինվող հողի համար (ներառյալ 15% օժանդակություն)	ԵԲ	748,737,705.45	1,540,612.56
Փոխհատուցում ԵԲ-ից վարձակալված հողի համար	ԵԲ	1,172,698.24	2,412.96
Վերականգնման նպաստ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողի համար	ԵԲ	286,406,424.70	589,313.63
Փոխհատուցում բնակելի շինությունների համար	ԱԶԲ վարկ	924,013,708.15	1,901,262.77
Փոխհատուցում ոչ բնակելի շինությունների համար	ԱԶԲ վարկ	1,431,807,717.80	2,946,106.42
Փոխհատուցում ցանկապատերի համար	ԱԶԲ վարկ	117,610,420.25	241,996.75
Փոխհատուցում բարելավումների համար	ԱԶԲ վարկ	95,738,385.00	196,992.56
Փոխհատուցում մշակաբույսերի համար	ԱԶԲ վարկ	3,378,906.50	6,952.48
Փոխհատուցում նորատունկ մրգատու ծառերի և թփերի համար	ԱԶԲ վարկ	1,121,000.00	2,306.58
Փոխհատուցում դեռևս ոչ պտղատու ծառերի և թփերի համար	ԱԶԲ վարկ	2,263,770.00	4,657.96
Փոխհատուցում մրգատու ծառերի համար	ԱԶԲ վարկ	271,976,820.00	559,623.09
Փոխհատուցում փայտանյութ տվող ծառերի համար	ԱԶԲ վարկ	1,917,900.00	3,946.30
Փոխհատուցում դեկորատիվ ծառերի և թփերի համար	ԱԶԲ վարկ	5,164,650.00	10,626.85
Փոխհատուցում ձեռնարկատիրական գործունեության կորուստների համար	ԱԶԲ վարկ	36,694,632.00	75,503.36
Փոխհատուցում զբաղվածության կորստի համար	ԱԶԲ վարկ	5,585,022.00	11,491.81
Նպաստ զգալի ազդեցության ենթարկված տնային տնտեսությունների համար	ԱԶԲ վարկ	78,342,176.50	161,197.89
Նպաստ սոցիալապես խոցելի անձանց համար	ԱԶԲ վարկ	14,190,000.00	29,197.53
Ապամոնտաժման ենթակա տարբեր մասեր ունեցող շենքերի և շինությունների տրանսպորտային ծախսեր	ԱԶԲ վարկ	11,596,250.00	23,860.60
Վերաբնակեցվող ԱԵՏՏ-ների կենսապահովման ծախսեր	ԱԶԲ վարկ	2,750,000.00	5,658.44
Պետական գրանցման ծառայությունների վճար	ՀՀ կառավարություն	3,567,000.00	7,339.51

Հողվածը	Ֆինանսավորման աղբյուրը	Ընդամենը/ՀՀ դրամ	Ընդամենը/ԱՄՆ դոլար
ԱԱՀ	ՀՀ կառավարություն	178,321,343.43	366,916.34
Ենթաընդհանուր I		4,222,356,530.02	8,687,976.40
II. Վարչական ծախսեր			
Ուղղակի վարչական ծախսեր (Ենթաընդհանուրի 5%-ը)	ԱԶԲ վարկ (83.33%)	175,924,484.82	361,984.54
	ՀՀ կառավարություն (16.67%)	35,193,341.68	72,414.28
Ենթաընդհանուր II		4,433,474,356.52	
Չնախատեսված ծախսեր 20%	ԱԶԲ վարկ	636,015,168.60	1,308,673.19
	ԵՔ	207,263,365.68	426,467.83
	ՀՀ կառավարություն	43,416,337.02	89,334.03
Ընդհանուր ՀՕՏ բյուջեն		5,320,169,227.82	10,946,850.26
Արտարժույթի փոխարժեքը 2017-ի հունարի 23-ի դրությամբ, Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական Բանկ (ԱՄՆ դոլար) 1 ԱՄՆ դոլար = 486 ՀՀ դրամ:			

Աղյուսակ 8-28 Ամփոփ բյուջեն՝ ըստ ֆինանսավորման յուրաքանչյուր աղբյուրի

Ֆինանսավորման աղբյուրը	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար
Երևանի քաղաքապետարան	1,243,580,194.07	2,558,806.98
ԱԶԲ վարկ	3,816,091,011.63	7,852,039.12
Պետական բյուջե	260,498,022.13	536,004.16
Ընդամենը	5,320,169,227.82	10,946,850.26

9 ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

9.1 Ընդհանուր տեղեկություններ

206) ՀՕՏ գործողությունների պլանավորումը և իրականացումը ներառում է առանձին գործընթացներ և տարբեր մասնակիցների փոխգործունեությունը: Սույն գլուխը մանրամասներ է ներկայացնում բոլոր կողմերի, ինչպես նաև ՀՕՏ գործողությունների ընթացքում նրանց դերի մասին:

9.2 Հիմնական գործակալությունները և կազմակերպությունները

9.2.1 Ասիական զարգացման բանկ

207) Ասիական զարգացման բանկը (ԱԶԲ) հանդիսանում է Ծրագրի ֆինանսավորող մարմինը: Բացի ֆինանսավորումից՝ ԱԶԲ-ն պարբերաբար կդիտարկի Ծրագիրը և ՀՕՏ իրականացումը, ինչպես նաև հստակություն կապահովի պայմանագրերի ստորագրման և շինարարական աշխատանքների նախաձեռնման առնչությամբ:

9.2.2 ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարություն

208) ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարությունը ծրագրի Գործադիր մարմինն (ԳՄ) է: Այն իրականացնում է Ծրագրի ընդհանուր գործառույթները, այդ թվում՝ գործակալությունների միջև համակարգումը:

9.2.3 Երևանի քաղաքապետարանը և ծրագրի իրականացման գրասենյակը

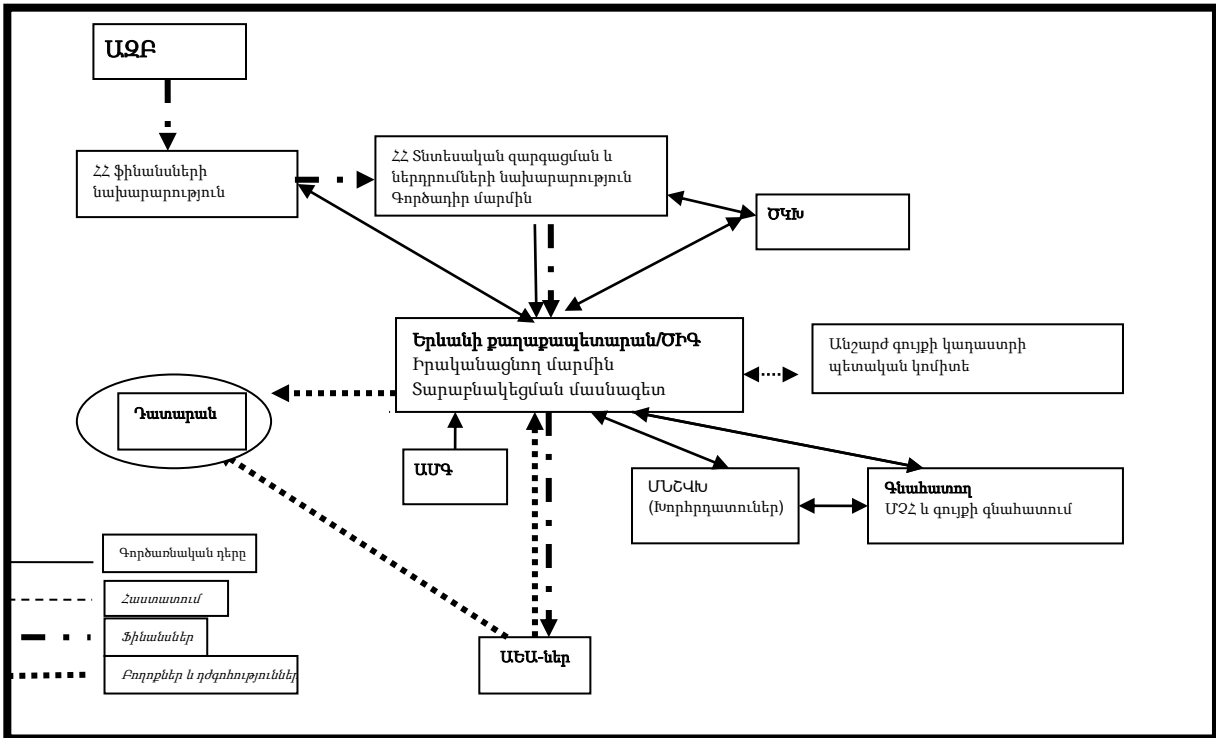
209) Երևանի քաղաքապետարանը (ԵՔ) ընդհանուր պատասխանատվություն է կրում ծրագրի համար: Դա ներառում է նախապատրաստումը, բոլոր ՀՕՏ առաջադրանքների իրականացումն ու ֆինանսավորումը, ինչպես նաև գործակալությունների միջև համակարգումը: ԵՔ-ն Ծրագրին առնչվող իր գործառույթներն իրականացնում է Ծրագրի իրականացման գրասենյակի միջոցով (ԾԻԳ): ԾԻԳ-ի տարաբնակեցման մասնագետն (ՏՄ) անմիջականորեն հաշվետու է ԾԻԳ-ի տնօրենին՝ բոլոր ՀՕՏ առաջադրանքների պլանավորման և իրականացման ընդհանուր կառավարման առումով:

210) ՏՄ-ն պատասխանատու կլինի հետևյալի համար՝ 1) համագործակցություն ՀՀ ԿԱ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի տարածքային ստորաբաժանումների հետ, 2) աջակցություն խորհրդատուներին՝ քարտեզագրման, հետազոտման և սեփականության իրավունքի ստուգման աշխատանքներում, 3) ՀՕՏ-ի փոխանցում ԱԶԲ-ին՝ դիտարկման նպատակով, 4) ՀՕՏ-ի հրապարակում, 5) ՀՕՏ-ի իրականացման պլանավորում ու կառավարում և փոխհատուցման բաշխում, 6) աջակցություն՝ բողոքների դեպքում, 7) պատշաճ ներքին մոնիթորինգի ապահովում: ՏՄ-ն նաև կտրամադրի բոլոր անհրաժեշտ

փաստաթղթերը՝ ապահովելու ՀՕՏ բյուջեների շտապ տրամադրումն ԱԵԱ-ներին, և կշարունակի ՀՕՏ-ին առնչվող բոլոր միջոցառումների համակարգումը: Բացի այդ, ԾԻԳ-ի ՏՄ-ն կապ կհանդիսանա ՄՆՇՎԽ-ի տարաբնակեցման մասնագետների և ԵԲ-ի, ԾԿԽ-ի, ԿԳ-ի, ՀՀ ԿԱ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի, ԱԶԲ-ի միջև, ինչպես նաև ՀՕՏ առաջադրանքների առնչությամբ անմիջական հարաբերություններ կգարգացնի ու կպահպանի կառավարության մարմինների հետ: Կախված աշխատանքների շրջանակներից ու բարդությունից՝ ԾԻԳ-ն ավելի շատ մասնագետներ կներգրավի ՀՕՏԾ-ի իրականացման ընթացքում, եթե նման անհրաժեշտություն առաջանա:

211) Ծրագրի կառավարման խորհուրդը (ԾԿԽ) կազմված է ԵԲ-ի, շահառու կողմ համարվող նախարարությունների ներկայացուցիչներից և ղեկավարվում է ՀՀ վարչապետի կողմից: Այն ստեղծվել է՝ Ծրագիրը վերահսկելու և ՀՀ վարչապետի 2009 թվականի հոկտեմբերի 26-ի թիվ 892-Ա որոշմամբ հաստատված կանոնադրությամբ իրեն վերապահված որոշումներ ընդունելու համար:

Նկար 9-1 Հողի օտարման և տարաբնակեցման կազմակերպչական կառուցվածքը և գործողությունները

9.2.4 Խորհրդատուներ

212) ՀՕՏԾ-ի նախապատրաստման և իրականացման նպատակով ներգրավվել են մի շարք տարբեր խորհրդատուներ՝

ա. Մանրամասն նախագծման և շինարարության վերահսկողության խորհրդատուներ (ՄՆՇՎԽ)՝ ներառում է միջազգային և տեղական ՀՕՏ կարողությունը և հետազոտություն կատարած թիմերը, որոնք սույն ՀՕՏԾ-ի պատրաստման համար անհրաժեշտ աշխատանքներ են իրականացրել: ՄՆՇՎԽ-ն կաշակցի հատված 6-ի ընդհանուր վերահսկողության հարցում՝ կապված ՀՕՏ միջոցառումների հետ:

բ. Արտաքին մոնիթորինգի գործակալություն (ԱՄԳ)՝ այս խորհրդատուն վարձված է: ԱՄԳ-ն կիրականացնի սույն ՀՕՏԾ-ի իրականացման արտաքին մոնիթորինգը և գնահատումը:

- գ. Մանրամասն չափագրման և գույքերի անկախ գնահատողներ՝ սա ՄՆՇՎԽ-ի կողմից վարձված հավատարմագրված ընկերություն է՝ չափման և գույքերի գույքագրման, ինչպես նաև սույն ՀՕՏԾ-ի նախապատրաստման ընթացքում ազդեցության ենթակա գույքերի գնահատման համար:

9.3 Այլ գործակալություններ և հաստատություններ

- 213) Մի քանի այլ պետական մարմիններ հատուկ դեր ունեն ՀՕՏ գործընթացներում: Դրանք են՝
- ա. ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը՝ ՀՕՏԾ-ների իրականացման համար բյուջետային միջոցները (բացի հողի փոխհատուցման համար նախատեսված բյուջեից և հողի օտարման հետ կապված հարկերից, տուրքերից, վճարներից և գործառնական ծախսերից) կտրամադրվեն ԵԲ-ին ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից, վերջնական ՀՕՏԾ-ի ՀՀ կառավարության կողմից հաստատումից հետո:
 - բ. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը պատասխանատու է Ընտանիքների խոցելիության գնահատման համակարգում (ԸԽԳՀ) հաշվառված և նպաստ ստացող խոցելի ԱԵՏՏ-ների վերաբերյալ տեղեկություններ տրամադրելու համար:
 - գ. ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեն՝ պատասխանատու է անշարժ գույքի սեփականատիրության կարգավիճակի մասին տեղեկատվության տրամադրման համար և զբաղվում է սեփականության պետական գրանցումով:
 - դ. Երևանի համապատասխան վարչական շրջանի ղեկավար. Երևանի վարչական շրջանի ղեկավարը պատասխանատու է ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ, անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողակտորների վերաբերյալ տեղեկանքների հաստատման համար:
 - ե. Դատարաններ՝ սեփականության օտարումը դատական կարգով իրականացնելու դեպքում ԵԲ-ն՝ ի դեմս ԾԻԳ-ի, կողմ կհանդիսանա դատարանում, որը կքննի օտարվող սեփականության գնի վերաբերյալ հայցը:

9.4 ՀՕՏԾ իրականացման կարողությունները

- 214) ԳՄ/ԾԻԳ-ը փորձ է ձեռք բերել նախորդ ծրագրային հատվածների համար ՀՕՏԾ-ներ պատրաստելու և իրականացնելու ընթացքում և ներկայումս ունի բավականաչափ կարողություններ սույն ՀՕՏԾ-ի իրականացման համար: ՀՕՏԾ-ի իրականացման համար ԾԻԳ-ը կվարձի և կմոբիլիզացնի փորձառու իրականացնող խումբ: Ի լրումն, ԱԶԲ-ն պարբերաբար ուսուցողական սեմինարներ է կազմակերպում ՀՕՏԾ-ի իրականացման ոլորտների վերաբերյալ Տարածաշրջանային Տեխնիկական Աջակցություն (ՏՏԱ) 7433-ի շրջանակներում՝ Հողի օտարման և տարաբնակեցման երաշխիքների համապատասխանեցում Կենտրոնական և Արևմտյան Ասիայի տարածաշրջանում: ԾԻԳ-ի անվտանգության հարցերով զբաղվող անձնակազմի անդամները հրավիրվում են մասնակցելու այդ սեմինարներին:

10 ՀՈՂԻ ՕՏԱՐՄԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԸ

10.1 Ընդհանուր տեղեկություններ

- 215) Սույն գլուխը նկարագրում է ՀՕՏԾ-ի պատրաստման համար նախաձեռնված քայլերը և դրա հաջող իրականացման համար անհրաժեշտ հետագա գործողությունները: Իրականացման ժամանակացույցը ներկայացված է սույն գլխի վերջում:

10.2 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի պատրաստման գործողությունները

- 216) ԻՄ-ը կսկսի ՀՕՏԾ-ի իրականացումն ԱԶԲ-ի և ՀՀ կառավարության կողմից վերջինիս հաստատումից անմիջապես հետո: ՀՕՏԾ-ի արդյունավետ իրականացման նպատակով ԾԻԳ-ը կվարձի ՀՕՏԾ իրականացնող լրացուցիչ մասնագետներ՝ կախված աշխատանքի ծավալից: Այն արդեն իսկ նախաձեռնել է որոշ նախնական գործողություններ և որոշակի նախապատրաստական առաջադրանքներ ՀՕՏԾ իրականացումը հաջողությամբ ավարտելու առնչությամբ: Ստորև բերված են մինչ օրս ավարտված հիմնական նախապատրաստական առաջադրանքները.

ա. Ծրագրի իրականացման գրասենյակի (ԾԻԳ) հիմնում,

բ. Պաշտոնական կասեցման օրվա սահմանում. որը սույն ծրագրի համար սահմանվել է 2016 թ. դեկտեմբերի 9-ը:

գ. ՀՕՏԾ-ի դրույթների հիման վրա ազդեցությունների, ԱԵԱ-ների և ԱԵՏՏ-ների, անդամների և ծախսերի վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում և թարմացում,

դ. վերջնական հանրային լսումներ ,

ե. բոլոր ԱԵԱ-ների գույքի նկարագրության արձանագրությունների հրապարակում,

զ. Արտաքին մոնիթորինգի գործակալությունը (ԱՄԳ) վարձված և մոբիլիզացված է: Է. Սույն ՀՕՏԾ-ի հաստատումը ԾԻԳ-ի կողմից և ներկայացումը ԱԶԲ-ի հաստատմանը՝ այս փաստաթղթի տեսքով:

- 217) Գույքերի նկարագրության արձանագրությունների ստորագրումը կատարվել է ՀՕՏԾ-ի նախապատրաստման ընթացքում: Արդյունքում՝ ընդհանուր թվով 195 արձանագրություններից 165-ը կնքվել է ԱԵԱ-ների հետ, իսկ մնացած 30-ը չեն ստորագրվել տարբեր պատճառներով: Ունեցվածքների նկարագրության արձանագրությունների չստորագրման պատճառները ներկայացված են ստորև Աղյուսակ 10-1-ում: ՀՀ բացառիկ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին օրենքը պահանջում է, որ Իրականացնող մարմինն արձանագրություններ ուղարկի ազդեցության ենթակա անձանց: Օրենքի համաձայն՝ ԱԵԱ-ներն իրավունք ունեն արձանագրությունները ստանալուց հետո 10 օրվա ընթացքում բողոքարկում ներկայացնելու ԻՄ-ին: Գույքերի նկարագրության բոլոր արձանագրություններն արդեն տրվել են ԱԵԱ-ներին

Աղյուսակ 10-1 Գույքի նկարագրության արձանագրությունների չստորագրման պատճառները

Տեսակը	Արձանագրությունների քանակը	Դիտարկումներ
Հրաժարված արձանագրություններ	1	ԱԵԱ-ն հաստատում է ազդեցության հիմնավորվածությունը, բայց չի կարող ստորագրել կադաստրային անճշտությունների պատճառով, որոնք պետք է շտկվեն:
	2	ԱԵԱ-ն (1 ԱԵԱ-ն ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործում է 2 հողակտոր) մտահոգություն ունի, որ ազդեցության ենթակա ավտոտնակների հարևանությամբ գործող, բայց ազդեցության չենթարկվող իր գեղեցկության սրահի հաճախորդների հոսքը կնվազի նոր ճանապարհի կառուցման պատճառով (ճանապարհի նախագիծը որևէ կերպ չի սահմանափակում գեղեցկության սրահի գործունեությունը):
	6	4 ԱԵԱ-ներ (2 ԱԵԱ ունեն և՛ մասնավոր, և՛ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողակտորներ) դեմ են նոր ճանապարհի կառուցման գաղափարին և հրաժարվում են օտարել իրենց գույքը:
	1	ԱԵԱ-ն կարծում է, որ ազդեցության չենթարկվող ավտոսպասարկման կետի հաճախորդների հոսքը կնվազի: Ավտոսպասարկման կետը հարակից է ազդեցության ենթակա հողակտորին, որն օգտագործվում է որպես կայանատեղի: Պետք է նկատել, որ ազդեցության ենթակա հողակտորի՝ ճանապարհի կառուցումից հետո մնացած մասը նույնպես կարող է օգտագործվել որպես կայանատեղի:
	2	2 ԱԵԱ-ներ բանավոր հաստատում են ազդեցության հիմնավորվածությունը, բայց սկզբունքորեն խուսափում են որևէ իրավական փաստաթուղթ ստորագրելուց:
	7	4 ԱԵԱ-ներ (3 ԱԵԱ ունի և՛ մասնավոր, և՛ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողակտորներ) կստորագրեն արձանագրությունը միայն այն դեպքում, եթե փոխհատուցման գումարը համապատասխանի իրենց ակնկալիքներին:
	2	Ազդեցության ենթարկվող հողակտորներում կան վերամբարձ կռունկի պահեստամասեր, որոնց տրանսպորտային ծախսը հաշվարկվում է: Բայց ԱԵԱ-ն (մեկ ԱԵԱ ունի և՛ մասնավոր, և՛ ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողակտորներ) չունի այլ տեղ դրանք տեղափոխելու համար:
	3	ԱԵԱ-ի սեփականություն հանդիսացող, ազդեցության չենթարկվող հողամասում կա տրամվայի չգործող էլեկտրական ենթակայան: Նա (մեկ ԱԵԱ ունի 1 մասնավոր սեփականություն հանդիսացող, և 2 ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործվող հողակտորներ) ԵՔ-ից պահանջում է ենթակայանը տեղափոխել մեկ այլ վայր, որպեսզի ինքն ունենա հողի մնացած մասում ավտոսպասարկման կետը վերակառուցելու հնարավորություն:
Չստորագրված արձանագրություններ	3	3 ԱԵԱ-ներ ՀՀ սահմաններից դուրս են եղել ստորագրման գործընթացի պահին:
	3	2 ԱԵԱ-ներ (1 ԱԵԱ 2 հողակտորների սեփականատերն է) հասանելի չեն եղել մանրամասն չափագրման հետազոտության (ՄՁՀ) և ստորագրման գործընթացի ողջ ընթացքում:
Արձանագրությունների ընդհանուր քանակը	30	-

10.3 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի իրականացման փուլերը

- 218) ԻՄ-ն ԱԵԱ-ներին համապատասխան կարգով կձանուցի և կվճարի տարաբնակեցման համար նախատեսված փոխհատուցումը՝ սույն ՀՕՏԾ-ում սահմանված իրավասության չափանիշների համաձայն, ներառյալ՝ տեղափոխության և եկամտի վերականգնման աջակցությունը, նախքան շինարարական աշխատանքներն սկսելը:
- 219) ԱԵԱ-ների փոխհատուցումների հատկացման գործընթացը, որը համապատասխանում է Ծրագրի ՀՕՏԾ-ին և ՀՀ օրենսդրությանը, նկարագրված է ստորև:

ա. Օտարման պայմանագրերի նախագծերի և համաձայնագրերի ուղարկումը.
 ԱԶԲ-ի և ՀՀ կառավարության կողմից ՀՕՏԾ-ի հաստատումից անմիջապես հետո ԾԻԳ-ը պայմանագրերի նախագծերը և համաձայնագրերը կուղարկի ԱԵԱ-ներին:

ԱԵԱ-ները պետք է անհրաժեշտության դեպքում պայմանագրերի նախագծում և համաձայնագրերում ներառեն բանկային հաշվեհամարները: ԾԻԳ-ն ԱԵԱ-ների հետ կկնքի վերջնական պայմանագրերը/համաձայնագրերը՝ վերջիններս ԱԵԱ-ին տրամադրելուց հետո 3 ամսվա ընթացքում:

բ. Պայմանագրերի և համաձայնագրերի ստորագրումը. ԾԻԳ-ը կկնքի պայմանագրեր իրավական գրանցման կարգավիճակ ունեցող գույքի դիմաց փոխհատուցման համար և համաձայնագրեր՝ նպաստների տրամադրման համար առանց նոտարական վավերացման:

գ. Հարկադիր օտարման ընթացակարգը. այն դեպքում, եթե որոշ պատճառներով (տարածայնություններ ԱԵԱ-ների հետ, իրավական կարգավիճակ ստանալու հետ կապված չլուծված խնդիրներ) ԱԵԱ-ների (սեփականատերեր և սեփականության նկատմամբ գույքային իրավունքներ ունեցողներ) հետ վերջնական պայմանագիրը չի կնքվում պայմանագրի նախագիծը տրամադրելուց հետո 3 ամսվա ընթացքում, ապա վճարվելիք փոխհատուցման գումարը ԱԵԱ-ների անունով ի պահ կդրվի դատարանի դեպոզիտային հաշվին: ԱԵԱ-ն իրավունք ունի վերցնել գումարը դեպոզիտային հաշվից 7 օրվա ընթացքում: Այս դեպքում պայմանագիրը կհամարվի կնքված: Այլապես ԾԻԳ-ը կնախաձեռնի հարկադիր օտարման գործընթաց՝ գործը փոխանցելով դատարանի քննությանը: Հարկադիր օտարման դեպքում դատարանի քննության առարկան կարող է լինել միայն գույքի փոխհատուցման գումարը: Օտարվող գույքի և այլ ակտիվների փոխհատուցման գումարի վերաբերյալ դատարանի որոշումը հիմք կհանդիսանա հողի օտարման համար: Նման դեպքերում տվյալ հողամասի վրա շինարարական աշխատանքները չեն սկսվի մինչև դատարանի կողմից որոշում կայացնելը և վերջինիս օրինական ուժի մեջ մտնելը:

դ. Փոխհատուցման/նպաստների վճարումը. փոխհատուցման գումարը կվճարվի պայմանագիրը կնքելուց հետո՝ 15 օրվա ընթացքում և 15%-ը կվճարվի ԱԵԱ-ի կողմից սեփականությունը ըստ հանձնման ակտի հանձնելուց հետո: Փոխհատուցումը կփոխանցվի ԱԵԱ-ի բանկային հաշվեհամարին:

ե. Շինհրապարակի ազատումը. փոխհատուցման/նպաստների ամբողջ գումարի փոխանցման օրից ԱԵԱ-ները կունենան 30 օր՝ վերաբնակեցման համար: Այս ժամանակաընթացքում նրանք պետք է հասցնեն ապամոնտաժել և տեղափոխել ապամոնտաժված/փրկված նյութերը՝ տների վերակառուցման և իրենց կողմից իրականացվող ձեռնարկատիրական գործունեությունը վերսկսելու նպատակով: ԻՄ-ն իրավունք ունի քանդել այդ կառույցները, եթե ԱԵԱ-ն չի արել դա համաձայնեցված ժամկետում:

- 220) Բողոքները կամ առարկությունները (եթե կան այդպիսիք) կլուծվեն՝ սույն ՀՕՏԾ-ում սահմանված բողոքների լուծման ընթացակարգի համաձայն: ՀՕՏ-ին առնչվող բոլոր գործողությունները կավարտվեն նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը:
- 221) ՀՕՏԾ-ի իրականացումից հետո Համապատասխանության հաշվետվություն կպատրաստվի իրականացված Հատված 6-ի համար:

10.4 Օրինականացման և շտկող միջոցառումների պլան

- 222) ՀՕՏԾ-ն վերջնականացնելիս մարդահամարի տվյալների, ինչպես նաև իրականացված ՄՁՀ-ի վերլուծության հիման վրա բացահայտվել են մի շարք տիպային դեպքեր և օրինական կարգավիճակ ստանալուն (օրինականացման) առնչվող դեպքեր, որոնց անհրաժեշտ կլինի անդրադառնալ ՀՕՏԾ-ի իրականացման ընթացքում: Օտարման

պայմանագրերի ստորագրումը հնարավոր չի լինի առանց այս խնդիրների լուծման. դա կհանգեցնի նրան, որ դատարանը կկիրառի հարկադիր օտարման ընթացակարգ: Նման իրավիճակից խուսափելու և խնդիրները հաշտ ձևով լուծելու նպատակով սույն ՀՕՏԾ-ի ներքո մշակվել է Օրինականացման և շտկող միջոցառումների պլան (ՕՇՄՊ), և այն կիրականացվի ՀՕՏԾ-ի իրականացման ընթացքում: ՕՇՄՊ դեպքերը բաժանվում են երկու հիմնական խմբի.

- ա. ԱԵԱ-ների գույքերի օրինական կարգավիճակ ստանալուն առնչվող դեպքեր,
- բ. Կադաստրային շտկումների հետ կապված դեպքեր:

10.4.1 ԱԵԱ-ների՝ օրինական կարգավիճակ ստանալուն վերաբերող դեպքեր

223) ՀՕՏԾ-ի սկզբունքների համաձայն՝ օրինական կարգավիճակ ստանալու ենթակա ԱԵԱ-ները կարող են ստանալ օրինական կարգավիճակ և փոխհատուցվել՝ համաձայն Իրավունքների սխեմայով և ՀՕՏԾ-ի դրույթներով սահմանված փոխհատուցման իրավունքների: Համաձայն ՀՕՏԾ-ում սահմանված «օրինականացման պայմանների»՝ օրինական կարգավիճակ կարող են ստանալ այն ԱԵԱ-ները, ովքեր չունեն պետական գրանցում ստացած սեփականության կամ այլ գույքային իրավունքներ կամ այլ ակտիվներ ազդեցության ենթակա հողի նկատմամբ, սակայն ունեն որոշակի օրինական հայցեր, որոնք ծագում են օրենքի կամ գույքի փաստացի տիրապետման և օգտագործման ուժով, կամ վերջիններիս գույքային իրավունքների ձեռքբերման հնարավորություններն ուղղակիորեն բխում են ՀՀ օրենսդրությունից: Տիպային բնույթի օրինականացման խնդիրներն առնչվում են՝

- ա. բացակա ԱԵԱ-ներին,
- բ. արգելանքով ծանրաբեռնված գույքին:

Հայաստանի Հանրապետությունից բացակա ԱԵԱ-ներ և անձնագրեր

224) Կան 2 ԱԵԱ-ներ, ովքեր բնակվում են Հայաստանի Հանրապետությունից դուրս, և նրանց անհրաժեշտ փաստաթղթերը հնարավոր չէրավ ձեռք բերել:

225) Միևնույն ժամանակ հնարավոր չէրավ ձեռք բերել երեք ԱԵԱ-ների անհրաժեշտ փաստաթղթերը, քանի որ նրանք ՄՉՀ-ի ամբողջ ընթացքում հրաժարվեցին որևէ փաստաթուղթ տրամադրել: Անձնագիրը կարևոր փաստաթուղթ է օտարման գործընթացը նախաձեռնելու և անձին հասանելիք փոխհատուցման գումարը ստանալու իրավունքը ստուգելու համար: Անհրաժեշտ է, որ բոլոր համապատասխան փաստաթղթերը հասանելի լինեն ԻՄ-ի համար: Բացի այդ, ԱԵԱ-ների ներկայությունը պահանջվում է իրենց գույքի օտարման համար: Այնուամենայնիվ, ՀՀ օրենսդրությունն ապահովում է մեխանիզմ՝ սեփականատիրոջ բացակայության կամ վերջինիս չգտնելու դեպքում մասնավոր սեփականությունն օտարելու համար: Բացակա սեփականատերերի (ովքեր չեն կարող ներկա գտնվել) խնդիրները լուծելու համար, կիրականացվի հետևյալ ընթացակարգը.

- ա. Բացակա սեփականատիրոջ կոնտակտային տվյալները և նրա վերաբերյալ այլ հնարավոր տեղեկությունները/տվյալները կհավաքագրվեն համայնքային իշխանությունից, բարեկամներից և ընկերներից:
- բ. ԱԵԱ-ները կտեղեկացվեն/կծանուցվեն իրենց հողերի/գույքի օտարման (պայմանագրերի նախագծերը ուղարկելու միջոցով) և նրանց մասնակցությունը պահանջող միջոցառումների վերաբերյալ:

- գ. Եթե ԱԵԱ-ն հայտնում է, որ չի կարող ներկա գտնվել, ապա նրան առաջարկվում է լիազորագրի անուն նշել, ով պայմանագիրը ստորագրելու ժամանակ հանդես կգա իր անունից:
- դ. Սեփականատիրոջ կամ նրա ներկայացուցչի կողմից պայմանագիրը չստորագրելու դեպքում գույքը դատական գործընթացի միջոցով կենթարկվի հարկադիր օտարման և փոխհատուցման գումարը կփոխանցվի դատարանի դեպոզիտային հաշվին: Դատարանը կվճարի այս գումարը այն անձին, որ կհաստատի այն ստանալու իրավասությունը՝ ներկայացնելով համապատասխան իրավական փաստաթղթերը:

Արգելանքով ծանրաբեռնված գույք

- 226) ՀՀ օրենսդրության համաձայն՝ գույքերը կարող են գտնվել հետևյալ ծանրաբեռնվածությունների ներքո՝ 1) հիպոթեք 2) արգելանք և 3) գրավ: ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ից ստացած տվյալների վերլուծության հիման վրա 6 հողակտոր արգելանքի տակ են և գրավադրված են:
- 227) Օրինական կարգավիճակ ստանալու բոլոր դեպքերի համար ԱԵԱ-ները ստիպված կլինեն նախաձեռնել վերը նկարագրված շտկման գործընթացը: Անհրաժեշտության դեպքում ՀՕՏԾ իրականացման խումբը կաջակցի ԱԵԱ-ներին և կուղղորդի անհրաժեշտ հիմնավորող փաստաթղթերը համապատասխան մարմին ներկայացնելու հարցում: Ինչպես սահմանված է ՀՕՏԾ-ում, օրինական կարգավիճակ ստանալու համար անհրաժեշտ ծախսերը կարող են վճարվել ՀՀ/ԵԲ կողմից ԱԵԱ-ին հատկացված փոխհատուցման գումարից, եթե ընդունելի է ԱԵԱ-ի համար:

10.4.2 Կադաստրային ուղղումների հետ կապված դեպքեր

- 228) Առանձնակի դեպքերում կադաստրային քարտեզների և ՄՁՀ-ի տվյալների համեմատության/վերլուծության արդյունքում բացահայտվում են հողի տվյալների անհամապատասխանություններ: Հետևաբար, ազդեցությունը տարբերվում է չափագրված տվյալների և կադաստրային քարտեզների հիման վրա: Մասնավորապես՝ էլեկտրոնային կադաստրային քարտեզում երկու գույք ունեն անհամապատասխանություն: Ազդեցության ենթակա հողակտորների կոորդինատները պետք է ուղղվեն կադաստրային քարտեզում և ազդեցությունների մասին տվյալներում՝ փաստացի չափագրումների կոորդինատների հիման վրա: Բացի այդ առկա է երկու դեպքերի ծածկագրերի անհամապատասխանություն սեփականության վկայականի և կադաստրային քարտեզի մեջ: Այդ դեպքերի համար անհրաժեշտ է ձեռք բերել նոր սեփականության վկայական՝ ճիշտ ծածկագրի նշումով:
- 229) ՀՕՏԾ-ի մշակման ընթացքում այս բոլոր դեպքերի մանրամասները ներկայացվել են ԱԳԿՊԿ՝ ուղղումների համար համապատասխան հատակագծերով, որոնք ներկայումս ընթացքում են:
- 230) Օրինականացման և ուղղման դեպքերի համար գործընթացները (այդ թվում՝ պահանջվող ծախսերը) կնախաձեռնվեն և կիրականացվեն ԱԵԱ-ների կողմից (կադաստրային ուղղումների համար անհրաժեշտ հատակագծերը, որոնք պատրաստվել են ՄՆՇՎԽ-ի կողմից և արդեն ներկայացվել են ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ), ԾԻԳ-ի աջակցությամբ (իրավական հարցերի շուրջ խորհրդատվություն և կազմակերպչական հարցերում աջակցություն ԱԵԱ-ներին): Սակայն աջակցություն կցուցաբերվի միայն այն դեպքում, եթե ԱԵԱ-ն համաձայն է նախաձեռնել վերը նկարագրված ընթացակարգը: Օրինականացման և ուղղման դեպքերի ցանկը՝ մանրամասներով և ընդգրկված ԱԵՏՏ-ներով, ներկայացված է Աղյուսակ 10-1-ում:

Աղյուսակ 10-2 Կադաստրային ուղղումների դեպքերի ցանկը

No	Կադաստրային ծածկագիրը	Խնդրի նկարագրությունը
Օրինականացման դեպքեր		
1	01-007-0453-0003	<i>Իրավական փաստաթղթերի հետ կապված խնդիրներ</i> «Արմենիկում» ՓԲԸ
2	01-007-0453-0002	<i>Իրավական փաստաթղթերի հետ կապված խնդիրներ</i> ՄՉՀ-ի ընթացքում ԱԵԱ-ն հասանելի չէր:
3	01-007-0454-0002	<i>Իրավական փաստաթղթերի հետ կապված խնդիրներ</i> ՄՉՀ-ի ընթացքում ԱԵԱ-ն հասանելի չէր:
4	01-007-0454-0012	<i>Անձնագրի հետ կապված խնդիրներ</i> ԱԵԱ-ն ՀՀ-ում չէ:
5	01-007-7001-0001	<i>Անձնագրի հետ կապված խնդիրներ</i> ՄՉՀ-ի ընթացքում ԱԵԱ-ն հասանելի չէր:
6	01-007-0401-0001	<i>Անձնագրի հետ կապված խնդիրներ</i> ԱԵԱ-ն ՀՀ-ում չէ:
7	01-007-0453-0042	<i>Արգելանքով ծանրաբեռնված գույքի հետ կապված խնդիրներ</i> Ըստ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ի՝ գույքը գրավադրված է Ե12000077627, Ե12000078530 անունով
8	01-007-0453-0046	<i>Արգելանքով ծանրաբեռնված գույքի հետ կապված խնդիրներ</i> 18.04.2013թ թիվ 0618 Պրոկրեդիտ բանկ ՓԲԸ-ի գրավի իրավունք
9	01-007-0453-0049	<i>Արգելանքով ծանրաբեռնված գույքի հետ կապված խնդիրներ</i> Ըստ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ի՝ գույքը գրավադրված է Պրոկրեդիտ բանկ ՓԲԸ-ում
10	01-007-0453-0002	<i>Արգելանքով ծանրաբեռնված գույքի հետ կապված խնդիրներ</i> Ըստ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ի՝ գույքը գրավադրված է Արցախբանկ ՓԲԸ-ում
11	01-007-0401-0300	<i>Արգելանքով ծանրաբեռնված գույքի հետ կապված խնդիրներ</i> Անշարժ գույքի գրավի 17.06.2016թ. թիվ 1865 գրանցված 22 Հունիսի 2016 թվականին ԱՄԵՐԻԱԲԱՆԿ
12	01-007-0454-0002	<i>Արգելանքով ծանրաբեռնված գույքի հետ կապված խնդիրներ</i> 22.10.2012թ թիվ 9625 գրավի պայմանագիր, գրավառու Կոնվերս բանկ ՓԲԸ
Կադաստրային ուղղումների դեպքեր		
13	01-007-0453-0045	Սեփականության վկայականի և կադաստրային քարտեզի միջև առկա է հողի կորդինատների անհամապատասխանություն: Ազդեցության ենթարկված մակերեսը կարող է փոխվել կորդինատների ուղղումից հետո:
14	01-007-0453-0046	Սեփականության վկայականի և կադաստրային քարտեզի միջև առկա է հողի կորդինատների անհամապատասխանություն: Ազդեցության ենթարկված մակերեսը կարող է փոխվել կորդինատների ուղղումից հետո:
15	01-007-0453-0049	Ըստ կադաստրային քարտեզի՝ հողակտորի ծածկագիրը 0453-0049 է, իսկ սեփականության վկայականի մեջ՝ 0453-0044: Անհրաժեշտ է ձեռք բերել նոր սեփականության վկայական ճշգրիտ ծածկագրի նշումով:
16	01-007-0454-0048	Ըստ կադաստրային քարտեզի՝ հողակտորի ծածկագիրը 0454-0048 է, իսկ սեփականության վկայականի մեջ՝ 0545-0044: Անհրաժեշտ է ձեռք բերել նոր սեփականության վկայական ճշգրիտ ծածկագրի նշումով:

No	Կադաստրային ծածկագիրը	Խնդրի նկարագրությունը
17	01-007-0454-0012	Ըստ սեփականության վկայականի՝ հողակտորի վրա կա շինություն, սակայն փաստացիորեն այն չկա՝ հողակտորը դատարկ է:
18	01-007-7001-0001	Ըստ ՄՁՀ-ի տվյալների, սեփականության վկայականի և կադաստրային քարտեզի՝ գույքն օգտագործվում է ՀՀ օրենսդրության պահանջների չպահպանմամբ՝ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով: Սակայն սեփականատերը պնդում է, որ ազդեցության ենթակա հողը իր սեփականությունը հանդիսացող 0401-0148 հողակտորի մի մասն է: Անհրաժեշտ է իրականացնել հողի կորորդինատների ստուգում:

231) ՀՕՏԾ իրականացման ընթացքում ազդեցությանը և փոխհատուցումներին առնչվող բոլոր փոփոխությունները կենթարկվեն մոնիթորինգի և կներկայացվեն Սոցիալական երաշխիքների կիսամյակային մոնիթորինգի վերաբերյալ հաշվետվություններում), Առաջընթացի եռամսյակային հաշվետվություններում (ԱԵՀ) և Համապատասխանության հաշվետվությունում:

10.4.3 Ազդեցությունները շինարարության փուլում

232) Եթե շինարարության փուլում որևէ ազդեցություն ի հայտ գա Կապալառուի գործողությունների հետևանքով, մասնավորապես՝ եթե ձեռնարկատիրական գործունեությունն ազդեցության է ենթարկվում ժամանակավորապես փակված մուտքի կամ ցանկացած այլ եկամուտ առաջացնող աղբյուրի փակված մուտքերի պատճառով, կամ վնասվում են ԱԵԱ-ների բարելավումները, գույքերը (մշակաբույս, ծառ և այլն), ԱԵԱ-ների փոխհատուցումը կատարվում է Կապալառուի հաշվին հետևյալ ընթացակարգով՝

- 1) ազդեցությունը կգնահատվի և կարձանագրվի Կապալառուի կողմից և կստորագրվի ԱԵԱ-ների կողմից, վերահսկողության խորհրդատուի ներկայացուցչի ներկայությամբ:
- 2) ԱԵԱ-ների փոխհատուցումը կգնահատվի ՀՕՏԾ-ում սահմանված իրավունքների և սույն ՀՕՏԾ-ում սահմանված գնահատման մեթոդաբանության համաձայն,
- 3) Կապալառուն ԱԵԱ-ներին պատշաճորեն կտեղեկացնի դրա մասին՝ օրինակները տալով Պատվիրատուին և վերահսկողության խորհրդատուին:
- 4) փոխհատուցման համաձայնագիր կկնքվի ԱԵԱ-ների հետ: Իրականացված բոլոր գործողությունների մասին կիրազեկվեն Պատվիրատուն և ՄՆՇՎԽ-ն՝ ստանալով ստորագրված արձանագրության և համաձայնագրի օրինակները:

10.5 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի իրականացման ժամանակացույցը

233) Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված ժամանակացույցը ցույց է տալիս ՀՕՏԾ -ի պատրաստման, վերջնականացման և իրականացման հստակ փուլերը:

Աղյուսակ 10-3 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի պատրաստման, վերջնականացման և իրականացման ժամանակացույց

Մեթոդաբանական առաջադրանք	Առաջադրանքը/գործողությունը	Պատասխանատվությունը	Սկիզբը	Ավարտը
	ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀՕՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԸ			
ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ			17.11.2014	01.11.2016
Փուլ 1	Քայլ_01 Կադաստրային քարտեզի և տվյալների ձեռքբերումը		17.11.2014	14.10.2015
Առաջադրանք 4	Մանրամասն նախնական նախագծի ներկայացում ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ՝ ազդեցության ենթակա գույքի մասին տեղեկություններ ստանալու համար (ազդեր)	ԾԻԳ	17.11.2014	17.11.2014
	ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ /ԵՔ պատասխանը	ԾԻԳ/ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ	03.03.2015	10.10.2015
	Ազդեցության ենթակա գույքի վերջնական ցանկի պատրաստում՝ ՀՀ կառավարության կողմից նախնական ուսումնասիրության վերաբերյալ որոշման ընդունման համար	ԾԻԳ/ՄՆՇՎԽ	11.10.2015	14.10.2015
Քայլ_02 ՀՀ կառավարության որոշումը նախնական ուսումնասիրության համար			14.06.2016	14.06.2016
Առաջադրանք 4	ՀՀ կառավարության որոշման համար նախնական ուսումնասիրության փաթեթի պատրաստում	ԾԻԳ	14.10.2015	11.04.2016
	ՀՀ կառավարության որոշման համար նախնական ուսումնասիրության հաստատում (Նշում. 45 օր՝ դիմումի և հաստատման միջև)	ՀՀ կառավարություն	18.04.2016	28.04.2016
Առաջադրանք 5	Հանրային լսումներ (այդ թվում՝ նախապատրաստական աշխատանքները)	ԾԻԳ/ՄՆՇՎԽ	14.06.2016	14.06.2016
Քայլ_03 Սոցիալական և ՄՉՀ հետազոտություններ			17.06.2016	01.11.2016
Առաջադրանք 6	Ակտիվների մանրամասն չափագրումներ հետազոտություն	ՄՆՇՎԽ	17.06.2016	16.08.2016
	Կորուստների գույքագրում	ՄՆՇՎԽ	17.06.2016	16.08.2016
	Նախնական քարտեզների պատրաստում (հատակագծեր)	ՄՆՇՎԽ	27.06.2016	23.08.2016
	ԱԵԱ-ների փաստաթղթերի հավաքագրում	ՄՆՇՎԽ	17.06.2016	01.08.2016
	Մարդահամարի և ՍՏՀ իրականացում	ՄՆՇՎԽ	17.06.2016	26.10.2016
Առաջադրանք 8	Գույքի գնահատում	ՄՆՇՎԽ	04.07.2016	30.10.2016
	Տվյալների մոտքագրում տվյալների բազայում	ՄՆՇՎԽ	06.07.2016	01.11.2016
ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՀՕՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԸ			03.08.2016	06.06.2017
	Քայլ_01 Բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին որոշումը		03.08.2016	22.10.2016
Առաջադրանք 7	Վերջնական մանրամասն նախագծի վերջնականացում (Բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին որոշում)	ՄՆՇՎԽ	03.08.2016	03.08.2016
	Ազդեցության ենթակա գույքի վերջնական ցանկի պատրաստում Բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին որոշման համար	ՄՆՇՎԽ	05.08.2016	18.08.2016
	ՀՀ կառավարության կողմից բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին որոշում ընդունելու ԾԻԳ-ի նախաձեռնությունը	ԾԻԳ	19.08.2016	05.10.2016
	ՀՀ կառավարության կողմից բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչելու մասին որոշման ընդունումը	ՀՀ կառավարություն	06.10.2016	22.10.2016
Փուլ 2	Քայլ_02 Վերջնական քարտեզների պատրաստում և հանձնում ԱԵԱ-ներին		02.11.2016	12.07.2016

Մեթոդաբանական առաջադրանքը	Առաջադրանքը/գործողությունը	Պատասխանատվությունը	Սկիզբը	Ավարտը
	ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀՕՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԱՌԱՋԱԴԻՐԱՆՔՆԵՐԸ			
Առաջադրանք 1	Հանրային լուսններ. գնահատման մեթոդաբանության և նախագծի ներկայացում	ԾԻԳ/ՄՆՇՎԽ	02.11.2016	04.11.2016
	Քարտեզների (հատակագծեր) պատրաստում	ՄՆՇՎԽ	19.09.2016	19.10.2016
	Քարտեզների ներկայացում ԱԵԱ-ներին՝ ազդեցության ենթարկվող/չենթարկվող մասերի վերաբերյալ ծանուցման նպատակով	ԾԻԳ	20.10.2016	27.10.2016
	Տեղեկանքների ձեռքբերում, որոնք ենթակա են հաստատման կամ ժխտման թաղապետի կողմից	ԾԻԳ/Թաղապետ	26.09.2016	26.10.2016
	ՖՆ-ից տվյալների ձեռքբերում	ԾԻԳ/ՖՆ	20.09.2016	ongoing
	ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ից մասնավոր սեփականություն հանդիսացող գույքի սահմանափակումների վերաբերյալ տվյալների ձեռքբերում	ԾԻԳ/ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ	19.10.2016	ongoing
	ԱԵԱ-ների՝ իրենց գույքի ազդեցության չենթարկվող մասն օտարելու պահանջը	ԾԻԳ	22.10.2016	21.12.2016
Առաջադրանք 3	ԱԵԱ-ների հետ նկարագրության արձանագրությունների ստորագրում	ՄՆՇՎԽ	31.10.2016	15.01.2017
Առաջադրանք 4	Գույքի գնահատում/նպաստների հաշվարկ	ՄՆՇՎԽ	05.11.2016	16.01.2017
	Տվյալների մուտքագրում տվյալների բազայում	ՄՆՇՎԽ	31.10.2016	16.01.2017
	Քայլ_03 ՀՕՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ		01.11.2016	22.11.2016
Առաջադրանք 4	Տվյալների ստուգում և վերլուծություն	ՄՆՇՎԽ	01.11.2016	11.11.2016
	ՀՕՏՓ փաստաթղթերի մշակում	ՄՆՇՎԽ	12.11.2016	19.11.2016
	ՀՕՏԻ հանձնումը ԾԻԳ-ին դիտարկումների համար	ՄՆՇՎԽ	21.11.2016	21.11.2016
	ՀՕՏԻ հանձնումը ԱԶԲ-ին դիտարկումների համար	ԾԻԳ	21.11.2016	22.11.2016
	Քայլ_04 ՀՕՏԻ վերջնականացումը		03.11.2016	06.06.2017
Առաջադրանք 3	Ստորագրված արձանագրությունների ներկայացում ԾԻԳ-ին	ՄՆՇՎԽ	03.11.2016	17.01.2017
	Ստորագրված արձանագրությունների մասին ծանուցում ԱԵԱ-ներին	ԾԻԳ	10.12.2016	18.01.2017
Առաջադրանք 4	Տվյալների ստուգում և վերլուծություն	ՄՆՇՎԽ	16.01.2017	26.01.2017
	ՀՕՏՓ վերջնական փաստաթղթի պատրաստում	ՄՆՇՎԽ	26.01.2017	02.02.2017
	Վերջնական ՀՕՏՓ -ի ներկայացում ԾԻԳ-ին՝ մեկնաբանությունների համար	ՄՆՇՎԽ	02.02.2017	02.02.2017
	Վերջնական ՀՕՏՓ-ի ներկայացում ԱԶԲ-ին՝ մեկնաբանությունների համար	ԾԻԳ	03.02.2017	04.02.2017
	ՀՕՏՓ վերջնականացում՝ ըստ ԱԶԲ-ի մեկնաբանությունների	ՄՆՇՎԽ	06.03.2017	13.03.2017
	Վերջնականացված ՀՕՏՓ-ի ներկայացում ԱԶԲ-ի հաստատմանը	ԾԻԳ	14.03.2017	14.03.2017
	ԱԶԲ-ի կողմից ՀՕՏՓ-ի հաստատումը	ԱԶԲ	13.04.2017	13.04.2017
Առաջադրանք 4	ՀՕՏՓ-ի հայերեն տարբերակը	ՄՆՇՎԽ	14.03.2017	14.04.2017
	ՀՀ կառավարության կողմից ՀՕՏՓ -ի հաստատումը	ՀՀ կառավարություն	15.04.2017	30.05.2017

Մեթոդաբանական առաջադրանքը	Առաջադրանքը/գործողությունը	Պատասխանատվությունը	Սկիզբը	Ավարտը
	ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀՕՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԸ			
	ՀՀ կառավարության կողմից ՀՕՏ բյուջեի հաստատումը	ՀՀ կառավարություն	30.05.2017	30.05.2017
Առաջադրանք 3	Բոլոր ակտիվների համար Գնահատման հաշվետվությունների պատրաստում	ՄՆՇՎԽ	31.05.2017	10.06.2017
	Հաստատված ՀՕՏ՝ փաստաթղթի տեղադրումը ԱԶԲ-ի և ԵԲ-ի կայքէջերում	ԱԶԲ և ԾԻԳ	15.04.2017	30.05.2017
	ՀՕՏ՝ տեղեկատվական բրոշյուրի հրատարակում	ԾԻԳ	30.05.2017	06.06.2017
ՀՕՏԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ*			30.05.2017	27.11.2017
	ՀՕՏ բյուջեի հատկացումը ԵԲ-ին	ՖՆ	30.05.2017	
	Հնարավոր հարկադիր օտարման դեպքերի բացահայտում	ԾԻԳ	31.05.2017	29.08.2017
	Պայմանագրերի նախագծերի ուղարկում ԱԵԱ-ներին	ԾԻԳ	20.06.2017	30.06.2017
	Պայմանագրերի ստորագրում	ԾԻԳ	21.06.2017	28.09.2017
	Փոխհատուցումների հատկացում	ԾԻԳ	22.06.2017	10.10.2017
	Հարկադիր օտարման վերջնականացում, հարկադիր օտարման վերաբերյալ դատարանի որոշման ներկայացում	ԾԻԳ	28.09.2017	27.12.2017
	ՀՕՏ-ի Համապատասխանության հաշվետվության պատրաստում	ԱՄԳ	31.05.2017	20.10.2017
	ՀՕՏ-ի Համապատասխանության հաշվետվության պատրաստում	ԾԻԳ	21.10.2017	26.10.2017
	ՀՕՏ -ի Համապատասխանության հաշվետվության դիտարկումը ԱԶԲ -ի կողմից	ԱԶԲ	27.10.2017	11.11.2017
	ՀՕՏ -ի Համապատասխանության վերջնական հաշվետվության ներկայացում ԱԶԲ-ին	ԾԻԳ	16.11.2017	19.11.2017
	ԱԶԲ -ի կողմից ՀՕՏ-ի Համապատասխանության հաշվետվության հաստատումը	ԱԶԲ	19.11.2017	25.11.2017
	Շինհրապարակի հանձնումը կապալառուին	ԾԻԳ	26.11.2017	26.11.2017
	Շինարարական աշխատանքների մեկնարկը	Կապալառու	27.11.2017	27.11.2017
	Մոնիթորինգ	ԾԻԳ/ԱՄԳ	շարունակական	
	Բողոքների լուծում	ԾԻԳ	շարունակական	

11 ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

11.1 Ընդհանուր տեղեկություններ

- 234) ՀՕՏԾ-ի իրականացումը կենթարկվի թե՛ ներքին, թե՛ արտաքին մոնիթորինգի: Ներքին մոնիթորինգը կիրականացվի ԾԻԳ-ի կողմից: Արտաքին մոնիթորինգը հանձնարարված է ԱՄ Փարթնրոզ Քոնսալթինգ Քամփնի և ենթախորհրդատու Դելիկատ ՍՊԸ արտաքին մոնիթորինգային գործակալությանը (ԱՄԳ), որը 11.08.2016-ին վարձվել է ԵԲ-ի կողմից և հաստատվել ԱԶԲ-ի կողմից:

11.2 Ներքին մոնիթորինգ

- 235) Ներքին մոնիթորինգը պարբերաբար կիրականացվի ԾԻԳ-ի կողմից և՛ ուղղակիորեն, և՛ ՀՕՏԾ իրականացման համար վարձված լրացուցիչ մասնագետների աջակցությամբ: Արդյունքները կհաղորդվեն ԱԶԲ-ին ծրագրի իրականացման վերաբերյալ եռամսյակային հաշվետվությունների, ինչպես նաև տարաբնակեցման մոնիթորինգի կիսամյակային հաշվետվության կամ հաշվետվությունների միջոցով: Ներքին մոնիթորինգի ցուցանիշները կլինեն գործընթացներին, անմիջական հետևանքներին և արդյունքներին վերաբերող ցուցիչները, որոնք թույլ կտան գնահատել առաջընթացը և ՀՕՏԾ-ի իրականացման արդյունքները, ինչպես նաև փոփոխել աշխատանքային ծրագիրը, եթե անհրաժեշտ է: Մոնիթորինգի հատուկ հենանիշները կներառեն՝

- ա. տեղեկատվական քարոզարշավը և ԱԵԱ-ների համար կազմակերպվող հանրային լուսմները,
- բ. հողակտորի օտարման գործընթացը և հողակտորի դիմաց փոխհատուցման վճարումը,
- գ. ազդեցության ենթակա շինությունների և այլ գույքի փոխհատուցումը,
- դ. ԱԵԱ-ների վերաբնակեցումը,
- ե. եկամտի կորստի հետ կապված վճարումները,
- զ. փոխարինման ենթակա հողատարածքների ընտրությունը և բաշխումը,
- է. եկամտի վերականգնմանն ուղղված գործողությունները:

- 236) Վերոնշյալ տվյալները կհավաքագրվեն ԾԻԳ-ի կողմից, որը պատասխանատու կլինի Ծրագրի տարաբնակեցման ամենօրյա գործողությունների մոնիթորինգի համար հետևյալ գործիքների միջոցով՝

- ա. բոլոր ԱԵԱ-ների մարդահամարի տվյալների դիտարկում,
- բ. խորհրդակցություններ և ոչ պաշտոնական հարցազրույցներ ԱԵԱ-ների հետ,
- գ. դեպքերի մանրագնին ուսումնասիրություններ:
- դ. ԱԵԱ-ների ընտրանքային հարցում:

- ե. հիմնական իրազեկիչների հետ հարցազրույցներ, և
- զ. համայնքային խորհրդատվական հանդիպումներ:

11.3 Արտաքին մոնիթորինգ

- 237) Արտաքին մոնիթորինգը կիրականացնի խորհրդատվական ընկերությունը, որը ԵՔ-ի կողմից ընտրված և ԱԶԲ-ի կողմից հաստատված արտաքին մոնիթորինգային գործակալություն (ԱՄԳ) է:
- 238) Արտաքին մոնիթորինգը ենթադրում է երկու տեսակի գործողություն՝ ա) ՀՕՏԾ-ի իրականացման և փոխհատուցման տրամադրման կարճաժամկետ մոնիթորինգ ու գնահատում և բ) ՀՕՏԾ ծրագրի վերականգնողական ազդեցությունների երկարաժամկետ գնահատում:

11.3.1 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի իրականացման կարճաժամկետ մոնիթորինգ և գնահատում

- 239) Կարճաժամկետ մոնիթորինգը կամ ՀՕՏԾ-ների իրականացման համապատասխանության ուսումնասիրությունը կիրականացվի յուրաքանչյուր ՀՕՏԾ իրականացմանը զուգահեռ և կհանգեցնի լայնածավալ դաշտային այցելությունների և ԱԵԱ-երի հետ հաղորդակցման: Այս առաջադրանքի արդյունքում կպատրաստվի Համապատասխանության հաշվետվություն յուրաքանչյուր ՀՕՏԾ-ի համար, որտեղ նշված կլինի՝ արդյոք փոխհատուցումների տրամադրման ծրագիրն իրականացվել է ՀՕՏԾ դրույթների և ԱԶԲ քաղաքականության համաձայն, թե ոչ և արդյոք ԱԵԱ-ները գոհ են: Համապատասխանության հաշվետվությունը կներկայացվի ԾԻԳ՝ իրականացնող մարմին (ԵՔ), և ԱԶԲ: Համապատասխանության հաշվետվության հաստատումը ԱԶԲ-ի կողմից կհանդիսանա պայման շինարարական աշխատանքների մեկնարկի համար: ԱՄԳ-ի կարճաժամկետ մոնիթորինգի առաջադրանքը ներառում է հետևյալ հատուկ մեթոդներն ու գործողությունները՝

ա. Փաստաթղթերի վերլուծություն և երկրորդական տվյալների վերլուծություն: ՀՕՏԾ իրականացման առաջին փուլում պետք է ստուգվեն ազդեցության ենթարկված բոլոր հողատարածքների/շինությունների/ձեռնարկատիրական գործունեությունների փաթեթների ամբողջականությունը:

բ. ՀՕՏ-ի հետ կապված գործողությունների (հանրային լուսններ, հանդիպումներ, իրականացում և այլն), ինչպես նաև ազդեցության ենթարկված անձանց կենսապահովման միջոցների դիտարկումները. Օտարման գոտին պետք է սահմանվի ըստ անհրաժեշտության: Մասնավորապես՝ հայցերի/բողոքների ստուգումը պետք է իրականացվի ոչ միայն փաստաթղթային վերլուծության, այլ նաև դաշտային ստուգումների միջոցով՝ գնահատելու համար, թե արդյոք այն աշխատում է ծրագրով հաստատված ԲԼՄ-ի համաձայն:

գ. ԱԵՏՏ-ների ուսումնասիրությունը կվերաբերի հողի օտարման և տարաբնակեցման ամբողջ գործընթացին (դրա տևողությունը, համապատասխանությունը ԱԶԲ ԱՔՀ-2009-ի, ՀՀ կանոնակարգերի, ՀՕՏԾ-ի և ՀՕՏԾ-ի պահանջներին, փոխհատուցումների վճարումները, բողոքները, ազդեցության ենթարկված խոցելի խմբերի կարգավիճակը և այլն) և նպատակների իրականացման ծավալին:

դ. Մասնակցային արագ հարցում. ԱՄԳ-ն կկիրառի «մասնակցային արագ հարցման» (ՄԱՀ) գործիքը՝ բավարար որակական տեղեկատվությամբ՝ հիմնականում ՀՕՏԾ-ների իրականացման հատուկ ոլորտների վերաբերյալ ԱԵԱ-ների իմացության վերաբերյալ

տեղեկատվությամբ, փաստաթղթային շարունակական վերլուծության և տնային տնտեսությունների ուսումնասիրության միջոցով հավաքագրված տվյալներն ամբողջականացնելու նպատակով:

11.3.2 Հողի օտարման և տարաբնակեցման ծրագրի վերականգնողական միջոցառումների արդյունքների երկարաժամկետ գնահատում

ա. Երկարաժամկետ գնահատումը կիրականացվի ՀՕՏ-ի իրականացումից առաջ և հետո՝ պարզելու համար, թե արդյոք ՀՕՏ-ների վերականգնման նպատակներն իրականացվել են, ինչպես նաև ԱԵՏՏ-ների վրա ՀՕՏ-ների իրականացման ազդեցությունը գնահատելու նպատակով: ԱՄԳ-ի երկարաժամկետ մոնիթորինգային առաջադրանքը ներառում է հետևյալ հատուկ գործողությունները՝ ելակետային ուսումնասիրությունը կիրականացվի ՀՕՏ-ում ներկայացված ելակետային տեղեկատվության և/կամ ՀՕՏ-ի պատրաստման տվյալների բազայի հիման վրա: Ելակետային ուսումնասիրությունը պետք է իրականացվի ԱՄԳ-ի կողմից մինչև փոխհատուցումների վճարումը: Ուսումնասիրությունը կընդգրկի ԱԵՏՏ-ների մեկ ներկայացուցչական նմուշ մարդահամարի ցանկի հիման վրա՝ դասակարգված ըստ ազդեցության տեսակի և չափի: Մինևույն ժամանակ, միայն քանակական վերլուծությունը բավարար չի լինի ԱԵՏՏ-ների կենսամակարդակի ելակետային կարգավիճակը հասկանալու համար: Այս նպատակով ԱՄԳ-ն նաև կձեռնարկի որակական հարցազրույցներ ծրագրի շահառուների և գլխավոր տեղեկատուների հետ:

բ. ՀՕՏ-ին հաջորդող գնահատում. ՀՕՏ-ների իրականացման ավարտից հետո մեկ տարվա ընթացքում պետք է իրականացվի ՀՕՏ-ին հաջորդող գնահատում՝ ստուգելու համար՝ արդյոք ՀՕՏ-ի նպատակներն իրագործվել են, թե ոչ: ՀՕՏ-ին հաջորդող գնահատումը կանդրադառնա հետևյալ գլխավոր թեմաներին՝ 1) ԱԵՏՏ-ների վրա ՀՕՏ իրականացման ազդեցության գնահատում, 2) ԱԵՏՏ-ների բավարարվածության գնահատում՝ գույքերի և իրավունքների, վճարումների ժամկետների, հասանելի ֆինանսական միջոցների և վճարումների գնահատմամբ և այլն, 3) ՀՕՏ իրականացման արդյունավետության գնահատում և 4) քաղված դասերը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ-ՆԱԽԱՐԱՐ

Դ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ